

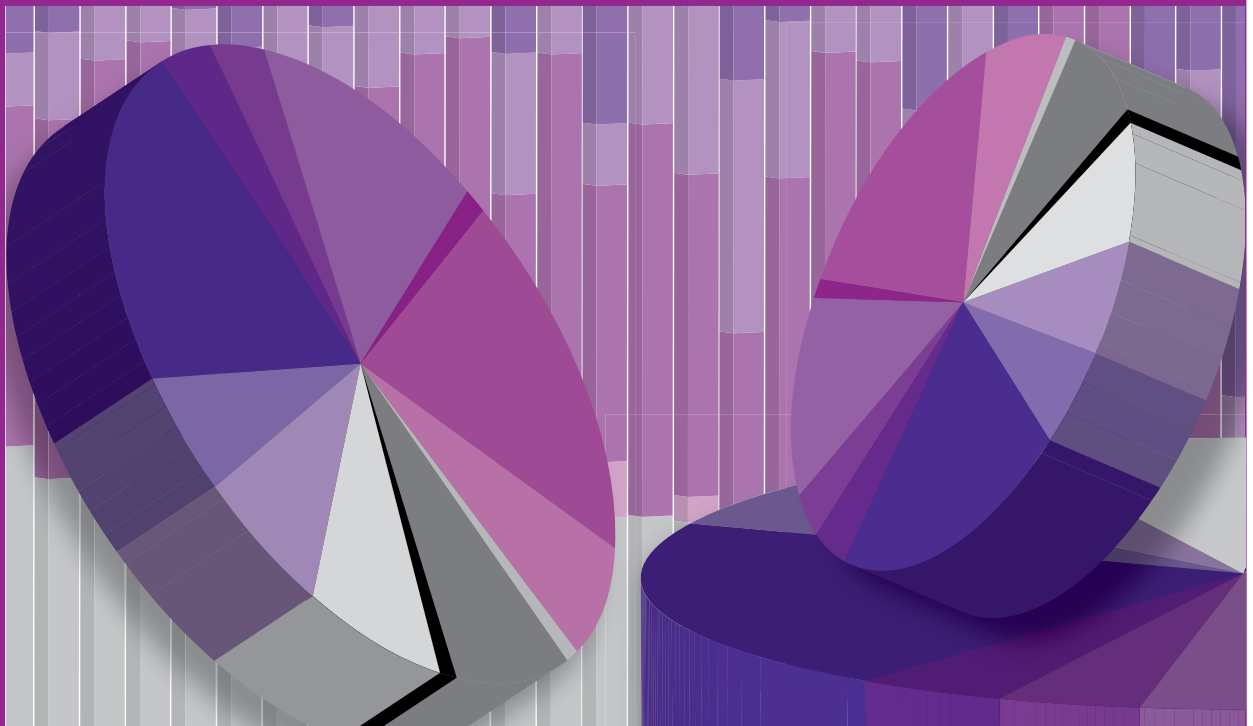

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Toimittanut Timo Kumpulainen

KOULUTUKSEN TILASTOLLINEN VUOSIKIRJA 2014

Årsbok för utbildningsstatistik 2014

Koulutuksen seurantaraportit 2014:10

© Opetushallitus ja tekijät

Koulutuksen seurantaraportit 2014:10

ISBN 978-952-13-5902-6 (nid.)

ISBN 978-952-13-5903-3 (pdf)

ISSN-L 1798-8934

ISSN 1798-8934 (painettu)

ISSN 1798-8942 (verkkójulkaisu)

Taitto ja kansikuva: Grano Oy/Jaana Jääskeläinen

www.oph.fi/julkaisut

Painopaikka: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere 2014

Esipuhe

Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014 on Opetushallituksen tilasto- ja indikaattorijulkaisu, johon on koottu laaja tilastollinen kuvaus koko suomalaisen koulutusjärjestelmän tilasta ja suunnasta aina esiopetuksesta korkea-asteen koulutukseen. Tietoja on yhdistetty, muokattu ja toimitettu sellaiseen muotoon, että ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelisivat koulutuksen parissa työskenteleviä ja koulutusta koskevan tilastotiedon tarvitsijoita. Tiedot myös osaltaan täydentävät ja selittävät sitä kuvaa, jonka saamme kansainvälisten vertailujen pohjalta.

Kirjassa esitettävät tilastot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin, Opetushallituksen ylläpitämien järjestelmien tietoihin sekä opiskeluhuollon osalta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Opetushallituksen yhdessä toteuttaman tiedonkeruun tilastoihin. Tilastojen pääasiallisena lähteenä on käytetty Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhdessä ylläpitämää tilastotietopalvelu Vipusta. Vipunen on kaikille avoin palvelu, joka löytyy osoitteesta vipunen.fi.

Esitettävät tilastot ovat pääosin valtakunnan tasolla ja ne esitetään useimmissa tapauksissa viiden vuoden aikasarjoina. Aikasarjat päätyvät tuoreimpaan käytettävissä olleeseen tietoon, joka on joko vuosi 2012 tai 2013. Tilastoja esitetään kaikista tarjolla olevista koulutusmuodoista kattaen tiedot mm. esiopetuksesta, aamu- ja iltapäivätoiminnasta, erityisopetuksesta, vieraskielisistä, väestön koulutustasosta, kustannuksista, koulutukseen hakeutumisesta, läpäisystä, työllistymisestä ja ruotsinkielisestä koulutuksesta.

Tilasto- ja indikaattorijulkaisun toteutusta on koordinoanut toimituskunta, jonka puheenjohtajana on toiminut johtaja Raakel Tiihonen. Toimituskunnan muut jäsenet ovat olleet erityisasiantuntija Markku Hartonen, erityisasiantuntija Riku Honkasalo, erityisasiantuntija Pirjo Karhu, opetusneuvos Matti Kyrö, opetusneuvos Anne Liimatainen, opetusneuvos Anna-Kaisa Mustaparta, opetusneuvos Kari Nyssölä, opetusneuvos Sanna Penttinen, opetusneuvos Pertti Pitkänen, opetusneuvos Marianne Portin, opetusneuvos Kristiina Volmari ja erityisasiantuntija Annika Westerholm. Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen on toiminut julkaisun toimittajana ja toimituskunnan sihteerinä. Lisäksi työhön osallistivat asiantuntija Anneli Hevossaari, erityisasiantuntija Lea Juhola, erityisasiantuntija Sirpa Kesti, korkeakouluharjoittelija Mari Ketola, opetusneuvos Pirjo Koivula, opetusneuvos Tarja Leblay, erityisasiantuntija Heli Lehtonen, rahoitussihteeri Eija Leminen, erityisasiantuntija Antti Markkanen, ylitarkastaja Maija-Liisa Ojala, asiantuntija Vesa Saaristo (THL), opetusneuvos Terhi Seinä sekä opetusneuvos Tiina Tähkä.

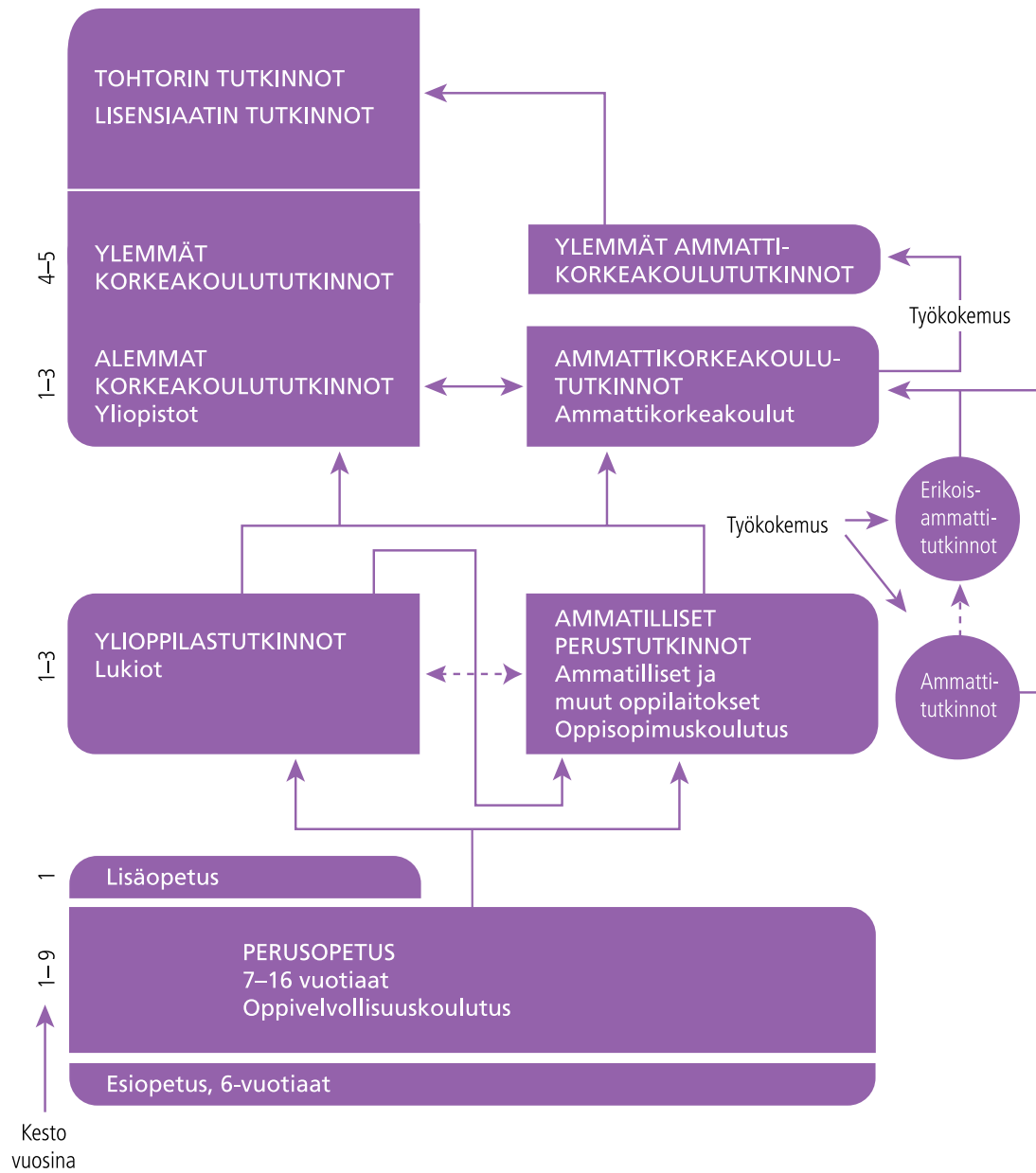
Julkaisun tekijät on pääosin nimetty julkaisussa luvuittain ja osittain. Toimituskunnan jäsenet ja kaikki julkaisun laatimiseen osallistuneet asiantuntijat ansaitsevat kiitokset julkaisun valmiiksi saattamisesta!

Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014 on hakuteos ja käsikirja valtakunnan, alueellisen ja paikallistason päättäjille ja suunnittelijoille, koulutuksen tutkijoille, julkisen sanan edustajille ja kaikille suomalaisesta koulutuksesta ja sen kehityksestä kiinnostuneille. Toivon, että Koulutuksen tilastollinen vuosikirja palvelee käyttäjiään ja tarjoaa hyödyllistä tietoa koulutusjärjestelmämme tilasta ja toimivuudesta.

Johtaja
Raakel Tiihonen

Suomen koulutusjärjestelmä

Förord

Årsbok för utbildningsstatistik 2014 är Utbildningsstyrelsens statistik- och indikatorpublikation. Den är en omfattande statistisk sammanställning av det finländska utbildningssystemets nuläge och trender, från förskoleundervisningen till utbildning på högskolenivå. Uppgifter har kombinerats, bearbetats och redigerats till en så informativ helhet som möjligt för dem som arbetar med utbildning eller behöver statistisk information om utbildningen. Uppgifterna bidrar också till att komplettera och förklara den bild som internationella jämförelser skapar.

Den statistik som presenteras i boken baserar sig på data från Statistikcentralen, Utbildningsstyrelsens datasystem och till den del som gäller elevhälsan på statistik som bygger på Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsens gemensamma datainsamling. Den huvudsakliga statistik-källan är Utbildningsstyrelsens och undervisnings- och kulturministeriets gemensamma statistiska informationstjänst Vipunen. Tjänsten är öppen för allmänheten på vipunen.fi (för närvarande endast på finska).

Statistiken presenteras huvudsakligen på riksnivå och i de flesta fall som fem års tidsserier. Tidsserierna slutar med de senaste tillgängliga uppgifterna, från antingen 2012 eller 2013. Statistiken omfattar uppgifter om samtliga utbildningsformer, och också uppgifter t.ex. om förskoleundervisning, morgon- och eftermiddagsverksamhet, specialundervisning, personer med främmande språk som modersmål, befolkningens utbildningsnivå, kostnader, ansökan till utbildning, genomströmning, sysselsättning efter studierna och den svenskspråkiga utbildningen.

Statistik- och indikatorpublikationen har samordnats av en redaktionsgrupp under ordförande Raakel Tiihonen. De övriga medlemmarna i gruppen var specialsakkunnig Markku Hartonen, specialsakkunnig Riku Honkasalo, specialsakkunnig Pirjo Karhu, undervisningsrådet Matti Kyrö, undervisningsrådet Anne Liimatainen, undervisningsrådet Anna-Kaisa Mustaparta, undervisningsrådet Kari Nyssölä, undervisningsrådet Sanna Penttinen, undervisningsrådet Pertti Pitkänen, undervisningsrådet Marianne Portin, undervisningsrådet Kristiina Volmari och specialsakkunnig Annika Westerholm. Specialsakkunnig Timo Kumpulainen har redigerat publikationen och verkat som redaktionsgruppens sekreterare. I arbetet deltog dessutom sakkunnig Anneli Hevossaari, specialsakkunnig Lea Juhola, specialsakkunnig Sirpa Kesti, högskolepraktikant Mari Ketola, undervisningsrådet Pirjo Koivula, undervisningsrådet Tarja Leblay, specialsakkunnig Heli Lehtonen, finansieringssekreterare Eija Leminen, specialsakkunnig Antti Markkanen, överinspektör Maija-Liisa Ojala, sakkunnig Vesa Saaristo (Institutet för hälsa och välfärd), undervisningsrådet Terhi Seinä och undervisningsrådet Tiina Tähkä.

Författarna nämns i regel i samband med respektive kapitel och avsnitt. Jag vill rikta ett stort tack till redaktionsgruppens medlemmar och alla sakkunniga som deltagit i arbetet för färdigställandet av publikationen!

Årsbok för utbildningsstatistik 2014 är ett uppslagsverk och en handbok för beslutsfattare och planerare på nationell, regional och lokal nivå, utbildningsforskare, representanter för media och alla som intresserar sig för den finländska utbildningen och dess utveckling. Jag hoppas att årsboken ska vara användbar och ge nyttig information om vårt utbildningssystem, dess nuläge och funktion.

Direktör

Raakel Tiihonen

SISÄLTÖ

Esipuhe

Förord

SISÄLTÖ 6

Tiivistelmä 11

Sammandrag 19

Ikäluokkien kehittyminen ja väestön koulutustaso 27

1 Esi- ja perusopetus 35

Esiopetus 35

Oppivelvollisuus ja perusopetuksen aloittaminen 37

Perusopetuksen oppilaat 37

Kouluverkosto 38

Tarjonta 42

 Ainevalinnat 42

 Kielivalinnat 42

 Katsomusaineet 49

 Muut valinnaisaineet 49

Perusopetuksen oppimäärän suorittaminen 50

 Päättötodistuksen saaminen 50

 Lisäopetus 51

 Oppivelvollisuuden laiminlyönteet 51

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 53

 Tehostettua tai erityistä tukea saavat oppilaat 53

 Osa-aikainen erityisopetus 55

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta 57

 Aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuus 57

 Kustannukset ja toiminnasta perittävät maksut 59

Perusopetuksen kustannukset 60

 Kustannuskehitys vuosina 2008–2012 60

 Kustannukset vuonna 2012 61

2 Opiskeluhoolto perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa 66

Opiskeluhoollon resurssit perusopetuksessa 67

Opiskeluhoollon resurssit toisen asteen koulutuksessa 70

3 Koulutukseen hakeutuminen ja opintojen kulku toisella asteella 73

Lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen ja aloituspaikat
(ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku) 73

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun aloituspaikat sekä
nuorten koulutuksen uudet opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet suhteessa
ikäluokkaan 77

	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun aloituspaikat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan	77
	Lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet suhteessa ikäluokkaan	77
	Suoraan perusopetuksesta hakeneet ja välittömästi perusopetuksen jälkeen koulutukseen sijoittuneet	79
	Lukiota ja ammatillista koulutusta yhtä aikaa opiskelevat ja yhtä aikaa tutkinnon suorittaneet.....	80
	Ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa yhtä aikaa opiskelevat..	80
	Ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon yhtä aikaa suorittaneet .	81
	Toisen asteen koulutuksen läpäisy	82
	Lukiokoulutuksen läpäisy	82
	Ammatillisen koulutuksen läpäisy	84
	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot	85
	Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa	86
	Opetussuunnitelmaperusteinen ja näyttötutkinto	86
	Vuonna 2011 ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden työllistymi- nen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa	89
4	Lukiokoulutus	93
	Lukion uudet opiskelijat	93
	Lukiokoulutuksen opiskelijamäärät	94
	Oppilaitosverkosto	95
	Tarjonta	97
	Ainevalinnat	97
	Kielten opiskelu	97
	Matematiikan ja luonnontieteiden opiskelu	103
	Syventävät kurssit	104
	Matematiikan, luonnontieteiden ja tietotekniikan soveltavat kurssit	107
	Katsomusaineiden opiskelu	109
	Lukion ja ylioppilastutkinnon suorittaneet	110
	Lukion oppimäärän suorittaneet	110
	Ylioppilastutkinnon suorittaneet.....	112
	Lukiokoulutuksen keskeyttäneet	113
	Lukiokoulutuksen kustannukset	115
5	Ammatillinen koulutus	121
	Uudet opiskelijat	121
	Opiskelijat	123
	Tutkinnon suorittaneet.....	124
	Kotitalousopetus ja valmentava koulutus	125
	Ammatilliset perustutkinnot.....	127
	Uudet opiskelijat.....	128
	Opiskelijat	136

Tutkinnon suorittaneet	143
Erityisopetuksen opiskelijamäärä.....	151
Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset.....	154
Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset vuonna 2012.....	154
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	154
Oppisopimuskoulutuksena toteutettava ammatillinen peruskoulutus	155
Valtionosuusrahoituksen suhde kustannuksiin	158
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	158
Oppisopimuskoulutuksena toteutettava ammatillinen peruskoulutus	160
Opiskelijakohtaiset kustannukset	160
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	160
Maksullinen palvelutoiminta	162
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	162
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	163
Ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat	163
Ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskelevat	163
Ammattitutkinnon suorittaneet	165
Erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat	166
Erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskelevat	167
Erikoisammattitutkinnon suorittaneet	168
Oppisopimuskoulutus.....	170
Opiskelijamäärät oppisopimuskoulutuksessa	170
Perus- ja lisäkoulutuksessa opiskelevat	171
Opiskelijoiden ikä ja naisten osuus	172
Tutkinnon suorittaneet	175
Suosituimmat tutkinnot	176
Ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset	178
Rahoitus ja kustannukset vuonna 2012	178
Opiskelijatyövuodet	179
6 Tutkintoon johtamaton koulutus	186
Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunnit	187
Opetustunnit koulutustyypeittäin	190
Tutkintoon johtamattomaan koulutukseen osallistuneet ja koulutusten lukumäärät	190
7 Vieraskieliset opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet	194
Perusopetus	194
Lukiokoulutus	194
Ammatillinen koulutus	195
Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus	196
8 Aikuisille tarkoitetut kielitutkinnot	198
Yleiset kielitutkinnot	198

Valtionhallinnon kielitutkinnot	199
Auktorisoidun kääntäjän tutkinto.....	200
9 Korkeakouluihin hakeminen	202
Korkeakoulujen opiskelijavalintojen toteutus	202
Hakeminen korkeakouluihin	203
Uusien ylioppilaiden hakeminen korkeakouluihin	207
Ammatillisella tutkinnolla ammattikorkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt	209
Ulkomaalaisten hakeminen korkeakouluihin	211
10 Utbildningsstatistik	
- Den svenskspråkiga utbildningen i en nationell helhet	212
Den grundläggande utbildningen	212
Antal elever och skolnätet	212
Språkval	216
Religion och livsåskådningskunskap	223
Övriga valfria kurser.....	224
Elever i behov av intensifierat och särskilt stöd	225
Andra stadiet	229
Tillströmning	229
Gymnasieutbildningen	231
Antal nya studerande	231
Läroanstalterna och antal studerande	232
Språkval	234
Val av kurser i matematik och naturvetenskap	237
Den grundläggande yrkesutbildningen	239
Antal nya studerande	239
Läroanstalterna och antal studerande	241
Antal avlagda examina	243
Specialundervisningen	244
Fristående examina	245
Läroavtalsutbildning	247
Utbildning som inte leder till examen	249
11 Suomi kansainvälisessä vertailussa	253
Suomen väestön koulutustaso on korkea	253
Suomessa lapset varhaiskasvatuksen piiriin myöhemmin kuin muissa maissa ..	255
Perusopetuksessa luokkaopetusta suhteellisen vähän	256
Toisen asteen koulutuksen läpäisy kansainvälistä keskitasoa	258
Korkeakoulujen aloitus- ja valmistumisikä korkea	259
Syrjäytymisen uhka	261
Koulutuksen kustannukset OECD:n keskiarvoa suuremmat	262
Naisenemmistö on suurempi kuin OECD-maissa keskimäärin	265

Liitteet	267
Liite 1 Ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	267
Liite 2 Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	269
Liite 3 Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	271
Liite 4 Ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan maakunnittain vuonna 2012	273
Liite 5 Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneet suhteessa 19-vuotiaiden ikäluokkaan maakunnittain vuonna 2012	274
Liite 6 Vuonna 2011 ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa .	275
Liite 7 Ammatillisten perustutkintojen näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	277
Liite 8 Ammatillisten perustutkintojen näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	279
Liite 9 Ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012	281
Liite 10 Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa .	283
Käsitteet – Begrepp	285

Tiivistelmä

*Eriyisiasiantuntija Timo Kumpulainen
Opetusneuvos Matti Kyrö*

Ikäluokkien kehitys ja väestön koulutustaso

Vaikka lapsi- ja nuorisoikäluokat kasvavat väestöennusteen mukaan jonkin verran vuoteen 2033 mennessä, eläkeikäisten määrän kasvu ylittää näiden ikäluokkien kasvun merkittävästi. Vuonna 2033 Suomessa ennustetaan olevan noin 400 000 yli 60-vuotiaasta enemmän kuin vuonna 2013. Samaan aikaan kun Suomen väkiluku kasvaa, työkäisten osuus väestöstä pienenee, jolloin koulutusjärjestelmän toimivuuden merkitys korostuu. Nopea siirtyminen koulutuksesta työelämään ja samalla laadukkaan osaamisen takaaminen ovat Suomelle elintärkeitä.

Vuonna 2012 Suomessa 25–64 -vuotiaasta väestöstä 39 prosenttia oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Suomessa erityisesti nuorempien ikäluokkien koulutustaso on ollut OECD-maiden joukossa korkea, mutta viime vuosina moni maa on panostanut koko väestön koulutukseen Suomea selvästi enemmän. Esimerkiksi vuoden 2005 tietojen mukaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuudessa olimme OECD-maiden joukossa sijalla kuusi, kun vuonna 2012 sijoitus oli pudonnut kymmenenneksi.

Vuonna 2012 68,5 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä, eli noin 3,1 miljoonaa suomalaista, oli suorittanut jonkin perusasteen jälkeisen tutkinnon. Parhaiten koulutetussa ikäluokassa, 35–39 -vuotiaat, lähes 87 prosentilla oli jokin perusasteen jälkeinen tutkinto. Eniten ammatillisen koulutuksen suorittaneita oli 50-54-vuotiaiden ikäryhmässä. Vuonna 2012 tutkijakoulutuksen käyneitä oli noin prosentti väestöstä.

Nuorissa ikäluokissa niiden osuus, jotka eivät jatka opintojaan välittömästi perusasteen jälkeen näyttää vakiintuneen vajaan 10 prosenttiin. Muun muassa monipuolisten aikuiskoulutusmahdollisuuksien ansiosta osa kansalaisista kuitenkin palaa koulutusjärjestelmän piiriin myöhemmässä vaiheessa.

Esi- ja perusopetus

Suuri enemmistö esiopetuksessa olevista lapsista saa opetusta päivähoidon yhteydessä, joskin maakuntien väliset erot ovat esiopetuksen järjestämisessä merkittäviä. Kun Etelä-Karjalan maakunnassa noin viisi prosenttia esiopetusoppilaista saa opetuksen peruskouluissa, niin Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjanmaan maakunnissa osuus on runsaat 30 prosenttia.

Vuonna 2012 perusopetuksessa ja perusopetuksen lisäopetuksessa oli lähes 530 000 oppilasta. Vuosina 2004–2012 oppilaiden määrä väheni noin yhdeksällä prosentilla. Myös perusopetusta antavien oppilaitosten määrä pieneni edelleen. Vuosina 2008–2012 lakkautettiin kaikkiaan 387 peruskoulua, joista oli alle 50 oppilaan kouluja reilu neljännes. Vuonna 2013 lakkautettiin tai yhdistettiin kaikkiaan 40 peruskoulua, mikä on merkittävästi vähemmän kuin vielä muutamia vuosia aikaisemmin. Vuonna 2012 lähes joka viidennes peruskoululainen opiskeli vähintään 500 oppilaan suuruudessa oppilaitoksessa.

Peruskoulussa vieraan kielen opinnot voi aloittaa koulusta riippuen jo ensimmäisellä luokalla, mutta käytännössä valtaosa oppilaista aloittaa kielten opinnot kolmannella vuosiluokalla. Yhdeksän kymmenestä lapsesta valitsee A1-kieleksi englannin. A1- ja A2-kielten valinnat tilastoidaan yhteen 7-9 vuosiluokilla, joten A-kielten valinnat yhteensä ylittävät kyseisten vuosiluokkien oppilasmäärän. Näiden vuosiluokkien oppilaista noin viidesosa opiskelee kahta A-kieltä. Melkein kaikilla (99 % 7-9 -vuosiluokkalaisista) englanti oli A-kielenä. Ruotsi oli A-kielenä seitsemällä prosentilla, suomi kuudella, saksa viidellä ja ranska vajaalla kolmella prosentilla. Vuodesta 2011 lähtien myös espanjan kieli on tilastoitu erikseen. Vuonna 2012 espanjaa A-kielenä opiskeli kaikkiaan 427 oppilasta, mikä tarkoittaa 0,2 prosentin osuutta kaikista opiskeluista A-kielistä. Maahanmuuttajaoppilaat voivat opiskella suomea ja ruotsia toisena kielenä. Vuosina 2007-2012 vuosiluokilla 7-9 suomea ja ruotsia toisena kielenä opiskelleiden määrä kasvoi 8 000 oppilaalla.

Katsomusaineiden opiskelussa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 2009-2012 välisenä aikana. Valtaosa peruskoululaisista, lähes 92 prosenttia, opiskelee katsomusaineinaan evankelis-luterilaista uskontoa. Vuodesta 2012 lähtien on tilastoitu erikseen myös islam, jonka opiskelun osuus katsomusaineista oli 1,5 prosenttia. Elämäkatsomustietoa opiskeli neljä prosenttia peruskoululaisista.

Vuonna 2011 voimaan astuneen perusopetuksen erityisopetusta koskeneen lakimuutoksen myötä siirryttiin kolmiportaisen tuen malliin, jossa lapsella yksilöllisten tarpeidensa mukaan on oikeus saada riittävää tukea, yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Lainmuutoksen jälkeen erityistä tukea saaneiden oppilaiden osuus on hieman vähentynyt. Tehostetun tuen osuus puolestaan on kasvussa. Vuonna 2013 joko tehostettua tai erityistä tukea sai kaikkiaan 74 700 oppilasta, mikä on 13,8 prosenttia kaikista perusopetuksen oppilaista. Erityistä tukea saaneista poikia oli 70 prosenttia ja tyttöjä 30 prosenttia.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjonta on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Vuonna 2013 yli puolet ensimmäisen luokan oppilaista osallistui koulutyönsä ohessa aamu- ja iltapäivätoimintaan. Lähes kaikki Suomen kunnat myös järjestävät perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Opiskeluhoito perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa

Opiskeluhoillon keskeisiä osatoimintoja ovat kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologitoiminta sekä opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito. Kyse on usean hallinnonalan toiminnallisesta kokonaisuudesta, jonka tavoitteena on luoda turvallinen oppimis- ja kouluympäristö sekä huolehtia oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Koulujen ja oppilaitosten tulee laatia opiskeluhoitosuunnitelma, jossa mm. esitetään arvio opiskeluhoillon kokonaisuudesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista.

Vertailukelpoista tietoa peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten arjessa tapahtuvasta terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä on kerätty Opetushallituksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyönä vuodesta 2007 alkaen. Tuorein peruskouluja koskeva tiedonkeruu on suoritettu syksyllä 2013 ja toisen asteen oppilaitosten tiedonkeruut syksyllä 2012.

Perusopetusta koskevan kouluterveyden laatusuosituksen mukaan kokopäiväistä kouluterveydenhoitajaa kohden tulee olla enintään 600 koululaista ja kokopäiväistä koululääkäreitä kohti korkeintaan 2 100 koululaista. Toisen asteen koulutuksen osalta suositellaan

kokopäiväistä terveydenhoitajaa kohden enintään 600 opiskelijaa ja kokopäiväisten lääkäreiden osalta enintään 2 500 -3 000 opiskelijaa. Elokuussa 2014 voimaan tulleen oppilasmaatilan ja opiskelijahuoltolain mukaan jokaisen koulun ja oppilaitoksen käytettävissä on oltava myös kelpoisuusehdot täyttävän kuraattorin sekä psykologin palveluja.

Syksyllä 2013 perusopetuksen keskimääräinen kouluterveydenhoitajamitoitus oli lähes kaikissa maakunnissa suosituksen mukainen. Sen sijaan koululääkäreiden kohdalla suosituksen mukaiset oppilasmäärät ylittyivät selvästi. Lähimmäs suositusta päästiin Etelä-Karjalassa, jossa tilastoitiin 3 220 oppilasta yhtä kokopäiväistä koululääkärää kohden.

Suositus terveydenhoitajamitoituksesta toteutui myös lukioissa hyvin. Sen sijaan ammatillisissa oppilaitoksissa keskimääräinen terveydenhoitajamitoitus oli suositellun suuruisen vain Lapissa ja Lounais-Suomessa. Paras lääkärimitoitus oli Länsi- ja Sisä-Suomessa, Lounais-Suomessa ja Lapissa. Itä-Suomen ammatillisissa oppilaitoksissa psykologimitoitus oli selvästi parempi kuin muualla maassa. Psykologien työpanos keskittyi enemmän lukioihin ja kuraattoreiden ammatillisiin oppilaitoksiin.

Koulutukseen hakeutuminen ja opintojen kulku toisella asteella

Vuonna 2012 (91,5 %) perusopetuksen päättäneistä sijoittui välittömästi samana vuonna lukio- tai ammatilliseen koulutukseen. Tilanne on pysynyt lähes ennallaan edellisiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2012 perusopetuksen päättäneistä välittömästi ammatillisessa koulutuksessa aloittaneita oli 41,5 % (25 400) ja lukiokoulutuksessa aloittaneita 50 % (30 500). Yli 5 100, eli 8,5 % perusopetuksen päättäneistä jäi tässä tilastoidun koulutuksen ulkopuolelle. Osa heistä sijoittui kuitenkin muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen, esimerkiksi perusopetuksen lisäopetukseen, talouskouluopetukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen, työpajatoiminnan piiriin tai vapaan sivistystyön oppilaitoksiin.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun hakijamäärät laskivat kaksi prosenttia (noin 1 400 hakijaa) vuodesta 2012 vuoteen 2013. Lasku selittyy lähinnä perusopetuksen päättäneiden määrän vähenemisellä, koska vuonna 2013 näitä oli noin 1300 vähemmän kuin vuonna 2012. Hakijoiden kokonaismäärän laskusta huolimatta on lukioon hakeneiden määrä lievästi noussut. Lukioon hakeneiden määrä oli viime vuoteen asti vähentynyt koko 2000-luvun ajan. Aloituspaiikkojen määrä oli vuonna 2013 noin 500 pienempi kuin vuonna 2012. Silti paikkoja lukiokoulutuksessa oli enemmän kuin ensisijaisia hakijoita, joten kaikilla lukioon halunneilla nuorilla oli mahdollisuus sijoittua lukioon, vaikkei ehkä aina ensisijaisesti haluamaansa lukioon.

Suoraan perusopetuksesta ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa hakeneiden määrä oli vuonna 2013 selvästi pienempi kuin vuonna 2012 (vähennystä noin 1700 hakijaa). Lasku selittyy pienemmällä ikäluokalla. Lisäksi edellisvuotta suurempi osuus päättäneistä haki yhteishaussa. Hakijoiden määrä ammatilliseen koulutukseen, erityisesti tekniikan ja liikenteen alalle sekä hotelli- ravitsemis- ja talousalalle, on selvästi laskenut.

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa vuonna 2009 aloittaneista lähes 80 prosenttia oli suorittanut ylioppilastutkinnon kolmessa vuodessa eli vuoden 2012 loppuun mennessä. Lukio-opinnot näyttävät venyvän etenkin Uudellamaalla ja Lapissa, joissa joka neljännes vuonna 2009 aloittaneista oli edelleen vailla ylioppilastutkintoa vuoden 2012

lopussa. Vuonna 2007 aloittaneista noin 88 prosenttia oli suorittanut ylioppilastutkinnon vuoden 2012 loppuun mennessä. Tätä pitempi seurantajakso ei enää vaikuta valmistuneiden osuuteen.

Ammatillisessa koulutuksessa keskeyttäminen ja opintojen venyminen on tavallisempaa kuin lukiokoulutuksessa. Nuorille suunnatussa ammatillisessa peruskoulutuksessa vuonna 2009 aloittaneista 64 prosenttia oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä. Kun tarkastelujaksoa pidennetään kahdella vuodella, eli tarkastellaan vuonna 2007 aloittaneiden valmistumista vuoden 2012 loppuun mennessä, nousee valmistuneiden osuus noin 75 prosenttiin.

Luonnontieteiden koulutusalaalla vuonna 2009 aloittaneista vain vajaa puolet oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä. Humanistisella ja kasvatusalaalla sen sijaan yli 67 % oli valmistunut kyseisellä seurantajaksolla. Myös maakuntien välillä on jonkin verran eroja. Lapissa vuonna 2009 aloittaneista vain 56 % oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä.

Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon suorittaneista oli vuoden 2012 lopussa päätoimisia työllisiä 56 prosenttia ja työttömiä 14 prosenttia. Työllisiä opiskelijoita oli 10 prosenttia tutkinnon suorittaneista, päätoimisesti opiskeli 8,5 prosenttia ja 11,5 prosenttia oli muussa toiminnassa (esim. varusmies- tai siviilipalveluksessa, kotona lapsia hoitamassa, eläkkeellä tai työttömyyseläkkeellä). Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon vuonna 2011 suorittaneista 73 prosenttia oli päätoimisia työllisiä ja 10 prosenttia työttömiä vuoden 2012 lopussa. Päätoimisia opiskelijoita joukossa oli 3 prosenttia, työllisiä opiskelijoita 10,5 prosenttia ja 3,5 prosenttia oli muussa toiminnassa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden joukossa päätoimisten työllisten osuus oli suurempi ja opiskelijoiden osuus pienempi ammatillisen perustutkinnon suorittaneisiin verrattuna. Myös työttömyysaste oli matalampi kuin perustutkinnon suorittaneilla.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksessa aloitti vuonna 2012 noin 36 000 uutta opiskelijaa, josta naisten osuus oli 57 prosenttia. Uusien opiskelijoiden määrä on vähentynyt tasaisesti 2000-luvun aikana. Vuonna 2012 aloitti noin 6600 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2003. Vastaavina vuosina 16-vuotiaiden ikäluokan koko oli kasvanut noin 1000:lla. Nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelevien uusien opiskelijoiden määrä oli laskenut noin 12 prosentilla ja aikuisten 37 prosentilla. Keskimäärin vähennys oli lähes 16 prosenttia. Vuonna 2012 nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskeli 98 000 ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan 9 400 opiskelijaa.

Vuosina 2008- 2012 lukiokoulutusta antavien oppilaitosten määrä väheni 20 oppilaitoksella. Lukiokoulutusta antavien oppilaitosten verkosto painottuu 100-299 opiskelijan kokosiin oppilaitoksiin joita oli vuonna 2012 lähes 39 prosenttia kaikista lukiokoulutusta antavista oppilaitoksista. Tämän kokoluokan oppilaitosten määrä on vuodesta 2008 vuoteen 2012 kuitenkin selvimmin vähentynyt kun taas kaikkein suurimpien vähintään 500 opiskelijan ja pienimpien alle 50 opiskelijan ja 50-99 opiskelijan oppilaitosten määrä on kasvanut. Lukioden lakkaamisen seurauksena siis osa lukioista tuli opiskelijamäärältään entistä suuremmiksi, mutta samaan aikaan pienten, haja-asutusalueiden lukioden opiskelijamäärät pienenevät.

Yli puolet lukiokoulutuksen oppimäärän vuonna 2012 suorittaneista oli opiskellut vähintään kolmea kieltä, kun vieraiksi kieliksi lasketaan muut kuin opetuskieli. Vuonna 2012 vähintään viittä kieltä lukiossa opiskelleita oli noin 600 opiskelijaa.

Valtaosa nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelevista suorittaa lukion nimellisajassa, kolmessa vuodessa, tai sitä nopeammin. Vuonna 2013 yli kolme vuotta lukio-opintoihinsa käyttäneiden osuus koko oppimäärän suorittaneista oli 14,5 prosenttia. Aikuisilla osuus on selvästi korkeampi.

Lukion keskeyttäminen on varsin vähäistä. Vuonna 2012 nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelleista vajaat neljä prosenttia opiskelijoista keskeytti lukiokoulutuksen kokonaan. Lukion keskeyttäneistä kaksi prosenttia jatkoi jossain muussa koulutusmuodossa.

Ammatillinen koulutus

Vuonna 2012 tutkintoon valmistavassa ammatillisessa koulutuksessa aloitti kaikkiaan 104 900 uutta opiskelijaa, joka on 2 750 uutta opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2010. Ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa aloitti 74 300 uutta opiskelijaa, joista näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 32 prosenttia. Uusien opiskelijoiden määrä on lisääntynyt etenkin näyttötutkintoon valmistavassa oppisopimuskoulutuksessa, jonka tavoitteena on ammatillisen peruskoulutuksen suorittaminen. Suurin muutos on kuitenkin tapahtunut ammattitutkintojen osalta. Ammattitutkintoihin tähtäävän koulutuksen oppisopimuskoulutuksena aloitti 20 prosenttia ja oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa 12 prosenttia vähemmän opiskelijoita vuonna 2012 kuin vuonna 2010.

Vuonna 2012 tutkintoon valmistavassa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskeli kaikkiaan 263 100 opiskelijaa. Ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskeli 191 000 opiskelijaa, joista näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 30 prosenttia. Opiskelijamäärä on vähentynyt viime vuosina kaikissa ammatillisen koulutuksen muodoissa paitsi erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa ja oppilaitosmuotoisessa ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa.

Vuonna 2012 suoritettiin yhteensä vajaa 71 000 toisen asteen ammatillista tutkintoa, joka on 3 800 enemmän kuin vuonna 2010. Ammatillisia perustutkintoja suoritettiin 50 800, joista 28 prosenttia näyttötutkintoina. Vuonna 2012 kaikista ammatillisista perustutkinnoista 92 prosenttia suoritettiin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja kahdeksan prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Näyttötutkintojen osuus on vuoteen 2010 verrattuna kasvanut noin yhdellä prosenttiyksiköllä ja opetussuunnitelmaperusteisen vastaavasti pienentynyt.

Ammattitutkinnoista 66 prosenttia suoritettiin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 34 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Erikoisammattitutkintojen osalta osuudet ovat lähes päinvastoin; 73 prosenttia suoritettiin oppisopimuskoulutuksessa ja 27 prosenttia oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Vuonna 2012 suoritettiin yhteensä 20 000 ammatti- ja erikoisammattitutkintoa, joka on noin 800 tutkintoa enemmän kuin vuonna 2010. Eniten suoritettuja tutkintoja olivat myynnin, laitoshuoltajan, koulunkäyntiavustajan ja yrittäjän ammattitutkinnot sekä erikoisammattitutkinnoista johtamisen, tekniikan ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnot.

Vuonna 2012 oppisopimuskoulutuksessa opiskeli kaikkiaan 54 300 opiskelijaa. Oppisopimuskoulutuksen aloitti 20 200 opiskelijaa, mikä tarkoittaa pientä laskua edellisen vuo-

den aloittajamäärään verrattuna. Oppisopimuskoulutuksena suoritettiin kaikkiaan 13 000 ammatillista tutkintoa, joka on noin neljännes kaikista vuonna 2012 suoritetuista toisen asteen ammatillisista tutkinnoista.

Tutkintoon johtamaton koulutus

Tutkintoon johtamattoman koulutuksen määrän osoittimena käytetään opetustuntien määrää. Vuonna 2012 annettiin 5 514 000 opetustuntia, joka on 2,8 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annettavien opetustuntien määrässä muutokset ovat olleet suhteellisen vähäisiä viime vuosina. Niissä annettiin vuonna 2012 noin 3 157 000 opetustuntia, mikä on 1,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Yli puolet opetustunneista annetaan vapaana sivistystyön koulutuksena. Runsas viidesosa tunneista on työvoimapoliittista aikuiskoulutusta.

Tutkintoon johtamattomaan koulutukseen osallistujien kokonaismäärä oli vuonna 2012 yli 2,2 miljoonaa. Luku on bruttomäärä, sillä yksittäiset henkilöt voivat olla osallistujina useammassa kuin yhdessä koulutuksessa. Kansalaisopistossa opiskelevia on yli puolet kaikista tutkintoon johtamattoman koulutukseen osallistuvista. Naisia on kaksi kolmasosaa osallistuneista.

Vieraskieliset opiskelijat

Vuonna 2012 perusopetuksessa oli 25 350 vieraskielistä oppilasta. Tämä on noin viisi prosenttia kaikista perusopetukseen osallistuvista. Määrä on lisääntynyt kahdessa vuodessa lähes viidellä tuhannella oppilaalla, eli noin 22 prosentilla.

Lukiokoulutuksessa opiskeli 4 550 vieraskielistä opiskelijaa, mikä on hieman päälle neljä prosenttia kaikista lukiokoulutuksessa opiskelevista. Vuonna 2012 ylioppilastutkinnon suoritti 820 vieraskielistä opiskelijaa, joista 730 opiskeli nuorten lukiokoulutuksessa ja 90 aikuiskoulutuksessa.

Vuonna 2012 ammatilliseen koulutukseen osallistui noin 15 000 vieraskielistä opiskelijaa, mikä on hieman vajaa kuusi prosenttia koko ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä. Koulutuksensa aloittaneita vieraskielisiä opiskelijoita oli 6 570, mikä on 6,3 prosenttia kaikista uusista opiskelijoista. Suhteessa koulutusten opiskelijamääriin eniten vieraskielisiä opiskelijoita oli oppilaitosmuotoisessa näyttötutkintoon valmistavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa (9,7 %). Tämän koulutuksen kohdalla tapahtui myös eniten kasvua vieraskielisten opiskelijoiden osalta. Vieraskielisten opiskelijoiden osuus oli pienin opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa. Määrällisesti vieraskielisiä opiskelijoita oli kuitenkin eniten juuri tässä tutkintomuodossa, yli kolmannes kaikista vieraskielisistä opiskelijoista. Vuonna 2012 ammatillisen tutkinnon suoritti yhteensä 3 490 vieraskielistä opiskelijaa. Kuten opiskelijamäärä, myös tutkintojen suorituspäätyminen oli vieraskielisten opiskelijoiden kohdalla suurin opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa, jossa tutkintoja suoritettiin 1 340. Vuonna 2012 maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistui 3 440 henkilöä.

Yleiset kielitutkinnot

Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille kielenoppijoille tarkoitettuja tutkintoja, jotka mittaavat toiminnallista ja viestinnällistä kielitaitoa. Yleisissä kielitutkinnoissa testataan yleiskieltä eikä johonkin tiettyyn alaan liittyvää erityiskieltä. Vuonna 2013 suoritettiin kaikkiaan 7

778 yleistä kielitutkintoa, mikä on 2 678 tutkintoa enemmän kuin vuonna 2009. Suomen, ruotsin ja saamen kielen tutkintojen osuus kaikista suoritetuista yleisistä kielitutkinnoista oli yli 88 prosenttia. Yksistään suomen kielen tutkintoja oli yli 82 prosenttia suoritetuista yleisistä kielitutkinnoista.

Ruotsinkielinen koulutus

Ruotsinkielisissä kouluissa on runsaat 6 prosenttia perusopetusta saavista lapsista. Kaikkiaan 32 700 oppilasta opiskelee ruotsinkielissä oppilaitoksissa. Esiopetusta ruotsinkieliset lapset saavat maan keskimääräistä enemmän peruskoulun yhteydessä, sillä kaikista koulujen esioppilaista melkein 8 prosenttia on ruotsinkielisissä kouluissa.

Vuonna 2012 ruotsinkielisiä kouluja oli 261, mikä on noin 9 prosenttia koko maan koulujen määrästä. Tämä kertoo sen, että ruotsinkieliset koulut ovat keskimääräiseltä kooltaan pienempiä kuin suomenkieliset koulut. Ruotsinkielisten koulujen verkosto on säilynyt viime vuosina suhteellisen muuttumattomana. Ruotsinkielisistä kouluista 56 prosenttia oli vuonna 2012 alle 100 oppilaan kouluja. Niissä opiskeli runsas viidesosa ruotsinkielisistä peruskoululaisista.

Ruotsinkieliset perusopetuksen oppilaat opiskelevat useampia kieliä ja aloittavat kieliopintonsa aikaisemmin kuin suomenkieliset oppilaat. Melkein kaikki ruotsinkieliset lapset lukevat kahta A-kieltä, suomea ja englantia. Koko maassa vain noin viidesosa lukee kahta A-kieltä peruskoulussa.

Ruotsinkieliseen koulutukseen hakevista oppilaista hiukan suurempi osuus kuin maassa keskimäärin hakee lukiokoulutukseen. Ruotsinkielisen perusopetuksen päättäneistä noin 55 prosenttia hakeutui lukioon. Ruotsinkielisessä koulutuksessa vuosien 2012 ja 2013 välillä näkyi sama ilmiö kuin koko maassa. Hakijamäärä pieneni ja pudotus johtui ammatillisen koulutuksen suosion alenemisesta.

Ruotsinkielisten lukioiden määrä on pysynyt 2010-luvun ajan samana. Niitä on 37 ja niissä opiskeli hiukan yli 7 000 opiskelijaa. Valtaosa vain ruotsinkielistä koulutusta tarjoavista lukioista oli keskisuuria, 100-299 opiskelijan kouluja.

Ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen järjestäjien määrä on vuosi vuodelta pienentynyt. Vuonna 2007 järjestäjiä oli vielä 21, mutta vuoteen 2012 määrä on pudonnut 14 koulutuksen järjestäjään. Näistä kuusi on kokonaan ruotsinkielisiä. Lisäksi yksi urheiluopisto ja kaksi kansanopistoa tarjoavat ruotsinkielistä ammatillista koulutusta. Ruotsinkielisessä ammatillisessa koulutuksessa oli vuonna 2012 kaikkiaan 7 300 opiskelijaa, joista 6 150 peruskoulutuksessa ja 1 150 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa.

Hakeminen korkeakouluihin

Kaikkien korkeakouluihin hakeneiden määrä on noussut noin 6 prosenttia lukuvuodesta 2009-2010 lukuvuoteen 2013-2014. Hyväksytyksi tulleiden ja paikan vastaanottaneiden määrät sen sijaan laskivat muutaman prosenttiyksikön. Sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon hakeneiden osuus kaikista korkeakouluihin pyrkineistä oli 17 prosenttia lukuvuonna 2013-2014, yhteensä 30 344 hakijaa. Suurin osa hakijoista pyrkii vain joko ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Kaiken kaikkiaan korkeakouluihin hakeneita oli 182 038 lukuvuonna 2013-2014.

Yliopistojen päävalinnoissa hakeneiden uusien ylioppilaiden osuus kaikista päävalinnoissa hakeneista on pysynyt noin 27 prosentissa. Ammattikorkeakouluun hakeneiden uusien ylioppilaiden osuus kaikista nuorten koulutukseen hakeneista oli 21 prosenttia lukuvuonna 2013-2014.

Ammattikorkeakouluihin ammatillisella perustutkinnolla tai opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnolla hakevien osuus kaikista ammattikorkeakouluun hakeneista on noussut viime vuosina. Lukuvuonna 2013-2014 heitä oli 31 prosenttia kaikista ammattikorkeakouluihin hakeneista.

Yliopistoihin hakeneiden ulkomaalaisten määrä on pysytellyt 10 000 hakijan tuntumassa. Lukuvuonna 2010-2011 ulkomaalaisia hakijoita oli noin 9 800 ja lukuvuonna 2012-2013 noin 10 300. Yliopistoihin hyväksytyjen ulkomaalaisten määrä on vaihdellut 3000 hakijan molemmin puolin. Lukuvuonna 2010-2011 heitä oli noin 2 900 ja lukuvuonna 2012-2013 noin 3 300.

Koulutuksen kustannukset

Kunnallisen perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset vuonna 2012 olivat keskimäärin 8 300 euroa. Kuntakohtainen kustannusvaihtelu oli kuitenkin suurta, sillä oppilasmaenot vaihtelivat kunnittain 5 900 ja 24 600 euron välillä. Vaihteluun vaikuttavat erityisesti kouluverkostossa olevat erot sekä koulujen ja oppilasryhmien koko. Kalleinta perusopetus oli Lapissa, Kainuussa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa.

Opetuksen kustannukset muodostavat perusopetuksen oppilaskohtaisista kokonaiskustannuksista 58 prosenttia. Osuus on pysynyt suunnilleen ennallaan viime vuodet. Opettajien palkkausmenojen osuus opetuksen kustannuksista on noin 90 prosenttia. Kuntien järjestämässä koulutuksessa opetuksen kustannukset olivat keskimäärin noin 4 800 euroa oppilasta kohti. Kuntien keskimääräisellä koulukoolla ja yksikkökustannustasolla on selvä yhteys. Alle 100 oppilaan keskimääräisen koulukoon kunnissa kustannukset ovat noin 9 900 euroa oppilasta kohden ja yli 200 oppilaan keskimääräisen koulukoon kunnissa noin 8 300 euroa oppilasta kohden.

Vuonna 2012 lukiokoulutus maksoi keskimäärin 7392 euroa opiskelijaa kohti. Yksityisillä lukiokoulutuksen järjestäjillä opiskelijakohtaiset kustannukset olivat keskimäärin edelleen selvästi pienemmät (6705 euroa) kuin kuntien ylläpitämissä lukioissa (7400 euroa). Kalleinta lukiokoulutuksen järjestäminen oli yliopistojen harjoittelukouluissa (9661 euroa) ja valtion kouluissa (9625 euroa).

Kunnallisten lukioiden käyttökustannukset vaihtelivat paljon maakuntien sisällä ja niiden välillä. Erityisen suuret kustannuserot olivat Lapissa. Pienintä vaihtelu oli Kanta-Hämeessä, Satakunnassa, Kainuussa ja Pirkanmaalla. Keskimäärin lukiokoulutuksen järjestäminen oli kalleinta Lapissa ja edullisinta Kanta-Hämeessä.

Vuonna 2012 oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijakohtaiset käyttökustannukset olivat 11 000 euroa. Vastaavat kustannukset oppisopimuskoulutuksessa olivat 6 100 euroa.

Sammandrag

*Specialsakkunnig Timo Kumpulainen
Undervisningsrådet Matti Kyrö*

Åldersklassernas utveckling och befolkningens utbildningsnivå

Trots att åldersklasserna för barn och unga enligt befolkningsprognosen kommer att växa något fram till 2033, kommer ökningen av antalet personer i pensionsåldern att vara avsevärt större. År 2033 kommer det enligt prognosen att finnas cirka 400 000 fler personer i åldern över 60 år jämfört med situationen 2013. Medan Finlands befolkning ökar, minskar antalet personer i arbetsför ålder och detta innebär att ett fungerande utbildningssystem får en allt större betydelse. Att människorna snabbt går vidare från utbildning till arbetsliv och att de med säkerhet inhämtar en högklassig kompetens är livsviktigt för Finland.

År 2012 hade 39 procent av Finlands befolkning i åldern 25–64 avlagt examen på högskolenivå. Bland OECD-länderna har Finland haft en hög utbildningsnivå, speciellt i de yngre åldersklasserna, men på sistone har många länder satsat mer på utbildning av hela befolkningen än vad Finland har gjort. Till exempel enligt uppgifter från 2005 placerade sig Finland på sjätte plats bland OECD-länderna i fråga om andelen personer med examen på högskolenivå, men 2012 hade Finland rasat till en tionde plats.

År 2012 hade 68,5 procent av befolkningen över 15 år, dvs. cirka 3,1 miljoner finländare, avlagt en examen efter grundskolestadiet. I den bäst utbildade åldersklassen, åldersklassen, 35–39-åringarna, hade nästan 87 procent avlagt examen efter grundskolestadiet. Den största andelen personer med yrkesutbildning fanns i åldersklassen i åldern 50–54 år. År 2012 hade cirka en procent av befolkningen genomgått forskarutbildning.

I de yngre åldersklasserna verkar andelen personer som inte fortsätter med studier direkt efter grundskolestadiet ha stabiliserats på något under 10 procent. Bland annat tack vare det mångsidiga utbudet inom vuxenutbildningen återvänder en del av medborgarna ändå till utbildningssystemet i ett senare skede i livet.

Förskoleundervisning och grundläggande utbildning

En stor majoritet av de barn som får förskoleundervisning får undervisningen i samband med dagvården, men det finns stora skillnader mellan landskapen i hur förskoleundervisningen ordnas. Då cirka fem procent av förskolebarnen i landskapet Södra Karelen får undervisningen i grundskolan, så är motsvarande andel i Södra och Norra Österbotten och Österbotten drygt 30 procent.

År 2012 gick nästan 530 000 elever i den grundläggande utbildningen och påbyggnadsundervisningen. Antalet elever minskade med cirka nio procent under perioden 2004–2012. Även antalet läroanstalter inom den grundläggande utbildningen fortsatte att minska. Åren 2008–2012 drogs sammanlagt 387 grundskolor in, av dem var ungefär en fjärdedel skolor med färre än 50 elever. Sammanlagt 40 grundskolor drogs in eller slogs

ihop 2013, vilket är betydligt färre än för några år tillbaka. År 2012 gick nästan var femte grundskoleelev i .en läroanstalt med minst 500 elever.

Studier i ett främmande språk kan beroende på skolan inledas redan i årskurs 1 i den grundläggande utbildningen, men i praktiken inleder majoriteten av eleverna språkstudier i årskurs 3. Nio av tio elever läser engelska som A1-språk. Valet av A1- och A2-språk i årskurserna 7–9 statistikförs tillsammans, vilket innebär att det sammanlagda antalet elever som har valt A-språk överstiger antalet elever i årskurserna. Cirka en femtedel av eleverna i dessa årskurser läser två A-språk. Nästan alla (99 procent av eleverna i årskurserna 7–9) läste engelska som A-språk. Sju procent läste svenska, sex procent finska, fem procent tyska och knappt tre procent franska som A-språk. Sedan 2011 har även spanska statistikförts separat. År 2012 läste sammanlagt 427 elever spanska som A-språk, vilket är en andel på 0,2 procent av samtliga A-språk. Invandrarelever kan läsa finska och svenska som andraspråk. Åren 2007–2012 ökade antalet elever som läser finska eller svenska som andraspråk i årskurserna 7–9 med 8 000.

I fördelningen av de elever som deltar i religions- och livsåskådningsundervisningen skedde inga stora förändringar under perioden 2009–2012. Majoriteten av eleverna i den grundläggande utbildningen, nästan 92 procent, följer undervisningen i den evangelisk-lutherska religionen. Sedan 2012 förs även separat statistik över islam, och 1,5 procent av eleverna deltog i den undervisningen. I undervisningen i livsåskådningskunskap deltog fyra procent av eleverna i den grundläggande utbildningen.

En lagändring som gäller specialundervisningen inom den grundläggande utbildningen trädde i kraft 2011. Därmed infördes en modell med stöd i tre steg, där barnet har rätt till stöd enligt sina individuella behov. Stödet är indelat i allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Efter lagändringen har andelen elever som får särskilt stöd minskat något. Däremot ökar andelen elever med intensifierat stöd. År 2013 fick sammanlagt 74 700 elever antingen intensifierat eller särskilt stöd, vilket motsvarar 13,8 procent av eleverna inom den grundläggande utbildningen. Av eleverna som fick särskilt stöd var 70 procent pojkar och 30 procent flickor.

Utbudet av morgon- och eftermiddagsverksamhet har ökat betydligt de senaste åren. År 2013 deltog över hälften av förstaklassarna i morgon- och eftermiddagsverksamhet vid sidan av skolarbetet. Närapå alla kommuner i Finland ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning.

Elevvården inom den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet

Till de viktigaste funktionerna inom elevvård hör skolhälsovård, kurators- och psykologtjänster samt elevvårdhälsa i enlighet med en läroplan som godkänts av utbildningsmyndigheten. Det är fråga om en förvaltningsövergripande helhet där syftet är att skapa en trygg lärande- och skolmiljö samt se till elevernas fysiska och psykiska hälsa och sociala välbefinnande. Skolorna och läroanstalterna ska upprätta en elevvårdsplan där de bland annat lägger fram en uppskattning av det totala behovet av elevvård och av de elevvårdstjänster som är tillgängliga.

Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd har sedan 2007 samlat in jämförbara data om hälso- och välfärdsfrämjande verksamhet i vardagen i grundskolorna och

läroanstalterna på andra stadiet. Data inhämtades senast från grundskolorna hösten 2013 och från läroanstalterna på andra stadiet hösten 2012.

Enligt kvalitetsrekommendationen för skolhälsovården inom den grundläggande utbildningen får det för varje heltidsanställd skolhälsovårdare finnas högst 600 elever och för varje heltidsanställd läkare inom skolhälsovården högst 2 100 elever. Inom andra stadiet är rekommendationen att det ska finnas högst 600 studerande per heltidsanställd hälsovårdare och högst 2 500–3 000 studerande per heltidsanställd läkare. Enligt lagen om elev- och studerandevård som trädde i kraft i augusti 2014 ska varje skola och läroanstalt ha tillgång till tjänster av en behörig kurator och en psykolog.

Hösten 2013 var dimensioneringen av skolhälsovårdartjänsterna inom den grundläggande utbildningen förenlig med rekommendationen i praktiskt taget alla landskap. För skolläkarna överskreds de rekommenderade elevantalen däremot klart. Närmast rekommendationen kom man i Södra Karelen där det enligt statistiken fanns 3 220 elever per heltidsanställd läkare inom skolhälsovården.

Även i gymnasierna uppfylldes den rekommenderade dimensioneringen av skolhälsovårdartjänster väl. Vid yrkesläroanstalterna motsvarade den genomsnittliga dimensioneringen rekommendationerna endast i Lappland och Sydvästra Finland. Dimensioneringen av läkartjänsterna var bäst i Västra och Inre Finland, Sydvästra Finland och Lappland. I yrkesläroanstalterna i Östra Finland var dimensioneringen av psykologtjänsterna betydligt bättre än i övriga delar av landet. Större delen av psykologernas arbetsinsats fokuserades på gymnasierna och kuratorernas på yrkesläroanstalterna.

Ansökan till utbildning och studiegången på andra stadiet

År 2012 placerade sig 91,5 procent av dem som hade gått ut den grundläggande utbildningen omedelbart samma år i utbildning på andra stadiet. Andelen är i stort sett densamma som under tidigare år. Av dem som gått ut grundskolan år 2012 inledde 41,5 procent (25 400 studerande) studier inom yrkesutbildningen och 50 procent (30 500 studerande) inledde studier i gymnasiet. Över 5 100 elever (8,5 procent) av dem som gick ut den grundläggande utbildningen stannade utanför den utbildning som statistikförs här. En del av dessa placerade sig visserligen i annan än examensinriktad utbildning, såsom i påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, hushållsutbildning, undervisning och handledning som ges handikappade studerande i tränings- och rehabiliteringssyfte, förberedande utbildning för invandrare inför den grundläggande yrkesutbildningen, verkstadsverksamhet eller vid läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet.

Antalet sökande i den gemensamma ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning minskade med två procent (ca 1 400 sökande) från 2012 till 2013. Minskningen beror främst på att antalet elever som gick ut den grundläggande utbildningen 2013 var cirka 1 300 personer färre än året innan. Trots minskningen i det totala antalet sökanden har antalet sökande till gymnasieutbildning ökat något. Fram till i fjol hade antalet gymnasieansökningar minskat under hela 2000-talet. År 2013 fanns det cirka 500 nybörjarplatser färre än år 2012. Ändå fanns det mer platser inom gymnasieutbildningen än det fanns förstahandssökanden, och därmed hade alla ungdomar som ansökt om gymnasieutbildning möjlighet att få en gymnasieplats, men kanske inte alltid till just det gymnasium som man önskade i första hand.

År 2013 var antalet sökande i gemensam ansökan till yrkesutbildning och gymnasieutbildning direkt från den grundläggande utbildningen betydligt mindre än året innan (en minskning på cirka 1 700 sökande). Minskningen beror på att årskullen är mindre. Dessutom deltog en större andel av dem som gick ut grundskolan i den gemensamma ansökan. Antalet sökande till yrkesutbildning, speciellt inom teknik och kommunikation samt turism-, kosthålls- och ekonomibranschen, har minskat betydligt.

Närpå 80 procent av dem som inledde studier i gymnasiet 2009 avlade studentexamen före utgången av 2012, med andra ord inom tre år. Gymnasiestudierna förefaller att dra ut på tiden speciellt i Nyland och Lappland, där var fjärde av dem som inledde gymnasiestudier 2009 inte hade avlagt studentexamen före utgången av 2012. Av dem som inlett gymnasiestudierna 2007 hade cirka 88 procent avlagt studentexamen före utgången av 2012. En längre uppföljningsperiod än det här har inte någon inverkan på andelen av utexaminerade studenter.

Att avbryta studierna och att studierna drar ut på tiden är vanligare inom yrkesutbildningen än inom gymnasieutbildningen. Av dem som inledde en grundläggande yrkesutbildning för unga 2009 hade 64 procent slutfört studierna före utgången av 2012. Med en två år längre uppföljningsperiod, med andra ord när man betraktar dem som inledde sin yrkesutbildning 2007 hade 75 procent slutfört studierna före utgången av 2012.

Av dem som inledde studier inom det naturvetenskapliga området 2009 utexaminerades något under hälften fram till utgången av 2012. Inom det humanistiska och pedagogiska området utexaminerades däremot över 67 procent under uppföljningsperioden. Det finns också vissa skillnader mellan landskapen. I Lappland hade endast 56 procent av dem som inledde sina studier 2009 slutfört dem före utgången av 2012.

Av dem som hade avlagt en yrkesinriktad grundexamen 2011 var 56 procent sysselsatta i huvudsyssla och 14 procent arbetslösa vid utgången av 2012. Av de utexaminerade var 10 procent studerande som arbetar, 8,5 procent studerande på heltid och 11,5 procent tillhörde gruppen övriga (t.ex. värnpliktiga eller civiltjänstgörare, hemma med barn, pensionärer och personer med arbetslöshetspension). Av dem som avlagt en yrkes- eller specialyrkesexamen 2011 var 73 procent sysselsatta i huvudsyssla och 10 procent arbetslösa vid utgången av 2012. Heltidsstuderande utgjorde 3 procent, studerande som arbetar 10,5 procent och 3,5 tillhörde gruppen övriga. Bland dem som avlagt en yrkes- eller specialyrkesexamen var andelen sysselsatta i huvudsyssla större respektive andelen studerande mindre än bland personer med yrkesinriktad grundexamen. Även arbetslöshetsgraden var mindre än bland personer med endast grundexamen.

Gymnasieutbildning

År 2012 inledde cirka 36 000 nya studerande gymnasiestudier, och av dem var 57 procent kvinnor. Antalet nya gymnasiestuderande har minskat stadigt under hela 2000-talet. År 2012 var antalet nya studerande cirka 6 600 färre än 2003. Under motsvarande år hade årskullarna av 16-åringar ökat med cirka 1 000 ungdomar. Antalet nya studerande som studerar enligt läroplanen för unga hade minskat med cirka 12 procent och antalet vuxna med 37 procent. Den genomsnittliga minskningen var nästan 16 procent. År 2012 studerade 98 000 studerande enligt läroplanen för unga och 9 400 enligt läroplanen för vuxna.

Åren 2008–2012 minskade antalet läroanstalter som ger gymnasieutbildning med 20. Nätverket av läroanstalter med gymnasieutbildning består främst av läroanstalter med

100–299 studerande: år 2012 utgjorde de nästan 39 procent av dylika läroanstalter. Läroanstalterna i denna storleksklass har emellertid drabbats mest av indragningar under perioden 2008–2012, medan såväl de riktigt stora läroanstalterna (med över 500 studerande) och de riktigt små läroanstalterna (gymnasier med mindre än 50 studerande och 50–99 studerande) har blivit fler. Som en följd av indragningarna ökade således antalet studerande vid en del av gymnasierna, medan antalet studerande i de små gymnasierna i glesbygderna samtidigt sjönk.

Över hälften av dem som avlade gymnasiets lärokurs 2012 hade studerat minst tre språk, om man som främmande språk räknar alla andra språk än undervisningsspråket. Cirka 600 studerande hade läst minst fem språk i gymnasiet år 2012.

Majoriteten av dem som studerar enligt läroplanen för unga avlägger gymnasiet inom rikttiden, det vill säga på tre år, eller snabbare. År 2013 hade 14,5 procent av dem som avlagt gymnasiets lärokurs använt mer än tre år för detta. Hos vuxna är andelen klart större.

Mycket få studerande avbryter gymnasiestudierna. År 2012 avbröt mindre än fyra procent av dem som studerade enligt läroplanen för unga sina gymnasiestudier helt. Två procent av dem som avbröt gymnasiestudierna fortsatte inom en annan utbildningsform.

Yrkesutbildning

År 2012 inledde totalt 104 900 nya studerande studier inom examensinriktad yrkesutbildning. Detta var 2 750 fler än år 2010. I utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen började 74 300 nya studerande och av dessa började 32 procent inom en utbildning som förbereder för fristående examen. Antalet nya studerande har ökat speciellt inom den läroavtalsutbildning som förbereder för fristående examina där målet är att avlägga grundläggande yrkesutbildning. Den största förändringen har emellertid skett inom yrkesexamina. Antalen nya studerande minskade 2012 med 20 procent inom läroavtalsutbildningen för yrkesexamen och med 12 procent inom utbildning i läroanstaltsform jämfört med läget år 2010.

År 2012 fanns det totalt 263 100 studerande inom den examensförberedande yrkesutbildningen på andra stadiet. I utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen studerade 191 000 personer och av dessa studerade 30 procent inom en utbildning som förbereder för fristående examen. Antalet studerande har minskat de senaste åren inom alla former av yrkesutbildning med undantag för utbildning som förbereder för specialyrkesexamen och utbildning i läroanstaltsform som leder till yrkesinriktade grundexamina.

År 2012 avlade nästan 71 000 personer en yrkesexamen på andra stadiet, vilket är en ökning med 3 800 jämfört med år 2010. Antalet yrkesinriktade grundexamina var 50 800, och av dem avlades 28 procent som fristående examen. År 2012 avlades 92 procent av den yrkesinriktade grundexamina inom utbildning i läroanstaltsform och åtta procent som läroavtalsutbildning. Jämfört med år 2010 har andelen fristående examina ökat med ungefär en procentenhet medan den läroplansbaserade utbildningen har minskat i samma omfattning.

Av yrkesexamina avlades 66 procent som utbildning i läroanstaltsform och 34 procent som läroavtalsutbildning. Inom specialyrkesexamina var andelarna praktiskt taget omvända: 73 procent som läroavtalsutbildning och 27 procent som utbildning i läroanstaltsform. År 2012 var antalet avlagda yrkes- och specialyrkesexamina sammanlagt 20 000, vilket är en ökning med cirka 800 examina jämfört med år 2010. De examina som

avlades oftast var yrkesexamina i försäljning, för anstaltsvårdare, skolgångsbiträde och företagare och specialyrkesexamina i ledarskap, i teknik och i företagsledning.

År 2012 studerade sammanlagt 54 300 personer inom läroavtalsutbildning. Antalet nya studerande inom läroavtalsutbildning var 20 200, vilket innebär en liten minskning jämfört med året innan. Sammanlagt avlades 13 000 yrkesinriktade examina inom läroavtalsutbildning, och detta var ungefär en fjärdedel av alla yrkesinriktade examina på andra stadiet 2012.

Utbildning som inte leder till examen

Som kvantitativ indikator för den utbildning som inte leder till examen används antalet undervisningstimmar. År 2012 uppgick antalet undervisningstimmar till 5 514 000, vilket var 2,8 procent mindre än år 2008. I läroanstalterna inom den fria bildningen har antalet undervisningstimmar varit i stort sett detsamma de senaste åren. År 2012 var antalet undervisningstimmar cirka 3 157 000, detta innebär med andra ord en ökning på 1,2 procent jämfört med år 2008. Över hälften av undervisningstimmarerna ges som utbildning inom det fria bildningsarbetet. En dryg femtedel av timmarna är arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

År 2012 deltog över 2,2 miljoner i utbildning som inte leder till examen. Detta är en bruttosiffra, eftersom enskilda personer kan delta i fler än en utbildning. Över hälften av alla dem som deltar i utbildning som inte leder till examen studerar vid ett medborgarinstitut. Två tredjedelar av dem är kvinnor.

Studerande med främmande språk som modersmål

År 2012 fanns det i den grundläggande utbildningen 25 350 elever med ett främmande språk som modersmål. Detta motsvarar cirka fem procent av alla personer inom den grundläggande utbildningen. På två år har antalet ökat med cirka 5 000 elever, med andra ord med cirka 22 procent.

I gymnasieutbildning studerade 4 550 personer med ett främmande språk som modersmål, vilket var något över 4 procent av samtliga studerande i gymnasieutbildningen. År 2012 tog 820 studerande med ett främmande språk som modersmål studenten, och av dem studerade 730 personer i gymnasieutbildning för unga och 90 i vuxenutbildning.

År 2012 studerade cirka 15 000 personer med ett främmande språk som modersmål inom yrkesutbildningen, vilket var något under sex procent av samtliga studerande inom yrkesutbildningen. Av nya studerande var 6 570 personer med ett främmande språk som modersmål, och detta var 6,3 procent av samtliga nya studerande. I förhållande till antalet studerande i olika utbildningar fanns det mest studerande med ett främmande språk som modersmål inom den grundläggande yrkesutbildningen i läroanstaltsform som förbereder för fristående examen (9,7 procent). Även den största ökningen i antalet studerande med ett främmande språk som modersmål skedde inom denna utbildning. Deras antal var ändå störst just inom denna utbildning, där över en tredjedel av samtliga studerande med ett främmande språk som modersmål studerade. År 2012 avlade sammanlagt 3 490 studerande med ett främmande språk som modersmål yrkesinriktade examina. I likhet med antalet studerande, avlade studerande med ett främmande språk som modersmål även flest examina, 1 340 stycken, inom den läroplansbaserade grundläggande yrkesutbildningen. År 2012 deltog 3 440 personer i utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning.

Allmänna språkexamina

De allmänna språkexamina är examina för vuxna som mäter den funktionella och kommunikativa språkfärdigheten. Examina testar standardspråket och inte fackspråket i anslutning till något enskilt område. År 2013 avlades totalt 7 778 allmänna språkexamina, vilket är 2 678 fler än år 2009. Andelen examina i finska, svenska och samiska stod för mer än 88 procent av det sammanlagda antalet examina. Över 82 procent av examina avlades i finska.

Svenskspråkig utbildning

Drygt sex procent av barnen i den grundläggande utbildningen går i skola på svenska. Sammanlagt 32 700 elever går i en svenskspråkig läroanstalt. Svenskspråkiga barn går oftare än genomsnittet i förskoleundervisning vid en grundskola, eftersom nästan åtta procent av skolornas förskoleelever finns vid de svenskspråkiga skolorna.

År 2012 fanns det 261 svenskspråkiga skolor, vilket var cirka 9 procent av antalet skolor i landet. Detta innebär att de svenskspråkiga skolorna i genomsnitt är mindre än de finskspråkiga. Det svenskspråkiga skolnätverket har bibehållits relativt oförändrat de senaste åren. Av de svenskspråkiga skolorna hade 56 procent mindre än 100 elever 2012, och vid dem studerande drygt en femtedel av eleverna inom den svenskspråkiga utbildningen.

Eleverna i den svenskspråkiga grundläggande utbildningen läser fler språk och inleder språkstudierna tidigare än elever i de finskspråkiga skolorna. Praktiskt taget alla svenskspråkiga barn läser två A-språk, finska och engelska. I hela landet är det bara ungefär en femtedel som läser två A-språk i grundskolan.

Av de elever som söker till svenskspråkig utbildning är det en något större andel som söker till gymnasieutbildning jämfört med medeltalet för hela landet. Cirka 55 procent som gick ut den svenskspråkiga grundläggande utbildningen sökte till gymnasieutbildning. Mellan 2012 och 2013 syntes i den svenskspråkiga utbildningen samma fenomen som i hela landet. Antalet sökande minskade, och detta berodde på att yrkesutbildningen tappade i popularitet.

Antalet svenskspråkiga gymnasier har varit i stort sett oförändrat under 2010-talet. Det finns 37 svenskspråkiga gymnasier och de har något över 7 000 studerande. Största delen av gymnasierna med svenskspråkig utbildning var medelstora med 100–299 studerande.

Antalet utbildningsanordnare inom den svenskspråkiga yrkesutbildningen har år för år minskat. År 2007 fanns det 21 utbildningsanordnare, men 2012 var antalet endast 14. Av dessa var sex stycken helt svenskspråkiga samt ett idrottsinstitut och två folkhögskolor som ger yrkesutbildning på svenska. Inom yrkesutbildningen på svenska fanns 2012 sammanlagt 7 300 studerande, och av dem studerade 6 150 personer inom den läroplansbaserade utbildningen och 1 150 i utbildning som förbereder för fristående examen.

Sökande till högskolor

Antalet sökande till högskolor ökade med cirka sex procent från läsåret 2009–2010 till läsåret 2013–2014. Däremot minskade antalet antagna och antalet antagna som tog emot en studieplats med några procentenheter. Andelen sökande till både yrkeshögskola och universitet av det totala antalet sökande till högskolor var 17 procent läsåret 2013–2014,

sammanlagt 30 344 sökande. Största delen av de sökande söker enbart antingen till yrkeshögskola eller till universitet. Totalt 182 038 personer sökte till högskolor läsåret 2013–2014.

Vid universiteten har andelen nya studenter av alla sökande vid huvudantagningen hållits vid cirka 27 procent. Av dem som sökte till yrkeshögskola var andelen nya studenter 21 procent av alla som sökte till ungdomsutbildning läsåret 2013–2014.

Andelen personer som söker till yrkeshögskola med yrkesinriktade grundexamina eller med examen på institutnivå eller yrkesinriktad högre utbildning har de senaste åren ökat av samtliga sökande till yrkeshögskola. Läsåret 2013–2014 utgjorde de 31 procent av samtliga sökande till yrkeshögskola.

Antalet utländska sökande till universiteten ligger stadigt vid cirka 10 000 sökande. Läsåret 2010–2011 var antalet utländska sökande cirka 9 800 och läsåret 2012–2013 cirka 10 300. Antalet antagna utländska studerande till universiteten har legat kring 3 000. Läsåret 2010–2011 var antalet antagna utländska studerande cirka 2 900 och läsåret 2012–2013 cirka 3 300.

Utbildningskostnader

I den kommunala grundläggande utbildningen uppgick kostnaderna per elev i genomsnitt till 8 300 euro år 2012. Skillnaderna mellan olika kommuner var emellertid stora, eftersom kostnaderna varierade mellan 5 900 och 24 600 euro. Variationen beror främst på skillnader i skolnätet och på skolornas och elevgruppernas storlek. Den grundläggande utbildningen var dyrast i Lappland, Kajanaland, Österbotten och Norra Karelen.

Undervisningskostnaderna utgör 58 procent av de totala kostnaderna per elev i den grundläggande utbildningen. Andelen har legat på ungefär samma nivå de senaste åren. Cirka 90 procent av undervisningskostnaderna bestod av lärarnas lönekostnader. I utbildningen med en kommunal huvudman var undervisningskostnaderna i medeltal cirka 4 800 euro per elev. Det finns ett tydligt samband mellan den genomsnittliga skolstorleken och kostnaderna per elev. I kommuner där skolorna har i genomsnitt mindre än 100 elever var kostnaderna cirka 9 900 euro per elev och i kommuner där skolorna har i genomsnitt över 200 elever var kostnaderna cirka 8 300 euro per elev.

Gymnasieutbildningen kostade år 2012 i genomsnitt 7 392 euro per studerande. Hos de privata anordnarna av gymnasieutbildning var de genomsnittliga kostnaderna per studerande fortfarande klart lägre (6 705 euro) än i gymnasierna med en kommun som huvudman (7 400 euro). Dyrast var gymnasieutbildningen i universitetens övningskolor (9 661 euro) och i statliga skolor (9 625 euro).

Driftskostnaderna i de kommunala gymnasierna varierade mycket inom och mellan landskapen. Kostnadsskillnaderna var speciellt stora i Lappland. Variationen var minst i Egentliga Tavastland, Satakunta, Kajanaland och Birkaland. I snitt dyrast var det att ordna gymnasieutbildning i Lappland och billigast i Egentliga Tavastland.

År 2012 uppgick driftskostnaderna per studerande i den grundläggande yrkesutbildningen i läroanstaltsform till 11 000 euro. Motsvarande kostnader inom läroavtalsutbildningen var 6 100 euro.

Ikäluokkien kehittyminen ja väestön koulutustaso

*Korkeakoulubarjoittelija Mari Ketola
Opetusneuvos Marianne Portin*

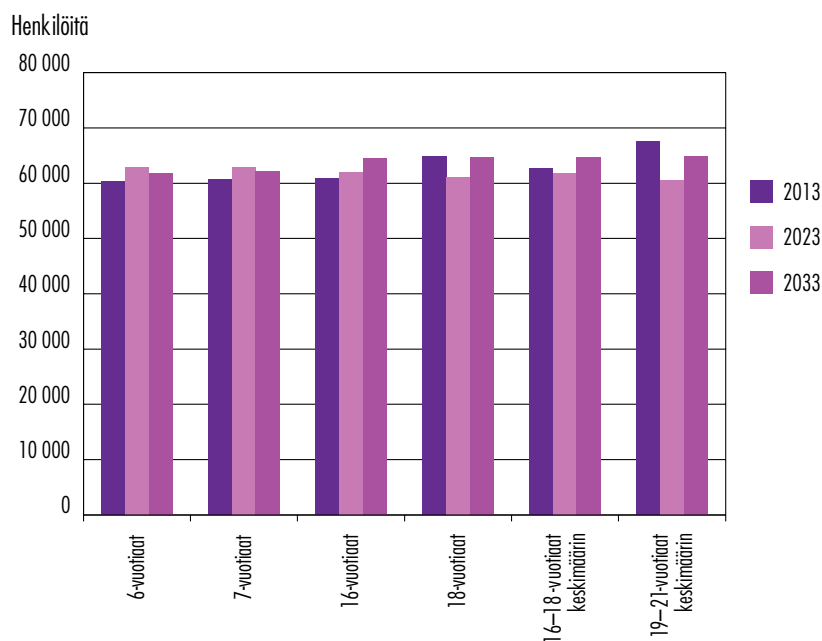
Tässä luvussa kuvataan ikäluokkien koon muuttumista pitkällä aikavälillä. Lähteenä on Tilastokeskuksen vuoden 2012 maakunnittainen väestöennuste vuosille 2012–2040. Tarkastelussa ovat vuodet 2013, 2023 ja 2033. Ensimmäinen vuosi on 31.12. tilanteen mukainen toteumavuosi, ja kaksi seuraavaa vuotta ovat ennustevuosia. Luvussa käsitellään koulutuksen suunnittelun kannalta olennaisimpia lasten ja nuorten sekä aikuisten ikäluokkia.

Nuorten ikäluokat käsittävät 6-, 7-, 16- ja 18 -vuotiaiden määrät sekä keskimääräiset 16–18- ja 19–21 -vuotiaiden määrät. Aikuisten ikäluokat kattavat kaikki 20 vuotta ja sitä vanhemmat henkilöt väestöstä. Kuusi- ja seitsemänvuotiaiden määrät ilmaisevat, kuinka moni aloittaa esiopetuksen ja perusopetuksen. Kuusitoistavuotiaiden määrää käytetään perusopetuksen päättötodistuksen saavien määrän arvioimiseksi, kun taas 16–18- ja 19–21 -vuotiaiden keskimääräiset ikäluokat ovat tärkeitä arvioidessa toisen asteen koulutukseen sekä korkea-asteelle siirtyvien määrää.

Ennusteiden mukaan sekä kuusi- että seitsemänvuotiaiden määrät kasvavat vuonna 2023, mutta laskevat tästä jonkin verran vuoden 2033 ennusteissa. Ikäluokkien koot pysyvät kuitenkin hieman suurempina vuoden 2013 lukuihin verrattuna. 16-vuotiaiden määrä kasvaa jonkin verran tarkasteluvälillä ja heitä on vuonna 2033 ennusteiden mukaan noin 3 700 enemmän kuin vuonna 2013. 18-vuotiaiden määrä taas pysyttelee suurin piirtein samana vuosina 2013 ja 2033 vertailtaessa, mutta vuoden 2023 ennusteissa 18-vuotiaiden ikäluokka on hieman pienempi. Sekä 16–18- että 19–21 -vuotiaiden keskimääräiset määrät vähenevät vuoden 2023 väestöennusteissa, mutta kasvavat tästä hieman tarkasteltaessa vuotta 2033.

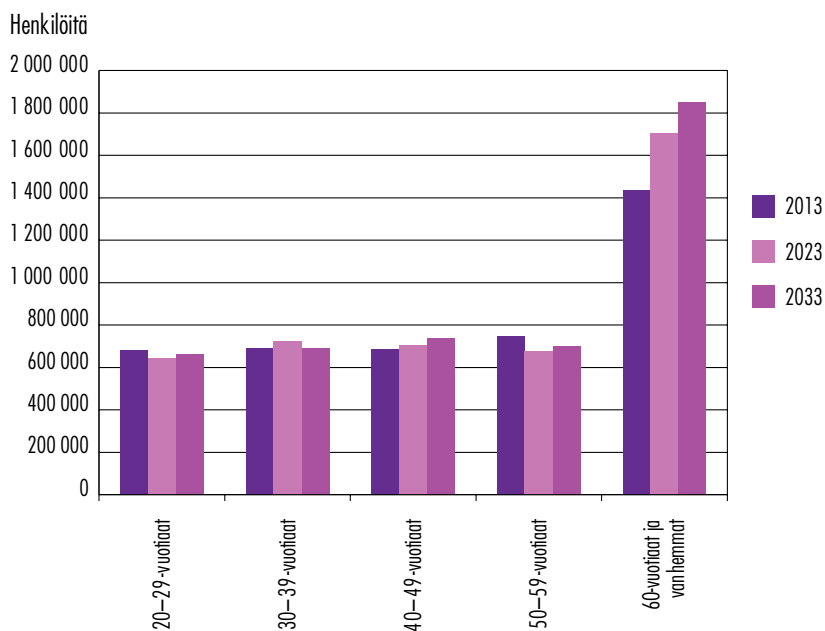
Vuoden 2023 ennusteissa 20–29 -vuotiaiden ikäluokan koko laskee noin 37 300 henkilöllä, mutta nousee taas hieman vuoteen 2033 mennessä. Myös 50–59 -vuotiaiden ikäluokka pienenee vuoden 2023 ennusteessa, mutta näyttäisi jälleen kasvavan vuonna 2033. Kehitys on päinvastainen 30–39 -vuotiaiden ikäluokassa, sillä kyseinen ikäluokka on hieman suurempi vuonna 2023 kuin vuosina 2013 ja 2033. Tarkastelujaksolla 40–49 -vuotiaiden määrä nousee tasaisesti ollen noin 55 600 henkilöä suurempi vuonna 2033 kuin vuonna 2013. Suurin kasvu tapahtuu yli 60-vuotiaiden kohdalla, jossa ikäluokka kasvaa reilulla 400 000 henkilöllä vuosien 2013 ja 2033 välillä.

Kuvio 1. Lasten ja nuorten ikäluokat koko maassa vuosina 2013, 2023 ja 2033

Lähde: Tilastokeskuksen PX-Web -tietokanta

Kuvio 2. Aikuisten ikäluokat koko maassa vuosina 2013, 2023 ja 2033

Lähde: Tilastokeskuksen PX-Web -tietokanta

Taulukko 1. Ikäluokat maakunnittain vuonna 2013

Maakunta	6-vuotiaat	7-vuotiaat	16-vuotiaat	18-vuotiaat	16–18 -vuotiaat keskimäärin	19–21 -vuotiaat keskimäärin	20–29 -vuotiaat	30–59 -vuotiaat	60-vuotiaat ja vanhemmat
Uusimaa	18 235	18 344	17 275	18 351	17 729	19 966	218 583	666 170	344 001
Varsinais-Suomi	4 860	4 819	5 176	5 416	5 292	5 960	59 777	181 167	130 010
Satakunta	2 250	2 413	2 406	2 720	2 589	2 517	23 927	83 374	70 363
Kanta-Häme	1 996	2 015	2 084	2 175	2 118	1 946	18 281	67 862	50 162
Pirkanmaa	5 600	5 596	5 338	5 615	5 444	6 296	67 010	193 766	129 819
Päijät-Häme	2 081	2 054	2 222	2 433	2 334	2 434	22 159	76 492	61 292
Kymenlaakso	1 725	1 668	1 938	2 179	2 055	1 922	18 014	69 255	57 243
Etelä-Karjala	1 272	1 286	1 427	1 471	1 450	1 588	14 523	49 998	41 838
Etelä-Savo	1 320	1 393	1 596	1 726	1 676	1 612	14 934	55 786	52 948
Pohjois-Savo	2 451	2 552	2 815	2 971	2 876	3 097	29 532	93 896	72 624
Pohjois-Karjala	1 618	1 626	1 884	1 967	1 894	2 078	19 964	61 456	50 147
Keski-Suomi	3 107	3 182	3 076	3 251	3 191	3 708	36 210	102 569	75 138
Etelä-Pohjanmaa	2 141	2 191	2 312	2 399	2 350	2 320	21 406	71 041	56 336
Pohjanmaa	2 134	2 076	2 041	2 245	2 154	2 368	23 358	65 747	49 261
Keski-Pohjanmaa	901	859	838	984	901	849	8 037	24 630	18 612
Pohjois-Pohjanmaa	5 731	5 658	5 159	5 506	5 261	5 430	52 699	150 522	91 056
Kainuu	774	777	854	997	939	906	7 982	29 954	25 776
Lappi	1 851	1 843	2 019	2 129	2 083	2 292	21 306	69 020	53 349
Ahvenanmaa	332	346	328	378	346	300	3 103	11 478	7 740
Yhteensä	60 379	60 698	60 788	64 913	62 682	67 590	680 805	2 124 183	1 437 715

Lähde: Tilastokeskuksen PX-Web -tietokanta

Suurin osa, noin 29 % tarkastelussa olevasta väestöstä asuu Uudellamaalla. Seuraavaksi eniten väestöä on Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla sekä Varsinais-Suomessa. 6- ja 7-vuotiaiden kohdalla Pohjois-Pohjanmaa on toiseksi suurin alue, mutta 16-vuotiaista ylöspäin toiseksi eniten väestöä kerää Pirkanmaa. Yli 60-vuotiaita on toiseksi eniten Varsinais-Suomessa. Vuoden 2023 ja 2033 ennusteissa Pirkanmaa nousee toiseksi suurimmaksi alueeksi kaikissa ikäluokissa. Vähiten väestöä on Ahvenanmaan jälkeen Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Noin 3 % tarkastelussa olevasta väestöstä on Keski-Pohjanmaalta tai Kainuusta.

Maakunnittaisessa vertailussa ajanjaksoille 2013–2023 ja 2013–2033 on otettu huomioon vain ne maakunnat, joissa ikäluokat kasvavat tai pienenevät molemmissa aikavertailuissa. Niitä maakuntia, joissa ikäluokka kasvaa toisessa aikavertailussa ja vähenee toisessa tai päinvastoin, ei oteta huomioon.

Sekä 6- että 7-vuotiaiden ikäluokat kasvavat monessa maakunnassa ajanjaksolla 2013–2033. Eniten tämän ikäisten määrä kasvaa Uudellamaalla ja toiseksi eniten Pirkanmaalla. 6-vuotiaiden määrä kasvaa Uudellamaalla noin 1 300 lapsella ja 7-vuotiaiden määrä noin

1 250 lapsella. Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa sekä Kainuussa näiden ikäluokkien koko vastaavasti pienenee jonkin verran kyseisellä aikavälillä. Ennusteiden mukaan koko Suomessa on noin 1 400 6-vuotiasta ja noin 1 500 7-vuotiasta enemmän vuonna 2033 kuin vuonna 2013.

Taulukko 2. Ikäluokat maakunnittain vuonna 2023

Maakunta	6-vuotiaat	7-vuotiaat	16-vuotiaat	18-vuotiaat	16–18-vuotiaat keskimäärin	19–21-vuotiaat keskimäärin	20–29-vuotiaat	30–59-vuotiaat	60-vuotiaat ja vanhemmat
Uusimaa	19 324	19 236	18 500	17 990	18 390	18 691	214 184	706 872	430 419
Varsinais-Suomi	4 993	5 029	5 040	4 980	5 016	5 269	56 780	179 565	152 348
Satakunta	2 278	2 301	2 308	2 332	2 366	2 178	21 762	77 221	77 934
Kanta-Häme	2 063	2 079	2 115	1 989	2 067	1 838	18 136	68 043	60 534
Pirkanmaa	5 942	5 938	5 721	5 650	5 706	5 797	64 350	200 436	153 022
Päijät-Häme	2 137	2 141	2 234	2 300	2 255	2 134	21 293	74 307	72 317
Kymenlaakso	1 690	1 710	1 812	1 811	1 795	1 615	16 147	62 698	63 908
Etelä-Karjala	1 228	1 239	1 290	1 297	1 296	1 244	12 914	45 671	47 239
Etelä-Savo	1 290	1 307	1 364	1 383	1 386	1 302	12 633	46 513	58 922
Pohjois-Savo	2 544	2 554	2 555	2 641	2 610	2 537	25 688	85 042	84 921
Pohjois-Karjala	1 666	1 679	1 682	1 692	1 688	1 657	17 219	54 265	59 178
Keski-Suomi	3 238	3 230	3 175	3 047	3 152	3 238	33 859	99 260	87 886
Etelä-Pohjanmaa	2 343	2 356	2 226	2 275	2 257	2 064	19 866	67 106	63 877
Pohjanmaa	2 312	2 305	2 247	2 173	2 210	2 154	22 114	67 930	55 684
Keski-Pohjanmaa	920	920	883	875	873	800	7 608	24 006	21 155
Pohjois-Pohjanmaa	5 863	5 875	5 679	5 581	5 624	5 107	49 723	148 796	113 665
Kainuu	754	759	783	816	798	708	7 082	24 928	29 058
Lappi	1 938	1 944	1 910	1 890	1 900	1 849	18 856	61 263	63 136
Ahvenanmaa	339	338	362	333	352	295	3 311	12 498	9 633
Yhteensä	62 862	62 940	61 886	61 055	61 742	60 476	643 525	2 106 420	1 704 836

Lähde: Tilastokeskuksen PX-Web -tietokanta

Taulukko 3. Ikäluokat maakunnittain vuonna 2033

Maakunta	6-vuotiaat	7-vuotiaat	16-vuotiaat	18-vuotiaat	16–18 -vuotiaat keskimäärin	19–21 -vuotiaat keskimäärin	20–29 -vuotiaat	30–59 -vuotiaat	60-vuotiaat ja vanhemmat
Uusimaa	19 525	19 585	19 660	19 589	19 630	20 389	224 070	733 647	498 496
Varsinais-Suomi	4 861	4 898	5 193	5 244	5 217	5 567	57 726	179 163	166 798
Satakunta	2 162	2 192	2 352	2 382	2 370	2 250	21 838	74 796	79 436
Kanta-Häme	2 042	2 076	2 163	2 146	2 155	1 958	18 674	68 985	67 211
Pirkanmaa	5 882	5 917	6 092	6 085	6 086	6 385	67 542	206 562	168 938
Päijät-Häme	2 104	2 124	2 293	2 337	2 314	2 248	21 789	74 281	77 945
Kymenlaakso	1 587	1 615	1 789	1 807	1 797	1 612	15 690	59 890	65 705
Etelä-Karjala	1 163	1 178	1 274	1 287	1 281	1 285	12 765	44 018	48 416
Etelä-Savo	1 206	1 233	1 336	1 347	1 342	1 281	12 247	43 625	58 863
Pohjois-Savo	2 402	2 431	2 634	2 671	2 656	2 610	25 421	82 603	87 958
Pohjois-Karjala	1 576	1 596	1 747	1 745	1 748	1 747	16 924	53 316	59 765
Keski-Suomi	3 144	3 158	3 286	3 308	3 296	3 491	35 012	100 300	92 172
Etelä-Pohjanmaa	2 293	2 310	2 409	2 410	2 411	2 192	20 549	67 345	66 252
Pohjanmaa	2 288	2 305	2 411	2 394	2 402	2 363	23 152	69 805	59 553
Keski-Pohjanmaa	905	908	918	937	925	863	7 944	24 239	22 088
Pohjois-Pohjanmaa	5 683	5 700	5 797	5 779	5 790	5 495	52 255	150 258	124 931
Kainuu	711	720	783	803	793	736	7 155	23 885	28 539
Lappi	1 858	1 880	1 998	2 012	2 003	1 982	19 412	60 822	63 969
Ahvenanmaa	367	366	371	361	365	314	3 443	13 100	11 410
Yhteensä	61 759	62 192	64 506	64 644	64 582	64 768	663 608	2 130 640	1 848 445

Lähde: Tilastokeskuksen PX-Web -tietokanta

Myös 16-vuotiaiden ikäluokan koko sekä 16–18-vuotiaiden keskimääräisen ikäluokan koko kasvavat eniten Uudellamaalla ja Pirkanmaalla tarkasteluvälillä 2013–2033. Seuraavaksi eniten kasvua näiden ikäluokkien osalta tapahtuu Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Näillä alueilla ikäluokkien kasvu on muutamasta sadasta vajaaseen tuhanteen, kun taas Uudellamaalla kyseiset ikäluokat kasvavat noin parilla tuhannella. Ikäluokat pienenevät eniten Etelä- ja Pohjois-Savossa, Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksossa sekä Satakunnassa, joissa jokaisessa määrä vähenee noin parilla sadalla.

Vertailtaessa vuosia 2013 ja 2023 18-vuotiaiden ikäluokka pienenee kaikissa maakunnissa paitsi Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Vuonna 2033 ikäluokan koon odotetaan kuitenkin kasvavan Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan lisäksi Uudellamaalla sekä jonkin verran myös Keski-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla.

19–21-vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka ei kasva missään maakunnassa molemmissa aikavertailuissa. Aikavälillä 2013–2023 ikäluokka pienenee itse asiassa jokaisessa maakunnassa hieman. Koko tarkasteluvälillä 2013–2033 ikäluokka pienenee eniten Etelä- ja Pohjois-Savossa sekä Varsinais-Suomessa, muutamalla sadalla hengellä kussakin.

Myös 20–29 -vuotiaiden ikäluokka pienenee lähes kaikissa maakunnissa. Ennusteiden mukaan ikäluokka pienenee noin 17 200 henkilöllä tarkasteluvälillä 2013–2033. Kuten myös muissa ikäluokissa, eniten määrä vähenee Itä-Suomen maakunnissa. Uudellamaalla ikäluokan koko on noin 5 500 henkilöä suurempi vuonna 2033 kuin vuonna 2013.

30–59 -vuotiaiden ikäluokka pienenee myös useassa maakunnassa. Ainoastaan Ahvenanmaalla, Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla, Pohjanmaalla sekä Uudellamaalla tämän ikäluokan koko kasvaa jonkin verran – Uudellamaalla selvästi eniten. 60-vuotiaiden ja sitä vanhempien määrä kasvaa odotetusti jokaisessa maakunnassa.

Lukuun ottamatta yli 60-vuotiaita, kaikki ikäluokat pienenevät sekä tarkasteluvälillä 2013–2023 että välillä 2013–2033 Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa ja Kainuussa.

Väestön koulutustaso

Seuraavassa tarkastellaan väestön koulutustasoa vuonna 2012. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tutkintorekistereihin ja Väestörekisterikeskuksen väestöjärjestelmän tietoihin. Tutkinnon suorittaneella väestöllä tarkoitetaan lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulu- tai yliopistokoulutuksessa tutkinnon suorittaneita. Tutkinnon suorittaneet on luokiteltu koulutusasteen mukaan korkeimman tai viimeksi suoritettun tutkinnon mukaan. Aiemmistä vastaavista julkaisuista poiketen ammatillista perustutkintoa ja ammatti- ja erikoisammattitutkintoa ei ole taulukossa eroteltu, vaan taulukon ammatillinen koulutus sisältää nämä kolme tutkintomuotoa. Taulukossa tarkastellaan 15 vuotta täyttäneitä väestöä ja kuvassa 20 vuotta täyttäneitä väestöä.

Vuonna 2012 68,5 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä eli hieman yli kolme miljoonaa henkilöä oli suorittanut jonkin tutkinnon perusasteen jälkeen. Vuonna 2011 vastaava luku oli 67,7 prosenttia ja vuonna 2010 noin 67 prosenttia, eli perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana.

Viisivuotiskäryhmissä eniten perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita oli 35–39 -vuotiaiden ikäluokassa, jossa tutkinnon suorittaneiden osuus oli 86,8 prosenttia koko ikäluokasta. Kaikissa ikäluokissa 20–24 -vuotiaista 50–54 -vuotiaisiin perusasteen jälkeisen tutkinnon oli suorittanut yli 80 prosenttia ikäluokasta. Tätä vanhemmassa väestössä perusasteen jälkeinen tutkinto oli 32–78 prosentilla väestöstä ikäluokasta riippuen. Vain vajaa kolmannes yli 75 -vuotiaista oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon.

Taulukko 4. 15 vuotta täyttäneen väestön koulutustaso vuonna 2012

Perusteen jälkeinen tutkinto %-osuus ikäryhmästä									
Ikäryhmä	Ikäryhmän koko	Ylioppilas-tutkinto	Ammatillinen koulutus	Opisto-aste	Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkeaste ¹⁾	Ylempi korkeakouluaste ²⁾	Tutkijakoulutusaste ³⁾	Koulutusaste tuntematon	Ei perusteen jälkeistä tutkintoa tai tutkinto tuntematon
15 - 19-vuotiaat	320 713	8,1	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	86,3
20 - 24-vuotiaat	339 758	36,7	38,8	0,0	5,1	0,3	0,0	0,0	19,0
25 - 29-vuotiaat	341 295	13,7	38,4	0,2	22,1	9,0	0,1	0,0	16,6
30 - 34-vuotiaat	344 759	8,0	35,9	1,1	23,8	15,7	0,8	0,0	14,7
35 - 39-vuotiaat	329 842	6,0	35,4	9,8	18,3	15,8	1,4	0,0	13,2
40 - 44-vuotiaat	327 470	4,7	36,3	17,1	11,1	14,2	1,5	0,0	15,0
45 - 49-vuotiaat	373 298	4,1	40,5	19,3	8,3	11,8	1,4	0,0	14,5
50 - 54-vuotiaat	371 171	3,5	42,6	19,0	7,0	10,3	1,3	0,0	16,2
55 - 59-vuotiaat	379 195	3,0	40,9	17,4	7,2	8,1	1,2	0,0	22,2
60 - 64-vuotiaat	389 588	2,5	37,0	15,0	6,3	6,3	1,0	0,0	31,9
65 - 69-vuotiaat	331 528	2,0	30,1	13,8	6,3	6,1	1,0	0,0	40,6
70 - 74-vuotiaat	233 799	1,4	25,1	11,2	5,5	4,7	0,9	0,0	51,2
75-vuotiaat ja vanhemmat	452 866	1,1	16,4	6,8	4,1	2,7	0,4	0,0	68,3
Ikäryhmät yhteensä (%)		7,2	32,7	10,2	9,5	8,1	0,9	0,0	31,5
Ikäryhmät yhteensä (lkm)	4 535 282	325 209	1 482 113	462 348	432 445	366 018	38 709	220	1 428 220

¹⁾ Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkeaste = ammatillinen korkeaste, ammattikorkeakoulututkinto, alempi korkeakoulututkinto.

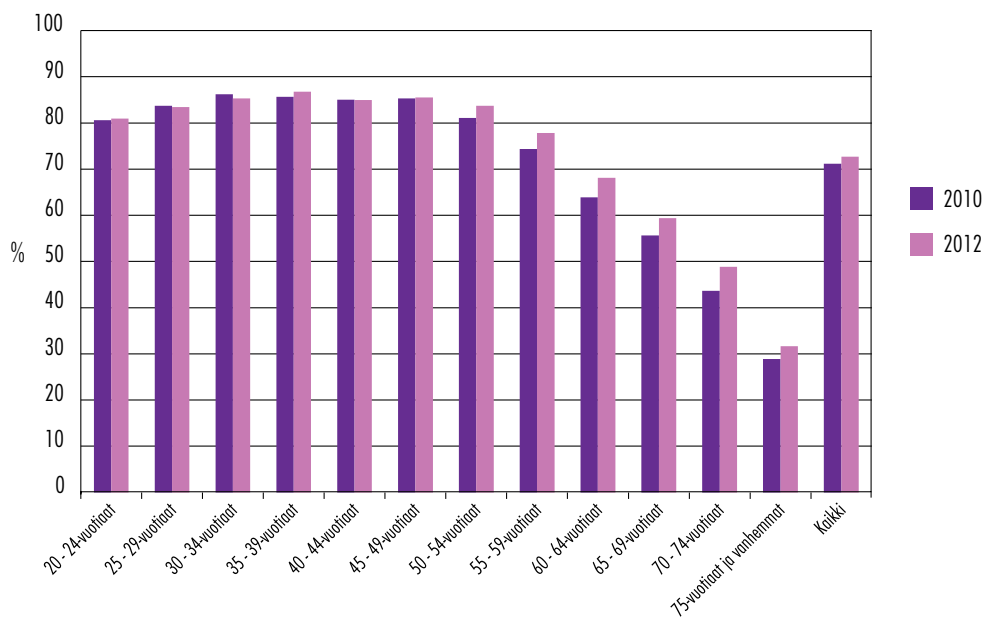
²⁾ Ylempi korkeakouluaste = ylempi ammattikorkeakoulututkinto, ylempi korkeakoulututkinto, lääkärin erikoistumisopinnot.

³⁾ Tutkijakoulutusaste = lisensiaatintutkinto, tohtorintutkinto.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Vuonna 2012 noin kolmanneksella koko 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli korkeimpana tai viimeisenä tutkintona ammatillinen koulutus. Eniten, 43 prosenttia, ammatillisen koulutuksen suorittaneita oli 50–54 -vuotiaiden ikäryhmässä. Korkeakoulututkinnon suorittaneita oli yhteensä noin 18 prosenttia ja opistoasteen suorittaneita 10 prosenttia väestöstä. Lähes 40 prosentilla 30–34 -vuotiaiden ikäluokasta oli korkeakoulututkinto. Seitsemällä prosentilla 15 vuotta täyttäneistä oli korkeimpana perusteen jälkeisenä tutkintona ylioppilastutkinto. Tutkijakoulutuksen käyneitä oli vajaa prosentti väestöstä. Verrattaessa tietoja vuoden 2009 vastaaviin tietoihin (nämä eivät sisälly julkaisuun) tilastot ovat pysyneet suhteellisen samanlaisina kaikkien ikäluokkien ja tutkintojen kohdalla.

Kuvio 3. Osuus (%) 20 vuotta täyttäneestä väestöstä, joka on suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon vuosina 2010 ja 2012

Vuonna 2012 72,7 prosenttia, eli reilut kolme miljoonaa 20 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut jonkin tutkinnon perusasteen jälkeen, kun vuonna 2010 vastaava osuus oli 71,2 prosenttia. Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on siis nousussa myös tämän vertailun mukaan. Erityisesti yli 50 -vuotiaiden kohdalla kehitys on selvästi havaittavissa. Esimerkiksi vuonna 2010 60–64 -vuotiaiden ikäluokassa 64 prosentilla oli perusasteen jälkeinen tutkinto, kun taas vuonna 2012 osuus oli 68 prosenttia. Toisaalta nuorempien ikäluokkien kohdalla näin suuria eroja ei ole vertailuvuosien välillä havaittavissa, vaan erot ovat korkeintaan yhden prosenttiyksikön luokkaa. 25–29 -vuotiaiden ja 30–34 -vuotiaiden ikäluokissa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli hieman pienempi vuonna 2012 kuin vuonna 2010, mutta molempien ikäluokkien kohdalla ero oli alle yhden prosentin.

1 Esi- ja perusopetus

Erityisasiantuntija Markku Hartonen

Esiopetus

Esiopetus edeltää oppivelvollisuuden aloittamista ja sitä annetaan pääasiassa 6 vuotta täyttäneille lapsille joko koulun tai päivähoidon yhteydessä. Esiopetukseen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja. Esiopetus on maksutonta ja se kestää yhden vuoden. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia vuodessa. Kunta voi päätöksensä mukaan järjestää esiopetusta koulussa, lasten päivähoidosta annetun lain tarkoittamassa päiväkodissa tai perhepäiväkodissa. Esiopetusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja, joihin heillä on esiopetuksen lisäksi subjektiivinen oikeus.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten kautta. Perusopetuslain mukaan lapsella on oikeus saada esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna eli pääsääntöisesti kuusivuotiaana. (PoL 26 a § 1 mom.). Jos lapsen oppivelvollisuus vamman tai sairauden vuoksi alkaa jo 6-vuotiaana ja hänellä on pidennetyn oppivelvollisuuden päätös, hänellä on oikeus esiopetukseen sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta (PoL 25 § 2 mom.).

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella on perusopetuslain 26 a pykälän mukaan oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna eli 6-vuotiaana. Tämä esiopetukseen osallistuminen ei ole lapselle vapaaehtoista, vaan osa oppivelvollisuutta, johon lapsen tulee osallistua. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa esiopetus voi siis kestää kaksi vuotta. (PoL 9 § 2 mom.)

Lapsella on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna eli 7-vuotiaana (PoL 26 a §.), jos hän perusopetuslain 27 §:n mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin. Esiopetusta saavien lasten kokonaismäärässä ovat mukana kaikki edellä mainitut perusopetuslain mukaan esiopetukseen oikeutetut lapset ikäluokista 5-7.

Vuodesta 2001 lähtien kunnalla on ollut velvollisuus osoittaa jokaiselle esiopetukseen oikeutetulle lapselle esiopetuspaikka. Opetushallitus on vahvistanut esiopetuksen valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa. Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lasten kehitys ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Esiopetusta saavien lasten osuus esiopetusikäisten ikäluokasta on viime vuosina vakiintunut lähelle sataa prosenttia. Vuonna 2013 esiopetusta sai lähes 59800 lasta. Tämä luku on noin 99 prosenttia kuusivuotiaiden ikäluokasta. Esiopetusta saavissa on kuitenkin

myös viisi- ja seitsemänvuotiaita, joten todellinen esiopetusta saaneiden kuusivuotiaiden prosenttiosuus jää hieman em. lukua alemmaksi. Ahvenanmaan maakunta ei ole mukana näissä luvuissa.

Valtakunnallisesti suurin osa esiopetuksesta järjestetään päivähoiton yhteydessä. Vuonna 2013 koko maan esiopetuksesta runsas 80 prosenttia järjestettiin päivähoiton yhteydessä ja vajaat 20 prosenttia peruskouluissa. Esiopetuksen järjestämismuotojen suhde vaihtelee kuitenkin paljon eri tyypisissä kunnissa. Kaupunkimaisissa kunnissa valtaosa esiopetuksesta järjestettiin päivähoiton yhteydessä kun maaseutumaisissa kunnissa perinteisesti runsaat puolet esiopetuksesta järjestetään koulun yhteydessä.

Taulukko 1. Esiopetuksen oppilaat (5,6 ja 7-vuotiaat) koulun ja päivähoiton yhteydessä

	2010	2011	2012	2013
Koulun yhteydessä	12 229	12 639	12 225	11 776
Päivähoidon yhteydessä	45 649	46 219	47 379	47 895
Yhteensä	757 878	58 858	59 604	59 671

Lähde: Tilastokeskus

Esiopetuksen järjestämistapojen suhteellinen osuus vaihtelee merkittävästi maakuntien välillä. Päivähoidon yhteydessä järjestettävän esiopetuksen määrä on suuri erityisesti Etelä-Karjalan maakunnassa, missä osuus vuonna 2013 oli lähes 95 prosenttia. Myös Kanta-Hämeessä, Varsinais-Suomessa, Kymenlaaksossa, Uudellamaalla ja Päijät-Hämeessä peruskouluissa järjestettävän esiopetuksen osuus on vähäinen. Suhteellisesti eniten peruskouluissa järjestettävää esiopetusta oli Etelä-Pohjanmaalla, missä osuus oli 41 prosenttia. Peruskouluissa järjestettävän esiopetuksen osuus oli merkittävä myös Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa.

Taulukko 2. Esiopetuksen oppilaat (5,6 ja 7-vuotiaat) koulun ja päivähoiton yhteydessä

Maakunta	Esiopetuksen oppilaat peruskoulussa	%	2013 Esiopetuksen oppilaat päivähoiton yhteydessä	%	Yhteensä
Uusimaa	2 090	12,1	15 250	87,9	17 340
Varsinais-Suomi	519	10,5	4 447	89,5	4 966
Satakunta	469	20,7	1 796	79,3	2 265
Kanta-Häme	184	9,5	1 743	90,5	1 927
Pirkanmaa	1 834	33	3 720	67	5 554
Päijät-Häme	278	13,4	1 799	86,6	2 077
Kymenlaakso	197	11,5	1 520	88,5	1 717
Etelä-Karjala	67	5,2	1 224	94,8	1 291
Etelä-Savo	321	23,7	1 036	76,3	1 357
Pohjois-Savo	480	19,3	2 009	80,7	2 489
Pohjois-Karjala	461	28,4	1 165	71,6	1 626
Keski-Suomi	577	18,4	2 566	81,6	3 143
Etelä-Pohjanmaa	879	41	1 265	59	2 144

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Maakunta	Esiopetuksen oppilaat peruskoulussa	%	2013 Esiopetuksen oppilaat päivähoiton yhteydessä	%	Yhteensä
Pohjanmaa	682	31	1 517	69	2 199
Keski-Pohjanmaa	171	18,7	743	81,3	914
Pohjois-Pohjanmaa	2 090	34,9	3 898	65,1	5 988
Kainuu	118	14,8	680	85,2	798
Lappi	358	19,1	1 517	80,9	1 875
Koko maa	11 775	19,7	47 895	80,3	59 670

Lähde: Tilastokeskus

Oppivelvollisuus ja perusopetuksen aloittaminen

Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Perusopetuksen aloittamisella tarkoitetaan syksyllä koulunkäyntinsä ensimmäisellä vuosiluokalla aloittavien määrää. Valtaosa lapsista on 7-vuotiaita mutta osa on 6-vuotiaita ja osa yli 7-vuotiaita. Vuosittain saa yli 1000 lasta luvan aloittaa perusopetus vuotta säädettyä myöhemmin. Lykkäys voidaan myöntää erityisistä syistä kuten koulukypsymättömyyden vuoksi. Oppivelvollisuus voi alkaa myös vuotta säädettyä aikaisemmin, jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa.

Vuonna 2012 perusopetuksen aloitti 59100 lasta. Koulunsa aloittavien määrä ylittää jonkin verran 7-vuotiaiden ikäluokan. Ensimmäisellä vuosiluokalla poikien osuus oli 51 prosenttia ja tyttöjen 49 prosenttia.

Perusopetuksen oppilaat

Perusopetuksen tarkastelussa ovat mukana 1–9 vuosiluokkien lisäksi perusopetuksen lisäopetus. Perusopetusta antavat peruskoulut, erityiskoulut, aikuislukiot, eräät kansanopistot ja muutamat muut perusopetusta antavat oppilaitokset. Ahvenanmaan oppilaitokset sisältyvät tarkasteluun. Vuonna 2012 perusopetusta antoi noin 2800 oppilaitosta, joissa oli lähes 530 000 oppilasta.

Perusopetuksen oppilasmäärä on vähentynyt lähes 53 000 oppilaalla eli 9 prosentilla vuodesta 2004 vuoteen 2012. Oppilasmäärät ovat aluksi laskeneet voimakkaasti 7000–9000 oppilaan vuosivauhdilla, mutta jakson lopussa lasku on ollut vähäisempää. Lisäopetuksen oppilasmäärä pysyi pitkään melko tasaisena, mutta on kääntynyt jakson lopussa selkeään laskuun.

Taulukko 3. Perusopetuksen oppilasmäärä luokka-asteittain ja perusopetusta antavien oppilaitosten määrä vuosina 2004–2012

Vuosi	Oppilasmäärä ¹⁾				
	Vuosiluokat 1–9	Lisäopetus	Yhteensä	Oppilaitosten määrä 1–9 luokat	Oppilaitosten määrä lisäopetus
2004	580 127	2 529	582 656	3 744	209
2005	573 351	2 595	575 946	3 601	195
2006	565 577	2 469	568 046	3 410	178
2007	557 458	2 485	559 943	3 282	186
2008	547 720	2 676	550 396	3 197	169
2009	540 054	2 279	542 333	3 092	159
2010	533 219	2 419	535 638	2 980	155
2011	529 403	2 279	531 682	2 894	163
2012	527 846	2 004	529 850	2 816	140

¹⁾ Sisältää kaikki perusopetusta antavat oppilaitokset.

Lähde: Tilastokeskus - WERA - web-raportointipalvelu.

Luvuissa ovat mukana vuosiluokkien 1–9 ja lisäopetuksen oppilaat.

Oppilaiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Perusopetuksessa opiskelevien vieraskielisten oppilaiden määrä on viime vuosina jatkuvasti lisääntynyt. Vuonna 2012 vieraskielisten oppilaiden osuus kokonaisoppilasmäärästä oli 4,8 prosenttia kun vuonna 2007 osuus oli vain 2,9 prosenttia.

Taulukko 4. Perusopetuksen vieraskielisten oppilaiden lukumäärä vuosina 2007–2012

Vuosi	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Osuus oppilasmäärästä 2012 (%)
Oppilasmäärä	16 398	17 156	19 236	20 801	22 884	25 347	4,8

Luvuissa ovat mukana vuosiluokkien 1–9 ja lisäopetuksen oppilaat.

Oppilaiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kouluverkosto

Kouluverkoston rakennetta on tarkasteltu käyttämällä kriteerinä koulujen määrää ja oppilasmäärää. Tämän perusteella koulut on jaettu viiteen ryhmään. Oppilasmäärään sisältyvät kaikki perusopetuksen koko oppimäärää ja perusopetuksen lisäopetuksen oppimäärää suorittavat oppilaat.

Vuonna 2012 perusopetusta antoi 2828 oppilaitosta. Näistä suurin ryhmä olivat peruskoulut, joita oli 2 650. Perusopetusta antavia erityiskouluja oli 93, perus- ja lukioasteen kouluja 40, aikuislukioita 21, kansanopistoja 22, ammatillisia oppilaitoksia yksi ja kansalaisopistoja yksi. Vuonna 2012 peruskouluja oli 64 ja perusopetusta antavia erityiskouluja 14 vähemmän kuin edellisellä vuotena.

Perusopetusta antavien koulujen verkosto painottuu edelleen alle 100 oppilaan kouluihin, joita vuonna 2012 oli 43 prosenttia kaikista kouluista. Näissä ryhmissä oli kuitenkin vain 11 prosenttia perusopetuksen oppilasmäärästä. Suuria yli 300 oppilaan kouluja oli 23 prosenttia ja näissä oli 54 prosenttia koulujen oppilasmäärästä. Vuonna 2012 koulujen kokonaismäärä on vähentynyt vuoteen 2008 verrattuna, 387 oppilaitoksella eli 12 prosentilla. Eniten ovat vähentyneet alle 50 oppilaan koulut, joita oli 277 vähemmän vuonna 2012 kuin vuonna 2008. Tarkastelujaksona kaikkien muiden koulujen, paitsi suurimpien vähintään 500 oppilaan koulujen, määrä on vähentynyt.

Taulukko 5. Kaikki perusopetusta antavien koulujen lukumäärä ja oppilasmäärä koulujen koon mukaan vuosina 2008–2012

Kouluissa oppilaita ¹⁾	2008		2009		2010		2011		2012	
	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita
Alle 50	989	30 403	914	28 331	815	25 260	761	23 483	712	22 068
50–99	547	38 348	527	37 220	517	36 238	502	35 052	495	34 879
100–299	1 006	190 466	991	186 180	995	186 633	983	183 158	957	179 739
300–499	523	200 582	518	196 392	509	192 286	513	194 406	501	190 526
Vähintään 500	150	90 597	156	94 210	158	95 221	156	95 583	163	102 638
Yhteensä	3 215	550 396	3 106	542 333	2 994	535 638	2 915	531 682	2 828	529 850

Joista muutokset	Osuus vuonna 2008 (%)		Osuus vuonna 2012 (%)		Muutos 2008–2012 (määrä)		Muutos 2008–2012(%)	
	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita	Kouluja	Oppilaita
Kouluissa oppilaita ¹⁾								
Alle 50	30,8	5,5	29,4	5,2	-277	-8 335	-28,0	-27,4
50–99	17,0	7,0	17,0	6,9	-52	-3 469	-9,5	-9,0
100–299	31,3	34,6	31,9	34,3	-49	-10 727	-4,9	-5,6
300–499	16,3	36,4	16,7	36,2	-22	-10 056	-4,2	-5,0
Vähintään 500	4,7	16,5	5,0	17,4	13	12 041	8,7	13,3
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	-387	-20 546	-12,0	-3,7

¹⁾ ei sisällä esiopetusta, sisältää lisäopetuksen.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Seurantajakson aikana lakkautettujen peruskoulujen tai perusopetusta antavien erityiskoulujen määrät ovat selvästi vähentyneet. Vuonna 2009 lakkautettiin 115 koulua, mutta vuonna 2013 enää 40 koulua. Maakunnittain tarkasteltuna lakkautettujen tai yhdistettyjen koulujen määrissä on suuria eroja. Lukumääräisesti eniten lakkauttamisia ja yhdistämisiä tehtiin vuonna 2013 Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla. Verrattaessa lakkauttamisten tai yhdistämisten suhteellista osuutta maakunnan kaikkien koulujen määrään vuonna 2012, oli muutos suurinta Kymenlaaksossa. Siellä lakkautettiin tai yhdistettiin vuonna 5,7 prosenttia maakunnan kaikista kouluista.

Taulukko 6. Lakkautetut ja yhdistetyt peruskoulut ja peruskouluasteen erityiskoulut vuosina 2009–2013 maakunnittain

Maakunta	Lakkautetut tai yhdistetyt koulut 2009	2010	2011	2012	2013	Muutos 2009–2013 yhteensä	Osuus maakunnittain (%)	Lakkautetut ja yhdistetyt koulut suhteessa maakunnan kaikkiin kouluihin vuonna 2012
Uudenmaan maakunta	12	14	6	3	4	39	9,9	0,5
Varsinais-Suomen maakunta	8	19	1	6	1	35	8,9	2,5
Satakunnan maakunta	11	1	3	2	7	24	6,1	1,4
Kanta-Hämeen maakunta	2	9	4	3	3	21	5,4	2,9
Pirkanmaan maakunta	7	13	5	2	0	27	6,9	0,9
Päijät-Hämeen maakunta	5	1	3	1	1	11	2,8	1,1
Kymenlaakson maakunta	1	1	0	6	1	9	2,3	5,7
Etelä-Karjalan maakunta	3	1	1	2	0	7	1,8	3,2
Etelä-Savon maakunta	3	5	8	4	1	21	5,4	3,8
Pohjois-Savon maakunta	5	3	5	3	2	18	4,6	2,2
Pohjois-Karjalan maakunta	11	7	5	1	5	29	7,4	1,2
Keski-Suomen maakunta	9	3	8	2	1	23	5,9	1,3
Etelä-Pohjanmaan maakunta	8	5	4	4	7	28	7,1	2,3
Pohjanmaan maakunta	3	8	0	2	1	14	3,6	1,3
Keski-Pohjanmaan maakunta	1	1	0	0	0	2	0,5	0,0
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	18	16	9	3	2	48	12,2	1,3
Kainuun maakunta	1	10	2	1	1	15	3,8	2,2
Lapin maakunta	7	4	2	3	3	19	4,8	2,4
Ahvenanmaan maakunta	0	2	0	0	0	2	0,5	0,0
Yhteensä	115	123	66	48	40	392	100,0	

Lähde: Tilastokeskus

Peruskouluikäisten ikäluokkien pieneneminen on merkinnyt kouluverkoston supistamista kuntien tekemien lakkauttamis- tai yhdistämispäätösten seurauksena. Koulujen vähentämisen taustana on ollut myös kuntien heikentynyt talous. Kouluverkoston supistamisen vuoksi koulupalvelujen saatavuus on heikentynyt, mikä on johtanut pitempiin koulumatkoihin.

Koulujen määrän väheneminen aiheutuu pääasiallisesti niiden lakkauttamisesta tai yhdistämisestä. Vuodesta 2010 vuoteen 2013 lakkautettiin 246 koulua ja 126 koulua yhdistettiin toiseen kouluun. Samaan aikaan perustettiin 37 koulua.

Tarkastelujakson aikana koulujen lakkauttaminen on vähentynyt merkittävästi. Vuonna 2010 lakkautettiin 92 koulua kun vastaava määrä vuonna 2013 oli 40. Samaan aikaan yhdistettyjen koulujen määrä on pysynyt samana ja perustettujen määrä vähentynyt.

Taulukko 7. Perusopetuksen kouluverkon muutokset vuosina 2010–2013

Muutokset	2010			2011			2012			2013		
	Perus- tettu	Lakkau- tettu	Yhdis- tetty	Perus- tettu	Lakkau- tettu	Yhdis- tetty	Perus- tettu	Lakkau- tettu	Yhdis- tetty	Perus- tettu	Lakkau- tettu	Yhdis- tetty
Peruskoulut	8	88	24	16	54	27	4	47	25	3	37	30
Perusopetus- ta antavat erityiskoulut	2	4	7	3	12	2	0	1	7	1	3	4
Yhteensä	10	92	31	19	66	29	4	48	32	4	40	34

Lähde: Tilastokeskus

Peruskouluverkoston harventuminen 2000-luvulla on kohdistunut etenkin väestömäärältään pieniin kuntiin. Koulujen määrän vähenemisen seurauksena moniin kuntiin on jäänyt vain yksi peruskoulu. Tarkastelujakson loppupuolella yhden peruskoulun kuntien määrä kuitenkin laski, mikä johtui suuresta kuntaliitosten määrästä. Vuonna 2012 yhden peruskoulun kuntien määrä on kuitenkin kääntynyt selvään nousuun. Tämä johtuu siitä, että monissa kunnissa on muodostettu entistä suurempia yksiköitä.

Kunnat on laskettu niissä toimivien koulujen lukumäärän perusteella koulun opetuskielistä riippumatta. Ne kunnat, joissa oli vain yksi peruskoulu, on valittu riippumatta siitä onko kyseinen koulu suomenkielinen, ruotsinkielinen vai muunkielinen. Jos tarkastelunäkökulmana olisi ollut jakaa koulut kunnittain opetuskielen mukaan, olisi tuloksena ollut suurempi määrä yhden peruskoulun kuntia.

Taulukko 8. Yhden peruskoulun kuntien lukumäärä vuosina 2003–2012

Muutokset	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Yhden peruskoulun kuntien määrä	42	46	47	52	52	57	38	40	35	46
Kuntien kokonaismäärä	446	444	432	431	416	415	348	342	336	336
Yhden koulun kuntien osuus, %	9,4	10,4	10,9	12,1	12,5	13,7	10,9	11,7	10,4	13,7

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Suurimmat peruskoulut sijaitsevat pääosin suurimmissa kaupungeissa, mutta viime vuosina suoritettujen lakkautusten ja yhdistämisten vuoksi suuria kouluja on myös pienemmissä kunnissa. Vuonna 2012 suurin peruskoulu oli Kempeleen Kirkonkylän yhtenäiskoulu, jossa oli runsaat tuhat oppilasta. Vuonna 2012 20 suurimmassa peruskoulussa oli oppilaita selvästi yli 700.

Pienimmissä peruskouluissa oli vain muutama oppilas. Vuonna 2012 Suomessa oli 119 alle 20 oppilaan peruskoulua.

Taulukko 9. Oppilasmääriltään suurimmat perusopetusta antavat oppilaitokset vuonna 2012

Koulu	oppilaita perusopetuksessa (lkm)
Kirkonkylän yhtenäiskoulu, Kempele	1 063
Liminganlahden yhtenäiskoulu, Liminka	1 008
Luostarivuoren koulu, Turku	1 003
Puolalan koulu, Turku	922
Pyörön koulu, Kuopio	888
Haukiputaan koulu, Oulu	883
Vaisaaren koulu, Raisio	872
Porolahden peruskoulu, Helsinki	835
Pitkänkankaan koulu, Oulu	820
Ylikylän yhtenäiskoulu, Kempele	811
Kaakurin koulu, Oulu	802
Mikkolan koulu, Vantaa	802
Lauritsalan koulu, Lappeenranta	801
Takahuhdin koulu, Tampere	791
Tupoksen yhtenäiskoulu, Liminka	785
Kartanonkosken koulu, Vantaa	785
Tammerkoski-Klassillinen koulu, Tampere	776
Kalevan koulu, Kuopio	763
Kivimaan peruskoulu, Lahti	757
Hiidenkiven peruskoulu, Helsinki	755

Tarjonta

Ainevalinnat

Perusopetuksen ainevalintojen tilastoihin sisältyvät yhteisten ja valinnaisten kotimaisten ja vieraiden kielten opinnot, katsomusaineet sekä yhteisiin aineisiin liittyvät valinnaisaineet. Kielivalinnat osoittavat mitä kieliä, minkä laajuisia kielten oppimääriä ja kuinka monta kieltä on opiskeltu. Valittavana olevat kielet ja kurssit riippuvat koulun tarjonnasta. Kaikki halukkaat eivät voi valita kieliä vapaasti, koska kouluilla ei ole velvoitetta tarjota vapaaehtoisia ja valinnaisia kieliä.

Kielivalinnat

Kielivalinnat jakautuvat oppimäärältään erilaajuisiin yhteisiin (pakollisiin) ja valinnaisiin (vapaaehtoisin) kieliin. Kaikille yhteisiä kieliä ovat A1, jonka opiskelu aloitetaan tavallisimmin perusopetuksen kolmannella vuosiluokalla ja B1-kieli, jonka opiskelu aloitetaan seitsemännellä vuosiluokalla. Lisäksi oppilas voi valita vapaaehtoisen A2-kielen, joka viimeistään alkaa viidennellä vuosiluokalla sekä valinnaisen B2-kielen, joka aloitetaan yleensä perusopetuksen kahdeksannella vuosiluokalla.

Oppilaat voivat opiskella useita vieraita kieliä. Vieraksi kieliksi on katsottu kaikki muut kielet paitsi koulun opetuskieli. Esimerkiksi vuonna 2012 lähes 79 prosenttia 7-9 vuosiluokkien opiskelijoista oli lukenut kahta vierasta kieltä ja runsaat 19 prosenttia kolmea

vierasta kieltä. Useamman kuin kahden vieraan kielen opiskelu on hivenen lisääntynyt aivan viime vuosina.

Ruotsinkielisten ja suomenkielisten koulujen kieliohjelmat eroavat toisistaan. Ruotsinkielisen opetuksen kielten tarjonta ja toteutuneet kielivalinnat kuvataan luvussa 9. Tämän luvun tietoihin sisältyvät sekä suomen- että ruotsinkielisten koulujen kielivalinnat.

Taulukko 10. Perusopetuksessa vuosina 2010–2012 7-9 luokilla opiskeltujen vieraiden kielten määrä

Opiskelijan opiskeleminen vieraiden kielten määrä ¹⁾						
Vieraita kieliä	Opiskelijoita 2010	2011	2012	Opiskelijoiden jakautuminen 2010	2011	2012
Ei yhtään	1 179	1 001	968	0,6	0,6	0,5
1 kieli	1 912	1 946	1 995	1,0	1,1	1,1
2 kieli	147 417	142 145	139 654	79,1	78,7	78,6
3 kieli	34 697	34 396	34 409	18,6	19,0	19,4
Vähintään 4 kieltä	1 163	1 227	738	0,6	0,7	0,4
Yhteensä	186 368	180 715	177 764	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Vieraiksi kieliksi on tilastoitu muut kuin opetuskieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kaikille yhteisen A1-kielen opiskelun aloittaminen ennen kolmatta vuosiluokkaa aluksi yleisty 2000-luvulla, mutta vuosikymmenen vaihteessa suhteellinen osuus kaikista oppilaista kääntyi laskuun. Vuonna 2012 koulunsa aloittavista vajaa 7 prosenttia ja toisen vuosiluokan oppilaista vajaa 13 prosenttia oli aloittanut A1-kielen opinnot. Toisen vuosiluokan oppilaista osa oli aloittanut A1-kielen opinnot jo ensimmäisellä vuosiluokalla.

Taulukko 11. A1-kieltä 1–2-vuosiluokilla opiskelleet vuosina 2003–2012

Vuosi	Kielivalinnat				Oppilasmäärä	
	1. vuosiluokka		2. vuosiluokka		1. vuosilk.	2. vuosilk.
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *		
2003	4 673	7,6	8 582	13,5	61 300	63 720
2004	4 893	8,2	8 452	13,8	59 823	61 309
2005	4 944	8,6	8 886	14,8	57 546	59 867
2006	4 923	8,5	7 879	13,6	58 011	57 737
2007	4 922	8,5	8 140	14,0	57 645	58 186
2008	4 882	8,6	8 112	14,0	57 028	57 846
2009	4 573	8,1	7 961	13,9	56 770	57 254
2010	4 544	7,9	7 383	12,9	57 876	57 107
2011	4 034	6,8	7 101	12,2	59 076	58 191
2012	4 063	6,9	7 432	12,5	59 162	59 320

* Prosentiosuudet (%) on laskettu kyseisten vuosiluokkien oppilasmäärästä.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen- opetushallinnon tilastopalvelu

Yhteisten A1-kielten opiskelu aloitetaan käytännössä viimeistään kolmannella vuosiluokalla. Eri A1-kielten suosiossa vuosien 2008 ja 2012 välisenä aikana ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Englannin asema muihin A1-kieliin nähden on ollut edelleen hyvin vahva. Vuonna 2012 englantia opiskeli yli 90 prosenttia kolmannen vuosiluokan oppilaista. Ruotsin kielen osuus näyttää vakiintuneen yhteen prosenttiin, ranskan vajaan yhteen prosenttiin ja saksan runsaaseen yhteen prosenttiin. Venäjän osuus on kasvanut hieman 0,2 prosentista 0,3 prosenttiin. Vuodesta 2011 alkaen tiedot on kerätty erikseen myös espanjasta, jonka opiskelu A1-kielenä on kuitenkin vähäistä.

Taulukko 12. Perusopetuksen 3. vuosiluokalla A1-kieliä opiskelleet vuosina 2008–2012

A1-kieli	2008		2009		2010		2011		2012	
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *
Englanti	52 644	91,0	51 963	90,2	51 585	90,5	51 254	90,2	52 463	90,5
Ruotsi	623	1,1	534	0,9	553	1,0	521	0,9	579	1,0
Suomi	3 054	5,3	3 118	5,4	2 974	5,2	3 026	5,3	3 101	5,3
Ranska	452	0,8	488	0,8	545	0,9	593	1,0	538	0,9
Saksa	710	1,2	741	1,3	733	1,3	687	1,2	712	1,2
Venäjä	101	0,2	137	0,2	107	0,2	122	0,2	184	0,3
Espanja							48	0,1	70	0,1
Saame	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,0
Muu kieli	13	0,0	56	0,1	62	0,1	40	0,1	41	0,1
A1-kielien yhteensä	57 597	99,6	57 037	98,9	56 559	99,2	56 243	99,0	57 619	99,3
3. vuosiluokan oppilasmäärä	57 845		57 591		57 019		56 831		58 000	

* Prosenttiosuudet (%) on laskettu 3. vuosiluokan oppilasmäärästä.

Vuoteen 2010 espanja sisältyy luokkaa muu kieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Englannin asema suosituimpana A1-kielenä on pysynyt vakaana ja muita kieliä opiskellaan pääasiassa A2-kielenä. A2-kielen opiskelu on 2000-luvulla kuitenkin vähentynyt. Vuonna 2012 sitä opiskeli vajaat 27 prosenttia viidennen vuosiluokan oppilaista kun vuonna 2000 osuus oli 30 prosenttia. Viime vuosina A2-kielen opiskelu on kääntynyt kuitenkin uudelleen kasvuun. Kasvu saattaa liittyä vuosina 2009-2012 toteutettuun Kielitivoli-hankkeeseen, johon osallistui 102 perusopetuksen järjestäjää.

Yleisesti A2-kielen opinnot aloitetaan viimeistään viidennellä vuosiluokalla. Eri kielten suosiossa A2-kielenä on lähinnä pientä vaihtelua. Selvimmin on kasvanut venäjän kielen suosio. Vuodesta 2008 vuoteen 2012 venäjään A2-kielenä opiskelleiden suhteellinen osuus on yli kaksinkertaistunut. Espanjaa A2-kielenä opiskelleiden määrää on alettu tilastoida vuodesta 2011 lähtien ja sitä opiskelleiden määrä on lähes venäjän tasolla.

Taulukko 13. Perusopetuksen 5. vuosiluokalla A2-kieliä opiskelleet vuosina 2008–2012

A2-kieli	2008		2009		2010		2011		2012	
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *
Englanti	4 405	7,4	4 319	7,5	4 436	7,6	4 791	8,3	4 529	7,9
Ruotsi	4 594	7,7	4 295	7,4	4 351	7,5	4 136	7,2	4 223	7,4
Suomi	452	0,8	429	0,7	487	0,8	356	0,6	414	0,7
Ranska	1 557	2,6	1 431	2,5	1 632	2,8	1 724	3,0	1 607	2,8
Saksa	3 807	6,4	3 102	5,4	3 184	5,5	3 105	5,4	3 568	6,2
Venäjä	151	0,3	216	0,4	361	0,6	304	0,5	459	0,8
Espanja							326	0,6	398	0,7
Saame	21	0,0	50	0,1	35	0,1	33	0,1	29	0,1
Muu kieli	114	0,2	160	0,3	241	0,4	4	0,0	0	0,0
A2-kielien yhteensä	15 101	25,3	14 002	24,3	14 727	25,3	14 779	25,6	15 227	26,6
5. vuosiluokan oppilasmäärä	59 598		57 713		58 105		57 817		57 259	

* Prosentiosuudet (%) on laskettu 5. vuosiluokan oppilasmäärästä.

Vuoteen 2010 saakka espanja sisältyy luokkaan muu kieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Vuosiluokilla 7–9 tapahtuva A1- ja A2-kielten opiskelu on tilastoitu yhdessä. Tämän vuoksi A1- ja A2-kielten opiskelu ylittää kokonaisoppilasmäärän. Sadan yli menevät prosentit kuvaavat samalla sitä, kuinka suuri osa kyseisten vuosiluokkien oppilaista opiskelee kahta A-kieltä. Vuodesta 2008 vuoteen 2012 erityisesti saksan, mutta myös ruotsin ja ranskan suosio on vähentynyt. Venäjän suosio on hivenen kasvanut. Tilastossa muiden kielten opiskelu näyttää pudonneen merkittävästi. Tämä johtuu kuitenkin siitä, että espanja alettiin vuonna 2011 tilastoida erikseen.

Taulukko 14. Perusopetuksen 7–9. vuosiluokilla A-kieliä opiskelleet vuosina 2008–2012

A-kieli	2008		2009		2010		2011		2012	
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *
Englanti	193 657	99,0	189 821	99,0	184 597	99,0	179 277	99,2	176 382	99,2
Ruotsi	15 510	7,9	14 632	7,6	14 642	7,9	14 841	8,2	12 849	7,2
Suomi	11 639	6,0	11 479	6,0	11 129	6,0	10 606	5,9	10 386	5,8
Ranska	5 706	2,9	5 382	2,8	4 923	2,6	4 661	2,6	4 611	2,6
Saksa	14 595	7,5	12 407	6,5	10 697	5,7	9 762	5,4	9 076	5,1
Venäjä	692	0,4	748	0,4	849	0,5	971	0,5	1 132	0,6
Espanja							306	0,2	427	0,2
Saame	45	0,0	39	0,0	37	0,0	34	0,0	34	0,0
Latina	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Muu kieli	272	0,1	390	0,2	296	0,2	37	0,0	44	0,0
A-kielien yht.	242 116	123,8	234 898	122,5	227 170	121,9	220 495	122,0	214 941	120,8
7–9. vuosiluokkien oppilasmäärä	195 543		191 684		186 368		180 715		177 887	

* Prosentiosuudet (%) on laskettu 7-9 vuosiluokkien oppilasmäärästä.

Vuoteen 2010 saakka espanja sisältyy luokkaan muu kieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Valinnaista B2-kieltä opiskelleiden suhteellinen osuus laski 2000-luvun puolivälissä, mutta on viime vuosina kääntynyt uudelleen kasvuun. Alimmillaan opiskelleiden määrä oli vuonna 2007, jolloin osuus kaikista oppilaita oli 13 prosenttia kun vastaava luku vuonna 2003 oli lähes 18 prosenttia. Vuonna 2012 B2-kieltä opiskelleiden osuus on noussut lähes vuoden 2003 tasolle.

Taulukko 15. B2-kieltä 8.–9. vuosiluokilla opiskelleet vuosina 2003–2012

Vuosi	Kielivalinnat		Oppilasmäärä
	oppilaita	(%) *	oppilaita
2003	22 711	17,6	129 157
2004	21 886	16,7	131 187
2005	18 594	14,0	133 019
2006	17 799	13,3	134 076
2007	17 339	13,0	133 501
2008	18 596	14,1	131 557
2009	18 616	14,3	129 999
2010	18 839	14,9	126 147
2011	21 158	17,3	122 429
2112	20 478	17,2	119 154

* Prosentiosuudet (%) on laskettu kyseisten vuosiluokkien oppilasmäärästä.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Valinnaisena B2-kielenä opiskellaan 8-9 luokilla selvästi eniten saksaa ja ranskaa. Muutokset näiden kahden kielen opiskelussa ovat vähäisiä, mutta viime vuosina erityisesti saksaa opiskelleiden määrä on kasvanut. Venäjän opiskelu on sen sijaan lisääntynyt koko tarkastelujakson ajan, ja sitä opiskelleiden suhteellinen osuus on vuodesta 2008 vuoteen 2012 yli kaksinkertaistunut. Luvut espanjaa opiskelleista on tilastoitu vuodesta 2011 alkaen ja sitä on opiskeltu hieman venäjää enemmän. Muita kieliä opiskelleiden määrä näyttää pudonneen, mutta tämä johtuu espanjan tilastoinnista erikseen.

Taulukko 16. Perusopetuksen 8-9. vuosiluokilla B2-kieliä opiskelleet vuosina 2008–2012

B2-kieli	2008		2009		2010		2011		2012	
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *
Englanti	80	0,1	75	0,1	100	0,1	96	0,1	49	0,0
Ruotsi	153	0,1	8	0,0	7	0,0	7	0,0	2	0,0
Suomi	0	0,0	2	0,0	2	0,0	0	0,0	8	0,0
Ranska	6 070	4,6	5 756	4,4	5 896	4,7	6 358	5,2	5 748	4,8
Saksa	8 987	6,8	8 760	6,7	8 513	6,7	9 181	7,5	9 148	7,7
Venäjä	1 208	0,9	1 515	1,2	1 706	1,4	2 117	1,7	2 302	1,9
Espanja							2 781	2,3	2 585	2,2
Italia							57	0,0	67	0,1
Saame	13	0,0	12	0,0	6	0,0	14	0,0	13	0,0
Latina	628	0,5	631	0,5	342	0,3	490	0,4	474	0,4

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

B2-kieli	2008		2009		2010		2011		2012	
	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *	oppilaita	(%) *
Muu kieli	1 457	1,1	1 857	1,4	2 267	1,8	57	0,0	82	0,1
B2-kielien yhteensä	18 596	14,1	18 616	14,3	18 839	14,9	21 158	17,3	20 478	17,2
8–9. vuosiluokkien oppilasmäärä	131 557		129 999		126 147		122 429		119 154	

* Prosenttiosuudet (%) on laskettu kyseisten vuosiluokkien oppilasmäärästä.

Vuoteen 2010 saakka espanja ja italia sisältyvät luokkaan muu kieli.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Ranskan, saksan, venäjän ruotsin ja espanjan opiskelun yhteenvetotaulukosta käy ilmi, että A2-kielen suosio vuosiluokilla 1–6 on aiemman laskun jälkeen kääntynyt jälleen nousuun. Tämä koskee kaikkia kieliä, mutta erityisesti venäjää. Myös B2-kielen kasvanut suosia saattaa johtua Kielitivoli-hankkeesta.

Perusopetuksen 7-9 luokilla muiden kuin englannin opiskelu A-kielenä on jatkuvasti vähentynyt. Erityisesti tämä koskee saksaa kun taas venäjän opiskelu A-kielenä on lisääntynyt.

Taulukko 17. Perusopetuksen ranskan, saksan, venäjän, ruotsin ja espanjan opiskelijoiden kielivalinnat ja osuudet oppilasmäärästä vuosina 2003, 2010, 2011 ja 2012

	A1 vlk. 1–6	A2 vlk. 1–6	A1- ja A2 vlk. 7–9	B1 vlk. 7–9	B2 vlk. 7–9	yhteensä	Oppilasmäärästä (%)
Ranska							
2003	2 900	4 745	6 170	246	8 864	22 925	3,9
2010	2 164	4 439	4 923	229	5 896	17 651	3,3
2011	2 312	4 764	4 661	223	6 358	18 318	3,5
2012	2 393	4 565	4 611	188	5 748	17 505	3,3
Saksa							
2003	5 386	16 450	21 986	480	11 207	55 509	9,5
2010	3 076	9 042	10 697	391	8 513	31 719	6,0
2011	2 920	9 908	9 762	309	9 181	32 080	6,1
2012	3 026	9 927	9 076	424	9 148	31 601	6,0
Venäjä							
2005	599	448	894		866	2 807	0,5
2010	843	810	849		1 706	4 208	0,8
2011	924	1 139	971		2 117	5 151	1,0
2012	964	1 260	1 132		2 302	5 658	1,1
Ruotsi							
2003	4 732	12 913	14 963	163 371	74	196 053	33,6
2010	2 919	12 625	14 642	156 747	7	186 940	35,1
2011	2 733	12 536	14 841	151 705	7	181 822	34,4
2012	2 975	12 944	12 849	151 032	2	179 802	34,2

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Espanja							
2011	177	700	306		2 781	3 964	0,8
2012	255	944	427		2 585	4 211	0,8
Yhteensä							
2003	13 617	34 556	44 013	164 097	21 011	277 294	47,5
2010	9 002	26 916	31 111	157 367	16 122	240 518	45,2
2011	9 066	29 047	30 541	152 237	20 444	241 335	45,7
2012	9 613	29 640	28 095	151 644	19 785	238 777	45,4
Oppilasmäärä							
2003	387 934	387 934	195 585	195 585	195 585	583 519	
2010	345 615	345 615	186 368	186 368	186 368	531 983	
2011	347 245	347 245	180 715	180 715	180 715	527 960	
2012	348 432	348 432	177 764	177 764	177 764	526 196	
Oppilasmäärästä (%)							
2003	3,5	8,9	22,5	83,9	10,7	47,5	
2010	2,6	7,8	16,7	84,4	8,7	45,2	
2011	2,6	8,4	16,9	84,2	11,3	45,7	
2012	2,8	8,5	15,8	85,3	11,1	45,4	

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Maahanmuuttajaoppilaille on mahdollisuus opiskella oman äidinkielen lisäksi myös suomea tai ruotsia toisena kielenä. Vuonna 2012 näitä oppilaita oli lähes 22000. Suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleiden määrä on kasvanut 59 prosenttia vuodesta 2007 vuoteen 2012. Ruotsin opiskelu toisena kielenä on kasvanut suhteellisesti suomea enemmän, mutta sitä opiskelleiden osuus on vain runsas prosentti kaikista suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleista. Suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelevien määrä on kasvanut enemmän alemmilla kuin ylemmillä vuosiluokilla.

Taulukko 18. Perusopetuksessa suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleet vuosina 2007–2012

Toinen kieli	2007	2008	2009	2010	2012	Muutos 2007–2012	(%)
Vuosiluokat 1–6	9 420	10 265	11 271	12 293	14 946	5 526	58,7
Vuosiluokat 7–9 ja lisäopetus	4 131	4 477	5 140	5 568	6 418	2 287	55,4
Suomi toisena kielenä yhteensä	13 551	14 742	16 411	17 861	21 364	7 813	57,7
Vuosiluokat 7–9 ja lisäopetus	38	58	48	59	83	45	118,4
Ruotsi toisena kielenä yhteensä	122	149	162	174	310	188	154,1
Vuosiluokat 1–6	9 504	10 356	11 385	12 408	15 173	5 669	59,6
Vuosiluokat 7–9 ja lisäopetus	4 169	4 535	5 188	5 627	6 501	2 332	55,9
Suomi ja ruotsi yhteensä	13 673	14 891	16 573	18 035	21 674	8 001	58,5

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Vuoteen 2010 saakka tiedot sisältävät myös perusopetuksen lisäopetuksen.

Vuodesta 2010 lähtien tiedot kerätään joka toinen vuosi.

Katsomusaineet

Perusopetuksen vuosiluokilla 1–9 sekä lisäopetuksessa katsomusaineina opiskellaan eri uskontoja ja elämäkatsomustietoa. Katsomusaineiden opiskelu jakautui vuonna 2010 siten, että 92 prosenttia oppilaista opiskeli evankelis-luterilaista uskontoa, neljä prosenttia elämäkatsomustietoa, vajaa kaksi prosenttia islamia, runsas yksi prosentti ortodoksista uskontoa ja vajaa prosentti muita uskontoja. Alle yksi prosentti opiskelijoista ei osallistunut katsomusaineiden opiskeluun. Verrattaessa vuotta 2009 vuoteen 2012 on kaikkien muiden katsomusaineiden paisi evankelis-luterilaisen uskonnon opiskelu suhteellisesti lisääntynyt. Eniten on lisääntynyt islamin opiskelu, joka vuoteen 2012 saakka on tilastoituna luokassa muut uskonnot. Myös elämäkatsomustiedon opiskelu on lisääntynyt selvästi.

Taulukko 19. Perusopetuksessa katsomusaineita opiskelleet vuosina 2009, 2010 ja 2012

Katsomusaine	2009		2010		2012	
	Opiskelijoita	(%)	Opiskelijoita	(%)	Opiskelijoita	(%)
Evankelis-luterilainen uskonto	503 961	93,3	495 280	92,9	483 821	91,9
Ortodoksinen uskonto	6 961	1,3	7 088	1,3	7 371	1,4
Elämäkatsomustieto	16 209	3,0	17 143	3,2	20 805	4,0
Muut uskonnot	9 045	1,7	9 943	1,9	2 419	0,5
Eivät osallistuneet katsomusaineiden opiskeluun	3 831	0,7	3 823	0,7	3 786	0,7
Islam					7 994	1,5
Yhteensä	540 007	100,0	533 277	100,0	526 196	100,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastotietopalvelu

Vuoteen 2010 saakka tiedot sisältävät myös perusopetuksen lisäopetuksen.

Vuodesta 2010 lähtien tiedot kerätään vain joka toinen vuosi.

Vuoteen 2010 asti islam sisältyy ryhmään muu uskonto.

Muut valinnaisaineet

Muina valinnaisaineina perusopetuksessa opiskellaan vuosiluokilla 8–9 yhteisiin aineisiin kuuluvia valinnaisaineita ja muita valinnaisaineita. Yhteiseen aineeseen kuuluvana valinnaisaineena opiskellaan selvästi eniten kotitaloutta. Myös liikunta, kuvataide ja musiikki ovat suosittuja valinnaisaineita.

Taulukko 20. Perusopetuksen 8-9 luokkalaisten muiden valinnaisaineden opiskelu vuonna 2012

	2012		
	Pojat	Tytöt	Yhteensä
Äidinkieli ja kirjallisuus	3 107	8 620	11 727
Toinen kotimainen kieli	233	468	701
Matematiikka	2 531	1 822	4 353
Fysiikka	912	385	1 297
Kemia	1 139	569	1 708
Maantieto	209	140	349
Biologia	1 812	1 803	3 615
Uskonto	217	200	417

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2012		
	Pojat	Tytöt	Yhteensä
Elämäkatsomustieto	31	26	57
Ympäristö- ja luonnontieto	407	286	693
Historia	1 303	688	1 991
Yhteiskuntaoppi	1 892	1 321	3 213
Musiikki	9 777	15 203	24 980
Kuvataide	11 485	24 528	36 013
Liikunta	31 567	17 619	49 186
Terveystieto	163	251	414
Tekstiilityö	963	17 898	18 861
Tekninen työ	33 539	2 926	36 465
Kotitalous	34 675	39 788	74 463
Muut aineet	23 250	1 5471	38 721
Yhteensä	159 212	150 012	309 224

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Perusopetuksen oppimäärän suorittaminen

Päätötodistuksen saaminen

Oppilas saa perusopetuksen päätötodistuksen, kun hän on suorittanut hyväksyttävästi koko perusopetuksen oppimäärän. Lähes koko ikäluokka suorittaa sen vuosittain. Vertailulukuina on käytetty kevään perusopetuksen päättöluokkalaisten määrää ja 16-vuotiaiden ikäluokkaa. Vuosina 2011 ja 2012 perusopetuksen oppimäärän suorittaneiden osuus kevään yhdeksännen luokan oppilaista on laskenut 1,7 prosenttia edellisistä vuosista. Samaan aikaan perusopetuksen oppimäärän suorittaneiden osuus 16-vuotiaiden ikäluokasta on säilynyt lähes muuttumattomana. Luokalle jääneiden määrä on ollut alle yhden prosentin kevään yhdeksännen vuosiluokan oppilasmäärästä. Perusopetuksen lisäopetuksen suorittaneiden määrässä ovat vuoteen 2010 saakka mukana vain peruskoulussa lisäopetuksen suorittaneet. Vuodesta 2011 alkaen luvuissa ovat mukana kaikki lisäopetuksen suorittaneet.

Taulukko 21. Perusopetuksen päätötodistuksen saaneiden ja lisäopetuksen suorittaneiden määrä vuosina 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos 2008–2012 Absol.	%	2011– 2012 Absol.	%
Perusopetuksen päätötodistus									
Perusopetuksen päätötodistuksen saaneet	66 810	65 083	64 957	63 435	61 170	-5 640	-8,4	-2 265	-3,6
Peruskouluopetuksen päättöluokan opiskelijamäärä									
Kevään 9-vuosiluokan oppilasmäärä	67 388	65 687	65 560	65 122	62 825	-4 563	-6,8	-2 297	-3,5

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos 2008–2012 Absol.	%	2011– 2012 Absol.	%
Ikäluokat									
16-vuotiaiden ikäluokka	67 842	65 965	66 246	64 372	62 150	-5 692	-8,4	-2 222	-3,5
Päättötodistuksen saaneiden osuudet (%)						%-yksikköä			
Kevään 9-vuosiluokan oppilasmäärästä	99,1	99,1	99,1	97,4	97,4	-1,7		0,0	
16-vuotiaiden ikäluokasta	98,5	98,7	98,1	98,5	98,4	-0,1		-0,1	
Lisäopetus ¹⁾						Absol.	%	Absol.	%
Lisäopetuksen suorittaneiden määrä	1 114	1 133	1 001	1 971	1 832			-139	-7,1
Lisäopetuksen edellisen syksyn oppilasmäärä	1 294	1 295	12 63	1 294	1 332	38	2,9	38	2,9

¹⁾ Vuodet 2008-2010 eivät sisällä kansanopistojen antamaa lisäopetusta.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Lisäopetus

Oppivelvollisuutensa jo suorittaneille nuorille voidaan järjestää yhden lukuvuoden lisäopetus, jonka laajuus on 1 100 tuntia. Opiskelijaksi voidaan ottaa nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna. Lisäopetuksen tavoitteena on tukea nuoren kehitystä parantamalla jatko-opintoihin pääsyn edellytyksiä ja auttamalla häntä suunnittelemaan tulevaisuuttaan. Lisäopetuksessa voidaan opiskella kunkin opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti perusopetuksen oppimäärään kuuluvia aineita. Lisäopetukseen voi kuulua myös ammattiin valmentavia opintoja ja työelämään tutustumista. Tavoitteena on, että lisäopetuksen jälkeen jokaisella opiskelijalla on sekä suunnitelma jatko-opinnoista että valmiudet aloittaa ne.

Peruskouluissa annettavan lisäopetuksen aloittaneiden määrä on pysynyt vuosien 2008 ja 2012 välisenä aikana suunnilleen samana. Peruskouluissa järjestettävässä lisäopetuksessa aloitti syksyllä 2012 runsaat 1300 oppilasta, kun vastaava luku vuonna 2008 oli noin 1300.

Peruskoulujen lisäksi perusopetuksen lisäopetuksen voi suorittaa myös joissakin kansanopistoissa.

Oppivelvollisuuden laiminlyöneet

Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 10 vuotta. Oppivelvollisen on osallistuttava perusopetuslain mukaisesti järjestettävään opetukseen tai saatava muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Kotikunta on velvollinen valvomaan oppivelvollisen edistymistä hänen opinnoissaan, mikäli oppilas ei osallistu perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn opetukseen.

Osa oppilaista ei suorita perusopetuksen oppimäärää oppivelvollisuuden aikana. Oppivelvollisuuden laiminlyöneet oppilaat eivät saa perusopetuksen päättötodistusta. Heidät

on tilastoitu kolmeen kategoriaan: kokonaan oppivelvollisuutensa laiminlyöneet, oppivelvollisuusiän ohittaneet ja erotodistuksen saaneet ja oppivelvollisuusiän ohittaneet ilman erotodistusta.

Oppivelvollisuutensa laiminlyöneiden määrä on ollut vuosittain määrällisesti pieni mutta viime vuosina erityisesti oppivelvollisuuden kokonaan laiminlyöneiden määrä on kaksinkertaistunut.

Taulukko 22. Oppivelvollisuuden laiminlyöneet vuosina 2009–2013

	2009 oppilaita	2010 oppilaita	2011 oppilaita	2012 oppilaita	2013 oppilaita	Muutos 2009–2013	
						oppilaita	(%)
Oppivelvollisuutensa kokonaan laiminlyöneet	39	41	95	86	85	46	117,9
Oppivelvollisuusiän ohittaneet	150	162	85	126	117	-33	-22
Yhteensä	189	193	180	212	202	13	6,9

Lähde: Tilastokeskus

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen

Seuraavassa esitettävä katsaus perustuu uudistetun perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta tehtyyn tiedonkeruuseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea annetaan kolmella eri tasolla; yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena. Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen arviointi perustuu pedagogiseen asiantuntemukseen, eikä diagnooseja tuen antamisen perusteina enää tilastoida.

Tehostetulla tuella tarkoitetaan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Oppilas voi tällöin tarvita useampaa tuen muotoa. Tehostettu tuki perustuu opettajien, oppilaan huoltajan ja oppilashuollon henkilöstön yhteiseen tilannearvioon ja suunnitteluun. Tehostetun tuen aloittaminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa. Tehostettua tukea annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti.

Jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulu-työstä, tehdään hänelle erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Erityisopetuksen lisäksi oppilas saattaa tarvita esimerkiksi vahvaa oppilashuollollista, kuntouttavaa, hoidollista tai muuta yksilöllistä tukea.

Tehostettua tai erityistä tukea saavat oppilaat

Vuonna 2013 oli koko maassa 39 600 erityistä tukea saavaa oppilasta, mikä on 7,3 prosenttia perusopetuksen kokonaisoppilasmäärästä. Tehostettua tukea sai 35 000 peruskoulun oppilasta eli 6,5 prosenttia peruskoulun oppilaista. Vuonna 2013 tehostetun tuen oppilaista poikia oli 65 prosenttia ja tyttöjä 35 prosenttia. Erityistä tukea saaneista poikia oli 70 ja tyttöjä 30 prosenttia.

Lakimuutoksen jälkeen erityistä tukea saaneiden oppilaiden osuus on hieman vähentynyt. Vastaavasti uutena tukimuotona toteutetun tehostetun tuen osuus on kasvussa. Vuonna 2013 joko tehostettua tai erityistä tukea sai kaikkiaan 74 700 oppilasta, mikä on 13,8 prosenttia kaikista perusopetuksen oppilaista.

Taulukko 23. Erityistä tukea saaneet oppilaat vuosina 2011–2013

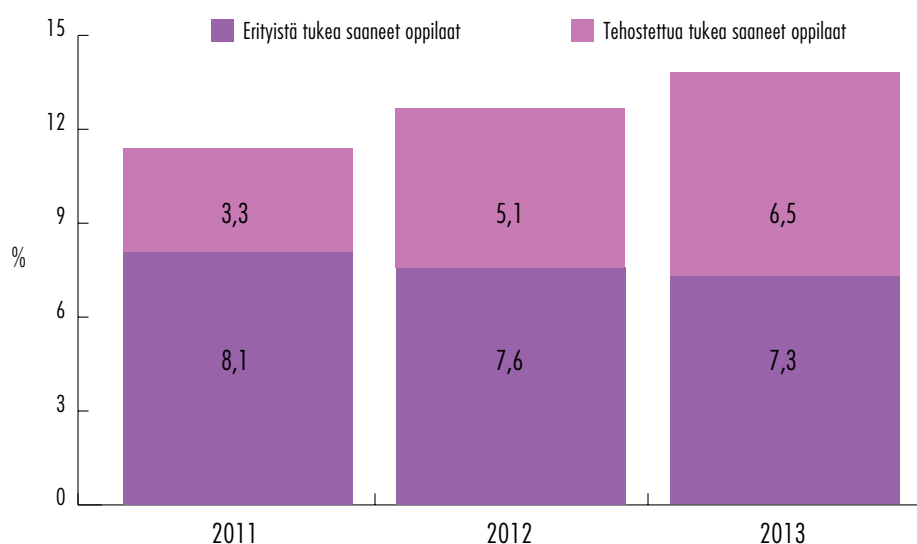
	2011	%	2012	%	2013	%	Muutos % v. 2011–2013
Tytöt	13 458	30,5	12 527	30,5	12 059	30,4	-10,4
Pojat	30 623	69,5	28 489	69,5	27 575	69,6	-10,0
Yhteensä	44 081		41 016		39 634		-10,1
Erityistä tukea saaneiden oppilaiden %-osuus kokonaisoppilasmäärästä	8,1		7,6		7,3		

Lähde: Tilastokeskuksen tietokannat

Taulukko 24. Tehostettua tukea saaneet peruskoulun oppilaat vuosina 2011–2013

	2011	%	2012	%	2013	%	Muutos % v. 2011–2013
Tytöt	6 353	35,4	9 407	34,3	12 271	35,0	93,2
Pojat	11 603	64,6	18 002	65,7	22 762	65,0	96,2
Yhteensä	17 956		27 409		35 033		95,1
Tehostettua tukea saaneiden oppilaiden %-osuus kokonaisoppilasmäärästä	3,3		5,1		6,5		

Lähde: Tilastokeskuksen tietokannat

Kuvio 1. Erityistä ja tehostettua tukea saaneet oppilaat vuonna 2011–2013

Vuonna 2013 lähes 19 prosenttia erityistä tukea saaneista oppilaista opiskeli kokonaan yleisopetuksen ryhmissä. Kokonaan erityisryhmissä tai erityiskouluissa opiskeli 42 prosenttia. Loput erityistä tukea saaneista oppilaista oli integroitu osittain yleisopetuksen ryhmiin. Uudistetun tiedonkeruun mukaisesti integroinnin tason määrää seurataan prosenttiosuusin ajasta, joka opiskellaan yleisopetuksen ryhmissä. Näitä luokkia on kolme; 1-20 %, 21-50 % ja 51-99% opetuksen ajasta yleisopetuksen ryhmissä.

Viime vuosina pyrkimys on ollut se, että yhä useampi erityistä tukea saava oppilas sijoitetaan opiskelemaan yleisopetuksen yhteyteen erityisluokalla opiskelun sijaan. Tämä perustuu Suomen sitoutumiseen kansainvälisiin sopimuksiin, ohjelmiin ja julistuksiin¹.

¹ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, Salamancan julistus (Salamanca Statement) 1994, Luxemburgin peruskirja (The Charter of Luxembourg) 1996 ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus 2006.

Taulukko 25. Erityistä tukea saaneet oppilaat opetuksen toteutuspaikan mukaan vuosina 2011–2013

Vuosi	2011	2012	2013	Muutos % 2011–2013
Opetus kokonaan yleisopetuksen ryhmässä	9 317	7 956	7 409	-20,5
Opetuksesta 51-99 % yleisopetuksen ryhmässä	7 933	7 771	7 421	-6,5
Opetuksesta 21-50 % yleisopetuksen ryhmässä	3 827	3 782	3 575	-6,6
Opetuksesta 1-20 % yleisopetuksen ryhmässä	4 701	4 807	4 585	-2,5
Opetus kokonaan erityisryhmässä muussa kuin erityiskoulussa	12 440	11 527	11 558	-7,1
Opetus kokonaan erityisryhmässä erityiskoulussa	5 863	5 173	5 086	-13,3
Erityistä tukea saaneet yhteensä	44 081	41 016	39 634	-10,1

Lähde: Tilastokeskuksen tietokannat

Uudistetun tiedonkeruun myötä oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä on mahdollista seurata aikaisempaa tarkemmin. Vuonna 2013 erityistä tukea saaneista oppilaista 44 prosenttia opiskeli kokonaan yleisen oppimäärän mukaisesti. Toiminta-alueittain opiskelevia oli noin 5 prosenttia kaikista erityisoppilaista.

Taulukko 26. Erityistä tukea saaneet oppilaat oppiaineiden oppimäärien mukaan vuosina 2011–2013 *)

Vuosi	2011		2012		2013	
	Yhteensä lkm	%	Yhteensä lkm	%	Yhteensä lkm	%
Oppiaineiden oppimäärät / toiminta-alueittain opiskelu						
Kaikkien aineiden oppimäärät ovat yleisopetuksen oppimääriä	18 951	44,1	17 805	44,4	17 829	46
Yhden oppiaineen oppimäärä on yksilöllistetty	6 011	14	5 699	14,2	5 431	14
Kahden tai kolmen oppiaineen oppimäärä on yksilöllistetty	5 291	12,3	4 935	12,3	4 683	12,1
Vähintään neljän oppiaineen oppimäärä on yksilöllistetty	10 652	24,8	9 536	23,8	8 773	22,7
Oppilas opiskelee toiminta-alueittain	2 081	4,8	2 106	5,3	2 011	5,2
Yhteensä	42 986	100	40 081	100,0	38 727	100

Lähde: Tilastokeskuksen tietokannat.

*) luvut eivät sisällä esiopetuksen osuutta

Osa-aikainen erityisopetus

Valtaosa osa-aikaista erityisopetusta saaneista saa osa-aikaista erityisopetusta yleisenä tukena. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kuitenkin myös tehostettua- ja erityistä tukea saaville oppilaille.

Lukuvuonna 2012 - 2013 osa-aikaista erityisopetusta sai 22 prosenttia perusopetuksen kokonaisoppilasmäärästä, eli yhteensä 120 200 oppilasta. Osa-aikaista erityisopetusta saavien osuus suhteessa kokonaisoppilasmäärään on pysytellyt lähes samana viimeisen kolmen lukuvuoden aikana.

Taulukko 27. Osa-aikaista erityisopetusta saaneet peruskoulun oppilaat lukuvuosina 2010–2011, 2012–2013

	2010–2011	% *	2011–2012	% *	2012–2013	% *	Muutos % v. 2011–2013
Tytöt	47 969	18,0	47 743	18,10	49 488	18,8	3,2
Pojat	70 458	24,1	68 523	24,70	70 713	25,6	0,4
Yhteensä	118 427	21,7	116 267	21,50	120 201	22	1,5

Lähde: Tilastokeskuksen tietokannat

*) Osa-aikaista erityisopetusta saaneiden oppilaiden %-osuus ko. oppilasmäärästä.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen

Perusopetuslain mukainen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien erityisoppilaille. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin pääsääntöisesti kello 7.00–17.00. Tämän lisäksi toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden loma-aikoina, kuten syysloman, joululoman ja hiihtoloman aikana. Vastuu aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaisuudesta kuuluu kunnille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapselle tarjotaan ennen koulupäivää ja sen jälkeen turvallinen ympäristö, jossa lapsi voi ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan aikuisen valvonnassa osallistua monipuoliseen ja virkistävään toimintaan. Tavoitteena on paras mahdollinen tuki lasten koulunkäynnin, vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamiseksi. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perusta hyvälle vapaanajanvietto- ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa.

Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä määrittämällä toiminnassa noudatettavat perusteet. Uudistetut perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet astuivat voimaan 1.8.2011.

Viime vuosina aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeisimmät kehittämiskohteet ovat olleet toiminnan mahdollistaminen kaikille sitä tarvitseville pienille koululaisille, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun yhteistyön vahvistaminen sekä ohjaajien työsuhteiden pysyvyyden lisääminen. Lisäksi tavoitteena on ollut erityisoppilaiden ja muiden erityistä tukea tarvitsevien lasten toiminnan kehittäminen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuus

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjonta on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Toiminnan merkitystä ja tarvetta kuvaakin parhaiten toteutuneissa ohjaustunneissa tapahtunut kehitys. Myös aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneiden määrät ovat tasaisesti kasvaneet.

Suurin tarve aamu- ja iltapäivätoiminnalle on ensimmäisen luokan oppilaille. Vuonna 2013 yli puolet ensimmäisen luokan oppilaista osallistui koulutyönsä ohessa myös aamu- ja iltapäivätoimintaan. Vuonna 2013 lähes kaikki Suomen kunnat myös järjestivät perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Taulukko 28. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneet oppilaat vuosina 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Muutos % 2009–2011
1. luokalla	27 658	29 405	31 111	31 803	32 925	19,04
2. luokalla	15 747	15 826	16 430	17 455	17 771	12,85
3.-9- luokan erityisoppilaat	1 839	1 804	1 908	2 018	2 058	11,91
Yhteensä	45 244	47 035	49 449	51 276	52 754	16,60

Lähde: Opetushallituksen tietokannat.

Taulukko 29. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa toteutuneet ohjaustunnit lukuvuosina 2007/2008–2012/2013

Lukuvuosi	Lukuvuosi 2007/2008	Lukuvuosi 2008/2009	Lukuvuosi 2009/2010	
Toteutuneet ohjaustunnit yhteensä	2 876 989	2 976 145	3 871 183	
Lukuvuosi	Lukuvuosi 2010/2011	Lukuvuosi 2011/2012	Lukuvuosi 2012/2013	"Muutos % 2007/2008–2012/2013"
Toteutuneet ohjaustunnit yhteensä	3 974 760	4 120 069	4 301 739	49,5

Lähde: Opetushallituksen tietokannat

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisessa on jonkin verran alueellisia eroja. Keskimäärin tarkasteltuna perusopetuslain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuu joka kolmas kohdejoukkoon kuuluva oppilas. Päijät-Hämeen maakunnassa osuus oli alhaisin (23,3 %) kun vastaava prosenttiosuus Pohjanmaalla oli yli 45. On oletettavaa, että aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneiden oppilaiden määrät ja osuudet kertovat ennen muuta kunnan järjestämän toiminnan laajuudesta ja mahdollisuudesta saada ko. palvelua.

Taulukko 30. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneet oppilaat maakunnittain vuonna 2011–2013

	Ap/ip- oppilaat	Ap/ip- oppilaat	Ap/ip- oppilaat	%-osuus oppimäärästä v. 2013
Etelä-Suomen AVI	20 501	21 719	23 001	35,7
Uusimaa	15 114	16 251	17 457	38,3
Kanta-Häme	1 450	1 525	1 621	33,3
Päijät-Häme	1 431	1 438	1 345	23,3
Kymenlaakso	1 432	1 395	1 387	28,7
Etelä-Karjala	1 074	1 110	1 191	35
Lounais-Suomen AVI	6 718	6 800	6 759	35,5
Varsinais-Suomi	4 837	4 871	4 879	37,8
Satakunta	1 881	1 929	1 880	30,8
Itä-Suomen AVI	4 422	4 391	4 412	30,4
Etelä-Savo	1 207	1 170	1 218	32,6
Pohjois-Savo	2 100	2 114	2 088	31,8
Pohjois-Karjala	1 115	1 107	1 106	26,2

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	Ap/ip- oppilaat	Ap/ip- oppilaat	Ap/ip- oppilaat	%-osuus oppimäärästä v. 2013
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	12 047	12 450	12 632	37,5
Pirkanmaa	5 256	5 589	5 570	41,9
Keski-Suomi	2 437	2 462	2 663	34,8
Etelä-Pohjanmaa	1 484	1 424	1 380	24,4
Pohjanmaa	2 183	2 244	2 297	45,2
Keski-Pohjanmaa	687	731	722	35,6
Pohjois-Suomen AVI	4 311	4 412	4 387	28,4
Pohjois-Pohjanmaa	3 537	3 617	3 626	26,9
Kainuu	774	795	761	38,8
Lapin AVI	1 450	1 504	1 563	35
Lappi	1 450	1 504	1 563	35
Yhteensä	49 449	51 276	52 754	34,8

Lähde: Opetushallituksen tietokannat

Kustannukset ja toiminnasta perittävät maksut

Kunnat voivat periä toimintaan osallistumisesta kohtuullisia maksuja. Lainmukaisesta aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan periä maksua enintään 60 tai 80 euroa kuukaudessa. Maksukatto ei kuitenkaan koske muuta kuin laissa säädetyn laajuista toimintaa (keskimäärin 3 tuntia päivässä). Kunnat voivat järjestää toimintaa lasten ja vanhempien tarpeiden mukaan myös enemmän, kuten monet kunnat tekevätkin, ja periä ylimenevistä toimintatunneista lisämaksun. Maksu voidaan jättää myös perimättä tai sitä voidaan alen- taa, jos lapsen huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset nä- kökohdat huomioon ottaen siihen on tarvetta. Valtionosuuteen oikeuttavaa koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee nykyisellään tarjota 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella.

Vuonna 2012 perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mak- soi keskimäärin 1 957 euroa oppilaalta. Maaseutumaisissa kunnissa kustannukset olivat hieman koko valtakunnan tasoa korkeampia. Vuodesta 2008 kustannukset ovat nousseet noin kolmanneksen.

Taulukko 31. Perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset vuosina 2008–2012, euroa/oppilas

euroa/oppilas	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos % 2008–2012
Kaupunkimaiset kunnat	1 410	1 590	1 705	1 828	1 926	36,6
Taajaan asutut kunnat	1 471	1 576	1 733	1 858	1 925	30,9
Maaseutumaiset kunnat	1 722	1 818	1 963	2 035	2 162	25,6
Yhteensä	1 470	1 620	1 745	1 860	1 957	33,1

Lähde: Opetushallituksen tietokannat

Perusopetuksen kustannukset

Erityisasiantuntija Heli Lehtonen

Kustannuskehitys vuosina 2008–2012

Esi- ja perusopetuksen valtionosuusjärjestelmä uudistettiin vuoden 2010 alusta lukien. Myös kustannustietojen kysely muuttui 2010 alkaen mm. siten, että kunnallisten järjestäjien osalta jako valtionosuuspohjaan kuuluviin ja muihin kustannuksiin poistui, eikä arvonlisäveroa enää kysytä toiminnoittain vaan summatasolla ja sisäisten vuokrien pääomakustannukset sisältyvät toiminnan kustannuksiin. Kuntien maksamat kotikuntakorvaukset eivät edelleenkään sisälly kustannustietoihin. Muiden kuin kunnallisten järjestäjien kyselyssä tiedot jaotellaan varsinaisen toiminnan ja muun toiminnan kustannuksiin ja arvonlisävero kysytään edelleen toiminnoittain. Muutoksesta johtuen 2010–2012 kustannustiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien kustannuksiin.

Perusopetukseen käytettiin 4,7 miljardia euroa vuonna 2012, mikä on 21,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008 ja 3,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Kustannuksista lähes 4,4 miljardia aiheutui kuntien järjestämästä perusopetuksesta. Valtion ja yliopistojen järjestämään opetukseen kului 114 miljoonaa, yksityisten järjestämään opetukseen 127 miljoonaa ja kuntayhtymien järjestämään opetukseen runsas 9 miljoonaa euroa. Esiopetuksen järjestäminen maksoi 357 miljoonaa euroa, mikä on 6,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2011.

Oppilaskohtaiset kustannukset ovat lisääntyneet käyvin hinnoin mitattuna noin 20 prosenttia vuodesta 2008 vuoteen 2012. Suhteellisesti eniten ovat kasvaneet sisäisen hallinnon ja muun oppilashuollon kustannukset. Sekä kokonaisuudessaan että oppilaskohtaisten kustannusten kehitys vaihtelee kuitenkin alueittain paljon. Vaihtelut heijastavat alueiden väestön ja palvelurakenteiden muutosta.

Kuntien perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset ovat lisääntyneet vuodesta 2008 vuoteen 2012 eniten Kymenlaaksossa (29,8 %) ja Lapissa (24,7 %). Vähiten kustannukset ovat lisääntyneet Pohjois-Pohjanmaalla (14,8 %) ja Pirkanmaalla (17,2 %).

Perusopetuksen käyttökustannusten kehitykseen ja kustannustasoon vaikuttavat mm. palkkauksen kehitys, oppilaitosverkoston rakenne ja koulujen koko sekä ikäluokan koko, opetusjärjestelyt ja tarjotut tukipalvelut.

Vuonna 2012 perusopetuksen järjestäjiä oli 440, joista kuntia 311, yksityisiä 91 ja kuntayhtymiä 10. Valtion ja yliopistojen peruskouluja oli 28.

Taulukko 32. Kuntien perusopetuksen käyttökustannukset maakunnittain vuosina 2008–2012 (euroa/oppilas)

	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos% 2008–2012	2011–2012	Kustannusvaihtelu kunnittain 2010	
								Alin	Ylin
Uusimaa	7 308	7 718	8 223	8 362	8 573	17,3	2,5	6 954	10 728
Varsinais-Suomi	6 728	7 046	7 436	7 863	8 094	20,3	2,9	5 879	13 710
Satakunta	6 474	6 746	7 196	7 520	7 872	21,6	4,7	7 223	10 817
Kanta-Häme	6 094	6 537	6 803	7 250	7 560	24,1	4,3	6 910	9 615
Pirkanmaa	6 735	7 013	7 239	7 512	7 895	17,2	5,1	6 820	10 124
Päijät-Häme	6 741	7 141	7 466	7 744	7 987	18,5	3,1	7 215	9 921
Kymenlaakso	6 395	7 039	7 430	7 778	8 302	29,8	6,7	8 043	9 707
Etelä-Karjala	6 765	6 946	7 584	7 881	8 133	20,2	3,2	7 506	12 081
Etelä-Savo	6 994	7 282	7 805	8 277	8 649	23,7	4,5	7 594	14 034
Pohjois-Savo	6 626	6 888	7 579	7 866	8 205	23,8	4,3	7 584	11 120
Pohjois-Karjala	7 213	7 517	8 116	8 555	8 739	21,2	2,2	8 132	11 783
Keski-Suomi	6 982	7 397	7 992	8 337	8 663	24,1	3,9	7 922	13 807
Etelä-Pohjanmaa	6 646	7 124	7 640	7 874	8 254	24,2	4,8	7 517	11 134
Pohjanmaa	7 278	7 574	8 035	8 537	8 885	22,1	4,1	7 334	12 506
Keski-Pohjanmaa	6 503	6 873	7 332	7 706	7 965	22,5	3,4	6 886	14 660
Pohjois-Pohjanmaa	6 654	6 913	7 217	7 375	7 638	14,8	3,6	6 303	11 014
Kainuu	7 611	7 941	8 477	8 866	9 228	21,2	4,1	8 306	14 139
Lappi	7 463	7 793	8 532	8 866	9 308	24,7	5,0	7 311	24 641
Yhteensä	6 920	7 275	7 734	8 009	8 300	19,9	3,6	5 879	24 641

Ei sisällä sairaala- ja vammaisopetusta.

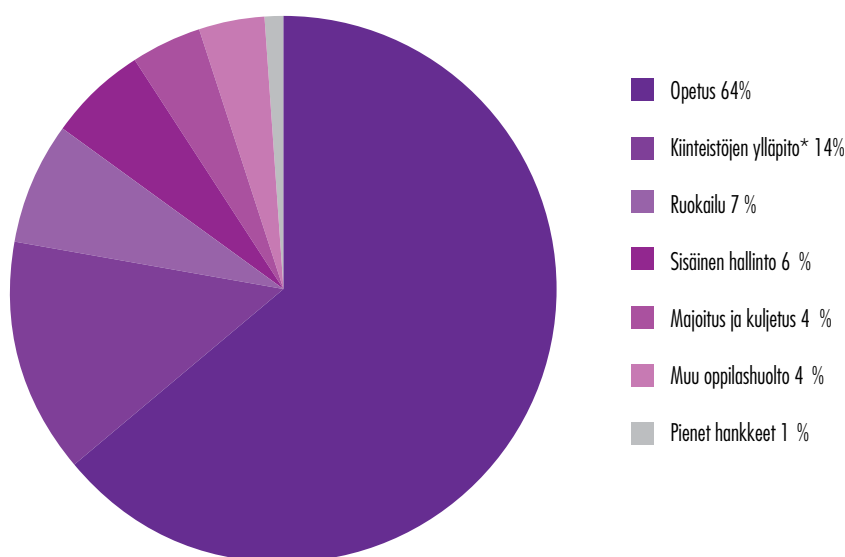
Sisältää pienet hankkeet.

Lähde: Opetushallitus

Kustannukset vuonna 2012

Kuntien perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset vuonna 2012 olivat keskimäärin 8 300 euroa. Kuntakohtainen kustannusvaihtelu on kuitenkin suurta, sillä oppilaskohtaiset menot vaihtelevat kunnittain 5 879 ja 24 641 euron välillä. Vaihteluun vaikuttavat erityisesti kouluverkostossa olevat erot sekä koulujen ja oppilasryhmien koko. Kalleinta perusopetus on Lapissa, Kainuussa, Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa, Etelä-Savossa ja Uudellamaalla.

Kuvio 2. Perusopetuksen toiminnoittaiset yksikkökustannukset vuonna 2012 (sisältää kaikki omistajatyypit)

* Ei sisällä sisäisten vuokrien pääomakustannuksia.

Lähde: Opetushallitus

Perusopetusta antavien oppilaitosten määrä väheni 3 prosenttia vuonna 2012, mikä on vähemmän kuin edellisvuonna. Kouluverkko harveni suhteellisesti eniten Etelä-Savossa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa. Peruskoulujen keskimääräinen koko on noin 183 oppilasta. Koulujen koko on kasvanut 8 prosenttia vuodesta 2008 vuoteen 2012. Yksikkökoon suureneminen on asteittain hidastanut myös kustannusten kasvua.

Maakunnittain alhaisin kustannustaso on Kanta-Hämeessä, missä perusopetuksen järjestäminen maksaa noin 7 600 euroa oppilasta kohden. Kustannukset ovat kuitenkin nousseet edellisestä vuodesta neljä prosenttia. Kalleimmat alueet ovat Lappi ja Kainuu, Pohjanmaa, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi ja Uusimaa, joissa kustannukset oppilasta kohden ylittävät 8 500 euroa. Maakuntien sisällä kustannukset vaihtelevat kunnittain huomattavasti. Yksikkökustannukset kasvoivat vuoteen 2011 verrattuna eniten Kymenlaaksossa ja Lapissa. Pohjois-Karjalassa, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa kustannukset lisääntyivät vähiten. Vuodesta 2011 vuoteen 2012 kustannukset lisääntyivät keskimäärin 4 prosenttia.

Taulukko 33. Perusopetuksen käyttökustannukset opetuksen järjestäjittäin ja toiminnoittain vuonna 2012 (euroa/oppilas)

Opetuksen järjestäjä	Kouluja	Oppilaita	Oppilaita / koulu	Opetus	Majoitus ja kuljetus	Oppilasruokailu	Muu oppila huolto	Sisäinen hallinto	Kiinteistöjen ylläpito	Pienet hankkeet	Yhteensä
Yksityinen	94	14 876	158	5 310	146	519	200	743	1 218	66	8 202
Valtio	16	1 448	91	7 481	617	879	1 029	1 876	5 022	0	16 904
Kunta	2 719	498 367	183	4 845	339	514	343	433	1 705	121	8 300
Kuntayhtymä	10	265	27	5 589	309	306	898	509	1 109	0	8 720
Yliopistot	13	5 641	434	6 018	32	437	112	803	2 781	107	10 290
Yhteensä	2 852	520 597	183	4 879	331	515	339	450	1 711	119	8 344

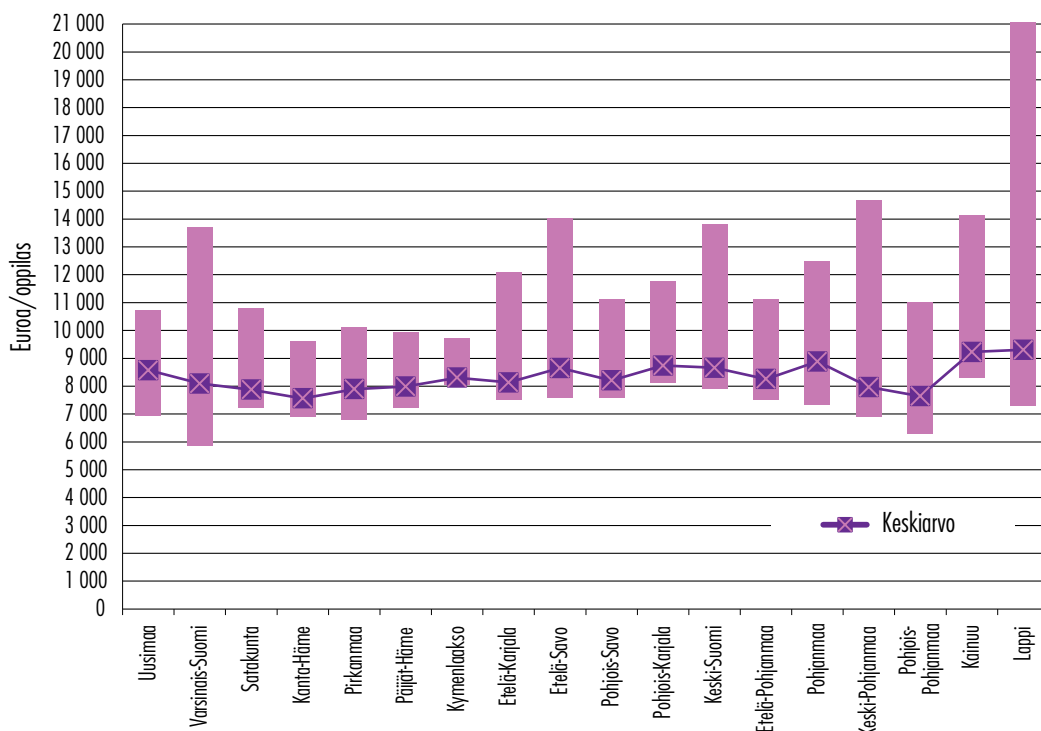
Kuntien ja kuntayhtymien alvit sisältyvät vain yhteensä-sarakkeeseen.

Ei sisällä sairaala- ja vammaisopetusta.

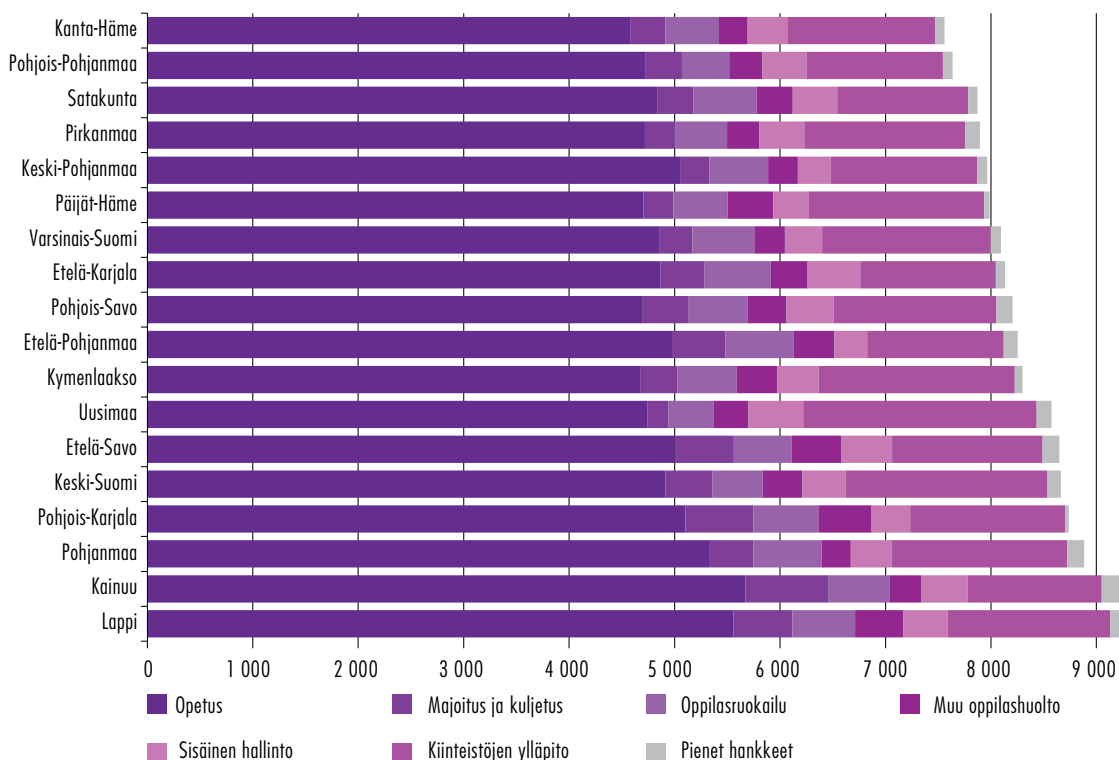
Lähde: Opetushallitus

Opetuksen kustannukset muodostavat perusopetuksen oppilaskohtaisista kokonaiskustannuksista 58 prosenttia. Osuus on pysynyt suunnilleen ennallaan viime vuodet. Opettajien palkkausmenojen osuus opetuksen kustannuksista on noin 90 prosenttia. Kuntien järjestämässä koulutuksessa opetuksen kustannukset olivat keskimäärin noin 4 800 euroa oppilasta kohti.

Kuntien keskimääräisellä koulukoolla ja yksikkökustannustasolla on selvä yhteys. Alle 100 oppilaan keskimääräisen koulukoon kunnissa kustannukset ovat noin 9 900 euroa oppilasta kohden ja yli 200 oppilaan keskimääräisen koulukoon kunnissa noin 8 300 euroa oppilasta kohden.

Kuvio 3. Kuntien perusopetuksen käyttökustannusten vaihtelu maakunnittain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

Kuvio 4. Kuntien perusopetuksen käyttökustannukset toiminnoittain ja maakunnittain vuonna 2012

Esi- ja perusopetuksen valtionosuusjärjestelmä muuttui 2010 alkaen niin, että pääosa kuntien esi- ja perusopetuksen rahoituksesta siirtyi osaksi valtiovarainministeriön hallinnoimaa kuntien peruspalveluiden valtionosuutta ja rahoitettavaksi 6–15 -vuotiaiden ikäluokan asukasmäärän mukaan. Osan rahoituksesta myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Kunnat maksavat kotikuntakorvausta oppilaista, jotka ovat muun opetuksen järjestäjän opetuksessa.

Keskimääräisen oppilaskohtaisen rahoitusperusteen ja toteutuneiden oppilaskohtaisten kustannusten erotus vuodessa kuvaa esi- ja perusopetuksen laskennallisten rahoitusperusteiden kykyä ottaa huomioon eroja opetuksen järjestämisen kustannuksissa.

Kuntien esi- ja perusopetuksen valtionosuusperuste kattoi vuonna 2012 oppilaskohtaisista kustannuksista 95 prosenttia. Kattavuus vaihteli maakunnittain Keski-Suomen 90 prosentista Keski-Pohjanmaan 99 prosenttiin. Yksityisten opetuksen järjestäjien rahoitus riippuu niiden sijaintikunnasta ja oppilaiden kotikunnista. Yksityisten saama rahoitus kattoi 96 prosenttia oppilaskohtaisista kustannuksista. Kuntayhtymien kustannuksista rahoitus kattoi 79 prosenttia.

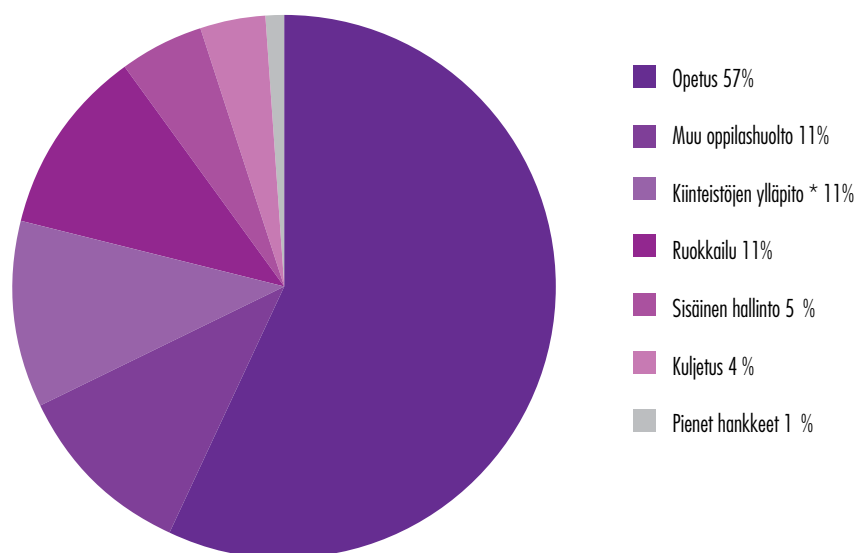
Taulukko 34. Kuntien esi- ja perusopetuksen kustannusten ja valtionosuuden laskennallisen perusteen vertailu vuosina 2008–2012 (euroa/oppilas)

	2008	2009	2010	2011	2012
Käyttökustannukset yhteensä	7 161	7 421	7 122	7 367	7 631
Valtionosuusperuste	6 770	7 092	6 668	6 736	7 267
Ero	391	329	454	631	364
Vos-perusteen osuus käyttökustannuksista, %	95	97	94	91	95

Lähde: Opetushallitus

Esiopetukseen käytettiin 6 018 euroa oppilasta kohden vuonna 2012. Käyttömenot oppilasta kohden kasvoivat 5,1 prosenttia edellisvuodesta. Oppilasta kohden suhteellisesti eniten kasvoivat sisäisen hallinnon ja kuljetusten kustannukset ja vähiten kasvoivat opetuksen ja ruokailun kustannukset.

Kuvio 5. Esiopetuksen toiminnoittaiset yksikkökustannukset vuonna 2012

* Ei sisällä sisäisten vuokrien pääomakustannuksia.

Lähde: Opetushallitus

2 Opiskeluhoolto perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa

Asiantuntija Vesa Saaristo (THL)

Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen

Elokuussa 2014 voimaan tulleessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) käytetään käsitettä opiskeluhoolto, jolla tarkoitetaan sekä perusopetuslain 31 mukaista oppilashuoltoa että lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista opiskelijahuoltoa. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja oppilaitosyhteisössä.

Opiskeluhoollon keskeisiä osatoimintoja ovat kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologitoiminta sekä opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto. Kyse on usean hallinnonalan toiminnallisesta kokonaisuudesta, jonka tavoitteena on luoda turvallinen oppimis- ja kouluympäristö sekä huolehtia oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

Koulujen ja oppilaitosten tulee laatia opiskeluhooltosuunnitelma, jossa mm. esitetään arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista. Suunnitelmassa kuvataan opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen, työn- ja vastuunjako sekä yhteistyö ja palveluiden kohdentaminen sekä yhteisöllisen opiskeluhoollon järjestäminen ja sen toimintatavat koulu yhteisön ja -ympäristön terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi, yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Vertailukelpoista tietoa peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten arjessa tapahtuvasta terveyden ja hyvinvoinnin edistamisestä on kerätty Opetushallituksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyönä vuodesta 2007 alkaen. Tässä katsauksessa keskitytään opiskelun tuen resursseihin tiedonkeruiden tulosten pohjalta. Taulukoituina ovat oppilasmäärät kokoaikaista kouluterveydenhoitajaa, koululääkäreitä, koulukuraattoria, koulupsykologia ja koulunkäyntiavustajaa kohti. Luvuissa on huomioitu vain ne koulut, joissa kyseistä palvelua oli saatavilla. Lisäksi kuvataan tukiopetustunnit ja osa-aikaiseen erityisopetukseen käytetyt viikkotunnit sataa oppilasta kohden. Taulukoiden keskilukuihin käytetään mediaania. Peruskoulujen tiedonkeruu on suoritettu syksyllä 2013 ja toisen asteen oppilaitosten tiedonkeruut syksyllä 2012.

Kaikista kouluista ei ole saatu tietoja eivätkä raportoidut tunnusluvut ole siten täysin kattavia. Raportoidut tiedot eivät myöskään ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien tuloksiin. Tietonsa toimitti 2022 peruskoulua (74 %), 343 lukiota (86 %) ja 146 opetussuunnitelmaperusteista ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta antavaa oppilaitosta (92 %).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tunnuslukuja kuvataan laajemmin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen TEAviisari-verkkopalvelussa (<http://www.thl.fi/TEAviisari>), THL:n Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisuissa sekä Opetushallituksen verkkosivuilla.

Opiskeluhoito resurssit perusopetuksessa

Kouluterveyden laatusuosituksen mukaan kokopäiväistä kouluterveydenhoitajaa kohden tulee olla enintään 600 koululaista ja kokopäiväistä koululääkäreitä kohti korkeintaan 2 100 koululaista. Muun oppilashuoltohenkilöstön osalta virallisia määrällisiä suosituksia ei ole, mutta lastensuojelulain (417/2007) mukaan kuntien tuli järjestää koulupsykologija koulukuraattoripalvelut (9 §, 1 mom.). Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (7 §) mukaan jatkossa jokaisen koulun ja oppilaitoksen käytettävissä on oltava kelpoisuusehdot täyttävän kuraattorin sekä psykologin palveluja.

Syksyllä 2013 keskimääräinen kouluterveydenhoitajamitoitus oli lähes kaikissa maakunnissa vähintään suosituksen mukainen. Sen sijaan koululääkäreiden kohdalla suosituksen mukaiset oppilasmäärät ylittyivät selvästi. Lähimmäs suositusta päästiin Etelä-Karjalassa, jossa tilastoitiin 3 220 oppilasta yhtä kokopäiväistä koululääkäreitä kohden. Koulun koko ei ollut yhteydessä henkilöstömitoituksiin. Kaikkein huonoimmassa tilanteessa ovat luonnollisesti niiden koulujen oppilaat, joille ei tarjota edes mahdollisuutta psykologin, kuraattorin, sosiaalityöntekijän tai koululääkärin palveluihin.

Taulukko 1. Oppilaiden lukumäärä suhteessa kokoaikaiseen psykologisiin, kuraattoriin terveydenhoitajaan, lääkäriin ja koulunkäyntiavustajaan lukuvuonna 2012–2013 niissä kouluissa, joissa palvelua oli saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Kouluterveydenhoitaja	Koululääkäri	Koulunkäyntiavustaja
Maakunta	Ahvenanmaa	656	905	610	7 740	31
	Etelä-Karjala	2 800	575	444	3 220	46
	Etelä-Pohjanmaa	4 810	1 062	625	4 912	44
	Etelä-Savo	1 605	988	538	3 870	36
	Kainuu	3 000	750	630	6 840	38
	Kanta-Häme	3 126	1 498	575	4 748	57
	Keski-Pohjanmaa	5 524	771	583	5 664	44
	Keski-Suomi	1 655	1 362	516	5 907	48
	Kymenlaakso	3 787	780	490	4 528	45
	Lappi	2 006	1 052	459	4 386	37
	Pirkanmaa	1 870	1 168	520	4 475	48
	Pohjanmaa	2 700	727	515	3 752	38
	Pohjois-Karjala	1 638	1 305	521	6 648	39
	Pohjois-Pohjanmaa	2 093	1 290	593	5 807	50
	Pohjois-Savo	2 833	1 216	571	4 040	46
	Päijät-Häme	2 330	1 188	558	5 787	46
	Satakunta	3 179	860	430	5 040	52
	Uusimaa	1 020	785	533	3 895	69
	Varsinais-Suomi	1 251	1 030	554	3 704	51

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

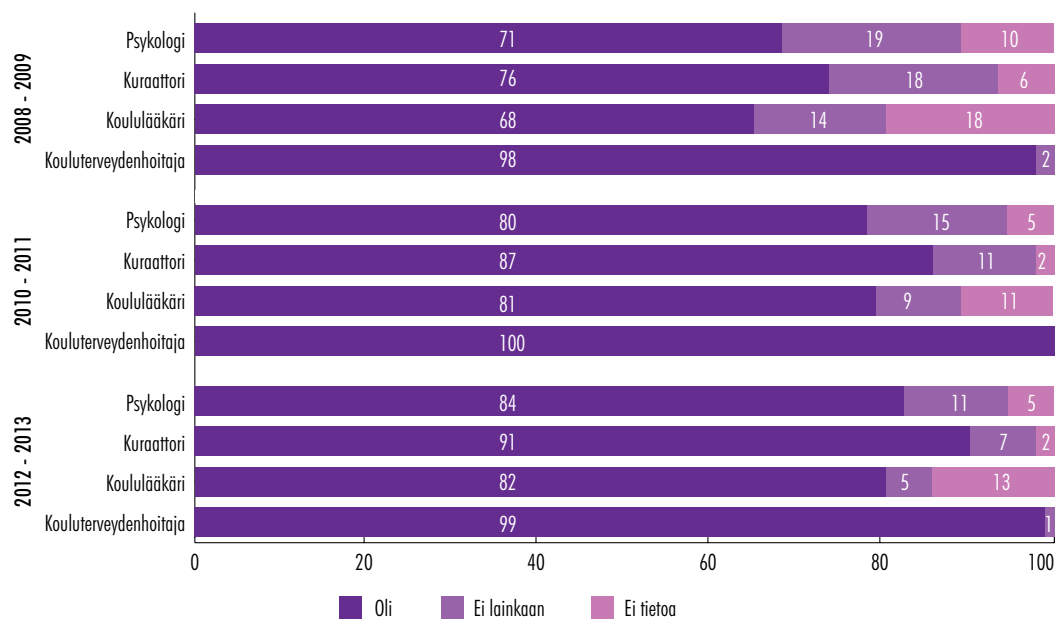
Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

		Psykologi	Kuraattori	Kouluterveydenhoitaja	Koululääkäri	Koulunkäyntiavustaja
Koulun koko	Alle 50	1 420	907	620	4 613	26
	50–99	2 040	1 113	620	5 346	40
	100–299	1 624	963	504	4 080	55
	300–499	1 720	829	494	4 500	79
	500 tai yli	1 255	801	555	3 740	86
Opetuskieli	Suomi	1 731	960	529	4 351	50
	Ruotsi	1 135	716	567	3 934	42

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2013 -tiedonkeruu

Kouluterveydenhoitaja oli saatavilla lähes jokaisessa koulussa. Aiempiin vuosiin verrattuna kaikkien oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden saatavuus oli parantunut (kuvio 1).

Kuvio 1. Psykologin, kuraattorin, koululääkärin ja kouluterveydenhoitajan saatavuus peruskouluissa lukuvuosina 2008–2009, 2010–2011 ja 2012–2013

Lähde: Wiss K, Saaristo V, Ståhl T, Peltonen H & Laitinen K. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2013. THL Tutkimuksesta tiiviisti 12/2014

Seuraavassa tarkastelussa on nostettu esiin vastaukset, joissa ilmoitettiin, ettei kyseisiä oppilashuollon palveluja tai toimintaa ollut koulussa lainkaan. Perusopetuksessa oppilaalla on ollut lakisääteinen oikeus psykologin ja kuraattorin palveluihin vuodesta 2003. Kuitenkin neljänneksellä Pohjois-Suomen ja Lapin kouluista ei ollut käytettävissään psykologin palveluja (taulukko 2). Kaiken kaikkiaan oppilashuoltopalvelujen saatavuudessa on edelleen alueellisia eroja. Pienimmät koulut ovat heikoimmassa asemassa lääkäripalvelujen osalta.

Taulukko 2. Niiden koulujen prosenttiosuus, joissa psykologin, kuraattorin, kouluterveydenhoitajan, koululääkärin tai koulunkäyntiavustajan palvelua ei ollut lukuvuonna 2012–2013 lainkaan saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Kouluterveydenhoitaja	Koululääkäri	Koulunkäyntiavustaja
Maakunta	Ahvenanmaa	12 %	35 %	6 %	6 %	24 %
	Etelä-Karjala	16 %	6 %	0 %	10 %	10 %
	Etelä-Pohjanmaa	30 %	1 %	0 %	10 %	7 %
	Etelä-Savo	10 %	7 %	0 %	6 %	1 %
	Kainuu	23 %	10 %	0 %	7 %	13 %
	Kanta-Häme	4 %	11 %	0 %	6 %	4 %
	Keski-Pohjanmaa	20 %	0 %	0 %	11 %	4 %
	Keski-Suomi	0 %	4 %	0 %	4 %	1 %
	Kymenlaakso	29 %	0 %	0 %	6 %	1 %
	Lappi	24 %	14 %	0 %	6 %	7 %
	Pirkanmaa	7 %	5 %	0 %	3 %	4 %
	Pohjanmaa	12 %	3 %	0 %	10 %	2 %
	Pohjois-Karjala	4 %	13 %	0 %	4 %	0 %
	Pohjois-Pohjanmaa	24 %	3 %	0 %	4 %	3 %
	Pohjois-Savo	18 %	1 %	0 %	3 %	1 %
	Päijät-Häme	10 %	1 %	0 %	4 %	3 %
	Satakunta	10 %	9 %	0 %	9 %	4 %
	Uusimaa	2 %	5 %	0 %	4 %	2 %
	Varsinais-Suomi	6 %	18 %	0 %	4 %	4 %
	Koulun koko	Alle 50	19 %	11 %	0 %	11 %
50–99		15 %	9 %	0 %	7 %	5 %
100–299		11 %	6 %	0 %	4 %	2 %
300–499		4 %	2 %	0 %	2 %	1 %
500 tai yli		2 %	2 %	0 %	1 %	1 %
Opetuskieli	Suomi	12 %	6 %	0 %	5 %	3 %
	Ruotsi	9 %	14 %	1 %	9 %	6 %

Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2013 -tiedonkeruu

Osa-aikaista erityisopetusta järjestettiin eniten Ahvenanmaalla ja Pohjanmaan maakunnassa. Ahvenanmaalla annettiin viikossa keskimäärin 18 ja Pohjanmaan maakunnassa 15 osa-aikaisen erityisopetuksen opetustuntia 100 oppilasta kohden. Vähiten osa-aikaisen erityisopetuksen opetustunteja järjestettiin Kymenlaaksossa, jossa vastaava tuntimäärä oli 7,9.

Tukiopetustunteja oli selvästi osa-aikaista erityisopetusta vähemmän. Annettujen tukiopetustuntien määrä oli Etelä-Savossa korkein, 3,1 tuntia viikossa 100 oppilasta kohden, ja alhaisin Keski-Suomessa, 1,7 tuntia viikossa 100 oppilasta kohden.

Taulukko 3. Osa-aikaisen erityisopetuksen ja tukiopetuksen tarjonta peruskouluissa lukuvuonna 2012–2013, keskimäärin tuntia viikossa/100 oppilasta

		Osa-aikaista erityisopetusta	Tukiopetusta
Maakunta	Ahvenanmaa	18,3	2,1
	Etelä-Karjala	12,1	1,8
	Etelä-Pohjanmaa	10,7	2,6
	Etelä-Savo	10,9	3,1
	Kainuu	12,1	2,8
	Kanta-Häme	8,4	2,5
	Keski-Pohjanmaa	13,2	2,7
	Keski-Suomi	11,4	1,7
	Kymenlaakso	7,9	2,6
	Lappi	10,7	2,4
	Pirkanmaa	10,9	2,5
	Pohjanmaa	15,2	2,1
	Pohjois-Karjala	11,0	2,3
	Pohjois-Pohjanmaa	8,7	2,0
	Pohjois-Savo	10,6	2,0
	Päijät-Häme	11,0	1,9
	Satakunta	8,9	2,1
	Uusimaa	10,8	1,9
	Varsinais-Suomi	10,2	2,4
	Koulun koko	Alle 50	10,0
50–99		11,7	2,5
100–299		11,0	1,9
300–499		9,3	1,3
500 tai yli		9,1	1,2
Opetuskieli	Suomi	10,3	2,2
	Ruotsi	14,4	2,2

Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2013 -tiedonkeruu

Opiskeluhoiton resurssit toisen asteen koulutuksessa

Opiskelijaterveydenhuollon oppaassa suositellaan ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa kokopäiväistä terveydenhoitajaa kohden enintään 600 opiskelijaa. Lääkärin työn mitoitussuositus on korkeintaan 2500–3000 opiskelijaa kokopäiväistä lääkärinä kohden. Ennen oppilas- ja opiskelijahuoltolain voimaantuloa kunnilla ei ole ollut lastensuojelulain 9 §:ää vastaavaa velvoitetta järjestää kuraattori- ja psykologipalveluja toisen asteen oppilaitoksissa.

Suositus terveydenhoitajamitoituksesta toteutui lukioissa hyvin. Ammatillisissa oppilaitoksissa keskimääräinen terveydenhoitajamitoitus oli suositellun suuruinen vain Lapissa ja Lounais-Suomessa. Paras lääkärimitoitus oli Länsi- ja Sisä-Suomessa, Lounais-Suomessa

ja Lapissa. Lääkäreitä puuttui eniten Pohjois-Suomesta. Itä-Suomen ammatillisissa oppilaitoksissa psykologimitoitus oli selvästi parempi kuin muualla maassa. Muuten psykologien työpanos keskittyi enemmän lukioihin ja kuraattoreiden ammatillisiin oppilaitoksiin. (Taulukot 4 & 5.)

Taulukko 4. Opiskelijoiden lukumäärä suhteessa kokoaikaiseen psykologisiin, kuraattoriin terveydenhoitajaan, lääkäriin tai muuhun opiskelun tuen ammattihenkilöön lukuvuonna 2011–2012 niissä lukioissa, joissa palvelua oli saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Muu opiskelun tuen ammattihenkilö
Alue	Lappi	692	993	530	2 078	646
	Pohjois-Suomi	1 685	1 021	614	4 477	1 980
	Länsi- ja Sisä-Suomi	1 538	900	348	2 732	1 340
	Itä-Suomi	2 128	878	430	2 910	2 700
	Lounais-Suomi	2 527	920	418	3 256	2 181
	Etelä-Suomi	1 285	725	541	3 644	1 356
Opiskelijamäärä	Alle 100	1 300	332	188	2 120	259
	100–199	1 635	590	270	2 080	1 946
	200–399	1 409	1 201	551	5 200	1 385
	400 tai yli	1 631	1 925	697	4 523	2 398

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa 2012 -tiedonkeruu

Taulukko 5. Opiskelijoiden lukumäärä suhteessa kokoaikaiseen psykologisiin, kuraattoriin terveydenhoitajaan, lääkäriin tai muuhun opiskelun tuen ammattihenkilöön lukuvuonna 2011–2012 niissä ammatillisista koulutusta antavissa oppilaitoksissa, joissa palvelua oli saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Muu opiskelun tuen ammattihenkilö
Alue	Lappi	11 273	523	522	4 036	397
	Pohjois-Suomi	2 095	619	799	11 305	701
	Länsi- ja Sisä-Suomi	3 474	700	823	3 438	365
	Itä-Suomi	955	576	643	5 868	217
	Lounais-Suomi	3 838	553	522	3 184	381
	Etelä-Suomi	1 468	694	731	4 110	201
Opiskelijamäärä	Alle 100	1 843	288	512	1 893	102
	100–199	1 037	486	745	3 279	182
	200–399	2 640	788	580	2 420	315
	400 tai yli	3 595	622	729	5 530	507

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2012 -tiedonkeruu

Terveydenhoitaja oli saatavilla kaikissa toisen asteen oppilaitoksissa. Lapissa lääkäri oli saatavilla kaikissa toisen asteen oppilaitoksissa, mutta psykologi vain alle joka toisessa. (Taulukot 6 & 7.)

Taulukko 6. Niiden lukioiden prosenttiosuus, joissa psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan, lääkärin tai muun opiskelun tuen ammattihenkilön palvelua ei ollut lukuvuonna 2012–2013 lainkaan saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Muu opiskelun tuen ammattihenkilö
Alue	Lappi	58 %	16 %	0 %	0 %	33 %
	Pohjois-Suomi	42 %	16 %	0 %	14 %	31 %
	Länsi- ja Sisä-Suomi	17 %	20 %	0 %	4 %	30 %
	Itä-Suomi	19 %	20 %	0 %	4 %	14 %
	Lounais-Suomi	11 %	30 %	0 %	4 %	32 %
	Etelä-Suomi	25 %	26 %	0 %	5 %	23 %
Opiskelijamäärä	Alle 100	28 %	11 %	0 %	4 %	35 %
	100–199	24 %	14 %	0 %	3 %	33 %
	200–399	23 %	26 %	0 %	7 %	19 %
	400 tai yli	20 %	47 %	0 %	6 %	18 %

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa 2012 -tiedonkeruu

Taulukko 7. Niiden ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten prosenttiosuus, joissa psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan, lääkärin tai muun opiskelun tuen ammattihenkilön palvelua ei ollut lukuvuonna 2012–2013 lainkaan saatavilla

		Psykologi	Kuraattori	Terveydenhoitaja	Lääkäri	Muu opiskelun tuen ammattihenkilö
Alue	Lappi	50 %	43 %	0 %	0 %	17 %
	Pohjois-Suomi	44 %	29 %	0 %	29 %	22 %
	Länsi- ja Sisä-Suomi	24 %	22 %	0 %	6 %	21 %
	Itä-Suomi	55 %	13 %	0 %	26 %	5 %
	Lounais-Suomi	25 %	12 %	0 %	6 %	27 %
	Etelä-Suomi	42 %	16 %	0 %	13 %	7 %
Opiskelijamäärä	Alle 100	37 %	48 %	0 %	14 %	31 %
	100–199	35 %	40 %	0 %	20 %	9 %
	200–399	50 %	15 %	0 %	30 %	14 %
	400 tai yli	38 %	2 %	0 %	7 %	10 %

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2012 -tiedonkeruu

3 Koulutukseen hakeutuminen ja opintojen kulku toisella asteella

Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen

Opetusneuvos Marianne Portin

Erityisasiantuntija Markku Hartonen

Korkeakouluharjoittelija Mari Ketola

Hallituksen tavoitteena on, että vuosikymmenen lopussa 90 prosentilla 20–24 -vuotiaista olisi perusasteen jälkeinen tutkinto. Tämä edellyttää joustavaa ja nopeaa siirtymistä perusasteelta toisen asteen koulutukseen ja korkeaa toisen asteen koulutuksen läpäisyastetta. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 yhtenä tavoitteena on yhteiskuntatakuun toteuttaminen ja osana yhteiskuntatakuuta koulutustakuu. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan jatkumahdollisuus lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Kansalliset ja kansainväliset indikaattorit osoittavat selkeästi, että mitä paremmin koulutettu ihminen on, sitä todennäköisemmin hän työllistyy. Siksi toisen asteen koulutuksen tarjonnan ja kysynnän mahdollisimman hyvä vastaavuus on myös jokaisen peruskoulunsa päättävän nuoren etu. Haluamansa koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja aloitetun koulutuksen keskeyttäminen ovat kuitenkin vielä todellisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Toisen asteen koulutuksen kehittämistä jatketaan niin, että lukiokoulutusta ja ammatillisia tutkintoja kehitetään erillisinä tutkintoina, mutta samalla parannetaan mahdollisuuksia rakentaa joustavia opintopolkuja ja suorittaa osia tutkinnoista yli tutkintorajojen. Tähän lukuun on koottu tietoa, joka kertoo paitsi toisen asteen rinnakkaisen suorittamisen nykytilanteesta, niin myös yleisemmin toisen asteen koulutukseen hakeutumisesta, pääsystä, koulutuksen läpäisystä ja sijoittumisesta tutkinnon suorittamisen jälkeen. Ajatuksena on tilastotiedon avulla kuvata nivelvaiheiden, koulutusasteelta toiselle ja koulutuksesta työelämään siirtymistä.

Lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen ja aloituspaikat (ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku)

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakua käytetään otettaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitettuun ammatilliseen peruskoulutukseen, lukiolaissa (629/1998) tarkoitettuun lukiokoulutukseen sekä muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävään kotitalousopetukseen. Tarkasteluajanjaksona yhteishakua ei käytetty otettaessa opiskelijoita näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen, aikuisille tarkoitettuun koulutukseen, vieraskieliseen koulutukseen, ammatillisten erityisoppilaitosten järjestämään koulutukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen, Helsingin saksalaisen koulun koulutukseen, International School of Helsinki oppilaitoksen koulutukseen, Steiner kou-

lujen koulutukseen, kansanopistojen yleissivistävään ja vapaan sivistystyön koulutukseen sekä Ahvenanmaalla järjestettävään koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Kevään haussa syksyllä alkavaan koulutukseen on mukana sekä lukiokoulutusta että ammatillista koulutusta, mutta syksyn haussa on mukana vain ammatillista koulutusta. Koulutuksen järjestäjät voivat tarvittaessa järjestää myös omia lisähakuja vapaiksi jääneille paikoille.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa hakija voi hakea samalla hakemuksella viiteen eri hakukohteeseen. Taulukoissa hakijoiden sijoittuminen perustuu ensisijaisiin hakutoiveisiin.

Seuraavassa tarkastellaan kaikkia ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun varsinaisessa haussa hakeneita ja aloituspaikkoja koulutuksen alkamisvuoden mukaan.

Kokonaisuutena ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun hakijamäärät ovat laskeneet. Vuodesta 2012 vuoteen 2013 laskua oli 2 prosenttia (noin 1 400 hakijaa). Lasku selittyy lähinnä perusopetuksen päättäneiden määrän vähenemisellä, koska vuonna 2013 näitä oli noin 1 300 vähemmän kuin vuonna 2012.

Hakijoiden kokonaismäärän laskusta huolimatta on lukioon hakeneiden määrä noussut. Tämä on muutos aiempien vuosien tilanteeseen, sillä lukioon hakeneiden määrä aleni aiemmin useamman vuoden ajan. Kun samanaikaisesti perusopetuksen päättävien määrä on laskenut, kertoo muutos lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden kasvusta. Aloituspaikkojen määrä oli vuonna 2013 noin 500 pienempi kuin vuonna 2012.

Ammatilliseen koulutukseen hakeneiden määrä on kääntynyt laskuun. Vuodesta 2012 vuoteen 2013 laskua oli 2 prosenttia (noin 1 600 hakijaa). Tarjolla olleiden aloituspaikkojen määrä on samaan aikaan vähentynyt muutamalla sadalla, joten pääsymahdollisuudet ammatilliseen koulutukseen ovat keskimäärin jonkin verran helpottuneet.

Koulutusaloittain tarkasteltaessa ammatillisen koulutuksen suosio on laskenut nimenomaan tekniikan ja liikenteen alalla (4 prosenttia) sekä matkailu- ravitsemis- ja talousalalla (8 prosenttia). Kaikilla muilla koulutusaloilla hakijamäärät ovat kasvaneet niukasti. Koulutusaloittain tarkasteltuna aloituspaikkatarjonnassa ei ole merkittäviä muutoksia.

Taulukko 1. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa ensisijaisesti hakeneet ja aloituspaikat vuosina 2012 ja 2013 alkaneisiin koulutuksiin

Koulutusala	Ensisijaisesti hakeneet		Aloituspaikat	
	2012	2013	2012	2013
Opintoala				
Yleissivistävä koulutus	32 462	32 655	39 410	38 893
Lukiokoulutus	324 62	32 655	39 410	38 893
Humanistinen ja kasvatusala	1 658	1 738	855	858
Kielitieteet	172	143	68	62
Opetus- ja kasvatustyö	659	660	293	287
Vapaa-aika- ja nuorisotyö	827	935	494	509
Kulttuuriala	7 369	6 989	3 538	3 454
Käsi- ja taideteollisuus	2 370	2 072	1 902	1 872
Musiikki	1 331	1 450	368	394
Teatteri ja tanssi	251	130	80	22
Viestintä ja informaatiotieteet	3 417	3 337	1 188	1 166
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 679	7 917	5 330	5 426
Liiketalous ja kauppa	7 679	7 917	5 330	5 426
Luonnontieteiden ala	1 736	1 881	1 513	1 507
Tietojenkäsittely	1 736	1 881	1 513	1 507
Tekniikan ja liikenteen ala	25 988	24 859	20 392	20 162
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	6 372	6 339	4 027	4 057
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	5 709	5 368	4 279	4 140
Elintarvikeala ja biotekniikka	1 347	1 305	785	791
Graafinen ja viestintättekniikka	280	245	301	336
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	2 185	1 996	3 274	3 239
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	1 411	1 378	718	814
Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	3 361	3 064	2 512	2 448
Sähkö- ja automaatiotekniikka	3 243	3 361	2 652	2 582
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	812	505	498	476
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	1 268	1 298	1 346	1 279
Luonnonvara- ja ympäristöala	3 369	3 459	3 072	3 014
Kalatalous	41	39	90	92
Luonto- ja ympäristöala	232	231	367	336
Maatilatalous	2 118	2 240	1 434	1 453
Metsätalous	484	511	646	653
Puutarhatalous	494	438	535	480
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 8171	1 8190	8291	8336
Farmasia ja muu lääkehuolto	268	362	84	106
Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	75	118	18	36
Kauneushoitoala	5 094	4 705	1 466	1 617
Kuntoutus ja liikunta	1 328	1 189	335	264
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	11 406	11 816	6 388	6 313
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8 110	7 473	7 088	6 938
Koti- ja palvelutalouden ja kuluttajapalvelut	1 147	1 156	1 296	1 335
Majoitus- ja ravitsemisala	5 715	5 187	4 947	4 793
Matkailuala	1 248	1 130	845	810
Ammatillinen koulutus yhteensä	74 080	72 506	50 155	49 695
Kaikki yhteensä	10 6542	10 5161	89 489	88 588

Lähde: Opetushallituksen KOULUTA-koulutustietojärjestelmä

Hakijamäärien laskun myötä ensisijaisesti hakeneiden määrät aloituspaikkaa kohden ovat laskeneet vuodesta 2012 vuoteen 2013. Koulutukseen pääsy oli valtakunnallisesti katsottuna vaikeinta sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalle, humanistiselle ja kasvatusalalle sekä kulttuurialalla. Koulutukseen pääsy oli keskimääräisesti helpointa lukiokoulutukseen, mutta alueittaiset ja lukiokohtaiset erot ovat suuria.

Taulukko 2. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun ensisijaisten hakijoiden ja aloituspaikkojen muutokset vuodesta 2012 vuoteen 2013

Koulutusala	Ensisijaiset hakijat		Aloituspaikat	
	Absol	%	Absol	%
Yleissivistävä koulutus	193	0,6	-514	-1,3
Humanistinen ja kasvatusalala	80	4,8	3	0,4
Kulttuuriala	-380	-5,2	-84	-2,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	238	3,1	96	1,8
Luonnontieteiden ala	145	8,4	-6	-0,4
Tekniikan ja liikenteen ala	-1 129	-4,3	-230	-1,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	90	2,7	-58	-1,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	19	0,1	45	0,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	-637	-7,9	-150	-2,1
Ammatillinen koulutus yhteensä	-1 574	-2,1	-460	-0,9
Kaikki yhteensä	-1 381	-1,3	-901	-1

Lähde: Opetushallituksen KOULUTA-koulutustietojärjestelmä

Taulukko 3. Ensisijaiset hakijat suhteessa aloituspaikkoihin vuosina 2012–2013

Koulutusala	Ensisijaiset hakijat aloituspaikkaa kohden	
	2012	2013
Yleissivistävä koulutus	0,82	0,84
Humanistinen ja kasvatusalala	1,94	2,03
Kulttuuriala	2,08	1,98
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1,44	1,46
Luonnontieteiden ala	1,15	1,25
Tekniikan ja liikenteen ala	1,27	1,23
Luonnonvara- ja ympäristöala	1,1	1,15
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2,19	2,18
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1,14	1,08
Ammatillinen koulutus yhteensä	1,48	1,46
Kaikki yhteensä	1,19	1,19

Lähde: Opetushallituksen KOULUTA-koulutustietojärjestelmä

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun aloituspaikat sekä nuorten koulutuksen uudet opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet suhteessa ikäluokkaan

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun aloituspaikat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan

Vuodesta 2010 vuoteen 2013 on 16-vuotiaiden ikäluokka vuosittain pienentynyt. Vuonna 2013 16-vuotiaita oli noin 5 500 vähemmän kuin vuonna 2010. Tarkasteluajanjaksona ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa haettavana olevien aloituspaikkojen määrä on säilynyt lähes ennallaan. Tästä johtuen aloituspaikkojen määrä suhteessa ikäluokan kokoon on kasvanut. Lukiokoulutuksessa oli vuonna 2010 0,60 aloituspaikkaa 16-vuotiasta kohden kun vuonna 2013 vastaava luku oli 0,64. Ammatillisessa koulutuksessa oli vuonna 2010 0,64 aloituspaikkaa 16-vuotiasta kohden kun vastaava luku vuonna 2013 oli 0,69 aloituspaikkaa. Kokonaisuutena aloituspaikkojen määrä 16-vuotiaista kohden oli vuodesta 2010 vuoteen 2013 kasvanut noin seitsemän prosenttia.

Taulukko 4. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun peruskoulupohjaiset aloituspaikat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan vuosina 2010–2013

	2010	2011	2012	2013
16-vuotiaiden ikäluokka	66 246	64 372	62 150	60 788
Lukiokoulutuksen aloituspaikat yhteishaussa	39 711	39 795	39 410	38 893
Aloituspaikat/16-vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka	0,60	0,62	0,63	0,64
Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikat yhteishaussa	42 659	42 338	42 361	42 216
Aloituspaikat/16-vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka	0,64	0,66	0,68	0,69
Lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikat yhteishaussa	82 370	82 133	81 771	81 109
Aloituspaikat/16-vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka	1,24	1,28	1,32	1,33

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallituksen KOULUTA -koulutustietojärjestelmä

Lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet suhteessa ikäluokkaan

Alla olevissa taulukoissa tarkastellaan uusien opiskelijoiden ja suoritettujen tutkintojen määriä suhteessa ikäluokkiin 16-vuotiaat ja 19-vuotiaat. Osuus kertoo siitä kuinka suuri osuus ikäluokasta toisaalta aloittaa koulutuksensa ja toisaalta suorittaa tutkintonsa. Osuus on ainoastaan laskennallinen. Yli 100 prosentin osuudet selittyvät sillä, että uusien opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden joukko on määritelty koulutustyyppin eikä henkilöiden iän mukaan.

Vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen uusien opiskelijoiden osuus oli 80 prosenttia 16-vuotiaiden ikäluokasta. Lukiokoulutuksen vastaava osuus oli 51 prosenttia. Vuodesta 2010 vuoteen 2012 osuus on hieman kasvanut lukiokoulutuksen osalta. Ammatillisessa koulutuksessa osuus kasvoi kolmella prosenttiyksiköllä. Sekä ikäluokan koko että uusien opiskelijoiden määrä ovat pienentyneet vuodesta 2010 vuoteen 2012. Kasvu johtuukin siitä, että 16-vuotiaiden määrä on vähentynyt enemmän kuin uusien opiskelijoiden määrä.

Mukana tilastossa on lukiokoulutuksen nuorten koulutus ja ammatillinen peruskoulutus. Se ei sisällä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta eikä oppisopimuskoulutusta.

Taulukko 5. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan vuosina 2010–2012

	2010	2011	2012
16-vuotiaat	66 246	64 372	62 150
Lukiokoulutus (nuorten)			
uudet opiskelijat	33 741	32 947	31 873
uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaisiin (%)	50,9	51,2	51,3
Ammatillinen peruskoulutus (OPS)			
uudet opiskelijat	50 713	50 637	49 707
uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaisiin (%)	76,6	78,7	80,0
Lukio ja ammatillinen			
uudet opiskelijat	84 454	83 584	81 580
uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaisiin (%)	127,5	129,8	131,3

Yli 100 %:n osuudet selittyvät sillä, että uusien opiskelijoiden joukko on määritelty koulutustyyppiin eikä iän mukaan. Mukana on vain nuorille suunnattu koulutus.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 55 prosenttia 19-vuotiaiden ikäluokasta. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden vastaava osuus oli 45 prosenttia. Vuodesta 2010 vuoteen 2012 osuus on hieman vähentynyt lukiokoulutuksen osalta. Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi runsaalla neljällä prosenttiyksiköllä. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden määrä kasvoi enemmän kuin 19-vuotiaiden ikäluokka.

Mukana tilastossa on nuorten ylioppilastutkinnon ja nuorten ammatillisen perustutkinnon suorittaneet. Se ei sisällä näyttötutkintoja eikä oppisopimuskoulutuksesta suoritettuja tutkintoja.

Taulukko 6. Ylioppilastutkinnon ja ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneet suhteessa 19-vuotiaiden ikäluokkaan vuosina 2010–2012

	2010	2011	2012
19-vuotiaat	67 170	68 560	66 680
Ylioppilastutkinto			
suoritetut tutkinnot	31 085	31 121	30 247
suoritetut tutkinnot suhteessa 19-vuotiaisiin (%)	46,3	45,4	45,4
Ammatillinen peruskoulutus (opetussuunnitelmaperusteinen)			
suoritetut tutkinnot	33 801	35 287	36 333
suoritetut tutkinnot suhteessa 19-vuotiaisiin (%)	50,3	51,5	54,5
Lukio ja ammatillinen			
suoritetut tutkinnot	64 886	66 408	66 580
suoritetut tutkinnot suhteessa 19-vuotiaisiin (%)	96,6	96,9	99,9

¹⁾ Sisältää ylioppilastutkinnot, kansainväliset ylioppilastutkinnot ja Gymnaseexamen.

Tutkinnon suorittaneiden joukko on määritelty koulutustyyppiin eikä iän mukaan. Mukana on vain nuorille suunnattu koulutus.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Suoraan perusopetuksesta hakeneet ja välittömästi perusopetuksen jälkeen koulutukseen sijoittuneet

Suoraan perusopetuksesta ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa hakeneiden määrä oli vuonna 2013 selvästi pienempi kuin vuonna 2012 (vähennystä noin 1 700 hakijaa). Lasku selittyy lähinnä pienemmällä ikäluokalla mutta toisaalta hieman harvempi perusopetuksen päättänyt jätti vuonna 2013 hakematta yhteishaussa kuin vuonna 2012. Perusopetuksesta hakevien hakeminen lukioon on hieman kasvanut ja ammatilliseen koulutukseen erityisesti tekniikan ja liikenteen alalle sekä hotelli- ravitsemis- ja talousalalle selvästi laskenut.

Peruskoulutasoisille tarjolla olleiden aloituspaikkojen määrä laski hieman ja tämä kohdistui ennen kaikkea lukiokoulutukseen. Peruskoulutasoisille tarkoitetuille aloituspaikoille hakee perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden lisäksi myös aiemmin perusopetuksen päättäneitä.

Taulukko 7. Ensisijaiset hakijat suoraan perusopetuksesta ja peruskoulupohjaiset aloituspaikat vuosina 2012 ja 2013 sekä muutos 2012/2013 (syksyllä alkavaan koulutukseen)

Koulutusala	Ensisijaisesti hakeneet			Peruskoulupohjaiset aloituspaikat		
	2012	2013	Muutos 2012/2013	2012	2013	Muutos 2012/2013
Yleissivistävä koulutus	31 266	31 345	79	39 410	38 893	-517
Humanistinen ja kasvatusala	540	546	6	647	672	25
Kulttuuriala	1 512	1 298	-214	2 468	2 387	-81
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	3 343	3 380	37	4 295	4 405	110
Luonnontieteiden ala	910	956	46	1 329	1 327	-2
Tekniikan ja liikenteen ala	1 4361	13 442	-919	18 838	18 642	-214
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 411	1 279	-132	2 406	2 387	-19
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	5 851	5 828	-23	6 535	6 595	60
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 597	2 983	-614	5 843	5 801	-42
Ammatillinen koulutus yhteensä	31 525	29 712	-1 813	42 361	42 216	-163
Kaikki yhteensä	62 791	61 057	-1 734	81 771	81 109	-680

Lähde: Opetushallituksen KOULUTA-koulutustietojärjestelmä

Vuonna 2012 (91,5 %) perusopetuksen päättäneistä sijoittui välittömästi samana vuonna lukio- tai ammatilliseen koulutukseen. Tilanne on pysynyt lähes ennallaan edellisiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2012 perusopetuksen päättäneistä välittömästi ammatillisessa koulutuksessa aloittaneita oli 41,5 % (25 400) ja lukiokoulutuksessa aloittaneita 50 % (30 500).

Yli 5 100, eli 8,5 % perusopetuksen päättäneistä jäi tässä tilastoidun koulutuksen ulkopuolelle. Osa heistä sijoittui kuitenkin muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen, esimerkiksi perusopetuksen lisäopetukseen, talouskouluopetukseen, vammaisten valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen, työpajatoiminnan piiriin tai vapaan sivistystyön oppilaitoksiin.

Taulukko 8. Perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen toisen asteen tutkintoon johtavaan koulutukseen vuosina 2008–2012

	2008		2009		2010		2011		2012	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Peruskoulun 9. luokan päättäneet	64 740	100,0	64 137	100	64 215	100,0	63 194	100	61 059	100,0
Jatkoi opiskelua lukiokoulutuksessa	32 743	50,6	32 200	50,2	32 352	50,4	31 368	49,6	30 539	50,0
Jatkoi opiskelua toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa	27 100	41,9	26 427	41,2	26 153	40,7	26 064	41,2	25 360	41,5
Ei jatkanut tutkintotavoitteista opiskelua	4 897	7,6	5 510	8,6	5 710	8,9	5 762	9,1	5 160	8,5

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Lukiota ja ammatillista koulutusta yhtä aikaa opiskelevat ja yhtä aikaa tutkinnon suorittaneet

Seuraavassa tarkastellaan niin ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa yhtä aikaa opiskelleiden määrän kehitystä kuin ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon yhtä aikaa suorittaneiden määriä.

Ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa yhtä aikaa opiskelevat

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen voi suorittaa rinnakkain lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Kuitenkin varsin vähän opiskelijoista on toistaiseksi käyttänyt tätä mahdollisuutta. Vuonna 2012 vajaa 2 000 opiskelijaa opiskeli yhtä aikaa ammatillisessa ja yleissivistävässä koulutuksessa. Yhtä aikaa opiskelevien määrä laski vuosien 2010 ja 2011 välillä, mutta tämä selittyy todennäköisesti sillä, että opiskelijan määritelmää täsmennettiin vuoden 2011 tiedonkeruumuutoksen yhteydessä. Uusissa ohjeissa korostettiin, että lukiokoulutuksen opiskelijoiksi hyväksytään vain lukiokoulutuksen koko oppimäärää suorittavat. Aiemmin mukana on ollut ilmeisesti myös niitä, jotka eivät olleet suorittamassa lukion koko oppimäärää vaan ainoastaan joitakin lukion kursseja (esimerkiksi ammatillista tutkintoa täydentääkseen tai tähdätäkseen vain ylioppilastutkintoon).

Taulukko 9. Opiskelijat, jotka opiskelivat sekä lukiokoulutuksessa että ammatillisessa peruskoulutuksessa vuosina 2002–2012

Vuosi	Opiskelivat lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa perustutkinnossa
2002	2 047
2003	2 033
2004	2 585
2005	2 770
2006	3 255
2007	3 544
2008	3 519
2009	3 805

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Vuosi	Opiskelivat lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa perustutkinnossa
2010	3 797
2011	2 104
2012	1 927

Sisältää oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen ammatilliset perustutkinnot.

Sisältää ammatillisen opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen tutkinnot ja näyttötutkinnot.

Sisältää nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen.

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon yhtä aikaa suorittaneet

Ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suoritti yhtä aikaa vuosituhannen vaihteessa hieman yli tuhat henkilöä. Määrä on kasvanut sen jälkeen hiljalleen ollen vuonna 2012 hieman vajaa 2 300 tutkintoa.

Tutkintoihin on laskettu aiempien vuosien tapaan ne, jotka ovat suorittaneet sekä ylioppilastutkinnon että ammatillisen tutkinnon. Tämä mahdollistaa sen, että mukana ovat sekä ns. kolmoistutkinnon (lukion päättötodistus, ylioppilastutkinto ja ammatillinen tutkinto) että kaksoistutkinnon (ylioppilastutkinto ja ammatillinen tutkinto) suorittaneet. Yhtä aikaa suorittaneeksi katsotaan opiskelija, joka on suorittanut molemmat tutkinnot samana tai peräkkäisinä vuosina.

Taulukko 10. Sekä ammatillisen perustutkinnon että ylioppilastutkinnon suorittaneet

Vuosi	Sekä ammatillinen perustutkinto että ylioppilastutkinto
1999–2000	1 089
2000–2001	1 304
2001–2002	1 444
2002–2003	1 507
2003–2004	1 518
2004–2005	1 492
2005–2006	1 422
2006–2007	1 589
2007–2008	1 846
2008–2009	1 935
2009–2010	2 321
2010–2011	2 143
2011–2012	2 288

Sisältää oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen ammatilliset perustutkinnot.

Sisältää ammatillisen opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen tutkinnot ja näyttötutkinnot.

Sisältää nuorten ja aikuisten ylioppilastutkinnot.

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Taulukko 11. Sekä ammatillisen perustutkinnon että ylioppilastutkinnon suorittaneet v. 2011–2012 koulutuksen sijaintimaakunnan mukaisesti

Uusimaa	435
Satakunta	150
Kanta-Häme	98
Kanta-Häme	91
Pirkanmaa	216
Päijät-Häme	74
Kymenlaakso	32
Etelä-Karjala	40
Etelä-Savo	42
Pohjois-Savo	114
Pohjois-Karjala	80
Keski-Suomi	176
Etelä-Pohjanmaa	72
Pohjanmaa	162
Keski-Pohjanmaa	84
Pohjois-Pohjanmaa	146
Kainuu	51
Lappi	200
Ahvenanmaa	25
Yhteensä	2 288

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

*) Tutkinnon suorittaneista otetaan aineistoon ne, joiden molemmat tutkinnot on suoritettu vuonna 2012 tai joiden toinen tutkinto on suoritettu 2011 ja toinen 2012. Sisältää oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen ammatilliset perustutkinnot. Sisältää ammatillisen opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen tutkinnot ja näyttötutkinnot.

Toisen asteen koulutuksen läpäisy

Koulutuksen läpäisytilastot kuvaavat perusasteen jälkeisen koulutuksen uusien opiskelijoiden opintojen kulkua tutkinnon suorittamiseen asti. Toisen asteen koulutuksen osalta opintojen kulkua kuvaavia tilastoja on tehty pääasiassa nuorten lukiokoulutuksesta ja opetussuunnitelmaperusteisesta ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Seuraavassa luodaan yleiskatsaus nuorten lukiokoulutuksessa aloittaneiden valmistumisesta vuoden 2012 loppuun mennessä. Ammatillisen koulutuksen osalta tarkastellaan oppilaitosmuotoisessa ja opetussuunnitelmaperusteisissa ammatillisessa peruskoulutuksessa aloittaneiden valmistumista.

Lukiokoulutuksen läpäisy

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa vuonna 2009 aloittaneista lähes 80 prosenttia oli suorittanut ylioppilastutkinnon vuoden 2012 loppuun mennessä. Lukio-opinnot näyttävät venyvän etenkin Uudellamaalla ja Lapissa, joissa joka neljännes vuonna 2009 aloittaneista oli edelleen vailla ylioppilastutkintoa vuoden 2012 lopussa.

Vuonna 2007 aloittaneista noin 88 prosenttia oli suorittanut ylioppilastutkinnon vuoden 2012 loppuun mennessä. Tätä pitempi seurantajakso ei enää vaikuta valmistuneiden osuuteen.

Taulukko 12. Nuorten lukiokoulutuksessa vuonna 2009 aloittaneiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä maakunnittain

Maakunta	Uudet opiskelijat vuonna 2009	joista ylioppilastutkinnon suorittaneet vuonna 2012	%
Uusimaa	11 033	8 291	75,1
Lappi	1 037	785	75,7
Kainuu	529	408	77,1
Pirkanmaa	2 966	2 350	79,2
Pohjois-Pohjanmaa	2 778	2 210	79,6
Päijät-Häme	1 198	955	79,7
Satakunta	1 314	1 056	80,4
Kymenlaakso	978	790	80,8
Pohjois-Savo	1 511	1 229	81,3
Keski-Suomi	1 573	1 287	81,8
Etelä-Karjala	675	553	81,9
Etelä-Pohjanmaa	1 209	995	82,3
Keski-Pohjanmaa	450	373	82,9
Kanta-Häme	918	766	83,4
Pohjois-Karjala	915	767	83,8
Varsinais-Suomi	2 745	2 320	84,5
Etelä-Savo	927	788	85,0
Pohjanmaa	1 138	998	87,7
Ahvenanmaa	142	125	88,0
Yhteensä	34 036	27 046	79,5

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Taulukko 13. Nuorten lukiokoulutuksen uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä

Aloittamisvuosi	Uudet opiskelijat	joista ylioppilastutkinnon suorittaneet vuonna 2012	%
2002	35 695	31 694	88,8
2003	36 714	32 526	88,6
2004	36 020	31 966	88,7
2005	35 065	31 127	88,8
2006	35 007	30 971	88,5
2007	34 510	30 457	88,3
2008	34 793	30 770	88,4
2009	34 064	27 070	79,5

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Ammatillisen koulutuksen läpäisy

Nuorille suunnatussa ammatillisessa peruskoulutuksessa vuonna 2009 aloittaneista 64 prosenttia oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä. Kun tarkastelujaksoa pidennetään kahdella vuodella, eli tarkastellaan vuonna 2007 aloittaneiden valmistumista vuoden 2012 loppuun mennessä, nousee valmistuneiden osuus noin 75 prosenttiin. Vuonna 2002 opintonsa aloittaneista 77 prosenttia oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä.

Taulukko 14. Nuorille suunnatun ammatillisen koulutuksen uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä

Aloittamisvuosi	Uudet opiskelijat	joista tutkinnon suorittaneet vuonna 2012	%
2002	46 815	36 060	77,0
2003	46 000	34 980	76,0
2004	48 482	36 908	76,1
2005	48 041	36 343	75,6
2006	48 705	36 925	75,8
2007	48 247	36 134	74,9
2008	48 336	35 165	72,8
2009	50 671	32 564	64,3

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Luonnontieteiden koulutusosalalla vuonna 2009 aloittaneista vain vajaa puolet oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä. Humanistisella ja kasvatusalalla sen sijaan yli 67 % oli valmistunut kyseisellä seurantajaksoilla. Myös maakuntien välillä on jonkin verran eroja. Lapissa vuonna 2009 aloittaneista vain 56 % oli valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä.

Taulukko 15. Nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2009 aloittaneiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä

Koulutusala	Uudet opiskelijat vuonna 2009	joista tutkinnon suorittaneita vuonna 2012	%
Humanistinen ja kasvatusala	946	640	67,7
Kulttuuriala	3 648	2 180	59,8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 627	3 557	63,2
Luonnontieteiden ala	1 731	842	48,6
Tekniikan ja liikenteen ala	20 907	13 716	65,6
Luonnonvara- ja ympäristöala	2 766	1 619	58,5
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 040	5 426	67,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	6 623	3 896	58,8
Muu koulutus	383	369	96,3
Yhteensä	50 671	32 245	63,6

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Taulukko 16. Nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2009 aloittaneiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä maakunnittain

Maakunta	Uudet opiskelijat vuonna 2009	joista tutkinnon suorittaneita vuonna 2012	%	Vuonna 2009 aloittaneista naisista tutkinnon suoritti vuonna 2012 %
Uusimaa	11 694	6 715	57,4	57,3
Varsinais-Suomi	3 920	2 596	66,2	67,1
Satakunta	2 285	1 436	62,8	63,6
Kanta-Häme	2 023	1 319	65,2	63,1
Pirkanmaa	4 335	2 853	65,8	63,8
Päijät-Häme	2 150	1 420	66,0	64,8
Kymenlaakso	1 725	1 072	62,1	58,6
Etelä-Karjala	1 030	689	66,9	64,8
Etelä-Savo	1 485	979	65,9	65,0
Pohjois-Savo	2 836	1 854	65,4	63,2
Pohjois-Karjala	1 838	1 170	63,7	61,8
Keski-Suomi	2 815	1 888	67,1	69,6
Etelä-Pohjanmaa	2 203	1 538	69,8	68,1
Pohjanmaa	1 676	1 155	68,9	67,7
Keski-Pohjanmaa	927	638	68,8	65,3
Pohjois-Pohjanmaa	4 343	2 860	65,9	63,0
Kainuu	704	497	70,6	69,7
Lappi	2 335	1 326	56,8	56,3
Ahvenanmaa	347	240	69,2	72,8
Kaikki Yhteensä	50 671	32 245	63,6	62,7

Lähde: Tilastokeskus - Opetushallitus

Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot

Seuraavassa tarkastellaan vuonna 2011 ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen tutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja sijoittumista jatko-opintoihin vuoden kulluttua tutkinnon suorittamisesta, eli vuonna 2012. Koulutusala ”muu” ja sen opintoaloja ei käsitellä tekstissä. Myöskään opintoalat, joissa tutkinnon suorittaneita on alle 10, eivät ole vertailuissa mukana. Työllisistä puhuttaessa, mukaan on laskettu sekä päätoimiset työlliset että työlliset opiskelijat.

Taulukkojen lähteenä on opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen, jonka tiedot perustuvat Tilastokeskuksen rekistereihin. Sijoittumista on seurattu henkilön pääasiallisen toiminnan avulla, joka on vuoden viimeisen viikon mukainen. Tietoja sijoittumisesta työhön ja jatko-opintoihin julkaistaan myös Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannassa.

Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa

Opetussuunnitelma-perusteinen ja näyttötutkinto

Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon suorittaneista oli vuoden 2012 lopussa päätoimisia työllisiä 56 prosenttia ja työttömiä 14 prosenttia. Työllisiä opiskelijoita oli 10 prosenttia tutkinnon suorittaneista, päätoimisesti opiskeli 8,5 prosenttia ja 11,5 prosenttia oli muussa toiminnassa (esim. varusmies- tai siviilipalveluksessa, eläkkeellä tai työttömyyseläkkeellä). Tilastossa ovat mukana ne henkilöt, jotka olivat suorittaneet ammatillisen perustutkinnon vuonna 2011, eivätkä vuoden 2012 loppuun mennessä olleet suorittaneet jotakin korkeampaa tutkintoa. Mukana ovat nuorten ja aikuisten suorittamat perustutkinnot. Tilasto sisältää oppilaitoksissa suoritettut tutkinnot ja oppisopimuksen tutkinnot.

Koulutusaloista parhaiten työllistävä ala oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla, jossa työllisiä oli 87 prosenttia kaikista tutkinnon suorittaneista. Tässä vertailussa työllisiin on laskettu päätoimiset työlliset ja työlliset opiskelijat. Toiseksi eniten työllisiä, 75 prosenttia, oli humanistisella ja kasvatusalalla. Työllisyystilanne oli heikoin luonnontieteiden alalla, jossa työllisten osuus oli vain 44 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Myös alan työttömyysprosentti oli koulutusaloista suurin, sillä noin joka viides tutkinnon suorittaneista oli työttömänä tällä alalla. Myös tekniikan ja liikenteen alalla lähes joka viides tutkinnon suorittanut oli tarkasteluhetkellä työttömänä. Vähiten työttömiä suhteessa tutkinnon suorittaneisiin oli sosiaali- ja terveys- ja liikunta-alalla, jossa työttömänä oli vain viisi prosenttia tutkinnon suorittaneista.

On huomioitava, että koulutusalojen sisällä voi olla suuriakin opintoalojen välisiä eroja tutkinnon suorittaneiden työllisyys- ja työttömyysluvuissa. Esimerkiksi luonnonvara- ja ympäristöalalla työllisten osuus tutkinnon suorittaneista vaihteli puutarhatalouden alan 46 prosentista kalatalouden 67 prosenttiin, koko koulutusalan työllisyysasteen ollessa 58 prosenttia. Matkailu- ravitsemis- ja talousalan suorittaneista kotitalous- ja kuluttajapalveluiden alalla työllisyysaste oli 39 prosenttia, kun taas matkailualalla työllisten osuus oli 69 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Kulttuurialalla viestintä- ja informaatiotieteiden tutkinnon suorittaneista reilu viidennes oli työttömänä, kun taas musiikin alalla työttömiä oli 10 prosenttia, mikä on vähän verrattuna koulutusalan keskiarvoon (18 %). Tekniikan ja liikenteen koulutusaloilla tieto- ja tietoliikennetekniikan alan suorittaneista 30 prosenttia oli työttömänä, mutta elintarvike- ja biotekniikan alalla työttömyysaste oli 14,5.

Opintoaloja vertailtaessa kaikkein parhaiten työllistyivät sosiaali- ja terveysalan suorittaneet, joilla työllisyysprosentti oli 88. Toiseksi eniten työllisiä oli opetus- ja kasvatustyön alalla tutkinnon suorittaneissa (84 %) ja kolmanneksi eniten farmasian ja lääkehuollon alan suorittaneissa (83 %). Tutkinnon suorittaneisiin nähden eniten työttömiä, 31 prosenttia, oli puutarhatalouden opintoalalla. Työttömyysaste oli toiseksi suurin tieto- ja tietoliikennetekniikan alalla (30 %) ja kolmanneksi suurin luonto- ja ympäristöalalla (27 %).

Työllisten ja työttömien osuuksiin eri aloilla voivat vaikuttaa myös opiskelijoiden mahdollisuudet sekä halukkuus hakeutua jatkokoulutukseen. Toisilla aloilla jatkokoulutusmahdollisuuksia on enemmän tai se on toivottavampaa kuin toisilla aloilla, jolloin työelämään ei ehkä siirrytä heti tutkinnon suorittamisen jälkeen. Toisaalta henkilö on voinut aloittaa opintonsa myös uudella alalla. Eniten opintojaan jatkoivat luonnontieteiden ja kulttuurin aloilla tutkintonsa suorittaneet. Luonnontieteiden alalla päätoimisia opiskelijoita oli 20 prosenttia tutkinnon suorittaneista ja kulttuurialalla päätoimisten

opiskelijoiden osuus oli 19 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Vähiten opiskeluita jatkoivat sosiaali- terveys- ja liikunta-alan suorittaneet (4 %). Opintoaloista eniten opintoja jatkoivat musiikin alalla sekä kalatalouden alalla tutkinnon suorittaneet. Molemmilla aloilla päätoimisia opiskelijoita oli vuonna 2011 tutkintonsa suorittaneista reilu viidesosa. Kolmanneksi eniten päätoimisia opiskelijoita oli tietojenkäsittelyalan suorittaneissa (20 %). Vähiten opintoja jatkoivat sosiaali- ja terveysalalla ja kielitieteissä tutkintonsa suorittaneet. Näissä molemmissa ryhmissä päätoimisten opiskelijoiden osuus oli vain 4,5 prosenttia tutkinnon suorittaneista.

Työllisiä opiskelijoita oli koulutusaloista eniten kulttuurialan suorittaneissa (17 %) ja vähiten tekniikan ja liikenteen alan suorittaneissa (7 %). Opintoalojen vertailussa musiikin alalla tutkinnon suorittaneista lähes puolet oli työllisiä opiskelijoita vuoden 2012 lopussa. Toiseksi eniten opintoaloista työllisiä opiskelijoita oli kuntoutus- ja liikunta-alan suorittaneissa (25 %). Vähiten eri opintoaloista työllisiä opiskelijoita oli kielitieteissä tutkintonsa suorittaneiden joukossa (4,5 %) sekä kone- metalli- ja energiatekniikan alalla tutkinnon suorittaneissa (5,6 %).

Sosiaali- terveys- ja liikunta-alan suorittaneilla työllisyysaste oli korkeampi, työttömyysaste matalampi ja päätoimisia opiskelijoita oli vähemmän kuin maassa keskimäärin. Vastaavasti kulttuurialalla tutkintonsa suorittaneiden työllisyysaste oli matalampi, työttömyysaste korkeampi ja päätoimisia opiskelijoita oli enemmän verrattuna maan keskiarvoon.

Taulukko 17. Nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2009 aloittaneiden opintojen kulku vuoden 2012 loppuun mennessä maakunnittain

Koulutusala Opintoala	Yhteensä	Päätoiminen työllinen	% tutkinnon suorittaneista	Työllinen opiskelija	% tutkinnon suorittaneista	Päätoiminen opiskelija, koululainen	% tutkinnon suorittaneista	Työtön	% tutkinnon suorittaneista	Muussa toiminnassa ¹⁾	% tutkinnon suorittaneista
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	846	531	62,8	106	12,5	76	9,0	83	9,8	50	5,9
Vapaa-aika ja nuorisotyö	456	234	51,3	78	17,1	59	12,9	49	10,7	36	7,9
Kielitieteet	22	16	72,7	1	4,5	4	18,2	1	4,5	0	0,0
Opetus- ja kasvatustieteet	368	281	76,4	27	7,3	13	3,5	33	9,0	14	3,8
Kulttuuriala	2 691	969	36,0	454	16,9	517	19,2	483	17,9	268	10,0
Käsi- ja taideteollisuus	1 386	577	41,6	194	14,0	258	18,6	219	15,8	138	10,0
Viestintä ja tietotieteet	1 031	340	33,0	143	13,9	201	19,5	235	22,8	112	10,9
Teatteri ja tanssi	36	13	36,1	5	13,9	6	16,7	5	13,9	7	19,4
Musiikki	238	39	16,4	112	47,1	52	21,8	24	10,1	11	4,6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 528	3 364	60,9	689	12,5	419	7,6	581	10,5	475	8,6
Liiketalous ja kauppa	5 528	3 364	60,9	689	12,5	419	7,6	581	10,5	475	8,6
Muu yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan koulutus	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Luonnontieteiden ala	1 269	458	36,1	100	7,9	258	20,3	251	19,8	202	15,9
Tietojenkäsittely	1 269	458	36,1	100	7,9	258	20,3	251	19,8	202	15,9
Tekniikan ja liikenteen ala	20 351	9 994	49,1	1 469	7,2	1 719	8,4	3 980	19,6	3 189	15,7
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	4 994	2 509	50,2	321	6,4	361	7,2	1 002	20,1	801	16,0

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

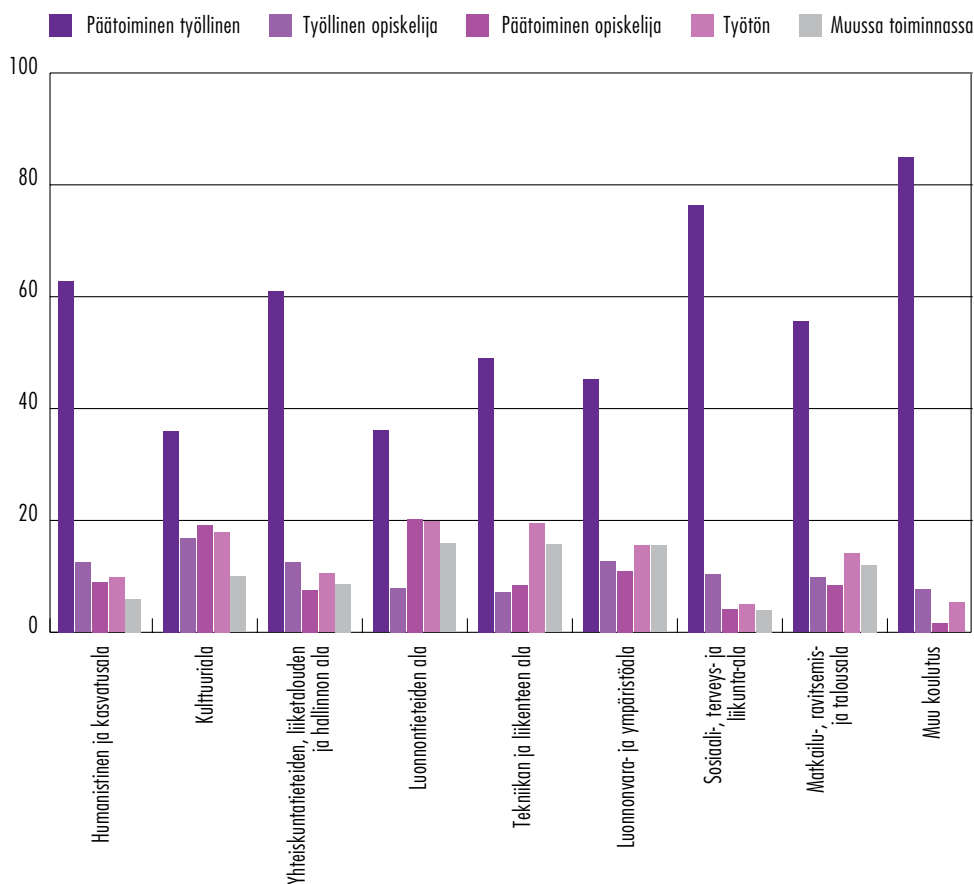
Koulutusala Opintoala	Yhteensä	Päätöi- minen työllinen	% tut- kinnon suoritta- neista	Työl- linen opiske- lija	% tut- kinnon suoritta- neista	Päätöi- minen opis- kelija, koulu- lainen	% tut- kinnon suoritta- neista	Työtön	% tut- kinnon suoritta- neista	Muussa toimin- nassa ¹⁾	% tut- kinnon suoritta- neista
Kone-, metalli- ja energiitekniikka	3 137	1 457	46,4	175	5,6	243	7,7	696	22,2	566	18,0
Sähkö- ja automaatiotekniikka	3 830	1 531	40,0	322	8,4	474	12,4	771	20,1	732	19,1
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	114	52	45,6	11	9,6	13	11,4	34	29,8	4	3,5
Graafinen ja viestintättekniikka	233	120	51,5	24	10,3	25	10,7	46	19,7	18	7,7
Elintarvikeala ja biotekniikka	685	391	57,1	58	8,5	66	9,6	99	14,5	71	10,4
Prosessi-, kemian- ja materiaalitek- niikka	2 155	946	43,9	174	8,1	226	10,5	539	25,0	270	12,5
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	437	199	45,5	78	17,8	62	14,2	64	14,6	34	7,8
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	4 322	2 548	59,0	258	6,0	214	5,0	658	15,2	644	14,9
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	444	241	54,3	48	10,8	35	7,9	71	16,0	49	11,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	2 082	942	45,2	267	12,8	229	11,0	322	15,5	322	15,5
Maatilatalous	1 047	507	48,4	176	16,8	124	11,8	89	8,5	151	14,4
Puutarhatalous	360	135	37,5	30	8,3	53	14,7	113	31,4	29	8,1
Kalatalous	18	9	50,0	3	16,7	4	22,2	1	5,6	1	5,6
Metsätalous	481	230	47,8	39	8,1	30	6,2	73	15,2	109	22,7
Luonto- ja ympäristöala	169	57	33,7	18	10,7	17	10,1	46	27,2	31	18,3
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	7	4	57,1	1	14,3	1	14,3	0	0,0	1	14,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	9 892	7 560	76,4	1 029	10,4	411	4,2	492	5,0	400	4,0
Terveysala	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	8 033	6 311	78,6	784	9,8	284	3,5	364	4,5	290	3,6
Hammaslääketiede ja muu hammas- huolto	20	12	60,0	3	15,0	3	15,0	1	5,0	1	5,0
Kuntoutus ja liikunta	315	165	52,4	78	24,8	28	8,9	20	6,3	24	7,6
Farmasia ja muu lääkehuolto	167	115	68,9	23	13,8	10	6,0	10	6,0	9	5,4
Kauneudenhoitoala	1 357	957	70,5	141	10,4	86	6,3	97	7,1	76	5,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4 619	2 567	55,6	453	9,8	389	8,4	657	14,2	553	12,0
Matkailuala	666	354	53,2	102	15,3	75	11,3	79	11,9	56	8,4
Majoitus- ja ravitsemisala	3 520	2 036	57,8	323	9,2	272	7,7	503	14,3	386	11,0
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	243	78	32,1	17	7,0	31	12,8	43	17,7	74	30,5
Puhdistuspalvelut	190	99	52,1	11	5,8	11	5,8	32	16,8	37	19,5
Muu matkailu-, ravitsemis- ja talous- alan koulutus	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Muu koulutus ²⁾	321	273	85,0	25	7,8	5	1,6	17	5,3	1	0,3
Yhteensä	47 599	26 658	56,0	4 592	9,6	4 023	8,5	6 866	14,4	5 460	11,5

¹⁾ varusmies, siviilipalvelusmies, eläkeläinen, työttömyyseläkkeellä, muuttanut maasta.

²⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 2. Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot koulutusalan mukaan vuoden 2012 lopussa (%)

Vuonna 2011 ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista 73 prosenttia oli päätoimisia työllisiä ja 10 prosenttia työttömiä vuoden 2012 lopussa. Päätoimisia opiskelijoita joukossa oli kolme prosenttia, työllisiä opiskelijoita 10,5 prosenttia ja 3,5 prosenttia oli muussa toiminnassa (varusmies- tai siviilipalveluksessa, eläkkeellä, työttömyyseläkkeellä tai muuttanut maasta). Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden joukossa päätoimisten työllisten osuus oli suurempi ja opiskelijoiden osuus pienempi ammatillisen perustutkinnon suorittaneisiin verrattuna. Myös työttömyysaste oli matalampi kuin perustutkinnon suorittaneilla. Pienempi työllisyys johtuu siitä, että näyttätutkintoa suorittavat ovat pääasiassa jo työssä.

Koulutusaloittain tarkasteltuna parhaiten työllistäviä aloja olivat tekniikan ja liikenteen ala, jossa työllisiä oli 86 prosenttia tutkinnon suorittaneista, sekä matkailu- ravitsemis- ja talousala, jossa tutkinnon suorittaneiden työllisyysaste oli 83. Suhteellisesti eniten työttömiä löytyi luonnontieteiden alalta sekä humanistiselta ja kasvatustieteiden alalta. Molemmilla aloilla työttömien osuus tutkinnon suorittaneista oli 13 prosenttia.

Opintoaloista eniten työllisiä oli sosiaali- ja terveysalan sekä sähkö- ja automaatiotekniikan ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneissa. Molemmilla aloilla työllistyi

95 prosenttia tutkinnon suorittaneista. Tarkasteltaessa päätoimisten työllisten sekä työllisten opiskelijoiden osuuksia näillä aloilla huomataan, että päätoimisia työllisiä oli enemmän sosiaali- ja terveysalalla, 87 prosenttia. Työllisiä opiskelijoita sosiaali- ja terveysalan suorittaneista oli seitsemän prosenttia. Sähkö- ja automaatiotekniikan alalla osuudet jakautuivat seuraavasti: päätoimisia työllisiä oli 78 prosenttia ja työllisiä opiskelijoita 17 prosenttia. Heikoiten työllistyivät puutarhatalouden alalla ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet. Heidän työttömyysasteensa oli 21. Toiseksi eniten työttömiä oli tekstiili- ja vaateustekniikan alalla (20,5 %) ja kolmanneksi eniten kielitieteiden alalla (20 %).

Kuten perustutkintojen suorittaneidenkin kohdalla, myös erikois- ja ammattitutkinnon suorittaneiden kohdalla koulutusalojen sisällä on eroja eri opintoalojen työllisyys- ja työttömyyslukuissa. Esimerkiksi tekniikan alalla tutkinnon suorittaneiden työllistyminen vaihteli tieto- ja tietoliikennetekniikan 68,5 prosentista sähkö- ja automaatiotekniikan 95 prosenttiin. Luonnonvara- ja ympäristöalalla tutkinnon suorittaneiden työttömyystilanne vaihteli maatilatalouden kahdesta prosentista puutarhatalouden 21 prosenttiin.

Päätoimisia opiskelijoita oli kokonaisuudessaan suhteellisen vähän ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden joukossa, vain noin kolme prosenttia. Koulutusaloista eniten päätoimisia opiskelijoita oli sosiaali- terveys- ja liikunta-alalla (6 %) ja vähiten humanistisella ja kasvatusalalla (1,5 %). Työllisiä opiskelijoita oli eniten viestintä- ja informaatiotieteiden alan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden joukossa. Osuus oli noin viidenneksen kaikista alan tutkinnon suorittaneista.

Luonnontieteiden alalla työllisiä oli vähemmän ja työttömiä sekä päätoimisia opiskelijoita oli enemmän kuin maassa keskimäärin. Tekniikan ja liikenteen alalla tilanne oli päinvastainen, sillä tutkinnon suorittaneiden joukossa oli keskimääräistä enemmän työllisiä ja vähemmän työttömiä sekä päätoimisia opiskelijoita.

Taulukko 18. Vuonna 2011 ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa

Koulutusala Opintoala	Yhteensä	Päätoi- minen työllinen	% tut- kinnon suorit- taneista	Työl- linen opiske- lija	% tut- kinnon suorit- taneista	Päätoi- minen opis- kelija, koululainen	% tut- kinnon suorit- taneista	Työtön	% tut- kinnon suorit- taneista	Muussa toimin- nassa ¹⁾	% tut- kinnon suorit- taneista
Humanistinen ja kasvatuala	327	238	72,8	27	8,3	5	1,5	42	12,8	15	4,6
Vapaa-aika ja nuorisotyö	191	135	70,7	20	10,5	3	1,6	23	12,0	10	5,2
Kielitieteet	15	11	73,3	0	0,0	1	6,7	3	20,0	0	0,0
Opetus- ja kasvatustyö	50	38	76,0	3	6,0	1	2,0	5	10,0	3	6,0
Muu humanistisen ja kasvatusalalla koulutus	71	54	76,1	4	5,6	0	0,0	11	15,5	2	2,8
Kulttuuriala	390	235	60,3	68	17,4	18	4,6	48	12,3	21	5,4
Käsi- ja taide-teollisuus	148	90	60,8	19	12,8	8	5,4	18	12,2	13	8,8
Viestintä ja informaatiotieteet	239	142	59,4	49	20,5	10	4,2	30	12,6	8	3,3
Teatteri ja tanssi	3	3	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Musiikki	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kuvataide	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

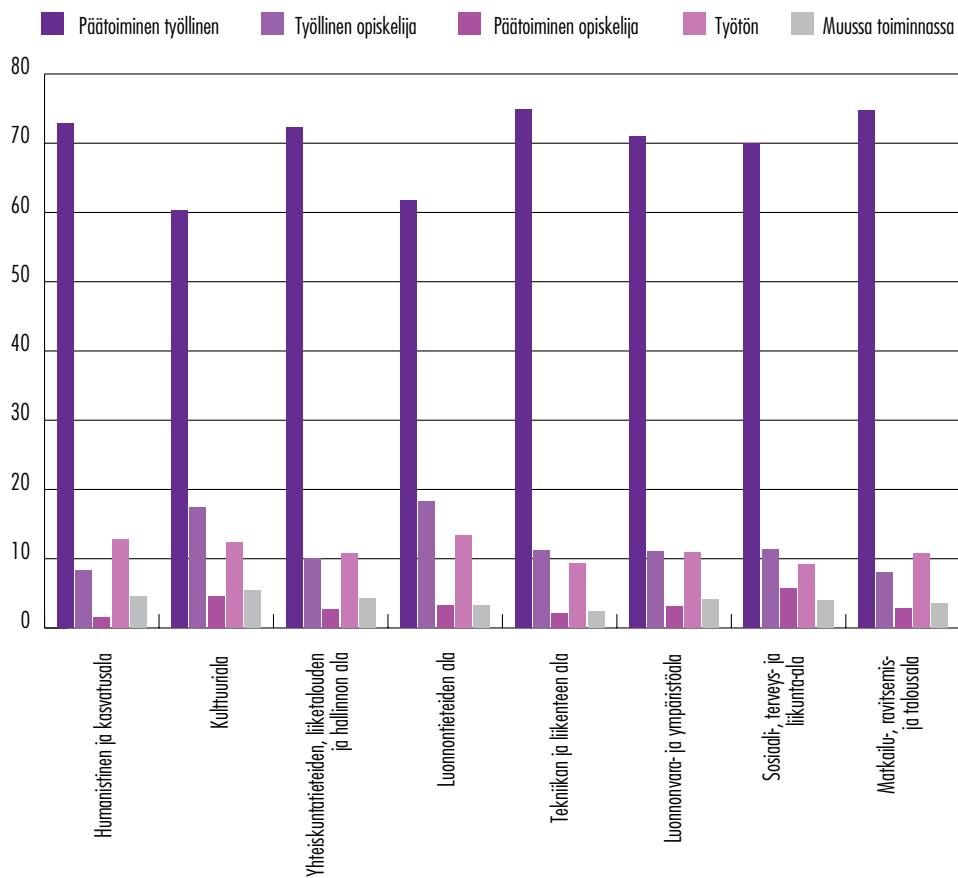
Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Opintoala	Yhteensä	Päätoi- minen työllii- nen	% tut- kinnon suorit- taneista	Työl- linen opiske- lija	% tut- kinnon suorit- taneista	Päätoi- minen opis- kelija, koului- lainen	% tut- kinnon suorit- taneista	Työtön	% tut- kinnon suorit- taneista	Muussa toimin- nassa ¹⁾	% tut- kinnon suorit- taneista
Yhteiskuntatieteiden, liiketalou- den ja hallinnon ala	2 705	1 956	72,3	272	10,1	70	2,6	293	10,8	114	4,2
Liiketalous ja kauppa	2 705	1 956	72,3	272	10,1	70	2,6	293	10,8	114	4,2
Luonnontieteiden ala	60	37	61,7	11	18,3	2	3,3	8	13,3	2	3,3
Tietojenkäsittely	60	37	61,7	11	18,3	2	3,3	8	13,3	2	3,3
Tekniikan ja liikenteen ala	4 439	3 327	74,9	496	11,2	95	2,1	414	9,3	107	2,4
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	1 385	1 018	73,5	139	10,0	20	1,4	173	12,5	35	2,5
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	280	191	68,2	29	10,4	10	3,6	44	15,7	6	2,1
Sähkö- ja automaatiotekniikka	343	266	77,6	59	17,2	3	0,9	12	3,5	3	0,9
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	92	56	60,9	7	7,6	9	9,8	14	15,2	6	6,5
Graafinen ja viestintättekniikka	75	54	72,0	10	13,3	1	1,3	6	8,0	4	5,3
Elintarvikeala ja biotekniikka	148	127	85,8	8	5,4	2	1,4	8	5,4	3	2,0
Prosessi-, kemian- ja materiaali- tekniikka	236	156	66,1	21	8,9	10	4,2	38	16,1	11	4,7
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	44	26	59,1	6	13,6	1	2,3	9	20,5	2	4,5
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	632	535	84,7	48	7,6	4	0,6	31	4,9	14	2,2
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	1 204	898	74,6	169	14,0	35	2,9	79	6,6	23	1,9
Luonnonvara- ja ympäristöala	617	438	71,0	68	11,0	19	3,1	67	10,9	25	4,1
Maatilatalous	177	148	83,6	18	10,2	3	1,7	3	1,7	5	2,8
Puutarhatalous	139	91	65,5	13	9,4	1	0,7	29	20,9	5	3,6
Kalatalous	2	2	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Metsätalous	105	75	71,4	8	7,6	3	2,9	14	13,3	5	4,8
Luonto- ja ympäristöala	63	35	55,6	11	17,5	8	12,7	5	7,9	4	6,3
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	131	87	66,4	18	13,7	4	3,1	16	12,2	6	4,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2 466	1 723	69,9	281	11,4	140	5,7	224	9,1	98	4,0
Sosiaaliala	1 121	797	71,1	109	9,7	49	4,4	119	10,6	47	4,2
Terveysala	186	156	83,9	12	6,5	3	1,6	7	3,8	8	4,3
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	215	188	87,4	16	7,4	4	1,9	4	1,9	3	1,4
Kuntoutus ja liikunta	745	453	60,8	130	17,4	75	10,1	58	7,8	29	3,9
Tekniset terveyspalvelut	190	120	63,2	14	7,4	9	4,7	36	18,9	11	5,8
Kauneudenhoitoala	9	9	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 056	1 536	74,7	165	8,0	57	2,8	223	10,8	75	3,6
Matkailuala	30	19	63,3	5	16,7	2	6,7	3	10,0	1	3,3
Majoitus- ja ravitsemisala	621	476	76,7	68	11,0	14	2,3	43	6,9	20	3,2
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	255	143	56,1	25	9,8	20	7,8	49	19,2	18	7,1
Puhdistuspalvelut	1 150	898	78,1	67	5,8	21	1,8	128	11,1	36	3,1
Yhteensä	13 060	9 490	72,7	1 388	10,6	406	3,1	1 319	10,1	457	3,5

¹⁾ varusmies, siviilipalvelusmies, eläkeläinen, työttömyyseläkkeellä, muuttanut maasta.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 3. Vuonna 2011 ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot koulutusalan mukaan vuoden 2012 lopussa (%)

4 Lukiokoulutus

Erityisasiantuntija Markku Hartonen

Lukiokoulutuksen tarkastelussa ovat mukana lukiot, perus- ja lukioasteen koulut sekä kansanopistot, joilla on lukiokoulutuksen järjestämislupa. Tilastot sisältävät sekä nuorten että aikuisten koulutuksen. Ahvenanmaan lukiokoulutus sisältyy tarkasteluun.

Lukion uudet opiskelijat

Lukiokoulutuksessa aloitti vuonna 2012 noin 36 000 uutta opiskelijaa, josta naisten osuus oli 57 prosenttia. Aloittaneista noin 32 000 opiskeli nuorten opetussuunnitelman mukaisessa koulutuksessa ja noin 3 700 aikuisten opetussuunnitelman mukaisessa koulutuksessa. Nuorten opetussuunnitelman mukaan aloittaneista 58 prosenttia oli naisia ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan aloittaneista naisten osuus oli 56 prosenttia. Nuorten opetussuunnitelman mukaan opinnot aloittaneiden osuus oli noin 52 prosenttia 16-vuotiaiden ikäluokasta.

Uusien opiskelijoiden määrä on vähentynyt tasaisesti 2000-luvun aikana. Vuonna 2012 aloitti noin 6 600 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2003. Vastaavina vuosina 16-vuotiaiden ikäluokan koko oli kasvanut noin 1 000:lla. Nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelevien uusien opiskelijoiden määrä oli laskenut noin 12 prosentilla ja aikuisten 37 prosentilla. Keskimäärin vähennys oli lähes 16 prosenttia.

Taulukko 1. Lukiokoulutuksen uudet opiskelijat vuosina 2003–2012 opiskelemansa opetussuunnitelman mukaan

Vuosi	Nuorten opetussuunnitelma	Aikuisten opetussuunnitelma	Yhteensä	Joista naisia	Naisia (%)
2003	36 778	5 827	42 605	24 485	57,5
2004	36 070	4 523	40 593	23 353	57,5
2005	35 111	4 433	39 544	22 435	56,7
2006	35 049	4 346	39 395	22 725	57,7
2007	34 547	3 951	38 498	22 420	58,2
2008	34 811	3 915	38 726	22 200	57,3
2009	34 093	3 932	38 025	21 747	57,2
2010	33 741	4 100	37 841	21 512	56,8
2011	32 947	3 809	36 756	20 826	56,7
2012	32 295	3 664	35 959	20 547	57,1

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Lukiokoulutuksen opiskelijamäärät

Vuonna 2012 lukiokoulutusta antoi 428 oppilaitosta, joissa opiskeli noin 98 000 opiskelijaa.

Lukion koko oppimäärän opiskelijamäärä on vähentynyt vuodesta 2003 vuoteen 2012 runsaalla 14 000:lla opiskelijalla eli 12 prosenttia. Vuonna 2012 lukiokoulutuksessa oli 98 000 opiskelijaa, jotka opiskelivat nuorten opetussuunnitelman mukaan ja 9 000 opiskelijaa, jotka opiskelivat aikuisten opetussuunnitelman mukaan. Vuoteen 2003 verrattuna nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelevien määrä on laskenut 10 prosentilla ja aikuisten 27 prosentilla. Naisten osuus opiskelijamäärästä on pysynyt 57 prosentissa. Nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelevista naisia oli 57 prosenttia ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan opiskelevista 55 prosenttia.

Taulukko 2. Lukiokoulutuksen opiskelijat vuosina 2003-2012 opiskellun opetussuunnitelman mukaan

Vuosi	Nuorten opetussuunnitelma	Aikuisten opetussuunnitelma	Yhteensä	Joista naisia	Naisia (%)
2003	108 924	12 892	121 816	69 742	57,3
2004	108 463	12 068	120 531	68 714	57,0
2005	106 020	12 091	118 111	66 921	56,7
2006	105 572	11 688	117 260	66 726	56,9
2007	104 343	10 867	115 210	65 786	57,1
2008	103 965	10 230	114 195	65 280	57,2
2009	102 322	9 710	112 032	63 908	57,0
2010	101 053	10 661	111 714	63 298	56,7
2011	99 268	9 778	109 046	61 701	56,6
2012	98 055	9 357	107 412	60 864	56,6

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Lukiokoulutuksessa vieraskielisten opiskelijoiden määrä on viime vuosina kasvanut melko tasaisesti. Vuodesta 2009 osuus kaikista lukio-opiskelijoista on noussut noin kolmesta prosentista runsaaseen neljään prosenttiin. Samaan aikaan vieraskielisten osuus kaikista ammatillista perustutkintoa suorittavista on noussut viidestä prosentista kuuteen prosenttiin.

Vieraskielisten opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista opiskelijoista on aikuisten lukiokoulutuksessa selvästi nuorten lukiokoulutusta suurempi. Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelleiden vieraskielisten osuus vuonna 2012 oli runsaat 10 prosenttia, kun vastaava osuus vuonna 2009 oli seitsemän prosenttia.

Taulukko 3. Lukiokoulutuksen vieraskielisten opiskelijoiden määrä 2009–2012

Vuosi	2009	2010	2011	2012	Osuus opiskelijamäärästä 2012 (%)
Nuorten opetussuunnitelma	2 739	2 872	3 213	3 578	3,6 %
Aikuisten opetussuunnitelma	707	927	987	975	10,4 %
Lukiokoulutus yhteensä	3 446	3 799	4 200	4 553	4,2 %

Opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Oppilaitosverkosto

Vuonna 2013 lukiokoulutusta antoi 421 oppilaitosta, joista 374 oli lukiota, 41 perus- ja lukioasteen kouluja ja 6 kansanopistoja. Lukiokoulutusta antavia oppilaitoksia oli seitsemän vähemmän kuin vuonna 2012.

Lukiokoulutuksen oppilaitosverkoston rakennetta on tarkasteltu käyttämällä kriteerinä oppilaitosten määrää ja opiskelijamäärää. Tämän perusteella oppilaitokset on jaettu opiskelijamäärän perusteella viiteen ryhmään. Opiskelijamäärä tarkoittaa koko lukion oppimäärää joko nuorten tai aikuisten opetussuunnitelman mukaan opiskelevien määrää. Oppilaitosverkoston käsittely käsittää kaikki lukiokoulutusta antavat oppilaitokset.

Lukiokoulutusta antavien oppilaitosten verkosto painottuu 100-299 opiskelijan kokoisiin oppilaitoksiin. Näitä oli vuonna 2012 lähes 39 prosenttia kaikista lukiokoulutusta antavista oppilaitoksista. Tämän kokoluokan oppilaitosten määrä on vuodesta 2008 vuoteen 2012 kuitenkin selvimmin vähentynyt kun taas kaikkein suurimpien vähintään 500 opiskelijan ja pienimpien alle 50 opiskelijan ja 50-99 opiskelijan oppilaitosten määrä on kasvanut.

Taulukko 4. Kaikkien lukiokoulutusta antavien oppilaitosten lukumäärät ja opiskelijamäärät oppilaitosten koon mukaan vuosina 2008–2012

Oppilaitoksia ¹⁾	2008 Oppilaitoksia	2008 Opiskelijoita	2009 Oppilaitoksia	2009 Opiskelijoita	2010 Oppilaitoksia	2010 Opiskelijoita	2011 Oppilaitoksia	2011 Opiskelijoita	2012 Oppilaitoksia	2012 Opiskelijoita
Oppilaitoksissa opiskelijoita										
Alle 50	18	662	15	514	21	716	21	728	24	836
50-99	87	6 445	95	6 813	92	6 673	97	6 969	101	7 217
100-299	196	36 008	180	32 179	176	31 623	169	30 014	165	29 824
300-499	95	35 824	95	35 500	93	34 808	91	33 808	79	29 624
Vähintään 500	52	35 256	55	37 026	56	38 545	55	37 527	59	39 911
Yhteensä	448	114 195	440	112 032	438	112 365	433	109 046	428	107 412
* Yksityinen	37	10 487	37	10 556	37	10 940	37	11 088	37	10 682
* Valtio	10	2 566	10	2 487	11	2 532	11	2 539	11	2 621
* Kunta	391	98 593	382	96 129	372	93 597	369	90 211	364	88 878
* Kuntayhtymä	9	2 139	10	2 449	17	4 862	15	4 744	15	4 770
* Ahvenanmaa	1	410	1	411	1	434	1	464	1	461

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Muutos	Osuus vuonna 2008 (%)		Osuus vuonna 2012 (%)		Muutos 2008 – 2012		Muutos 2008 – 2012 (%)	
	Oppilaitoksissa opiskelijoita	Oppilaitoksia	Oppilaitoksissa	Opiskelijoita	Oppilaitoksia	Opiskelijoita	Oppilaitoksia	Opiskelijoita
Alle 50	3,1	0,6	5,6	0,8	6	174	33,3	26,3
50-99	19,4	5,6	23,6	6,7	14	772	16,1	12,0
100-299	43,8	31,5	38,6	27,8	-31	-6 184	-15,8	-17,2
300-499	21,2	31,4	18,5	27,6	-16	-6 200	-16,8	-17,3
Vähintään 500	11,6	30,9	13,8	37,2	7	4 655	13,5	13,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	-20	-6 783	-4,5	-5,9
* Yksityinen	8,3	9,2	8,6	9,9	0	195	0,0	1,9
* Valtio	2,2	2,2	2,6	2,4	1	55	10,0	2,1
* Kunta	87,3	86,3	85,0	82,7	-27	-9 715	-6,9	-9,9
* Kuntayhtymä	2,0	1,9	3,5	4,4	6	2 631	66,7	123,0
* Ahvenanmaa	0,2	0,4	0,2	0,4	0	51	0,0	12,4

¹⁾ Luvuissa on mukana myös aikuisten lukiokoulutus.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Lukioiden määrä on hieman vähentynyt tarkastelukaudella. Vuosien 2008 ja 2012 välisenä aikana 6 lukiota on lakkautettu ja 28 yhdistetty. Samalla aikavälillä on perustettu vain kolme lukiokoulutusta antavaa oppilaitosta, joista yksi on perus- ja lukioasteen koulu.

Taulukko 5. Lukiokoulutuksen verkon muutokset vuosina 2008–2012.

Muutokset	2008			2009			2010			2011			2012		
	Perustettu	Lakkautettu	Yhdistetty	Perustettu	Lakkautettu	Yhdistetty	Perustettu	Lakkautettu	Yhdistetty	Perustettu	Lakkautettu	Yhdistetty	Perustettu	Lakkautettu	Yhdistetty
Lukiot					2	6	1		4		3	6		1	12
Perus- ja lukioasteen koulut	1														

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2012 Suomessa oli kaikkiaan neljä lukiota, joissa oli vähintään tuhat opiskelijaa. Yli viidensadan, mutta alla tuhannen opiskelijan lukioita oli 55. Suurimmat lukiot olivat suurten kaupunkien aikuislukioita tai yhdistämisten myötä syntyneitä suurlukioita. Muutamassa pienimmässä lukiossa oli vain vajaa 20 opiskelijaa ja alle sadan opiskelijan lukioita oli yhteensä 125.

Taulukko 6. Opiskelijämääriltään suurimmat lukiot ja oppilaitokset vuonna 2012

Lukio	opiskelijoita lukiokoulutuksessa (lkm)
Eiran aikuislukio, Helsinki	1 471
Tikkurilan lukio, Vantaa	1 167
Järvenpään lukio, Järvenpää	1 064
Vaskivuoren lukio, Vantaa	1 011
Tampereen aikuislukio, Tampere	934
Sammon keskuslukio, Tampere	845
Seinäjoen lukio, Seinäjoki	845
Helsingin medialukio, Helsinki	840
Tampereen yhteiskoulun lukio, Tampere	822
Rauman lukio, Rauma	817
Mäkelänrinteen lukio, Helsinki	809
Mikkelin lukio, Mikkelä	799
Vaasan lyseon lukio, Vaasa	760
Oulun lyseon lukio, Oulu	759
Kajaanin lukio, Kajaani	754
Helsingin luonnontiedelukio, Helsinki	744
Keravan lukio ja aikuislukio, Kerava	712
Lahden yhteiskoulu, Lahti	692
Joensuun lyseon lukio, Joensuu	685
Ressun lukio, Helsinki	682

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Tarjonta

Ainevalinnat

Lukion tuntijaon mukaan opiskelijat voivat valita lukiossa syventäviä ja soveltavia kursseja. Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijan on valittava lukio-opintoihinsa vähintään kymmenen. Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja tai saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Soveltavien ja koulukohtaisten syventävien kurssien tarjonnasta päättää koulutuksen järjestäjä ja kurssien valinta on opiskelijalle vapaaehtoista.

Kielten opiskelu

Perusopetuksen aikana jo valittujen ja opiskeltujen kielten A1, A2, B1 ja B2 opiskelu jatkuu lukiokoulutuksen aikana. Lukiossa alkavana kielenä on valinnainen B3-kieli. Ruotsinkielisen lukio-opetuksen kielivalinnat kuvataan omassa luvussaan. Tämän luvun tietoihin sisältyvät sekä suomen- että ruotsinkielisten lukioitten kielivalinnat.

Useampaa kuin kolmea vierasta kieltä opiskelleiden määrä on vähentynyt selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2013 53 prosenttia lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneista oli opiskellut lukiokoulutuksensa aikana vähintään kolmea vierasta kieltä, kun vastaava osuus vuonna 2003 oli lähes 63 prosenttia. Vieraiksi kieliksi on tässä katsottu kaikki muut kielet paitsi koulun opetuskieli.

Taulukko 7. Lukion koko oppimäärän vuosina 2003–2013 suorittaneet opiskelemissään vieraiden kielten määrän mukaan

Opiskelijan opiskelemissään vieraiden kielten määrä ¹⁾	Lukion koko oppimäärän suorittaneet opiskelijat opiskelemissään vieraiden kielten määrän mukaan									
	Opiskelijoita									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013
Enintään 1 kieli	80	139	90	80	58	111	95	104	121	116
2 kieltä	12 716	12 462	12 877	12 684	13 405	14 009	14 504	14 208	13 639	14 074
3 kieltä	15 658	15 218	14 301	13 743	13 631	12 931	12 569	12 377	12 774	12 036
4 kieltä	4 822	5 038	4 685	4 156	4 102	3 599	3 443	3 425	3 487	3 307
5 kieltä	937	932	826	780	771	681	627	583	621	583
Vähintään 6 kieltä	152	175	169	143	107	111	112	121	109	115
Yhteensä	34 365	33 964	32 948	31 586	32 074	31 442	31 350	30 818	30 751	30 231

	Opiskelijoiden jakautuminen (%)									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013
Enintään 1 kieli	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
2 kieltä	37,0	36,7	39,1	40,2	41,8	44,6	46,3	46,1	44,4	46,6
3 kieltä	45,6	44,8	43,4	43,5	42,5	41,1	40,1	40,2	41,5	39,8
4 kieltä	14,0	14,8	14,2	13,2	12,8	11,4	11,0	11,1	11,3	10,9
5 kieltä	2,7	2,7	2,5	2,5	2,4	2,2	2,0	1,9	2,0	1,9
Vähintään 6 kieltä	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Vieraiksi kieliksi on tilastoitu muut kuin koulun opetuskieli.

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Lukiokoulutuksessa opiskelija jatkaa perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 aloittamansa A1-kielen opiskelua A-kielenä. Lisäksi hän voi jatkaa perusopetuksessa vapaaehtoisena aloittamansa A2-kielen opiskelua. Näin hänellä voi olla lukiossa useampi kuin yksi A-kieli.

Valtaosa lukion oppimäärän suorittaneista on opiskellut englantia A-kielenä. Vuonna 2013 englantia opiskelleiden osuus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneista oli runsaat 99 prosenttia. Englanninkielen osuus on pysynyt samalla tasolla vuodesta 2009 vuoteen 2013. Ruotsin, saksan ja ranskankielen osuus A-kielenä on laskenut. Suomenkielen osuus on hivenen noussut ja venäjän pysynyt entisellä tasolla.

Taulukko 8. Lukion koko oppimäärän vuosina 2009–2013 suorittaneet opiskeleмиensa A-kielten mukaan

A-kieli ¹⁾	Lukion koko oppimäärän suorittaneiden kielivalinnat				Lukion koko oppimäärän suorittaneista (%)			
	2009	2010	2011	2013	2009	2010	2011	2013
Englanti	31 236	30 486	30 491	30 099	99,6	98,9	99,1	99,6
Ruotsi	2 687	2 523	2 536	2 285	8,6	8,2	8,2	7,6
Suomi	1 983	2 045	1 983	2 040	6,3	6,6	6,4	6,7
Ranska	770	634	584	565	2,5	2,1	1,9	1,9
Saksa	1 991	1 804	1 637	1 303	6,4	5,9	5,3	4,3
Venäjä	237	171	172	235	0,8	0,6	0,6	0,8
Saame	0	3	2	1	0,0	0,0	0,0	0
Latina	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0
Espanja	7	11	52	16	0,0	0,0	0,1	0,1
Italia	0	0	0	1	0,0	0,0	0,0	0
Muu kieli	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0
Yhteensä	38 911	37 677	37 457	36 545	(31 350)	(30 818)	(30 751)	(30 231)

¹⁾ Opiskelija voi opiskella samanlaajuista oppimäärää useammassa kuin yhdessä kielessä.

Vuodesta 2011 lähtien tiedot kerätään joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneena B1-kielenä opiskellaan suomenkielisissä lukioissa pääasiassa ruotsin kieltä. Tavallisimmin B2- ja B3-kielinä opiskellaan saksaa ja ranskaa. Näiden osuus on kuitenkin jatkuvasti vähentynyt. Erityisesti espanjankielen opiskelu on lisääntynyt ja vuonna 2013 sitä opiskeltiin B2- tai B3-kielenä lähes yhtä paljon kuin ranskaa. Myös venäjänkielen opiskelu on kasvanut. Italiaa ja latinaa opiskelleiden osuudet eivät ole juurikaan muuttuneet.

Taulukko 9. Lukion koko oppimäärän vuosina 2009–2013 suorittaneista vähintään kuusi kurssia B2- ja B3-kieliä opiskelleet

B2- ja B3-kieli ¹⁾	Lukion koko oppimäärän suorittaneiden B-kielten valinnat				Lukion koko oppimäärän suorittaneista (%)			
	2009	2010	2011	2013	2009	2010	2011	2013
Englanti	9	16	6	3	0,0	0,1	0,0	0,0
Ruotsi	3	8	11	7	0,0	0,0	0,0	0,0
Suomi	48	37	34	57	0,2	0,1	0,1	0,2
Ranska	2 347	2 248	2 021	1 936	7,5	7,3	6,6	6,4
Saksa	3 420	3 092	2 907	2 514	10,9	10,0	9,5	8,3
Venäjä	687	659	662	741	2,2	2,1	2,2	2,5
Saame	6	7	4	3	0,0	0,0	0,0	0,0
Latina	164	109	68	76	0,5	0,4	0,2	0,3
Espanja	1 419	1 561	1 729	1 805	4,5	5,1	5,6	6,0
Italia	268	261	194	208	0,9	0,8	0,6	0,7
Muu kieli	53	19	3	23	0,2	0,1	0,0	0,1
Yhteensä	8 424	8 017	7 639	7 373	(31 350)	(30 818)	(30 751)	(30 231)

¹⁾ Opiskelija voi opiskella B2- ja B3-kielen oppimäärää useammassa kuin yhdessä kielessä.

Vuodesta 2011 lähtien tiedot kerätään joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Alle kuuden kurssin laajuisia valinnaisia vieraita kieliä opiskellaan lukiossa lukumääräisesti enemmän kuin B2- ja B3-kieliä. Vuonna 2012 suosituimmat olivat espanja ja saksa, joita kumpaakin opiskeli runsas 10 prosenttia kaikista lukion koko oppimäärän suorittaneista.

**Taulukko 10. Lukion koko oppimäärän vuosina 2010, 2011 ja 2013 suorittaneet opiskele-
miensa alle kuuden kurssin laajuisien vieraiden kielten mukaan**

Lukion koko oppimäärän suorittaneiden alle kuuden kurssin laajuisien kielten valinnat	Lukion koko oppimäärän suorittaneista (%)					
	2010	2011	2013	2010	2011	2013
Englanti	0	5	1	0,0	0,0	0,0
Ruotsi	48	157	32	0,2	0,5	0,1
Suomi	1	11	7	0,0	0,0	0,0
Ranska	2 445	2 517	2 445	7,9	8,2	8,1
Saksa	3 032	3 060	3 129	9,8	10,0	10,4
Venäjä	1 191	1 388	1 435	3,9	4,5	4,7
Saame	15	6	5	0,0	0,0	0,0
Latina	440	426	389	1,4	1,4	1,3
Espanja	2 671	3 048	3 209	8,7	9,9	10,6
Italia	826	868	708	2,6	2,8	2,3
Muu kieli	310	394	460	1,0	1,3	1,5
Yhteensä	10 979	11 880	11 820	30 818	30 751	30 231

Vuodesta 2011 lähtien tiedot kerätään joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Lukion koko oppimäärän suorittaneiden ranskan, saksan, venäjän ja ruotsin A- ja B-kielten oppimäärien opiskelu on tilastollisesti vähentynyt vuodesta 2003 vuoteen 2013 keskimäärin 28 prosenttia. Samaan aikaan lukion koko oppimäärän suorittaneiden määrä on laskenut 12 prosenttia. Opiskelumäärien laskuun vaikuttaa kuitenkin myös tilastointitavan muutos, sillä vuonna 2003 luvussa ovat ainakin osittain mukana myös alle kuusi kurssia sisältävät kieliopinnot.

Verrattaessa A-kielen opiskelua vuosina 2010 ja 2013, ainoastaan venäjää opiskelleiden määrä on kasvanut 37 prosenttia, mikä selittyy ainakin osittain venäjänkielisten ja kaksikielisten opiskelijoiden määrän kasvulla. Eniten on vähentynyt saksankielen opiskelu, jota A-kielenä opiskelleiden määrä laski lähes 28 prosenttia. Myös ranskaa A-kielenä opiskelleiden määrä väheni 11 prosenttia ja ruotsia opiskelleiden määrä 9 prosenttia.

Venäjän opiskelu on vuodesta 2010 vuoteen 2013 lisääntynyt myös B2-kielenä ja B3-kielenä. Vuonna 2013 sitä B2-kielenä opiskelleiden määrä oli 89 prosenttia korkeampi kuin vuonna 2010. B3-kielenä venäjän opiskelun kasvu on ollut prosentuaalisesti vähäisempää. Ranskan ja saksankielten opiskelu on vähentynyt selvästi sekä B2-kielenä että B3-kielenä. Suurinta pudotus on saksan kielessä, jota opiskeli vuonna 2013 B2-kielenä 18 prosenttia vähemmän ja B3-kielenä 19 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010.

Taulukko 11. Lukiokoulutuksen ranskan, saksan, venäjän ja ruotsin opiskelijoiden kielivalinnat ja osuudet oppimäärän suorittaneista vuosina 2003, 2010, 2011 ja 2013

	A-kieli	B1-kieli	B2-kieli	B3-kieli	Yhteensä	Lukion oppimäärän suorittaneista (%)
Ranska						
2003	652	7	2 020	2 117	4 796	13,9
2010	634	35	914	1 334	2 917	9,5
2011	584	19	874	1 147	2 624	8,5
2013	565	22	777	1 159	2 523	8,3
Saksa						
2003	2 622	28	4 597	3 317	10 564	30,6
2010	1 804	7	1 484	1 608	4 903	15,9
2011	1 637	28	1 404	1 503	4 572	14,9
2013	1 303	15	1 216	1 298	3 832	12,7
Venäjä						
2003	175	0	178	595	948	2,7
2010	171	5	46	613	835	2,7
2011	172	0	50	612	834	2,7
2013	235	4	87	654	980	3,2

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	A-kieli	B1-kieli	B2-kieli	B3-kieli	Yhteensä	Lukion oppimäärän suorittaneista (%)
Ruotsi						
2003	2 014	30 180	1	0	32 195	93,4
2010	2 523	25 465	3	5	27 996	91,0
2011	2 536	25 636	0	11	28 183	91,6
2013	2 285	25 395	0	7	27 687	91,6
Yhteensä						
2003	5 463	30 215	6 796	6 029	48 503	
2010	5 132	25 512	2 447	3 560	36 651	
2011	4 929	25 683	2 328	3 273	36 213	
2013	4 388	25 436	2 080	3 118	35 022	
Lukion oppimäärän suorittaneet						
2003	34 473	34 473	34 473	34 473	34 473	
2010	30 818	30 818	30 818	30 818	30 818	
2011	30 751	30 751	30 751	30 751	30 751	
2013	30 231	30 231	30 231	30 231	30 231	
Lukion oppimäärän suorittaneista (%)						
2003	15,8	87,6	19,7	17,5		
2010	16,7	82,8	7,9	11,6		
2011	16,0	83,5	7,6	10,6		
2013	14,5	84,1	6,9	10,3		

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastotietopalvelu

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi

Lukiokoulutuksessa vieraskieliset opiskelijat ovat voineet opiskella suomea tai ruotsia toisena kielenä. Vuonna 2013 näitä opiskelijoita oli 400 eli opiskelijamäärä on kasvanut lähes 70 prosenttia vuoteen 2008 verrattuna.

Taulukko 12. Lukiokoulutuksessa suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleet vuosina 2008 - 2013

Toinen kieli	2008	2009	2010	2011	2013	Muutos 2008-2013	Muutos 2008-2013 (%)
Suomi toisena kielenä yhteensä	233	279	273	330	399	166	71,2
Ruotsi toisena kielenä yhteensä	2	0	0	0	1	-1	-50,0
Suomi ja ruotsi yhteensä	235	279	273	330	400	165	70,2

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi

Matematiikan ja luonnontieteiden opiskelu

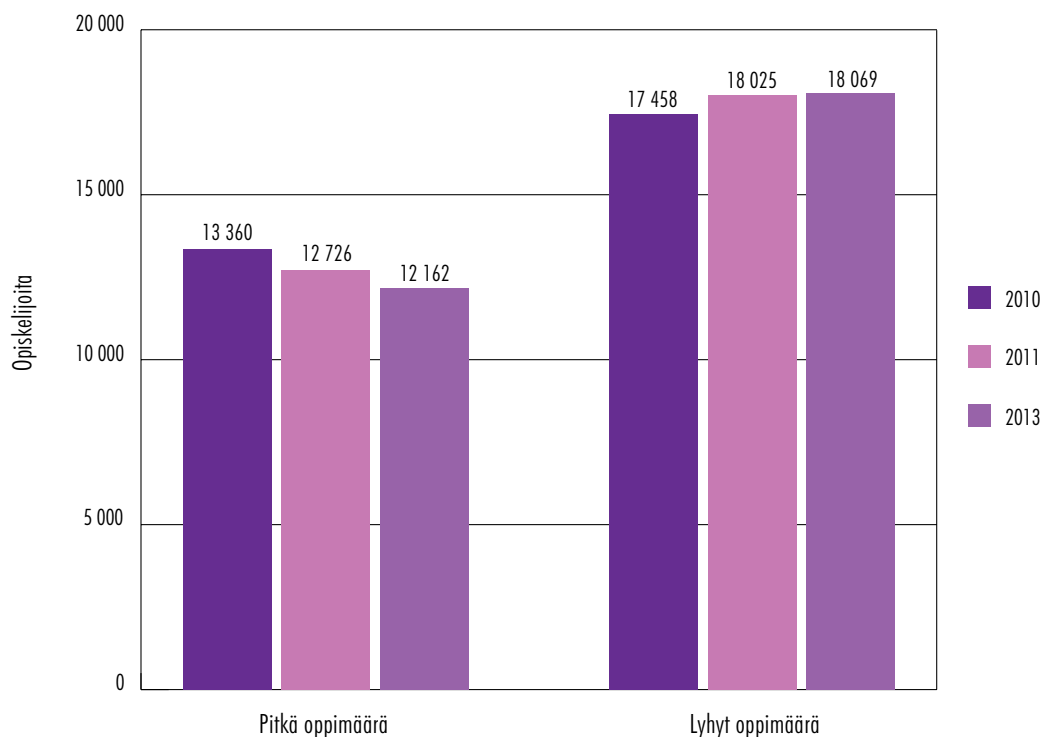
Lukiokoulutuksen opiskelijat voivat matematiikassa valita joko pitkän tai lyhyen oppimäärän. Lukion tuntijaossa pitkän matematiikan oppimäärä on vähintään kymmenen pakollista kurssia ja lyhyen matematiikan oppimäärä vähintään kuusi pakollista kurssia. Lukion oppimäärän vuosina 2009–2013 suorittaneista runsaat 40 prosenttia oli matematiikan pitkän oppimäärän suorittaneita. Heistä naisten osuus oli 47-48 prosenttia. Viime vuosina pitkän oppimäärän suorittaneiden osuus on ollut laskussa ja lyhyen oppimäärän suorittaneiden määrä on kasvanut. Lisäksi oppimäärään voi kuulua valtakunnallisia syventäviä kursseja, koulukohtaisia syventäviä kursseja sekä soveltavia kursseja.

Taulukko 13. Lukion koko oppimäärän vuosina 2009–2013 suorittaneet opiskelemansa matematiikan oppimäärän mukaan

Lukion koko oppimäärän suorittaneet opiskelijat				
Vuosi	Opiskelijoita	Pitkä oppimäärä	Lyhyt oppimäärä	Yhteensä
Vuosi 2009		13 228	18 122	31 350
Vuosi 2010		13 360	17 458	30 818
Vuosi 2011		12 726	18 025	30 751
Vuosi 2013		12 162	18 069	30 231
Opiskelijoiden jakautuminen opiskellun oppimäärän mukaan (%)				
Vuosi 2009		42,2	57,8	100,0
Vuosi 2010		43,3	56,7	100,0
Vuosi 2011		41,4	58,6	100,0
Vuosi 2013		40,2	59,8	100,0
Naisten osuus eri oppimäärien opiskelijoista (%)				
Vuosi 2009		47,9	65,2	57,9
Vuosi 2010		48,7	65,1	58,0
Vuosi 2011		46,9	65,1	57,6
Vuosi 2013		47,2	64,4	57,5

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 1. Lukion koko oppimäärän vuosina 2010–2013 suorittaneet opiskelemansa matematiikan oppimäärän mukaan

Syventävät kurssit

Pakollisia kursseja on pitkässä matematiikassa 10 kurssia ja lyhyessä matematiikassa kuusi kurssia. Luonnontieteellisissä aineissa, fysiikassa ja kemiassa pakollisia kursseja on yksi, vastaavasti biologiassa ja maantieteessä pakollisia kursseja on nuorilla kaksi ja aikuisilla yksi. Lisäksi koulutuksen järjestäjän on tarjottava pitkässä matematiikassa vähintään kolme, lyhyessä matematiikassa kaksi, fysiikassa seitsemän, kemiassa neljä, biologiassa kolme ja maantieteessä vähintään kaksi syventävää kurssia. Aikuisten lukio-koulutuksessa opiskelijan tulee suorittaa yhteensä seitsemän syventävää kurssia laajasta reaaliaineiden ryhmästä. Tilastoissa syventäviä kursseja suorittaneet on jaettu kahteen ryhmään suorittamiensa syventävien kurssien määrän mukaan. Matematiikan pitkän oppimäärän syventävien kurssien luokitus on 1-3 ja vähintään neljä kurssia. Matematiikan lyhyen oppimäärän syventävien kurssien määrän luokitus on 1-2 ja vähintään 3 kurssia.

Fysiikan syventävistä kursseista on käytetty luokitusta alle 6 ja vähintään 6 kurssia. Kemiassa syventävien kurssien luokitus on alle 3 kurssia ja vähintään 3 kurssia. Biologiassa sekä maantieteessä syventävien kurssien luokitus on alle 2 kurssia ja vähintään 2 kurssia.

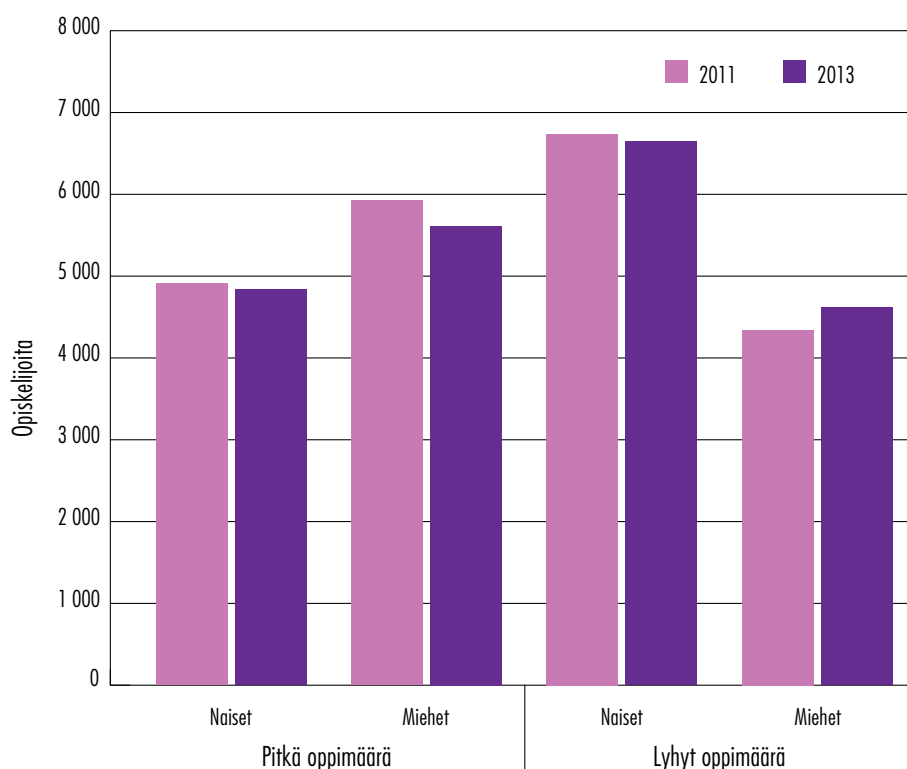
Vuonna 2013 matematiikan pitkän oppimäärän syventäviä kursseja opiskelleiden määrä on laskenut lähes neljä prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. Samaan aikaan lyhyen oppimäärän syventäviä kursseja opiskelleiden määrä on kasvanut kaksi prosenttia. Määrällisesti kasvoi vain lyhyen oppimäärän 1-2 kurssia opiskelleiden määrä. Naisten osuus oli kasvanut pitkän oppimäärän ja laskenut lyhyen oppimäärän syventävien kurssien suorittajissa.

Taulukko 14. Lukion koko oppimäärän vuosina 2011 ja 2013 suorittaneet opiskelemissa matematiikan syventävien kurssien mukaan

Syventävät kurssit Kurssimäärä	2011 Lukion oppimäärän suorittaneet			2013 Lukion oppimäärän suorittaneet		
	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)
Pitkä oppimäärä						
1-3 kurssia	8 021	3 695	46,1	7 848	3 644	46,4
Vähintään 4 kurssia	2 814	1 215	43,2	2 601	1 191	45,8
Yhteensä	10 835	4 910	45,3	10 449	4 835	46,3
Lyhyt oppimäärä						
1-2 kurssia	8 127	4 917	60,5	8 414	4 946	58,8
Vähintään 3 kurssia	2 953	1 819	61,6	2 851	1 703	59,7
Yhteensä	11 080	6 736	60,8	11 265	6 649	59,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 2. Lukion koko oppimäärän vuosina 2010 ja 2013 suorittaneet opiskelemissa matematiikan syventävien kurssien mukaan

Vuonna 2013 luonnontieteellisistä aineista syventäviä kursseja opiskelleiden määrä oli laskenut vajaalla neljällä prosentilla vuoteen 2011 verrattuna. Suhteessa lukion oppimäärän suorittaneisiin eniten on vähentynyt maantieteen opiskelu ja toiseksi eniten kemian. Myös fysiikan ja biologian opiskelu oli vähentynyt hieman, ja lasku selittyi lukion oppimäärän suorittaneiden määrän vähenemisellä.

Vuonna 2013 laajan oppimäärän suorittaneita suhteessa lukion oppimäärän suorittaneisiin oli selvästi eniten biologiassa, 25 prosenttia ja vähiten maantieteessä, 14 prosenttia. Luonnontieteellisissä aineissa syventäviä kurssuja opiskelleiden määrä suhteessa lukion oppimäärän suorittaneisiin oli kasvanut kaikissa muissa aineissa paitsi kemiassa, jossa tilanne oli pysynyt ennallaan.

Naisten osuus luonnontieteellisiä aineita syventävinä kurssina opiskelleista on ollut lähes 50 prosenttia. Suhteellisesti eniten naiset ovat opiskelleet biologiaa, 63 prosenttia ja vähiten fysiikkaa, 36 prosenttia.

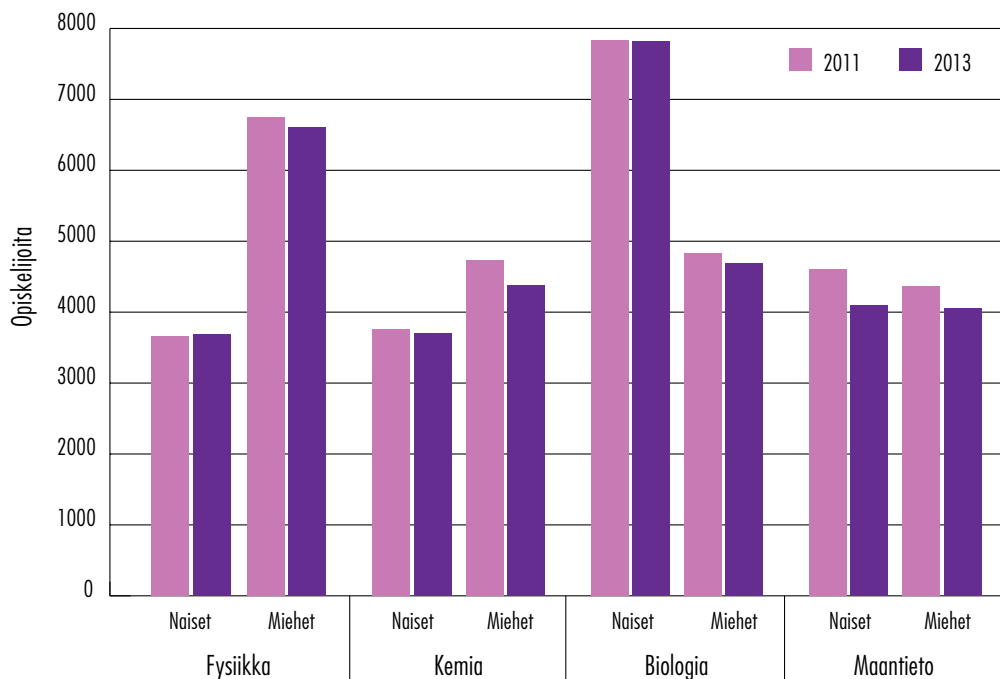
Taulukko 15. Lukion koko oppimäärän vuosina 2011 ja 2013 suorittaneet opiskelemiensa luonnontieteiden (fysiikka, kemia, biologia, maantiede) syventävien kurssien määrän mukaan

Oppiaine Suoritettujen syventävien kurssien määrä	2011 Lukion oppimäärän suorittaneet			2013 Lukion oppimäärän suorittaneet			Laajan oppimäärän suorittaneet lukion oppimäärän suorittaneista (%) ¹⁾	
	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)	2011	2013
Fysiikka								
* Alle 6 kurssia	5 534	2 385	43,1	5 144	2 248	43,7		
* Vähintään 6 kurssia	4 871	1 273	26,1	5 145	1 439	28,0	15,8	17,0
* Yhteensä	10 405	3 658	35,2	10 289	3 687	35,8		
Kemia								
* Alle 3 kurssia	3 247	1 538	47,4	2 932	1 384	47,2		
* Vähintään 3 kurssia	5 232	2 217	42,4	5 152	2 317	45,0	17,0	17,0
* Yhteensä	8 479	3 755	44,3	8 084	3 701	45,8		
Biologia								
* Alle 2 kurssia	5 099	3 156	61,9	4 874	3 065	62,9		
* Vähintään 2 kurssia	7 564	4 680	61,9	7 637	4 760	62,3	24,6	25,3
* Yhteensä	12 663	7 836	61,9	12 511	7 825	62,5		
Maantiede								
* Alle 2 kurssia	4 728	2 483	52,5	4 313	2 256	52,3		
* Vähintään 2 kurssia	4 241	2 126	50,1	3 840	1 843	48,0	13,8	14,0
* Yhteensä	8 969	4 609	51,4	8 153	4 099	50,3		
Yhteensä	40 516	19 858	49,0	39 037	19 312	49,5		

¹⁾ Laajaksi oppimääräksi on katsottu ne opinnot, joissa fysiikassa on suoritettu vähintään kuusi, kemiassa vähintään kolme sekä biologiassa ja maantieteessä kummassakin vähintään kaksi syventävää kurssia.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 3. Lukion koko oppimäärän vuosina 2011 ja 2013 suorittaneet opiskelemissään luonnontieteiden syventävien kurssien mukaan

Matematiikan, luonnontieteiden ja tietotekniikan soveltavat kurssit

Lukiokoulutuksessa on tarjottu soveltavia kursseja matematiikassa, fysiikassa, kemiassa, maantieteessä ja tietotekniikassa. Opiskelijat on ryhmitelty soveltavien kurssien määrän mukaan kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat $\frac{1}{4}$ -2 soveltavaa kurssia opiskelleet ja toiseen vähintään 3 kurssia opiskelleet.

Vuonna 2013 matematiikan, luonnontieteiden ja tietotekniikan soveltavia kursseja opiskelleiden yhteen laskettu määrä on laskenut kahdella prosentilla vuoteen 2010 verrattuna. Lasku selittyy osittain lukion oppimäärän suorittaneiden määrän vähenemisellä. Laskua on sekä $\frac{1}{4}$ -2 kurssia että vähintään kolme kurssia suorittaneiden määrässä, mutta vähintään kolme kurssia suorittaneiden määrä on laskenut suhteellisesti enemmän.

Vuonna 2013 olivat suosituimmat soveltavina kursseina opiskellut aineet matematiikka ja tietotekniikka. Matematiikan soveltavia kursseja opiskeli 45,0 prosenttia ja tietotekniikan soveltavia kursseja 17,2 prosenttia lukion oppimäärän suorittaneista. Vuodesta 2010 vuoteen 2013 on matematiikassa soveltavia kursseja opiskelleiden määrä kasvanut kolme prosenttia ja tietotekniikassa vähentynyt viisi prosenttia.

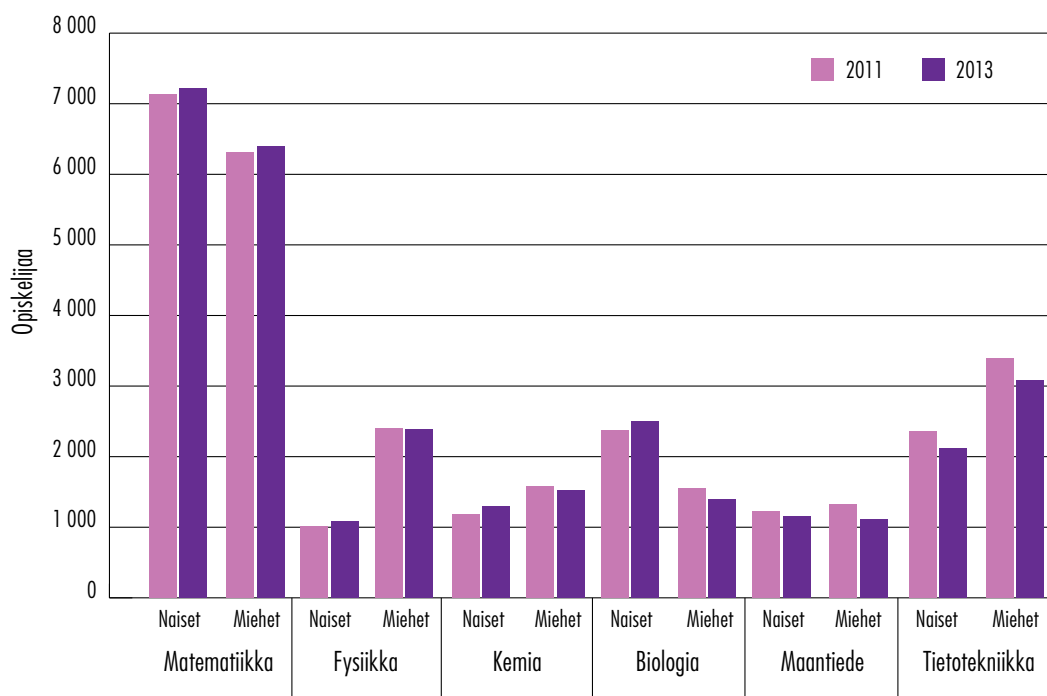
Vuonna 2013 naisten osuus kaikista soveltavien kurssien opiskelijoista oli 49 prosenttia. Vuonna 2013 naisten osuus soveltavien kurssien opiskelijoista oli suurin biologiassa, 64 prosenttia ja pienin fysiikassa, 31 prosenttia. Matematiikan soveltavien kurssien opiskelijoista naisten osuus oli 53 prosenttia.

Taulukko 16. Lukion koko oppimäärän vuosina 2010–2013 suorittaneet opiskelemiensa soveltavien kurssien mukaan

Oppiaine	2010			2011			2013		
	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)	Yhteensä	Naisia	Naisia (%)
Matematiikka									
1/4-2 kurssia	11 206	6 136	54,8	11 469	6 212	54,2	11 557	6 205	53,7
Vähintään 3 kurssia	1 957	1 029	52,6	1 976	921	46,6	2 058	1 019	49,5
Yhteensä	13 163	7 165	54,4	13 445	7 133	53,1	13 615	7 224	53,1
Fysiikka									
1/4-2 kurssia	3 492	1 176	33,7	3 121	931	29,8	3 136	1 007	32,1
Vähintään 3 kurssia	278	84	30,2	294	80	27,2	324	71	21,9
Yhteensä	3 770	1 260	33,4	3 415	1 011	29,6	3 460	1 078	31,2
Kemia									
1/4-2 kurssia	2 897	1 276	44,0	2 595	1 109	42,7	2 636	1 196	45,4
Vähintään 3 kurssia	202	98	48,5	163	74	45,4	188	98	52,1
Yhteensä	3 099	1 374	44,3	2 758	1 183	42,9	2 824	1 294	45,8
Biologia									
1/4-2 kurssia	3 446	2 189	63,5	3 623	2 205	60,9	3 651	2 316	63,4
Vähintään 3 kurssia	299	181	60,5	291	163	56,0	237	170	71,7
Yhteensä	3 745	2 370	63,2	3 914	2 368	60,5	3 888	2 486	63,9
Maantiede									
1/4-2 kurssia	2 166	1 035	47,8	2 363	1 143	48,4	2 167	1 102	50,9
Vähintään 3 kurssia	226	118	52,2	181	79	43,6	95	46	48,4
Yhteensä	2 392	1 153	48,2	2 544	1 222	48,0	2 262	1 148	50,8
Tietotekniikka									
1/4-2 kurssia	4 744	2 050	43,2	4 768	2 130	44,7	4 295	1 916	44,6
Vähintään 3 kurssia	1 113	276	24,8	972	223	22,9	903	205	22,7
Yhteensä	5 857	2 326	39,7	5 740	2 353	41,0	5 198	2 121	40,8
Yhteensä									
1/4-2 kurssia	27 951	13 862	49,6	27 939	13 730	49,1	27 442	13 742	50,1
Vähintään 3 kurssia	4 075	1 786	43,8	3 877	1 540	39,7	3 805	1 609	42,3
Kurssivalinnat yhteensä	32 026	15 648	48,9	31 816	15 270	48,0	31 247	15 351	49,1

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 4. Lukion koko oppimäärän vuosina 2011 ja 2013 suorittaneet opiskelemissä soveltavien kurssien mukaan

Katsomusaineiden opiskelu

Lukion katsomusaineina opiskellaan eri uskontoja ja elämäkatsomustietoa. Katsomusaineiden opiskelu jakautui vuonna 2013 siten, että 92 prosenttia opiskeli evankelisluterilaista uskontoa, viisi prosenttia elämäkatsomustietoa, yksi prosentti ortodoksisista uskontoa ja yksi prosentti muuta uskontoa. Vuoteen 2011 verrattuna elämäkatsomustiedon, ortodoksisen uskonnon ja muiden uskontojen opiskelu on hiukan lisääntynyt ja evankelisluterilaisen uskonnon opiskelu vähentynyt. Noin prosentti opiskelijoista ei opiskellut mitään katsomusainetta.

Taulukko 17. Lukiokoulutuksen katsomusaineita opiskelleet vuosina 2011 ja 2013

Katsomusaine	2011		2013	
	Opiskelijoita	(%)	Opiskelijoita	(%)
Evankelis-luterilainen uskonto	28 269	91,9	27 664	91,5
Ortodoksinen uskonto	337	1,1	382	1,3
Muut uskonnot	178	0,7	262	0,9
Elämäkatsomustieto	1 607	5,2	1 599	5,3
Eivät osallistuneet katsomusaineiden opiskeluun	360	1,2	324	1,1
Yhteensä	30 751	100,0	30 231	100,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu
Tietoja ei ole kerätty vuodelta 2012.

Lukion ja ylioppilastutkinnon suorittaneet

Lukion oppimäärän suorittaneet

Säädösten mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä on laajuudeltaan kolmivuotinen ja se tulee suorittaa enintään neljässä vuodessa, jollei opiskelijalle perustellusta syystä ole myönnetty suoritusajkaan pidennystä. Opintoaikojen pidentymiseen on useita syitä kuten opiskelijoiden lisääntynyt työssäkäynti, vaihto-oppilasvuosi, laaja opinto-ohjelma tai muu opiskeluun vaikuttava elämäntilanne.

Nuorten opetussuunnitelman mukaan lukion oppimäärän yli kolmessa vuodessa suorittaneiden osuus kaikista suorittaneista on vaihdellut 14-16 prosentin välillä. Nuorten opetussuunnitelman mukaan lukion oppimäärän suorittaneiden määrä on laskenut lähes 3 700 opiskelijalla vuodesta 2003 vuoteen 2013 eli 11 prosenttia. Vastaavana aikana lukion yli kolmessa vuodessa suorittaneiden suhteellinen osuus on laskenut yhdeksän prosenttia. Naisten osuus oppimäärän yli kolmessa vuodessa suorittaneista on pääsääntöisesti hivenen kasvanut ja vuonna 2013 se oli 53 prosenttia.

Taulukko 18. Nuorten opetussuunnitelman mukaan koko lukion oppimäärän yli kolmessa opiskeluvuodessa suorittaneet vuosina 2003–2013

Suoritusvuosi ¹⁾	Yli kolme opiskeluvuotta opiskelleet lukion oppimäärän suorittaneet				Lukion koko oppimäärän suorittaneet yhteensä	Joista naisia
	Yhteensä	Osuus koko oppimäärän suorittaneista %	Naisia	Naisten %-osuus yli 3 vuodessa oppimäärän suorittaneista		
2003	5 154	15,9	2 511	48,7	32 344	18 878
2004	5 264	16,4	2 670	50,7	32 070	18 788
2005	4 941	15,7	2 419	49,0	31 379	17 978
2006	4 164	13,9	2 045	49,1	30 031	17 260
2007	4 238	13,8	2 148	50,7	30 617	17 719
2008	4 154	13,8	2 164	52,1	30 037	17 193
2009	4 204	14,0	2 204	52,4	29 974	17 372
2010	4 280	14,6	2 259	52,8	29 396	17 096
2011	3 953	13,6	2 145	54,3	29 147	16 823
2013	4 165	14,5	2 190	52,6	28 646	16 497

¹⁾ Tiedoissa ovat mukana lukioiden perus- ja lukioasteen koulujen ja kansanopistojen lukiokoulutuksen opiskelijat.

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi

Lähde: Tilastokeskus

Aikuisten opetussuunnitelman mukaan lukion oppimäärän yli kolmessa vuodessa suorittaneiden osuus kaikista suorittaneista on selvästi nuoria suurempi. Prosenttiosuus on ollut pääsääntöisesti yli 50 ja vuonna 2013 se oli 64 prosenttia. Naisten osuus lukion oppimäärän aikuisten opetussuunnitelman mukaan yli kolmessa vuodessa suorittaneista on pääsääntöisesti laskenut ja oli vuonna 2013 54 prosenttia. Lukion koko oppimäärän aikuisten opetussuunnitelman mukaan suorittaneiden määrä on laskenut lähes koko tarkastelujakson ajan, mutta kääntyi vuonna 2011 uudelleen nousuun. Vuodesta 2003 vuo-

teen 2013 laskua oli kuitenkin 26 prosenttia. Vastaavana aikana lukion oppimäärän yli kolmessa vuodessa suorittaneiden suhteellinen osuus oli noussut 45 prosenttia.

Taulukko 19. Aikuisten opetussuunnitelman mukaan koko lukion oppimäärän yli kolmessa opiskeluvuodessa suorittaneet vuosina 2003–2013

Suoritusvuosi ¹⁾	Yli kolme opiskeluvuotta opiskelleet lukion oppimäärän suorittaneet				Lukion koko oppimäärän suorittaneet yhteensä	Joista naisia
	Yhteensä	Osuus koko oppimäärän suorittaneista %	Naisia	Osuus yli 3 vuoden oppimäärän suorittaneista %		
2003	940	44,2	538	57,2	2 129	1 342
2004	1 044	51,4	609	58,3	2 031	1 275
2005	888	52,7	525	59,1	1 685	1 051
2006	933	55,6	521	55,8	1 678	1 006
2007	823	51,1	445	54,1	1 609	952
2008	677	48,2	363	53,6	1 405	834
2009	708	51,5	351	49,6	1 376	768
2010	726	51,1	356	49,0	1 422	778
2011	754	47,0	400	53,1	1 604	880
2013	1 014	64,0	542	53,5	1 585	879

¹⁾ Tiedoissa ovat mukana lukioiden ja kansanopistojen lukiokoulutuksen opiskelijat.

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus

Nuorten ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan lukion oppimäärän yli kolmessa vuodessa suorittaneiden osuus lukion oppimäärän suorittaneista on vaihdellut 15–18 prosentin välillä. Naisten osuus on koko tarkasteluajanjakson ollut hieman yli puolet. Lukion koko oppimäärän suorittaneiden määrä on laskenut lähes 4 200 opiskelijalla vuodesta 2003 vuoteen 2013 eli 12 prosenttia. Yli kolmessa vuodessa lukion oppimäärän suorittaneiden suhteellinen osuus kaikista lukion oppimäärän suorittaneista oli laskenut 3 prosenttia.

Taulukko 20. Nuorten ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan lukion koko oppimäärän yli kolmessa opiskeluvuodessa suorittaneet vuosina 2003–2013

Suoritus- vuosi ¹⁾	Yli kolme opiskeluvuotta opiskelleet lukion oppimäärän suorittaneet				Lukion koko oppi- määrän suorittaneet yhteensä	Joista naisia
	Yhteensä	Osuus koko oppi- määrän suoritta- neista %	Naisia	Osuus yli 3 v. oppimäärän suoritta- neista %		
2003	6 094	17,7	3 049	50,0	34 473	20 220
2004	6 308	18,5	3 279	52,0	34 101	20 063
2005	5 829	17,6	2 944	50,5	33 064	19 029
2006	5 097	16,1	2 566	50,3	31 709	18 266
2007	5 061	15,7	2 593	51,2	32 226	18 671
2008	4 831	15,4	2 527	52,3	31 442	18 027
2009	4 912	15,7	2 555	52,0	31 350	18 140
2010	5 006	16,2	2 615	52,2	30 818	17 874
2011	4 707	15,3	2 545	54,1	30 751	17 703
2013	5 179	17,1	2 732	52,8	30 231	17 376

¹⁾ Tiedoissa ovat mukana lukioiden sekä perus- ja lukioasteen koulujen ja kansanopistojen lukiokoulutuksen opiskelijat.

Tiedot kerätään vuodesta 2011 lähtien joka toinen vuosi.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Ylioppilastutkinnon suorittaneet

Ylioppilaaksi tulo edellyttää joko lukion oppimäärän tai ammatillisen perustutkinnon sekä ylioppilastutkinnon suorittamista. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä on vähentynyt melko tasaisesti koko 2000-luvun. Vuonna 2012 suoritettiin runsaat 4 200 ylioppilastutkintoa vähemmän kuin vuonna 2002 eli määrä oli laskenut 12 prosenttia. Suomalaisen ylioppilastutkinnon lisäksi vuonna 2012 suoritettiin 349 IB-tutkintoa ja 29 Reifeprüfung-tutkintoa.

Vuonna 2012 ylioppilastutkinnon suorittaneita oli vajaa 47 prosenttia 19–21 -vuotiaiden keskimääräisestä ikäluokasta, kun vastaava osuus vuonna 2000 oli 54 prosenttia.

Taulukko 21. Vuosina 2002–2013 suoritettujen ylioppilastutkintojen määrä

Ylioppilastutkinnon suoritusvuosi	Ylioppilastutkintoja ¹⁾	19–21-vuotiaiden ikäluokan keskimääräinen koko ²⁾	Yo-tutkintoja/ 19–21-vuotiaiden keskimääräisestä ikäluokasta (%)
2002	36 224	67 010	54,0
2003	35 182	67 565	52,1
2004	34 652	66 524	52,1
2005	34 058	64 618	52,7
2006	32 786	63 011	52,0
2007	33 066	63 395	52,2
2008	32 592	64 436	50,6
2009	32 643	66 358	49,2
2010	32 324	66 946	48,3
2011	32 413	68 034	47,6
2012	31 595	67 714	46,7
2013	31 718	x	x

¹⁾ Lähde: Vuosien 2002–2012 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin, vuoden 2013 tiedot ylioppilastutkintolautakunnan Internet-sivujen tietoihin.

²⁾ Lähde: Tilastokeskus

x) Lukuja ei saatavilla julkaisuaikana.

Lukiokoulutuksen keskeyttäneet

Keskeyttämistieto on saatu vertaamalla lukiokoulutuksessa nuorten opetussuunnitelman mukaan kunkin vuoden syyskuussa opiskelleiden tilannetta seuraavan vuoden syyskuun tilanteeseen. Mikäli henkilö ei ole jatkanut opiskeluaan tai suorittanut tutkintoa seuranta-ajanjaksolla, hänet on laskettu keskeyttäneeksi. Tilasto perustuu Tilastokeskuksen henkilöpohjaisiin opiskelu- ja tutkintotietoihin.

Lukion keskeyttäminen on varsin vähäistä. Vuonna 2012 nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelleista vajaat neljä prosenttia opiskelijoista keskeytti lukiokoulutuksen kokonaan. Lukion keskeyttäneistä kaksi prosenttia jatkoi jossain muussa koulutusmuodossa. Lukiokoulutuksen keskeyttäneiden prosenttiosuudet ovat vuodesta 2003 vuoteen pysyneet noin neljässä prosentissa. Opiskelijamäärät on samana ajanjaksona laskenut noin 10 000 opiskelijalla eli 10 prosenttia.

Taulukko 22. Lukion koko oppimäärää nuorten opetussuunnitelman mukaan opiskelleiden keskeyttäminen vuosina 2003–2012

Vuosi jolloin keskeytti	Opiskelijamäärä edellisenä vuotena	Keskeytti kokonaan lukiokoulutuksen		Keskeytti kokonaan koulujärjestelmäkoulutuksen	
		Lukumäärä	(%)	Lukumäärä	(%)
2003	109 070	4 021	3,7	2 147	2,0
2004	107 815	4 096	3,8	2 100	1,9
2005	106 657	4 155	3,9	2 170	2,0
2006	105 356	4 402	4,2	2 209	2,1
2007	104 799	4 362	4,2	2 144	2,0
2008	103 903	4 676	4,5	2 236	2,2
2009	103 182	3 999	3,9	1 858	1,8
2010	102 290	4 092	4,0	2 045	2,0
2011	100 551	4 022	4,0	1 709	1,7
2012	98 687	3 454	3,5	1 480	1,5

Lähde: Tilastokeskus

Lukiokoulutuksen kustannukset

Erityisasiantuntija Sirpa Kesti

Lukiokoulutuksen valtionosuuspohjan käyttökustannukset vuonna 2012 olivat yhteensä 775 miljoonaa euroa. Kustannuksista 647 miljoonaa euroa aiheutui kuntien järjestämästä lukiokoulutuksesta. Yksityisten koulutuksen järjestäjien osuus oli 69 miljoonaa, kuntayhtymien 34 miljoonaa, yliopistojen harjoittelukoulujen (normaalikoulut) 22 miljoonaa ja valtion koulujen 3 miljoonaa euroa.

Lukiokoulutuksen järjestäjiä oli vuoden 2012 alussa 283. Yksityisiä koulutuksen järjestäjiä oli 36, kunnallisia 231 ja kuntayhtymiä 5. Valtion lukioita oli 3 ja yliopistojen harjoittelukoulujen määrä oli 8. Järjestämislupamuutoksista johtuen syyslukukaudella 2012 kunnallisten lukiokoulutuksen järjestäjien määrä tippui 228:aan.

Lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin sisältyy myös yksittäistä oppiainetta tai yksittäisiä oppiaineita suorittavien opiskelijoiden opiskelusta aiheutuneet kustannukset. Kustannusraporteilla ja opiskelijakohtaisia kustannuksia laskettaessa ei aineopiskelijoita ja suoritetuista aineopiskelun kursseista lasketta opiskelejä kukaan huomioda. Poikkeuksena ovat valtionosuusperusteisiin vertaavat kustannusraportit, joissa aineopiskelijat ja aineopiskelun kursseista lasketut opiskelijat sisältyvät raporteilla ilmoitettuihin ja laskennassa käytettyihin opiskelijamääriin.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset sisältyvät kustannusvuoden 2010 raportoinnista alkaen kustannuksiin valtionosuusperusteisiin vertaavia raportteja lukuun ottamatta. Tästä syystä kustannustiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia verrattaessa kustannuksia ajalta ennen vuotta 2010 ja sen jälkeen.

Vuonna 2012 lukiokoulutus maksoi keskimäärin 7392 euroa opiskelijaa kohti. Yksityisillä lukiokoulutuksen järjestäjillä opiskelijakohtaiset kustannukset olivat keskimäärin edelleen selvästi pienemmät (6705 euroa) kuin kuntien ylläpitämissä lukioissa (7400 euroa). Kalleinta lukiokoulutuksen järjestäminen oli yliopistojen harjoittelukouluissa (9661 euroa) ja valtion kouluissa (9625 euroa).

Taulukko 23. Lukiokoulutuksen käyttökustannukset omistajatyypeittäin oppilaitosten keskimääräisen koon mukaan (euroa/opiskelija)

Opiskelijoi- ta keskim.	Kouluja	Opiskeli- joita	- josta yli 18 v. aloit.	Opetus	Majoitus	Oppilas- ruokailu	Muu oppilas- huolto	Sis. hallinto	Kiint. ylläpito	Pienet hank- keet	Yhteensä
1 Yksityinen	45	10 230	1 207	4 457	48	349	8	707	1007	129	6 705
2 Valtio	4	299	9	4 534	0	529	0	1144	3 418	0	9 625
3 Kunta	441	87 506	4 111	4 969	5	419	7	549	1389	62	7 400
4 Kunta- yhtymä	18	4 574	264	4 541	11	405	0	905	1 640	14	7 516
7 Yliopistot	8	2 239	2	5 746	0	424	101	846	2 510	35	9 661
Yhteensä	516	104 848	5 593	4 915	10	412	8	588	1 393	66	7 392

Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

Maakunnittain tarkasteltuna lukioiden yksikkökustannukset olivat vuonna 2012 suurimmat Lapissa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Pienimmät yksikkökustannukset olivat Kanta-Hämeessä ja Varsinais-Suomessa.

Taulukko 24. Lukiokoulutuksen opiskelijakohtaiset käyttökustannukset maakunnittain vuosina 2006–2012 (euroa/opiskelija)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uusimaa	5 113	5 362	5 713	5 908	6 746	6 924	7 126
Varsinais-Suomi	5 216	5 443	5 801	5 955	6 532	6 876	7 031
Itä-Uusimaa	5 416	5 635	6 301	6 276	7 620		
Satakunta	5 425	5 656	6 068	6 435	6 797	6 866	7 167
Kanta-Häme	5 032	5 245	5 462	5 797	6 283	6 671	6 859
Pirkanmaa	5 369	5 529	5 965	6 164	6 573	6 877	7 173
Päijät-Häme	5 226	5 435	5 693	6 088	6 611	6 781	7 383
Kymenlaakso	5 508	5 747	6 087	6 618	7 044	7 295	7 428
Etelä-Karjala	5 407	5 727	6 013	6 102	6 420	6 856	7 178
Etelä-Savo	5 293	5 688	5 976	6 095	6 642	6 862	7 119
Pohjois-Savo	5 137	5 478	5 866	6 182	7 005	7 311	7 489
Pohjois-Karjala	5 571	5 935	6 343	6 601	6 989	7 094	7 488
Keski-Suomi	5 620	6 086	6 602	6 772	7 406	8 052	8 091
Etelä-Pohjanmaa	5 850	5 834	6 194	6 454	7 037	7 203	7 777
Pohjanmaa	5 957	6 188	6 678	6 778	7 597	8 434	8 796
Keski-Pohjanmaa	5 698	5 822	6 530	7 170	7 633	8 009	8 382
Pohjois-Pohjanmaa	5 739	5 923	6 357	6 648	6 936	7 288	7 500
Kainuu	6 408	6 519	7 021	7 359	7 592	7 786	7 756
Lappi	6 110	6 431	6 993	7 522	8 051	8 581	9 321
Yhteensä	5 392	5 632	6 020	6 258	6 869	7 139	7 392

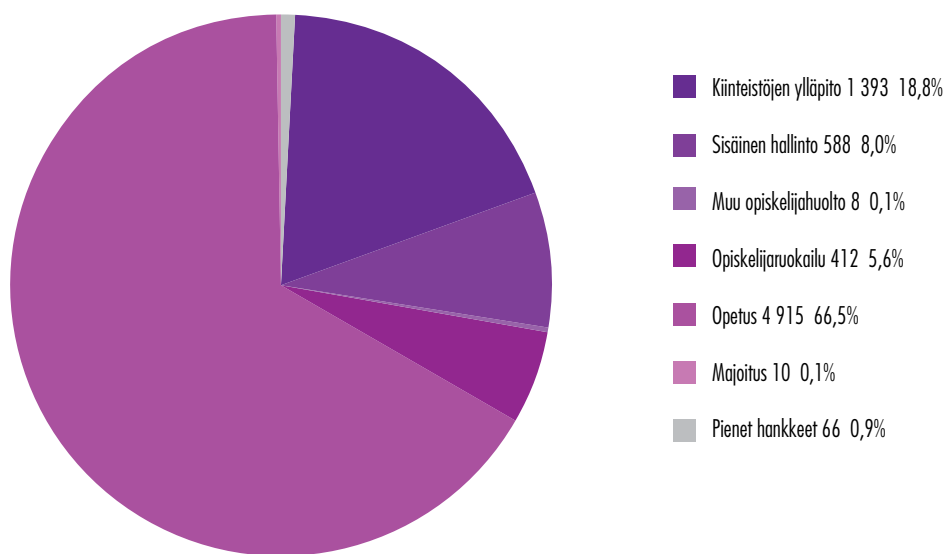
Sisältää pienet hankkeet.

*) Itä-Uudenmaan maakunta liitettiin Uudenmaan maakuntaan 1.1.2011.

Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

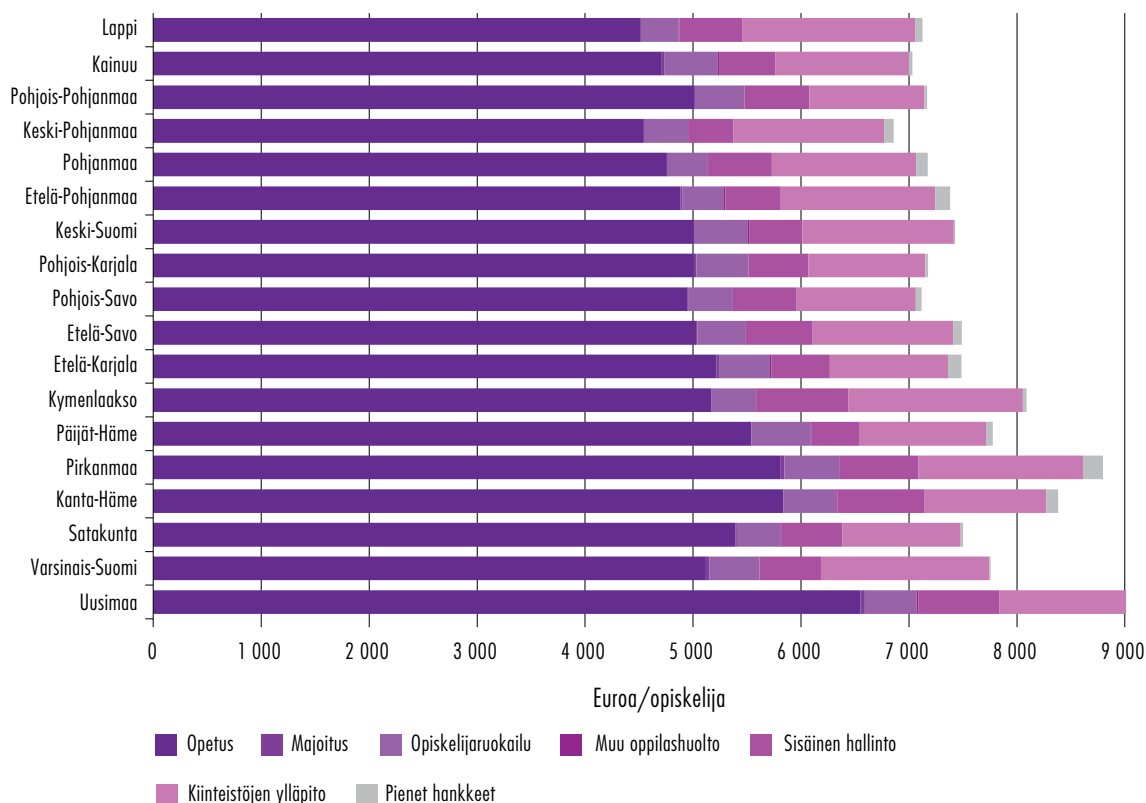
Tarkasteltaessa lukiokoulutuksen kustannusten toiminnoittaista jakaumaa voidaan todeta, että opetuksen osuus kokonaiskustannuksista on selvästi suurin vuodesta toiseen. Vuoden 2012 kustannuksista opetuksen kustannukset muodostivat 66,5 prosenttia. Toiseksi suurin menoerä oli kiinteistöjen ylläpidon kustannukset (18,8 %). Sisäisen hallinnon kustannusten osuus oli 8,0%. Viime vuosien kehitystä tarkasteltaessa voidaan todeta, että opetuksen kustannusten suhteellinen osuus on hieman pienentynyt ja vastaa- vasti sisäisen hallinnon kustannusten osuus ja etenkin kiinteistöjen ylläpidon kustannus- ten suhteellinen osuus on kasvanut vuosien varrella. Pienimmän osan toiminnoittaisista kustannuksista vuonna 2012 muodostivat majoituksen (0,1%) ja muun opiskelijahuollon kustannukset (0,1%).

Kuvio 5. Lukiokoulutuksen toiminnoittaisten kustannusten osuudet vuonna 2012 (euroa/ opiskelija)

Lähde: Tilastokeskus ja Opetushallitus

Kuvio 6. Lukiokoulutuksen käyttökustannukset toimintoittain ja maakunnittain vuonna 2012 (euroa/oppilas)

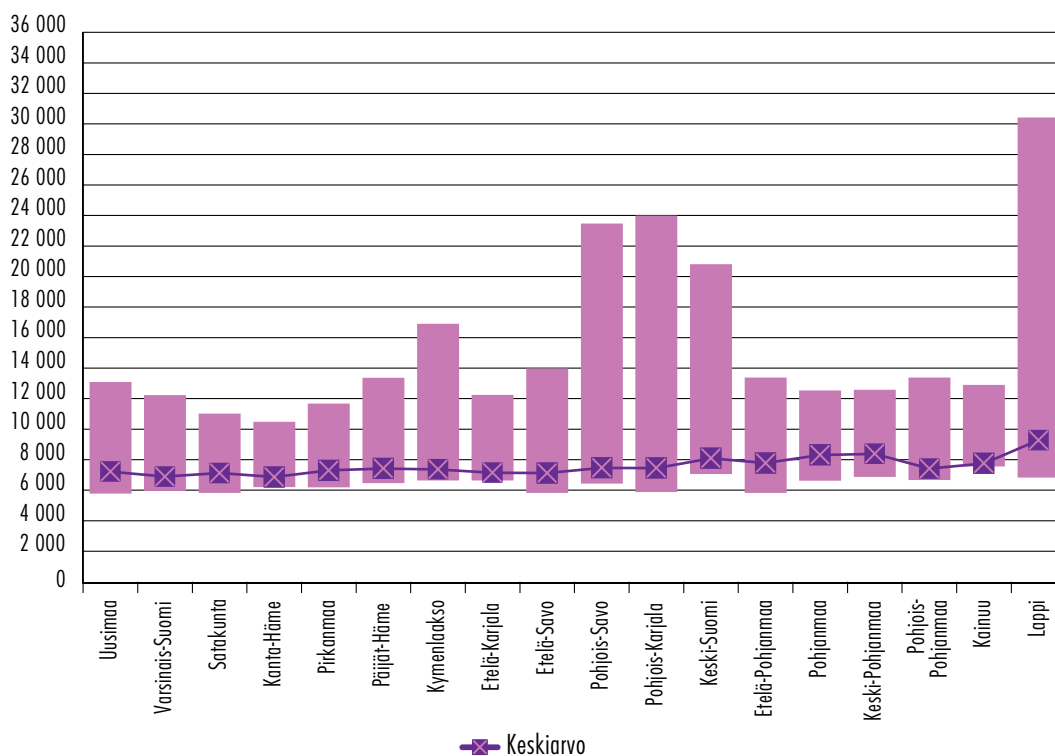

Opiskelijamäärät ovat kustannusvuoden kevään ja syksyn tilastointiajankohtien kuukausilla 7/5 painotettuja keskiarvoja.

Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

Kunnallisten lukioiden käyttökustannukset vaihtelevat paljon maakuntien sisällä ja niiden välillä. Erityisen suuret kustannuserot olivat Lapissa, missä korkeimmat opiskelijakohtaiset kustannukset olivat Utsjoen lukiossa ja Savukosken lukiossa. Tämä johtui lukioiden erittäin alhaisista opiskelijamääristä. Pienintä vaihtelu oli Kanta-Hämeessä, Satakunnassa, Kainuussa ja Pirkanmaalla. Keskimäärin lukiokoulutuksen järjestäminen oli kalleinta Lapissa ja edullisinta Kanta-Hämeessä.

Kuvio 7. Kunnallisten lukioiden käyttökustannusten vaihtelu maakunnittain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

¹⁾ opiskelijamäärä ei sisällä aikuisopiskelijoita. Kunnallisten kustannukset ovat ilman arvonlisäveroa.
Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

Taulukko 25. Lukiokoulutuksen toteutuneiden kustannusten ja valtionosuuden laskennallisen perusteen vertailu vuosina 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Käyttökustannukset	5 376	5 594	5 976	6 168	6 345	6 589	6 823
Valtionosuusperuste	4 657	4 812	5 708	5 902	6 057	6 157	6 729
Ero, euroa	719	782	269	265	287	432	94
Valtionosuusperusteen osuus kustannuksista, %	87	86	96	96	95	93	99

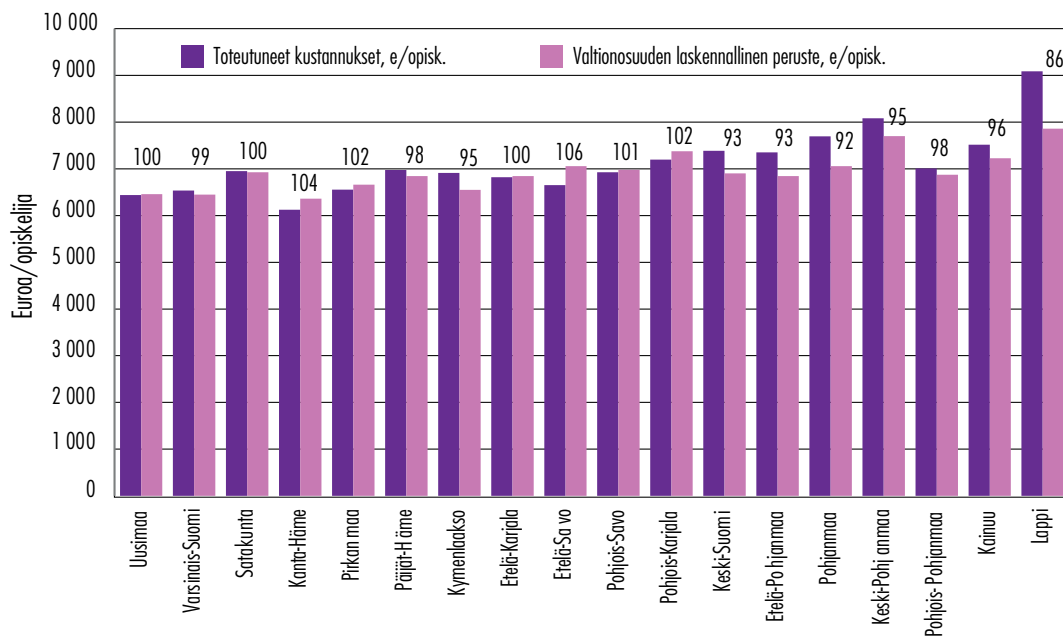
Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteen riittävyyttä voidaan arvioida vertaamalla yksikköhintoja eli valtionosuuden perustetta opiskelijakohtaisiin kustannuksiin kyseisenä vuonna.

Vuonna 2012 lukiokoulutuksen valtionosuusperusteet kattoivat toteutuneista opiskelijakohtaisista kustannuksista keskimäärin 99 prosenttia. Osuus on kuusi prosenttia suurempi kuin vuonna 2011. Lukiokoulutuksen vuoden 2012 yksikköhinnat laskettiin uuden pohjavuoden mukaan, vuoden 2009 kustannusten mukaan, jolloin keskimääräinen yksikköhinta nousi vuodesta 2011 jopa yli 9 prosenttia. Keskimääräisen yksikköhinnan selkeästä noususta johtuen opiskelijakohtaisesti lasketut valtionosuuden laskennalliset perusteet

vuonna 2012 kattoivat toteutuneet kustannukset selvästi aiempaa paremmin. Maakunnittain rahoitusperusteet vaihtelivat Lapin 86 prosentista Etelä-Savon 106 prosenttiin.

Kuvio 8. Lukiokoulutuksen toteutuneiden kustannusten ja valtionosuuden laskennallisten perusteiden vertailu maakunnittain vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

5 Ammatillinen koulutus

*Opetusneuvos Marianne Portin
Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen*

Tässä luvussa tarkastellaan tutkintoon valmistavaa toisen asteen ammatillista koulutusta. Tilastot sisältävät kaikkien hallinnonalojen koulutuksen ja Ahvenanmaan koulutuksen, ellei erikseen mainita, etteivät ne sisälly. Mukana ovat ne opiskelijat, joiden tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen tai, jotka ovat suorittaneet koko tutkinnon. Erityisopetuksen opiskelijamäärään sisältyy myös ne opiskelijat, joiden tavoitteena on osan tai osien suorittaminen.

Luvun aloittavassa yhteenveto-osiossa esitämme tilastot uusien opiskelijoiden, opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden osalta kaikki ammatillisen koulutuksen koulutusmuodot.

Oppisopimuskoulutus sisältyy muihin tilastoihin, ellei erikseen mainita, ettei se sisälly. Lisäksi on oma oppisopimuskoulutuksen osio.

Ammatillisten perustutkintojen tilastot on pääosin esitetty koulutusaloittain ja tutkinnoittain, aikaisemmasta koulutus- ja opintoaloittaisesta esittelytavasta poiketen. Näissä aikasarjatilastoissa on mukana kaikki ammatillisten perustutkintojen järjestämismuodot. Liitetaulukoissa on omat samanlaiset tilastot opetussuunnitelmaperusteisesta koulutuksesta ja näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta. Kirjassa on lisäksi uudet ammatillisten perustutkintojen taulukot. Taulukoissa ammatillisten perustutkintojen uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet vuonna 2012 on jaoteltu oppilaitosmuotoiseen koulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen. Nämä taas on jaoteltu opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen ja näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen.

Vuonna 2012 tutkintoon valmistavassa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa aloitti kaikkiaan 104 900 opiskelijaa, opiskelijoita oli 263 100 ja tutkinnon suorittaneita 70 800.

Uudet opiskelijat

Vuonna 2012 tutkintoon valmistavassa ammatillisessa koulutuksessa aloitti kaikkiaan 104 900 uutta opiskelijaa, joka on 2 750 uutta opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2010. Ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa aloitti 74 300 uutta opiskelijaa, joista näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 32 prosenttia. Uusien opiskelijoiden määrä on lisääntynyt etenkin näyttötutkintoon valmistavassa oppisopimuskoulutuksessa, jonka tavoitteena on ammatillisen peruskoulutuksen suorittaminen. Suurin muutos on kuitenkin tapahtunut ammattitutkintojen osalta. Ammattitutkintojen oppisopimuskoulutuksessa aloitti 20 prosenttia ja oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa 12 prosenttia vähemmän opiskelijoita vuonna 2012 kuin vuonna 2010.

Vuonna 2012 kaikista ammatillisten perustutkintojen uusista opiskelijoista 90 prosenttia opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 10 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Ammatillisten perustutkintojen uusista opiskelijoista 68 prosenttia opiskeli opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa ja 32 prosenttia näyttötutkintoon valmistavassa

koulutuksessa. Näyttötutkintojen osuus on vuoteen 2010 verrattuna kasvanut noin kahdella prosenttiyksiköllä ja opetussuunnitelmaperusteisen vastaavasti pienentynyt.

Ammattitutkintojen uusista opiskelijoista 69 prosenttia opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 31 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Erikoisammattitutkintojen osalta osuudet ovat lähes päinvastoin; uusista opiskelijoista 68 prosenttia opiskeli oppisopimuskoulutuksessa ja 32 prosenttia oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Vuonna 2012 oli yhteensä 30 700 ammatti- ja erikoisammattitutkintojen uutta opiskelijaa, joka on noin 3 400 vähemmän kuin vuonna 2010.

Vuonna 2012 uusista opiskelijoista 52 prosenttia oli naisia ja 6,3 prosenttia vieraskielisiä. Naisten osuus on pysynyt lähes samana vuodesta 2010 vuoteen 2012. Vieraskielisten uusien opiskelijoiden osuus on kasvanut yhdellä prosenttiyksiköllä.

Taulukko 1. Ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat vuosina 2010 ja 2012

Vuosi		2010	2012	Muutos 2010/2012	Osuus (%) kaikista ammatillisen koulutuksen uusista opiskelijoista vuonna 2012
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ opetussuunnitelmaperusteinen					
	ammatillinen peruskoulutus	50 713	50 002	-711	47,7
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ näyttötutkinto					
	ammatillinen perustutkinto näyttötutkintona	16 199	16 909	710	16,1
	ammattitutkinto	16 514	14 747	-1 767	14,1
	erikoisammattitutkinto	2 984	3 026	42	2,9
Oppisopimuskoulutus					
	ammatillinen perustutkinto, josta näyttötutkintoja	6 661	7 342	681	7,0
	ammattitutkinto	8 046	6 694	-1 352	6,4
	erikoisammattitutkinto	6 543	6 191	-352	5,9
Yhteensä					
	ammatillinen perustutkinto, josta näyttötutkintoja	73 573	74 253	680	70,8
	ammattitutkinto	24 560	21 441	-3 119	20,4
	erikoisammattitutkinto	9 527	9 217	-310	8,8
KAIKKI YHTEENSÄ		107 660	104 911	-2 749	100,0
	, josta naisia (%)	51,7	52,0	0,3	
	, josta vieraskielisiä (%) *)	5,2	6,3	1,1	

*) äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Opiskelijat

Vuonna 2012 tutkintoon valmistavassa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskeli kaikkiaan 263 100 opiskelijaa, joka on 4 700 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2010. Ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskeli 191 000 opiskelijaa, joista näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa 30 prosenttia. Opiskelijamäärä on vähentynyt kaikissa ammatillisen koulutuksen muodoissa paitsi erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa ja oppilaitosmuotoisessa ammatilliseen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Eniten opiskelijamäärä pieneni oppisopimuskoulutuksen ammatillisissa perustutkinnoissa, noin 19 prosenttia.

Vuonna 2012 kaikista ammatillista perustutkintoa opiskelevista 90 prosenttia opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 10 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijoista 70 prosenttia opiskeli opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa ja 30 prosenttia näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Suhde ei ole muuttunut vuoteen 2010 verrattuna.

Ammattitutkinto-opiskelijoista 62 prosenttia opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 38 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Erikoisammattitutkintojen osalta osuudet ovat lähes päinvastoin; 71 prosenttia opiskeli oppisopimuskoulutuksessa ja 29 prosenttia oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Vuonna 2012 oli yhteensä 72 000 ammatti- ja erikoisammattitutkinto-opiskelijaa, joka on noin 2 200 vähemmän kuin vuonna 2010.

Vuonna 2012 opiskelijoista oli naisia 51 prosenttia ja vieraskielisiä 5,7 prosenttia. Eri-tyisopetuksen opiskelijoiden osuus oli 7,7 prosenttia. Vieraskielisten opiskelijoiden ja erityisopetuksen opiskelijoiden osuus on kasvanut vuodesta 2010 vuoteen 2012 noin prosenttiyksikön verran.

Taulukko 2. Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä vuosina 2010 ja 2012

Vuosi		2010	2012	Muutos 2010/2012	Osuus (%) kaikista ammatillisista tutkinnoista vuonna 2012
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ opetussuunnitelmaperusteinen					
	ammatillinen perustutkinto	133 770	132 554	-1 216	50,4
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ näyttötutkinto					
	ammatillinen perustutkinto näyttötutkintona	36 931	39 284	2 353	14,9
	ammattitutkinto	31 664	30 220	-1 444	11,5
	erikoisammattitutkinto	6 541	6 806	265	2,6
Oppisopimuskoulutus					
	ammatillinen perustutkinto,	22 797	19 206	-3 591	7,3
	<i>josta näyttötutkintoja</i>	22 404	18 861	-3 543	-
	ammattitutkinto	19 633	18 501	-1 132	7,0
	erikoisammattitutkinto	16 461	16 549	88	6,3
Yhteensä					
	ammatillinen perustutkinto,	193 498	191 044	-2 454	72,6
	<i>josta näyttötutkintoja</i>	59 335	58 145	-1 190	-
	ammattitutkinto	51 297	48 721	-2 576	18,5
	erikoisammattitutkinto	23 002	23 355	353	8,9
KAIKKI YHTEENSÄ		267 797	263 120	-4 677	100,0
, josta naisia (%)		50,6	51,2	0,6	
, josta erityisopetus (%)		6,9	7,7	0,8	
, josta vieraskielisiä (%) *)		4,9	5,7	0,8	

*) äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Erityisopetuksen lähde on Tilastokeskus. Erityisopetuksen luvuissa ovat mukana opiskelijat, joiden tavoite on koko tutkinnon suorittaneet ja opiskelijat, joiden tavoitteena on tutkinnon osan tai osien suorittaminen.

Tutkinnon suorittaneet

Vuonna 2012 suoritettiin yhteensä vajaa 71 000 toisen asteen ammatillista tutkintoa, joka on 3 800 enemmän kuin vuonna 2010. Ammatillisia perustutkintoja suoritettiin 50 800, joista 28 prosenttia näyttötutkintoina. Oppilaitosmuotoisia erikoisammattitutkintoja ja oppisopimuksen ammatillisia perustutkintoja suoritettiin hieman vähemmän vuonna 2012 kuin vuonna 2010.

Vuonna 2012 kaikista ammatillisista perustutkinnoista 92 prosenttia suoritettiin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja kahdeksan prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Ammatillisista perustutkinnoista 72 prosenttia suoritettiin opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa ja 28 prosenttia näyttötutkintona. Näyttötutkintojen osuus on vuoteen 2010 verrattuna kasvanut noin yhdellä prosenttiyksiköllä ja opetussuunnitelmaperusteisen vastaavasti pienentynyt.

Ammattitutkinnoista 66 prosenttia suoritettiin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 34 prosenttia oppisopimuskoulutuksessa. Erikoisammattitutkintojen osalta osuudet ovat lähes päinvastoin; 73 prosenttia suoritettiin oppisopimuskoulutuksessa ja 27 prosenttia oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Vuonna 2012 suoritettiin yhteensä 20 000 ammatti- ja erikoisammattitutkintoa, joka on noin 800 tutkintoa enemmän kuin vuonna 2010.

Tutkinnon suorittaneista naisia oli 52 prosenttia ja vieraskielisiä 4,9 prosenttia. Vieraskielisten tutkinnon suorittaneiden osuus on lisääntynyt vuodesta 2010 noin puolen prosenttiyksikön verran.

Taulukko 3. Ammatillisen tutkinnon suorittaneet vuosina 2010 ja 2012

Vuosi		2010	2012	Muutos 2010/2012	Osuus (%) kaikista ammatillisista tutkinnoista vuonna 2012
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ opetussuunnitelmaperusteinen					
	ammattillinen perustutkinto	33 801	36 532	2 731	51,6
Oppilaitosmuotoinen koulutus/ näyttötutkinto					
	ammattillinen perustutkinto näyttötutkintona	8 179	10 193	2 014	14,4
	ammattitutkinto	9 219	9 591	372	13,5
	erikoisammattitutkinto	1 551	1 448	-103	2,0
Oppisopimuskoulutus					
	ammattillinen perustutkinto,	5 923	4 090	-1 833	5,8
	<i>josta näyttötutkintoja</i>	5 791	3 963	-1 828	-
	ammattitutkinto	4 636	5 021	385	7,1
	erikoisammattitutkinto	3 747	3 928	181	5,5
Yhteensä					
	<i>ammattillinen perustutkinto,</i>	47 903	50 815	2 912	71,8
	<i>josta näyttötutkintoja</i>	13 970	14 156	186	-
	ammattitutkinto	13 855	14 612	757	20,6
	erikoisammattitutkinto	5 298	5 376	78	7,6
KAIKKI YHTEENSÄ		67 056	70 803	3 747	100,0
, josta naisia (%)		51,2	52,8		
, josta vieraskielisiä (%) *)		4,3	4,9		

*) äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kotitalousopetus ja valmentava koulutus

Kotitalousopetus, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus eivät sisälly ammatillisia perustutkintoja käsittelevässä luvussa uusien opiskelijoiden, opiskelijoiden, suorittettujen tutkintojen, erityisopiskelijoiden eivätkä keskeyttäneiden määriin.

Kotitalousopetus kuuluu yhteishakuun ja luvut sisältyvät julkaisun yhteishaun tilastoihin. Sen sijaan maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus eivät ole mukana yhteishaussa.

Taloudellisuustiedot sisältävät kotitalousopetuksesta, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavasta koulutuksesta sekä valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta aiheutuneet kustannukset.

Kotitalousopetus eli talouskoulu antaa käytännön tietoja ja taitoja kotitalouden hoitamiseen sekä terveyden ylläpitämistä edistäviin elämäntapoihin. talouskoulussa harjaannutetaan kädentaitoja ja opitaan tekemään erilaisia käsitöitä ja pieniä korjauksia. Koulutus kestää lukukauden eli noin viisi kuukautta. Se ei johda tutkintoon eikä anna yleistä jatko-opiskelukelpoisuutta, mutta parantaa jatko-opintomahdollisuuksia.

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tavoitteena on antaa opiskelijalle sellaisia valmiuksia, että hän kykenee koulutuksen jälkeen osallistumaan ammatilliseen peruskoulutukseen tai hankkimaan ammatillisen uudelleen koulutuksen. Koulutus kestää 0,5–1 vuotta, erityistapauksissa 2 vuotta.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen tavoitteena on madaltaa siirtymiskynnystä perusopetuksesta ammatilliseen peruskoulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämistä. Koulutus on suunnattu perusopetuksen päättävälle nuorille, joilla ei vielä ole selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen. Koulutuksen laajuus on opiskelijan tarpeiden mukaan 20–40 opintoviikkoa. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta opiskelija voi hakea tai siirtyä joustavasti tutkintoon johtavaan koulutukseen, kun se on opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaista.

Taulukko 4. Eräiden koulutusten osallistujamäärät ja suorittaneiden määrät vuosina 2010 ja 2012

Vuosi	2010		2012		Muutos 2010/2012	
	Osallistujia	Suorittaneita	Osallistujia	Suorittaneita	Osallistujia	Suorittaneita
Kotitalousopetus (nuorten ja aikuisten)	1 207	846	941	655	-266	-191
Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus	3 022	1 588	3 435	1 906	413	318
Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus	5 107	2 408	4 971	2 156	-136	-252

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen-aineisto

Ammatilliset perustutkinnot

Ammatillinen perustutkinto on kolmivuotinen (laajuus on 120 opintoviikkoa) ja se antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Aikuisilla koulutuksen pituus vaihtelee riippuen aikaisemmasta koulutuksesta ja työkokemuksesta. Ammatillisiin perustutkintoihin, joita suoritetaan ammatillisena peruskoulutuksena, sisältyy vähintään 20 opintoviikon laajuinen työssäoppimisen jakso. Työssäoppiminen on työpaikoilla suoritettavaa ohjattua ja tavoitteellista opiskelua, jonka tavoitteena on, että sen aikana opitaan osa tutkintoon kuuluvasta käytännön ammattitaidosta. Ammatillisessa peruskoulutuksessa perustutkintoihin johtavassa koulutuksessa opiskelijan ammatillista osaamista arvioidaan, muun arvioinnin ohella, opiskelijan käytännön työtehtävissä antamien ammattiosaamisen näyttöjen perusteella. Ammattiosaamisen näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtävissä, miten hyvin hän on saavuttanut työelämän edellyttämän ammattitaidon. Osaamista arvioidaan useamman kerran opintojen aikana. Näyttöjen tavoitteet ja arviointiperusteet määrittellään tutkintojen perusteissa. Näytön suorittamisesta saa erillisen todistuksen tutkintotodistuksen lisäksi. Näytöt on suunniteltu yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa. Näyttötutkinnot suoritetaan osoittamalla ja arvioimalla tutkinnon suorittajan ammattitaito tutkintotilaisuuksissa.

Tällä hetkellä Suomessa on 52 ammatillista perustutkintoa ja niissä 118 koulutusohjelmaa (opetusministeriön asetus 3/11.1.2011). Tekniikan ja liikenteen alan koulutusosalalla on 26 perustutkintoa, kulttuurialalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla puolestaan kuusi perustutkintoa kullakin. Humanistisen ja kasvatustieteiden sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla on molemmilla kolme perustutkintoa. Yksi tutkinto kullakin on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusosalalla sekä luonnontieteiden koulutusosalalla. Noin puolet kaikista koulutusohjelmista on tekniikan ja liikenteen alan koulutusosalalla.

Vuonna 2010 kotitalous- ja kuluttajapalvelujen sekä puhdistuspalvelujen perustutkinnot yhdistettiin uudeksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto. Uusi tutkinto sijoitettiin kotitalous- ja kuluttajapalvelujen opintoalalle. Tämä vaikuttaa opintoaloittaisen opiskelijamäärän kehitykseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjälle annettavasta ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvasta. Luvassa määrätään ne koulutusalat, joilla koulutuksen järjestäjä saa järjestää koulutusta ja mahdolliset rajoitukset niihin. Järjestämisluvassa määrätään myös muun muassa siitä, missä kunnissa koulutusta saa järjestää ja mikä on oppilaitosten opetuskieli. Luvassa määrätään myös mahdollisesta erityisestä koulutustehtävästä ja koulutuksen järjestämismuodosta. Lisäksi luvassa määrätään ammatillisen peruskoulutuksen vuotuinen kokonaisopiskelijamäärä.

Koulutuksen järjestämisluvan puitteissa koulutuksen järjestäjä päättää järjestettävistä tutkinnoista ja koulutusohjelmista. Koulutuksen järjestäjä päättää itse omasta oppilaitosverkostostaan ja oppilaitosten nimistä.

Taulukko 5. Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten, joissa on ammatillisten perustutkintojen opiskelijoita, lukumäärät vuosina 2010–2012

Vuosi	2010	2011	2012
Koulutuksen järjestäjien määrä	145	146	144
Oppilaitosten määrä	207	210	206

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Uudet opiskelijat

Vuonna 2012 ammatillisia perustutkintoja opiskeli 74 300 uutta opiskelijaa. Uusia opiskelijoita oli vuonna 2012 lähes saman verran kuin vuonna 2010 (680 henkeä ja 0,9 % enemmän vuonna 2012). Uusista opiskelijoista 51 prosenttia oli naisia. Seuraavassa taulukossa on tilastoitu ne uudet opiskelijat, joiden tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen. Mukana luvuissa ovat sekä ammatillisen peruskoulutuksen että ammatillisiin näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat. Oppisopimuskoulutuksen uusien opiskelijoiden määrät sisältyvät taulukkoon.

Uusia opiskelijoita aloitti vuonna 2012 enemmän kuin vuonna 2010 humanistisen ja kasvatustieteiden, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan, tekniikan ja liikenteen alan, sosiaali-, terveys ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla. Muilla koulutusaloilla aloitti vähemmän uusia opiskelijoita. Muutokset ovat kaikilla koulutusaloilla pieniä.

Uusien opiskelijoiden määrä kasvoi eniten sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusaloilla. Vuonna 2012 aloitti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla 535 uutta opiskelijaa, 3,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2010. Seuraavaksi eniten uusien opiskelijoiden määrä kasvoi yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusaloilla. Vuonna 2012 oli 503 uutta opiskelijaa (5,5 %) enemmän kuin vuonna 2010. Kulttuurialan koulutusaloilla uusien opiskelijoiden määrä väheni eniten. Vuonna 2012 oli 386 uutta opiskelijaa (9,7 %) vähemmän kuin vuonna 2010. Luonnontieteiden alalla uusien opiskelijoiden määrä väheni 9,3 prosentilla (184 uutta opiskelijaa).

Koulutusala ”Muu” ei ole huomioitu tekstissä. Koulutusalan opintoalat ovat palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Eniten uusia opiskelijoita aloitti vuonna 2012 sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. Tällöin aloitti kaiken kaikkiaan 13 100 uutta opiskelijaa. Yli 4 000 uutta opiskelijaa aloitti myös liiketalouden (9 070), hotelli-, ravintola- ja catering-alan (6 430), rakennusalan (4 200) sekä kone- ja metallialan (4 010) perustutkinnoissa. Pienimpiin (alle 50 uutta opiskelijaa) perustutkintoihin kuuluvat sirkusalan, hammastekniikan ja veneenkäsitelmän perustutkinnot. Uusien opiskelijoiden määrien muutokset ovat olleet pieniä, kun verrataan vuoden 2012 uusien opiskelijoiden määriä vuoden 2010 määriin. Suurimpia määrällisiä muutoksia oli hotelli-, ravintola- ja catering-alan (864 uutta opiskelijaa, 13 %), kiinteistöpalvelujen (557, 50 %) ja liiketalouden (509, 5,6 %) perustutkintojen uusien opiskelijoiden määrän pieni kasvu.

Amatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli 50 900 uutta opiskelijaa vuonna 2010 ja 50 200 vuonna 2012. Vähennystä oli puolitoista prosenttia. Vuonna 2010 näyttötutkintoon valmistavissa ammatillisissa perustutkinnoissa opiskeli 22 700 uutta opiskelijaa, vuonna 2012 heitä oli 24 100. Kasvua oli 5,9 prosenttia. Näyttötutkintoon valmistavien ammatillisten perustutkintojen osuus kaikista uusista opiskelijoista oli tarkasteluajanjaksolla 30–32 prosenttia. Amatillisten perustutkintojen uusien opiskelijoiden määrän kehityksestä on esitetty erilliset liitetaulukot.

Naisia uusista opiskelijoista oli vuonna 2012 51 prosenttia, eli 37 584 uutta naisopiskelijaa. Eniten naisia (86 %) oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusaloilla. Myös humanistisen ja kasvatusalan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla uusista opiskelijoista yli 70 prosenttia oli naisia. Vähiten naisia oli luonnontieteiden alan (17 %) sekä tekniikan ja liikenteen alan (19 %) koulutusaloilla.

Taulukko 6. Amatillisten perustutkintojen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	1 332	1 416	1 442	76,6	110
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	584	599	667	94,0	83
Liikenneopettaja	0	20	27	18,5	27
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	702	715	681	60,1	-21
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	46	82	67	94,0	21
Kulttuuriala	4 344	4 126	3 958	66,7	-386
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	2 361	2 228	2 090	73,2	-271
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	1 078	994	1 006	54,7	-72
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	466	433	412	80,8	-54
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	390	404	351	43,6	-39
Sirkusalan perustutkinto	18	0	18	61,1	0
Tanssialan perustutkinto: tanssija	31	51	59	88,1	28
Viestintäalan perustutkinto	0	16	22	50,0	22
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	8 583	9 939	9 086	66,7	503
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	8 559	9 921	9 068	66,7	509
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	24	18	18	61,1	-6
Luonnontieteiden ala	2 163	2 058	1 979	16,5	-184
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	2 163	2 058	1 979	16,5	-184
Tekniikan ja liikenteen ala	28 846	29 803	29 206	18,8	360
Ammattilentäjä	47	28	39	7,7	-8
Autoalan perustutkinto	3 043	3 213	3 101	13,8	58
Elintarvikealan perustutkinto	1 075	1 046	1 150	79,6	75
Kaivosalan perustutkinto	81	107	183	9,3	102
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	36	54	54	16,7	18
Kemiantekniikan perustutkinto	74	0	40	22,5	-34
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	550	1 005	1 107	20,2	557
Kone- ja metallialan perustutkinto	4 256	4 131	4 006	6,8	-250

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Koneistuksen perustutkinto	14	12	0		-14
Laboratorioalan perustutkinto	414	388	394	62,9	-20
Lennonjohdon perustutkinto	14	10	0		-14
Lentokoneasennuksen perustutkinto	144	152	144	10,4	0
Logistiikan perustutkinto	2 603	2 844	2 835	14,0	232
Maanmittausalan perustutkinto	114	115	133	15,0	19
Merenkulkualan perustutkinto	254	231	224	7,6	-30
Muovi- ja kumitekniiikan perustutkinto	75	73	80	12,5	5
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	4	0	14	0,0	10
Muu tai tuntematon tekniikan peruskoulutus, keskiaste	20	0	0		-20
Painoviestinnän perustutkinto	383	445	358	53,1	-25
Paperiteollisuuden perustutkinto	3	1	0		-3
Pintakäsittelyalan perustutkinto	983	1 079	1 049	58,5	66
Prosessiteollisuuden perustutkinto	372	473	551	15,2	179
Puualan perustutkinto	957	955	821	16,9	-136
Rakennusalan perustutkinto	4 076	4 215	4 193	6,6	117
Suunnitteluassistentin perustutkinto	229	249	240	52,9	11
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	3 415	3 764	3 584	5,1	169
Sähköalan perustutkinto	209	73	3	66,7	-206
Talotekniikan perustutkinto	2 066	1 832	1 762	4,0	-304
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	772	671	601	93,2	-171
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	1 444	1 474	1 407	5,1	-37
Tietotekniikan perustutkinto	0	16	0		0
Turvallisuusalan perustutkinto	636	676	701	35,0	65
Vaatetusalan perustutkinto	8	2	0		-8
Veneenrakennuksen perustutkinto	62	59	38		-24
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	413	410	394	87,8	-19
Luonnonvara- ja ympäristöala	4 113	3 940	3 987	56,1	-126
Hevostalouden perustutkinto	548	443	513	96,1	-35
Kalatalouden perustutkinto	87	46	70	11,4	-17
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	422	467	391	53,5	-31
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	1 411	1 364	1 327	61,7	-84
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	739	822	806	5,8	67
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	906	798	880	74,9	-26
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	15 356	15 732	15 891	86,1	535
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	29	43	27	77,8	-2
Hiusalan perustutkinto	1 327	1 478	1 386	97,3	59
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	697	761	717	99,9	20
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	328	439	504	49,6	176
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	12 798	12 800	13 074	85,4	276
Lääkealan perustutkinto	177	211	183	93,4	6

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8 285	8 245	8 359	71,6	74
Catering-alan perustutkinto	435	42	14	64,3	-421
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	249	29	2	50,0	-247
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	5 568	6 190	6 432	67,6	864
Hotelli-, ravintola- ja suurtalouselämyksen perustutkinto	47	1	0		-47
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	45	1	0		-45
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	643	817	826	86,8	183
Matkailualan perustutkinto	1 050	1 151	1 064	83,5	14
Muu tai tuntematon majoitus-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutus	1	0	0		-1
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	247	14	21	100,0	-226
Muu koulutus ¹⁾	551	433	345	20,6	-206
Muu koulutus	551	433	345	20,6	-206
Kaikki yhteensä	73 573	75 692	74 253	50,6	680

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

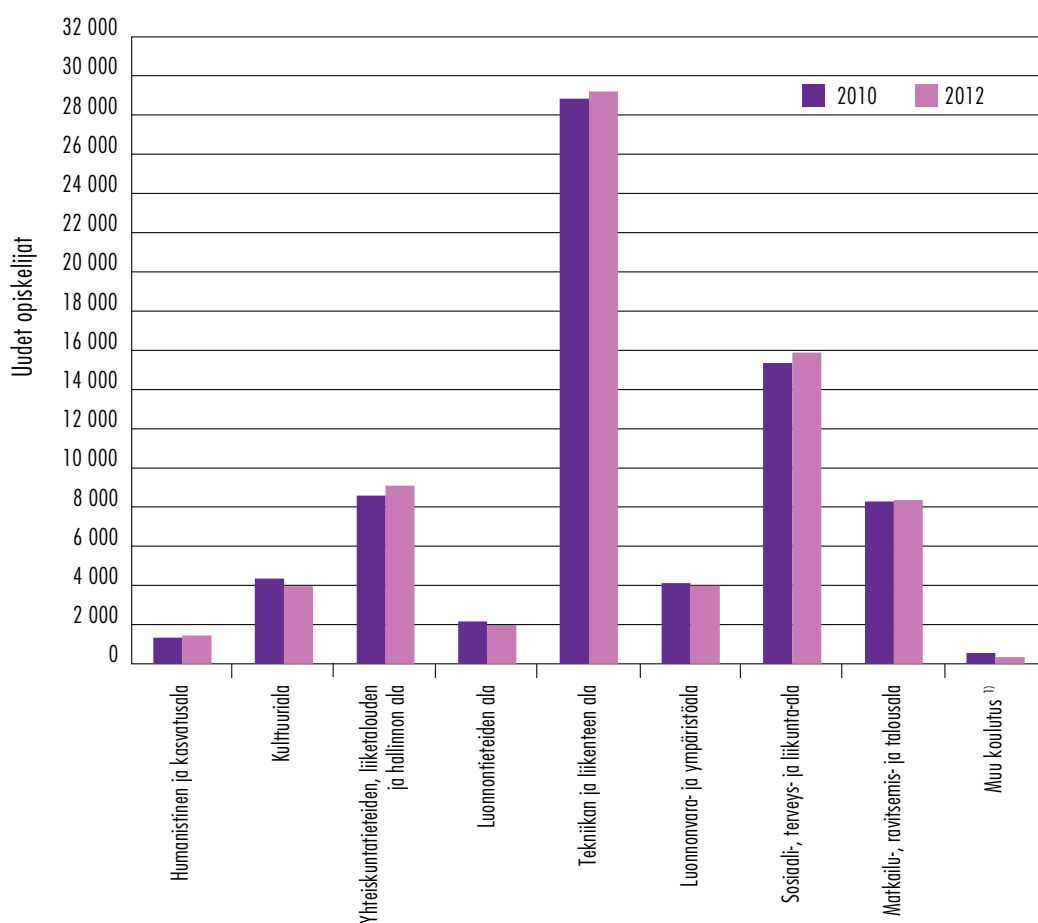
Taulukko 7. Koulutusalojen osuudet (%) ammatillisten perustutkintojen uusista opiskelijoista 2010–2012

Koulutusala	2010	2011	2012	Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	1,8	1,9	1,9	0,1
Kulttuuriala	5,9	5,5	5,3	-0,6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11,7	13,1	12,2	0,6
Luonnontieteiden ala	2,9	2,7	2,7	-0,3
Tekniikan ja liikenteen ala	39,2	39,4	39,3	0,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,6	5,2	5,4	-0,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	20,9	20,8	21,4	0,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	11,3	10,9	11,3	0,0
Muu koulutus ¹⁾	0,7	0,6	0,5	-0,3
Kaikki yhteensä	100	100	100	

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 1. Ammatillisten perustutkintojen uudet opiskelijat vuosina 2010 ja 2012

Vuonna 2012 ammatillisissa perustutkinnoissa aloitti 74 300 opiskelijaa. Heistä 66 900 opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 7 340 oppisopimuskoulutuksessa. Oppilaitosmuotoisen koulutuksen uusista opiskelijoista 50 000 opiskeli ammatillisessa peruskoulutuksessa ja 16 900 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Tämä tarkoittaa, että noin 75 prosenttia oppilaitosmuotoisen koulutuksen uusista opiskelijoista aloitti ammatillisessa peruskoulutuksessa. Oppisopimuskoulutuksen uusista opiskelijoista 150 opiskeli ammatillisessa peruskoulutuksessa ja 7 200 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Noin 98 prosenttia oppisopimuskoulutuksen uusista opiskelijoista aikoo suorittaa tutkinnon näyttötutkintona.

Taulukko 8. Ammatillisten perustutkintojen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuonna 2012

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitelma- perusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunnitel- maape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunnitelma- perusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.
Humanistinen ja kasvatusala	783	249	1 032	1	409	410	784	658	1 442
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	230	148	378		289	289	230	437	667
Liikenneopettaja		16	16		11	11		27	27

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunni- telmape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunnitel- maaperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunni- telmape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	486	85	571	1	109	110	487	194	681
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	67		67				67		67
Kulttuuriala	3 482	391	3 873	5	80	85	3 487	471	3 958
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	1 772	296	2 068	4	18	22	1 776	314	2 090
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	926	58	984	1	21	22	927	79	1 006
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	358	16	374		38	38	358	54	412
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	335	13	348		3	3	335	16	351
Sirkusalan perustutkinto	18		18				18		18
Tanssialan perustutkinto: tanssija	59		59				59		59
Viestintäalan perustutkinto	14	8	22				14	8	22
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 908	1 647	7 555	8	1 523	1 531	5 916	3 170	9 086
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	5 890	1 647	7 537	8	1 523	1 531	5 898	3 170	9 068
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	18		18				18		18
Luonnontieteiden ala	1 494	422	1 916	2	61	63	1 496	483	1 979
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 494	422	1 916	2	61	63	1 496	483	1 979
Tekniikan ja liikenteen ala	20 750	6 019	26 769	65	2 372	2 437	20 815	8 391	29 206
Ammattilentäjä	39		39				39		39
Autoalan perustutkinto	2 523	346	2 869	8	224	232	2 531	570	3 101
Elintarvikealan perustutkinto	885	167	1 052	1	97	98	886	264	1 150
Kaivosalan perustutkinto	93	90	183				93	90	183
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	54		54				54		54
Kemiantekniikan perustutkinto		39	39	1		1	1	39	40
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	332	309	641		466	466	332	775	1 107
Kone- ja metallialan perustutkinto	2 909	906	3 815	10	181	191	2 919	1 087	4 006
Laboratorioalan perustutkinto	342	44	386	1	7	8	343	51	394
Lentokoneasennuksen perustutkinto	144		144				144		144
Logistiikan perustutkinto	1 537	925	2 462	3	370	373	1 540	1 295	2 835
Maanmittausalan perustutkinto	87	23	110		23	23	87	46	133
Merenkulkualan perustutkinto	224		224				224		224
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	53	1	54	5	21	26	58	22	80
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	14		14				14		14
Painoviestinnän perustutkinto	289	23	312		46	46	289	69	358
Pintakäsittelyalan perustutkinto	715	287	1 002		47	47	715	334	1 049
Prosessiteollisuuden perustutkinto	339	123	462		89	89	339	212	551
Puualan perustutkinto	630	155	785		36	36	630	191	821

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

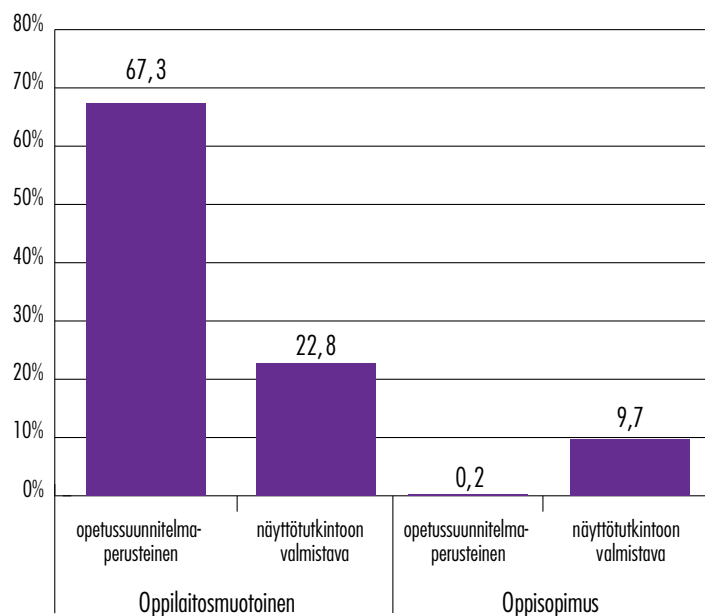
Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunni- telmape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunni- telmape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.	opetus- suunni- telmape- rusteinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yht.
Rakennusalan perustutkinto	2 750	1 093	3 843	25	325	350	2 775	1 418	4 193
Suunnitteluassistentin perustutkinto	176	53	229		11	11	176	64	240
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	2 632	739	3 371	8	205	213	2 640	944	3 584
Sähköalan perustutkinto	3		3				3		3
Talotekniikan perustutkinto	1 274	352	1 626	1	135	136	1 275	487	1 762
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	499	79	578	2	21	23	501	100	601
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	1 322	70	1 392		15	15	1 322	85	1407
Turvallisuusalan perustutkinto	541	114	655		46	46	541	160	701
Veneenrakennuksen perustutkinto	21	16	37		1	1	21	17	38
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	323	65	388		6	6	323	71	394
Luonnonvara- ja ympäristöala	2 650	1 121	3 771	2	214	216	2 652	1 335	3 987
Hevostalouden perustutkinto	327	100	427		86	86	327	186	513
Kalatalouden perustutkinto	41	27	68		2	2	41	29	70
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	246	137	383	2	6	8	248	143	391
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalou- den perustutkinto	992	267	1 259		68	68	992	335	1 327
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	549	237	786		20	20	549	257	806
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	495	353	848		32	32	495	385	880
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 275	5 577	13 852	51	1 988	2 039	8 326	7 565	15 891
Hammasmekaniikan perustutkinto: hammaslaborantti	15		15		12	12	15	12	27
Hiusalan perustutkinto	1 068	251	1 319	2	65	67	1 070	316	1 386
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	567	103	670		47	47	567	150	717
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	361		361	1	142	143	362	142	504
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	6 177	5 186	11 363	47	1 664	1 711	6 224	6 850	13 074
Lääkealan perustutkinto	87	37	124	1	58	59	88	95	183
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	6 315	1 483	7 798	17	544	561	6 332	2 027	8 359
Catering-alan perustutkinto	8	3	11		3	3	8	6	14
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	5 040	986	6 026	1	1	2	1	1	2
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto				14	392	406	5 054	1 378	6 432
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	416	282	698		128	128	416	410	826
Matkailualan perustutkinto	851	192	1 043	2	19	21	853	211	1 064
Puhdistuspalvelujen perustutkinto		20	20		1	1		21	21
Muu koulutus ¹⁾	345		345				345		345
Muu koulutus	345		345				345		345
Kaikki yhteensä	50 002	16 909	66 911	151	7 191	7 342	50 153	24 100	74 253

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 9. Koulutusalojen osuudet (%) ammatillisten perustutkintojen uusista opiskelijoista vuonna 2012

	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	1,6	1,5	1,5	0,7	5,7	5,6	1,6	2,7	1,9
Kulttuuriala	7,0	2,3	5,8	3,3	1,1	1,2	7,0	2,0	5,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11,8	9,7	11,3	5,3	21,2	20,9	11,8	13,2	12,2
Luonnontieteiden ala	3,0	2,5	2,9	1,3	0,8	0,9	3,0	2,0	2,7
Tekniikan ja liikenteen ala	41,5	35,6	40,0	43,0	33,0	33,2	41,5	34,8	39,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,3	6,6	5,6	1,3	3,0	2,9	5,3	5,5	5,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	16,5	33,0	20,7	33,8	27,6	27,8	16,6	31,4	21,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12,6	8,8	11,7	11,3	7,6	7,6	12,6	8,4	11,3
Muu koulutus	0,7	-	0,5	-	-	-	0,7	-	0,5
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kuvio 2. Ammatillisten perustutkintojen uudet opiskelijat järjestämissuodon ja -tavan mukaan vuonna 2012 (%)

Opiskelijat

Vuonna 2012 ammatillisia perustutkintoja opiskeli 191 000 opiskelijaa. Opiskelijoita oli vuonna 2012 runsaan prosentin verran (12 450 opiskelijaa) vähemmän vuonna 2010. Opiskelijoista 50 prosenttia oli naisia. Seuraavassa taulukossa on tilastoitu ne opiskelijat, joiden tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen. Mukana luvuissa ovat sekä ammatillisen peruskoulutuksen että ammatillisiin näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen opiskelijat. Oppisopimuskoulutuksen opiskelijoiden määrät sisältyvät taulukkoon.

Opiskelijoita oli vuonna 2012 enemmän kuin vuonna 2010 humanistisen ja kasvatustieteiden, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan, sosiaali-, terveys ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla. Vähemmän opiskelijoita oli kulttuurialan, luonnontieteiden alan, tekniikan ja liikenteen alan sekä luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusaloilla. Muutokset ovat lähes kaikilla koulutusaloilla pieniä.

Suurin prosentuaalinen vähennys tapahtui luonnontieteiden koulutusosalalla, jolla vähennystä oli vajaa 18 prosenttia (985 opiskelijaa). Suurin määrällinen muutos taas tapahtui tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla, jolla vähennystä oli 3 300 opiskelijaa (4,4 %). Opiskelijoiden määrä kasvoi eniten sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusosalalla. Vuonna 2012 opiskeli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla 1 560 henkilöä, vajaa neljä prosenttia enemmän kuin vuonna 2010.

Koulutusala ”Muu” ei ole huomioitu tekstissä. Koulutusalan opintoalat ovat palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Tutkinnoista eniten opiskelijoita opiskeli vuonna 2012 sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. Heitä oli silloin 34 100. Yli 10 000 opiskelijaa oli myös liiketalouden (22 900), hotelli-, ravintola- ja catering-alan (14 800), rakennusalan (10 500) sekä kone- ja metallialan (10 500) perustutkinnoissa. Pienimpiin (alle 150 uutta opiskelijaa) perustutkintoihin kuuluvat sirkusalan, kello- ja mikromekaniikan, tanssialan sekä veneenrakennuksen perustutkinnot. Suurimmat opiskelijamäärän määrälliset muutokset vuodesta 2010 vuoteen 2012 olivat hotelli-, ravintola- ja catering-alan (9 135 opiskelijaa, 62 %), sähkö- ja automaatiotekniikan (3 409, 35 %), kiinteistöpalvelujen perustutkinnon (1 862, 77 %), sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (1 406, 4 %), kotityö- ja puhdistuspalvelujen (1 289, 67 %) sekä tieto- ja tietoliikennetekniikan (1 112, 30 %) perustutkintojen opiskelijamäärän kasvu.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli 134 200 opiskelijaa vuonna 2010 ja 132 900 vuonna 2012. Vähennystä oli vajaan prosentin verran. Vuonna 2010 näyttötutkintoon valmistavissa ammatillisissa perustutkinnoissa opiskeli 59 300 opiskelijaa, vuonna 2012 heitä oli 58 100. Vähennystä oli kaksi prosenttia. Näyttötutkintoon valmistavien ammatillisten perustutkintojen osuus kaikista opiskelijoista oli tarkasteluvuosina noin 22 prosenttia. Ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrän kehitystä on kuvattu liitetäulukossa.

Naisia opiskelijoista oli vuonna 2012 tasan viisikymmentä prosenttia, eli 95 541 naisopiskelijaa. Eniten naisia (87 %) oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusosalalla. Myös humanistisen ja kasvatustieteiden sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla uusista opiskelijoista yli 70 prosenttia oli naisia. Vähiten naisia oli luonnontieteiden alan (16 %) sekä tekniikan ja liikenteen alan (18 %) koulutusaloilla.

Taulukko 10. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012	, josta naisia (%)	Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	3 798	3 783	3 930	76,8	132
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	1 654	1 620	1 778	95,2	124
Liikenneopettaja	79	20	46	15,2	-33
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	1 912	1 960	1 927	59,7	15
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	153	183	179	94,4	26
Kulttuuriala	11 474	11 315	11 050	65,1	-424
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	5 916	5 903	5 662	73,2	-254
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	3 125	2 881	2 835	53,7	-290
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	1 165	1 245	1 233	75,0	68
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	1 081	1 103	1 114	39,8	33
Sirkusalan perustutkinto	36	33	34	64,7	-2
Tanssialan perustutkinto: tanssija	118	117	133	85,0	15
Viestintäalan perustutkinto	33	33	39	56,4	6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	22 731	25 844	22 964	65,0	233
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	22 674	25 785	22 911	65,0	237
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	57	59	53	75,5	-4
Luonnontieteiden ala	6 504	6 012	5 519	16,2	-985
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datonomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	6 504	6 012	5 519	16,2	-985
Tekniikan ja liikenteen ala	78 119	76 278	74 816	17,7	-3 303
Ammattilientäjä	114	109	85	10,6	-29
Autoalan perustutkinto	7 865	8 072	8 159	11,8	294
Elintarvikealan perustutkinto	2 532	2 679	2 793	78,9	261
Jalkinealan perustutkinto	29	6	1		-28
Kaivosalan perustutkinto	133	202	346	12,1	213
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	97	116	129	17,1	32
Kemiantekniikan perustutkinto	564	248	126	19,8	-438
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	554	1 572	2 416	16,6	1 862
Kone- ja metallialan perustutkinto	12 150	10 997	10 451	5,2	-1 699
Koneistuksen perustutkinto	42	39	25		-17
Laboratorioalan perustutkinto	989	984	942	63,2	-47
Lennonjohdon perustutkinto	33	33	0		-33
Lentokoneasennuksen perustutkinto	374	384	403		29
Logistiikan perustutkinto	8 357	7 031	6 621	12,7	-1 736
Maanmittausalan perustutkinto	362	328	334	15,0	-28
Merenkulkualan perustutkinto	699	675	676	5,6	-23
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	241	200	182	11,0	-59
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	50	11	16		-34
Muu tai tuntematon tekniikan peruskoulutus, keskiaste	45	0	0		-45
Painoviestinnän perustutkinto	1 060	1 072	961	56,6	-99
Paperiteollisuuden perustutkinto	157	43	10	-	-147
Pintakäsittelyalan perustutkinto	2 580	2 613	2 579	59,6	-1
Prosessiteollisuuden perustutkinto	372	812	1 151	13,6	779
Puualan perustutkinto	2 599	2 410	2 203	18,8	-396

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012	, josta naisia (%)	Muutos 2010/2012
Rakennusalan perustutkinto	10 714	10 513	10 533	6,3	-181
Suunnitteluassistentin perustutkinto	631	637	598	51,7	-33
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	6 391	9 615	9 800	4,6	3 409
Sähköalan perustutkinto	5 241	1 081	181	3,9	-5 060
Talotekniikan perustutkinto	5 934	5 366	4 756	3,0	-1 178
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	1 335	1 667	1 625	93,2	290
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	2 660	3 701	3 772	4,2	1 112
Tietotekniikan perustutkinto	30	33	0		-30
Turvallisuusalan perustutkinto	1 525	1 645	1 804	33,8	279
Vaatetusalan perustutkinto	495	134	39	97,4	-456
Veneenrakennuksen perustutkinto	191	176	139	7,2	-52
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	974	1 074	960	87,7	-14
Luonnonvara- ja ympäristöala	10 362	10 317	10 304	55,2	-58
Hevostalouden perustutkinto	969	1 139	1 274	95,9	305
Kalatalouden perustutkinto	201	157	180	11,1	-21
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	1 086	1 143	1 090	55,4	4
Maaseutuyrittäjä	3	0	0		-3
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	4 013	3 730	3 537	57,5	-476
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	1 891	2 007	2 029	5,5	138
Muu tai tuntematon maa- ja metsätalousalan peruskoulutus	11	1	0		-11
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	2 188	2 140	2 194	77,3	6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	39 668	40 974	41 226	87,0	1 558
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	85	85	87	72,4	2
Hiusalan perustutkinto	3 667	3 658	3 615	97,5	-52
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	1 750	1 841	1 861	99,8	111
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	1 033	1 051	1 161	46,5	128
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	32 650	33 843	34 056	86,5	1 406
Lääkealan perustutkinto	483	496	446	92,2	-37
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	19 820	20 002	20 274	71,8	454
Catering-alan perustutkinto	3 668	1 752	277	70,8	-3 391
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	5 652	2 487	512	68,2	-5 140
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	5 631	11 006	14 766	67,9	9 135
Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto	68	2	0	-	-68
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	554	253	46	87,0	-508
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	645	1 372	1 934	84,5	1 289
Matkailualan perustutkinto	2 701	2 775	2 639	84,4	-62
Muu tai tuntematon majoitus-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutus	3	0	0		-3
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	898	355	100	88,0	-798
Muu koulutus ¹⁾	1 022	1 136	961	21,3	-61
Muu koulutus	1 022	1 136	961	21,3	-61
Kaikki yhteensä	193 498	195 661	191 044	50,0	-2 454

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

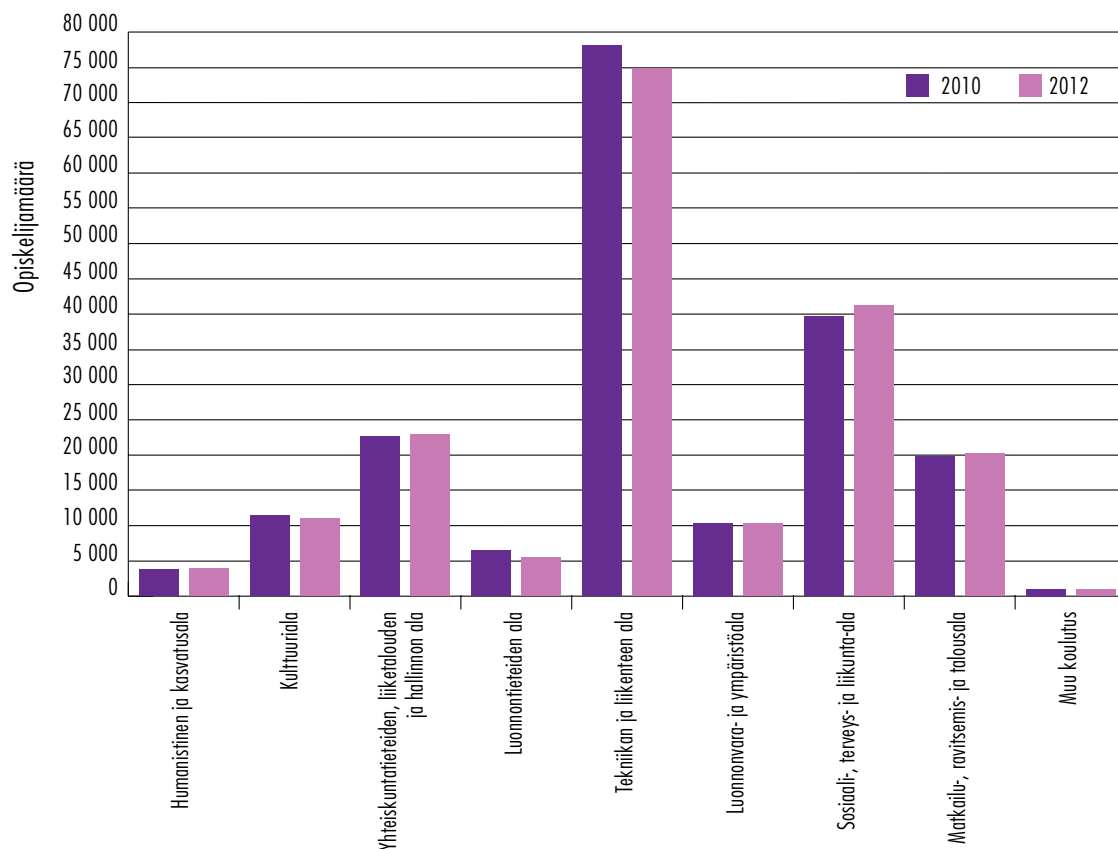
Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 11. Koulutusalojen osuudet (%) ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärästä 2010–2012

Koulutusala	2010	2011	2012	Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	2,0	1,9	2,1	0,1
Kulttuuriala	5,9	5,8	5,8	-0,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11,7	13,2	12,0	0,3
Luonnontieteiden ala	3,4	3,1	2,9	-0,5
Tekniikan ja liikenteen ala	40,4	39,0	39,2	-1,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,4	5,3	5,4	0,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	20,5	20,9	21,6	1,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	10,2	10,2	10,6	0,4
Muu koulutus ¹⁾	0,5	0,6	0,5	0,0
Kaikki yhteensä	100	100	100	

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 3. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärä vuosina 2010 ja 2012

Vuonna 2012 ammatillisissa perustutkinnoissa opiskeli 191 000 uutta opiskelijaa. Heistä 171 800 opiskeli oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa ja 19 200 oppisopimuskoulutuksessa. Oppilaitosmuotoisen koulutuksen opiskelijoista 132 600 opiskeli ammatillisessa peruskoulutuksessa ja 39 300 näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa. Tämä tarkoittaa, että noin 77 prosenttia oppilaitosmuotoisen koulutuksen opiskelijoista oli ammatillisessa peruskoulutuksessa. Oppisopimuskoulutuksen opiskelijoista 350 opiskeli ammatillisessa peruskoulutuksessa ja 18 900 näyttötutkintoon valmistavassa peruskoulutuksessa. Noin 98 prosenttia oppisopimuskoulutuksen opiskelijoista opiskeli siis näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa.

Taulukko 12. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuonna 2012

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	2 224	673	2 897	3	1 030	1 033	2 227	1 703	3 930
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	698	440	1 138		640	640	698	1 080	1 778
Liikenneopettaja		28	28		18	18		46	46
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	1 347	205	1 552	3	372	375	1 350	577	1 927
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	179		179				179		179
Kulttuuriala	9 595	1 189	10 784	17	249	266	9 612	1 438	11 050
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	4 813	773	5 586	8	68	76	4 821	841	5 662
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	2 511	271	2 782	6	47	53	2 517	318	2 835
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	1 004	104	1 108	2	123	125	1 006	227	1 233
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	1 073	29	1 102	1	11	12	1 074	40	1 114
Sirkusalan perustutkinto	34		34				34		34
Tanssialan perustutkinto: tanssija	129	4	133				129	4	133
Viestintäalan perustutkinto	31	8	39				31	8	39
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	15 298	3 881	19 179	15	3 770	3 785	15 313	7 651	22 964
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	15 245	3 881	19 126	15	3 770	3 785	15 260	7 651	22 911
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	53		53				53		53
Luonnontieteiden ala	4 156	1 055	5 211	4	304	308	4 160	1 359	5 519
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	4 156	1 055	5 211	4	304	308	4 160	1 359	5 519
Tekniikan ja liikenteen ala	55 929	12 476	68 405	159	6 252	6 411	56 088	18 728	74 816
Ammattilentäjä	85		85				85		85
Autoalan perustutkinto	6 864	702	7 566	22	571	593	6 886	1 273	8 159
Elintarvikealan perustutkinto	2 192	340	2 532	2	259	261	2 194	599	2 793
Jalkinealan perustutkinto					1	1		1	1
Kaivosalan perustutkinto	202	143	345		1	1	202	144	346
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	129		129				129		129
Kemiantekniikan perustutkinto	33	87	120	1	5	6	34	92	126
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	730	704	1 434	5	977	982	735	1 681	2 416
Kone- ja metallialan perustutkinto	8 002	1 833	9 835	24	592	616	8 026	2 425	10 451

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Koneistuksen perustutkinto	25		25				25		25
Laboratorioalan perustutkinto	814	105	919	1	22	23	815	127	942
Lentokoneasennuksen perustutkinto	390	11	401		2	2	390	13	403
Logistiikan perustutkinto	4 005	1 676	5 681	10	930	940	4 015	2 606	6 621
Maanmittausalan perustutkinto	226	25	251	1	82	83	227	107	334
Merenkulkualan perustutkinto	675	1	676				675	1	676
Muovi- ja kumiteknikan perustutkinto	137	3	140	5	37	42	142	40	182
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	16		16				16		16
Painoviestinnän perustutkinto	752	76	828		133	133	752	209	961
Paperiteollisuuden perustutkinto	5	4	9		1	1	5	5	10
Pintakäsittelyalan perustutkinto	1 893	554	2 447		132	132	1 893	686	2 579
Prosessiteollisuuden perustutkinto	796	209	1 005		146	146	796	355	1 151
Puualan perustutkinto	1 737	353	2 090	1	112	113	1 738	465	2 203
Rakennusalan perustutkinto	7 518	2 096	9 614	59	860	919	7 577	2 956	10 533
Suunnitteluassistentin perustutkinto	452	108	560	1	37	38	453	145	598
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	7 415	1 839	9 254	16	530	546	7 431	2 369	9 800
Sähköalan perustutkinto	148	33	181				148	33	181
Talotekniikan perustutkinto	3 432	765	4 197	6	553	559	3 438	1 318	4 756
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	1 327	207	1 534	2	89	91	1 329	296	1 625
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	3 572	150	3 722	1	49	50	3 573	199	3 772
Turvallisuusalan perustutkinto	1 469	231	1 700	2	102	104	1 471	333	1 804
Vaatetusalan perustutkinto	38	1	39				38	1	39
Veneenrakennuksen perustutkinto	69	65	134		5	5	69	70	139
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	781	155	936		24	24	781	179	960
Luonnonvara- ja ympäristöala	6 788	2 911	9 699	10	595	605	6 798	3 506	10 304
Hevostalouden perustutkinto	826	242	1 068	2	204	206	828	446	1 274
Kalatalouden perustutkinto	115	59	174		6	6	115	65	180
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	612	453	1 065	2	23	25	614	476	1 090
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	2 607	716	3 323	2	212	214	2 609	928	3 537
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	1 432	530	1 962	3	64	67	1 435	594	2 029
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	1 196	911	2 107	1	86	87	1 197	997	2 194
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	21 422	14 211	35 633	91	5 502	5 593	21 513	19 713	41 226
Hammastekniikan perustutkinto: hammasla- borantti	55	2	57		30	30	55	32	87
Hiusalan perustutkinto	2 900	549	3 449	4	162	166	2 904	711	3 615
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	1 304	463	1 767	1	93	94	1 305	556	1 861
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnan- ohjaaja	885		885	1	275	276	886	275	1 161
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	16 030	13 150	29 180	83	4 793	4 876	16 113	17 943	34 056
Lääkealan perustutkinto	248	47	295	2	149	151	250	196	446

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	16 181	2 888	19 069	46	1 159	1 205	16 227	4 047	20 274
Catering-alan perustutkinto	183	34	217	2	58	60	185	92	277
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	450	34	484	9	19	28	459	53	512
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	12 147	1 858	14 005	17	744	761	12 164	2 602	14 766
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	44		44	1	1	2	45	1	46
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	1 153	538	1 691	13	230	243	1 166	768	1 934
Matkailualan perustutkinto	2 201	391	2 592	4	43	47	2 205	434	2 639
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	3	33	36		64	64	3	97	100
Muu koulutus ¹⁾	961		961				961		961
Muu koulutus	961		961				961		961
Kaikki yhteensä	132 554	39 284	171 838	345	18 861	19 206	132 899	58 145	191 044

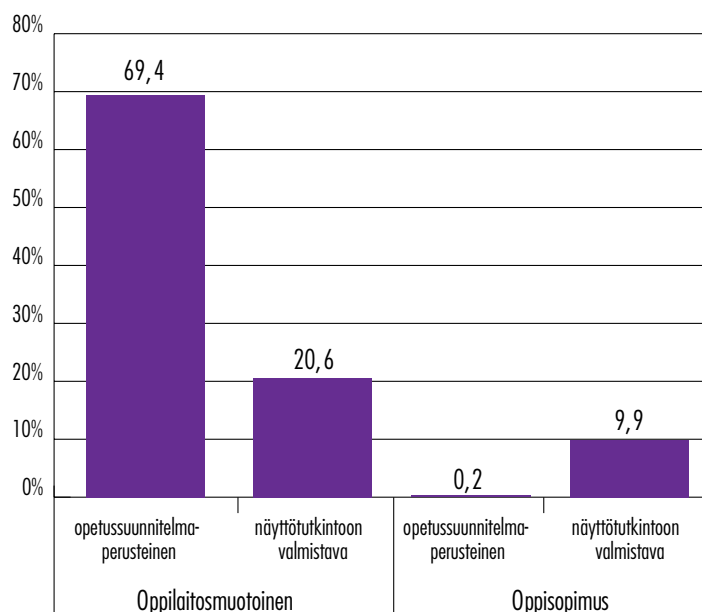
1) Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

**Taulukko 13. Koulutusalojen osuudet (%) ammatillisten perustutkintojen opiskelijamääräs-
tä vuonna 2012**

	OPPILAITOSTOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	1,7	1,7	1,7	0,9	5,5	5,4	1,7	2,9	2,1
Kulttuuriala	7,2	3,0	6,3	4,9	1,3	1,4	7,2	2,5	5,8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11,5	9,9	11,2	4,3	20,0	19,7	11,5	13,2	12,0
Luonnontieteiden ala	3,1	2,7	3,0	1,2	1,6	1,6	3,1	2,3	2,9
Tekniikan ja liikenteen ala	42,2	31,8	39,8	46,1	33,1	33,4	42,2	32,2	39,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,1	7,4	5,6	2,9	3,2	3,2	5,1	6,0	5,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	16,2	36,2	20,7	26,4	29,2	29,1	16,2	33,9	21,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12,2	7,4	11,1	13,3	6,1	6,3	12,2	7,0	10,6
Muu koulutus	0,7	-	0,6	-	-	-	0,7	-	0,5
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kuvio 4. Ammatillisten perustutkintojen opiskelijamäärä järjestämisuudon ja -tavan mukaan vuonna 2012 (%)

Tutkinnon suorittaneet

Vuonna 2012 ammatillisen perustutkinnon suoritti 50 800 henkilöä. Tutkintoja suoritettiin vuonna 2012 noin kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2010. Tutkinnon suorittaneista 51 prosenttia oli naisia. Seuraavissa taulukoissa on tilastoitu ne henkilöt, jotka ovat suorittaneet koko tutkinnon. Mukana luvuissa ovat sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa että ammatillisena näyttötutkintona tutkinnon suorittaneet. Oppisopimuskoulutuksesta tutkinnon suorittaneiden määrät sisältyvät taulukkoon.

Tutkintoja suoritettiin vuonna 2012 vähemmän kuin vuonna 2010 luonnontieteiden alan sekä tekniikan ja liikenteen alan koulutusaloilla. Kaikilla muilla koulutusaloilla suoritettiin enemmän tutkintoja vuonna 2012 kuin vuonna 2010.

Suurin sekä määrällinen (1 800 tutkintoa) että prosentuaalinen (16,3 %) kasvu tapahtui sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusaloilla. Myös kulttuurialan, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan sekä luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusaloilla kasvua oli yli kymmenen prosenttia.

Koulutusala ”Muu” ei ole huomioitu tekstissä. Koulutusalan opintoalat ovat palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Eniten vuonna 2012 suoritettiin sosiaali- ja terveysalan perustutkintoja. Tutkinnon suoritti silloin 9 100 henkilöä. Samana vuonna suoritettiin myös yli 2 000 liiketalouden (5 640), rakennusalan (2 950), sähkö- ja automaatiotekniikan (2 860), kone- ja metallitekniikan (2 730) ja autoalan (2 110) perustutkintoa. Vähiten (alle 40 tutkintoa) suoritettiin seuraavia perustutkintoja: sirkusalan, lennonjohdon, hammastekniikan, paperiteollisuuden sekä kello- ja mikromekaniikan perustutkintoja. Suurimmat suoritettujen tutkintojen muutokset vuodesta 2010 vuoteen 2012 oli sähkö- ja automaatiotekniikan (2 702, 95 %), sosiaali- ja terveysalan (1 491, 16 %), hotelli-, ravintola- ja catering-alan (953, 99 %), tie-

to- ja tietoliikennetekniikan (874, 100 %) sekä liiketalouden (776, 14 %) perustutkintojen suorittamisen määrän kasvu.

Ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa suoritti 33 900 henkilöä vuonna 2010 ja 36 700 vuonna 2012. Kasvua oli 7,4 prosenttia. Vuonna 2010 ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona suoritti 14 000 henkilöä, vuonna 2012 heitä oli 14 200. Kasvua oli runsaan prosentin verran. Näyttötutkintojen osuus kaikista perustutkinnoista oli ajanjaksolla 20–21 prosenttia. Ammatillisen peruskoulutuksen ja näyttötutkintona suoritettujen ammatillisten perustutkintojen määrän kehitystä kuvataan liitetaulukoissa.

Naisia tutkinnon suorittaneista oli vuonna 2012 50,6 prosenttia, eli 25 690 uutta naisopiskelijaa. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutusalailla kaikista tutkinnon suorittaneista 89 prosenttia oli naisia. Humanistisella ja kasvatusalalla naisten osuus oli myös yli kahdeksankymmentä prosenttia (81 %). Vähiten naisia tutkinnon suorittaneista oli luonnontieteiden alan (14 %) sekä tekniikan ja liikenteen alan (17 %) koulutusaloilla.

Taulukko 14. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatuala	972	907	1 018	81,1	46
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	461	398	457	96,3	-4
Liikenneopettaja	78	0	0		-78
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	393	486	514		121
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	40	23	47	95,7	7
Kulttuuriala	2 720	2 948	3 042	66,6	322
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	1 431	1 532	1 572	73,2	141
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	710	809	768	55,3	58
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	285	289	358	77,1	73
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	239	265	267	42,3	28
Sirkusalan perustutkinto	14	1	16	81,3	2
Tanssialan perustutkinto: tanssija	41	38	46	82,6	5
Viestintäalan perustutkinto	0	14	15	60,0	15
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 883	6 247	5 656	68,1	773
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	4 864	6 239	5 640	68,0	776
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	19	8	16	81,3	-3
Luonnontieteiden ala	1 533	1 397	1 376	14,9	-157
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto (ent. Datonomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 533	1 397	1 376	14,9	-157
Tekniikan ja liikenteen ala	20 724	21 413	20 144	17,2	-580
Ammattilentäjä	24	53	39	5,1	15
Autoalan perustutkinto	1 857	2 046	2 111	10,1	254
Elintarvikealan perustutkinto	549	722	735	78,4	186
Jalkinealan perustutkinto	14	14	0		-14
Kaivosalan perustutkinto	13	30	52	21,2	39
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	29	27	28	28,6	-1
Kemiantekniikan perustutkinto	223	158	110	13,6	-113
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto		117	361	13,0	361
Kone- ja metallialan perustutkinto	3 202	3 176	2 730	4,2	-472
Koneistuksen perustutkinto	10	15	14		4

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Laboratorioalan perustutkinto	266	239	284	71,1	18
Lennonjohdon perustutkinto		12	17	17,6	17
Lentokoneasennuksen perustutkinto	117	123	128	16,4	11
Logistiikan perustutkinto	2 849	2 210	1 866	13,3	-983
Maanmittausalan perustutkinto	95	96	76	14,5	-19
Merenkulkualan perustutkinto	120	110	113	11,5	-7
Muovi- ja kumitekniiikan perustutkinto	74	55	60	8,3	-14
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus			13	15,4	13
Muu tai tuntematon rakennus- ja yhdyskunta-alan peruskoulutus	14	0	0		-14
Painoviestinnän perustutkinto	252	253	238	53,8	-14
Paperiteollisuuden perustutkinto	129	73	24	4,2	-105
Pintakäsittelyalan perustutkinto	665	687	663	66,4	-2
Prosessiteollisuuden perustutkinto		35	63	23,8	63
Puualan perustutkinto	650	721	573	17,8	-77
Rakennusalan perustutkinto	2 926	3 153	2 953	5,2	27
Suunnitteluassistentin perustutkinto	97	122	126	42,1	29
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	158	729	2 860	4,8	2 702
Sähköalan perustutkinto	3 676	3 384	366	5,7	-3 310
Sähkövoimatekniiikan perustutkinto	1	0	0		-1
Talotekniikan perustutkinto	1 741	1 813	1 470	2,9	-271
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	29	172	456	95,0	427
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	1	131	875	3,3	874
Turvallisuusalan perustutkinto	256	318	347	32,0	91
Vaatetusalan perustutkinto	453	297	61	95,1	-392
Veneenrakennuksen perustutkinto	49	59	54	9,3	5
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	185	263	278	88,8	93
Luonnonvara- ja ympäristöala	2 329	2 398	2 742	54,3	413
Hevostalouden perustutkinto	22	80	267	98,5	245
Kalatalouden perustutkinto	36	20	42	16,7	6
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	191	222	242	55,8	51
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	1 017	1 065	974	57,1	-43
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	510	541	588	3,6	78
Muu tai tuntematon maa- ja metsätalousalan peruskoulutus	13	7	1		-12
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	540	463	628	80,7	88
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	9 310	10 841	11 118	89,2	1 808
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	31	21	22	77,3	-9
Hiusalan perustutkinto	878	993	947	98,7	69
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	476	474	637	99,8	161
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	214	335	288	50,3	74
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	7 602	8 840	9 093	88,7	1 491
Lääkealan perustutkinto	109	178	131	89,3	22
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4 816	4 912	5 157	73,7	341
Catering-alan perustutkinto	1 412	1 319	1 084	72,6	-328
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	2 269	2 171	1 896	68,3	-373
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	6	218	959	72,2	953
Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto	0	3	0		-

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	175	227	168	82,1	-7
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	9	29	184	89,7	175
Matkailualan perustutkinto	636	738	729	85,3	93
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	309	206	137	75,2	-172
Ruokapalvelun perustutkinto	0	1	0		-
Muu koulutus	616	457	562	18,7	-54
Muu koulutus	616	457	562	18,7	-54
Yhteensä	47 903	51 520	50 815	50,6	2 912

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

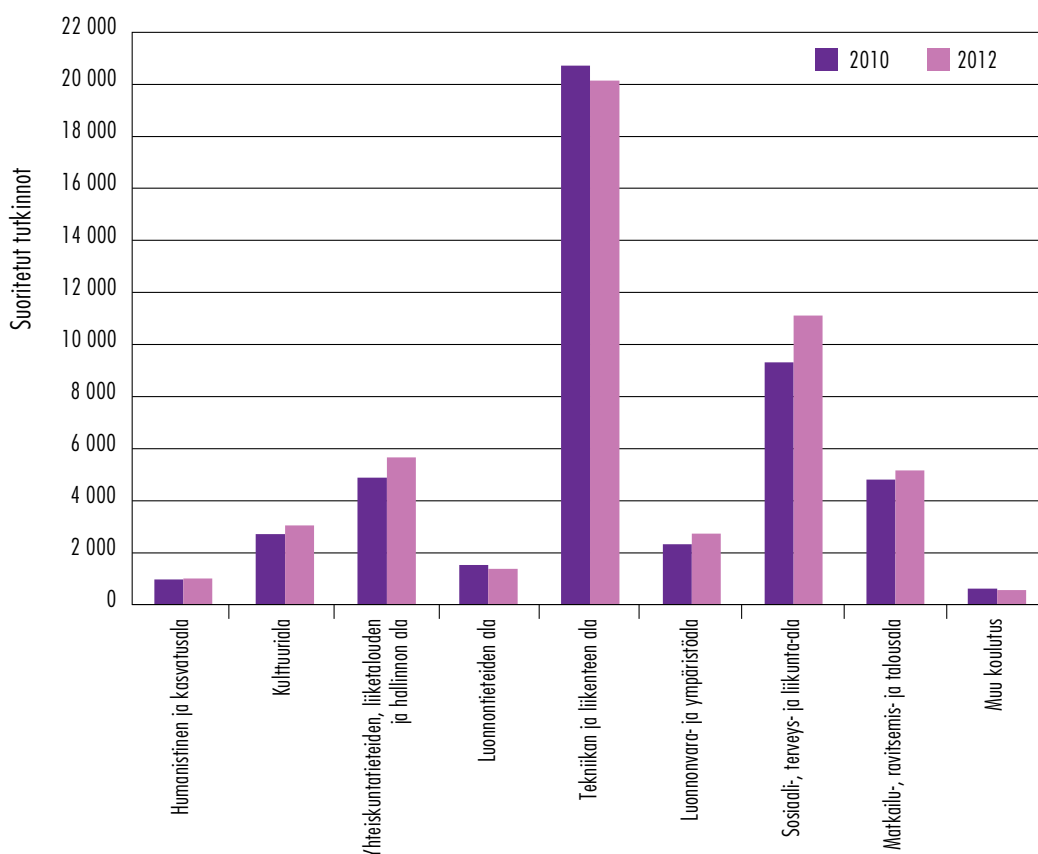
Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 15. Koulutusalojen osuudet (%) suoritetuista ammatillisista perustutkinnoista vuosina 2010–2012

Koulutusala	2010	2011	2012	Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	2,0	1,8	2,0	0,0
Kulttuuriala	5,7	5,7	6,0	0,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	10,2	12,1	11,1	0,9
Luonnontieteiden ala	3,2	2,7	2,7	-0,5
Tekniikan ja liikenteen ala	43,3	41,6	39,6	-3,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	4,9	4,7	5,4	0,5
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	19,4	21,0	21,9	2,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	10,1	9,5	10,1	0,0
Muu koulutus ¹⁾	1,3	0,9	1,1	-0,2
Kaikki yhteensä	100	100	100	

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 5. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneet vuosina 2010 ja 2012

Vuonna 2012 ammatillisen perustutkinnon suoritti 50 800 henkilöä. Heistä 46 700 suoritti tutkinnon oppilaitosmuotoisesta koulutuksesta ja 4 100 oppisopimuskoulutuksesta. Oppilaitosmuotoisena 36 500 suoritti tutkinnon ammatillisesta peruskoulutuksesta ja 10 200 näyttötutkintona. Tämä tarkoittaa, että noin 78 prosenttia oppilaitosmuotoisen koulutuksen tutkinnon suorittaneista suoritti tutkinnon ammatillisessa peruskoulutuksessa. Oppisopimuskoulutuksena 130 suoritti tutkinnon ammatillisesta peruskoulutuksesta ja 4 000 näyttötutkintona. Noin 97 prosenttia oppisopimuskoulutuksen tutkinnon suorittaneista suoritti tutkinnon näyttötutkintona.

Taulukko 16. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2012

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	643	154	797	221	221	442	643	375	1 018
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	203	107	310	147	147	294	203	254	457
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	393	47	440	74	74	514	393	121	514
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	47		47			47	47		47

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Kulttuuriala	2 684	305	2 989	4	49	53	2 688	354	3 042
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	1 395	160	1 555	2	15	17	1 397	175	1 572
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	687	74	761	1	6	7	688	80	768
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	279	52	331	1	26	27	280	78	358
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	250	15	265		2	2	250	17	267
Sirkusalan perustutkinto	16		16				16		16
Tanssialan perustutkinto: tanssija	42	4	46				42	4	46
Viestintäalan perustutkinto	15		15				15		15
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 152	791	4 943	5	708	713	4 157	1 499	5 656
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	4 136	791	4 927	5	708	713	4 141	1 499	5 640
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	16		16				16		16
Luonnontieteiden ala	1 104	150	1 254	1	121	122	1 105	271	1 376
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 104	150	1 254	1	121	122	1 105	271	1 376
Tekniikan ja liikenteen ala	15 206	3 563	18 769	80	1 295	1 375	15 286	4 858	20 144
Ammattilentäjä	39		39				39		39
Autoalan perustutkinto	1 746	207	1 953	13	145	158	1 759	352	2 111
Elintarvikealan perustutkinto	571	87	658		77	77	571	164	735
Kaivosalan perustutkinto	27	25	52				27	25	52
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	28		28				28		28
Kemiantekniikan perustutkinto	90	15	105		5	5	90	20	110
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	4	229	233	5	123	128	9	352	361
Kone- ja metallialan perustutkinto	2 265	348	2 613	12	105	117	2 277	453	2 730
Koneistuksen perustutkinto	14		14				14		14
Laboratorioalan perustutkinto	238	41	279		5	5	238	46	284
Lennonjohdon perustutkinto	17		17				17		17
Lentokoneasennuksen perustutkinto	128		128				128		128
Logistiikan perustutkinto	963	638	1 601	7	258	265	970	896	1 866
Maanmittausalan perustutkinto	58	2	60		16	16	58	18	76
Merenkulkualan perustutkinto	113		113				113		113
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	49		49		11	11	49	11	60
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	13		13				13		13
Painoviestinnän perustutkinto	177	22	199		39	39	177	61	238
Paperiteollisuuden perustutkinto	19	4	23		1	1	19	5	24
Pintakäsittelyalan perustutkinto	509	142	651		12	12	509	154	663
Prosessiteollisuuden perustutkinto	16	25	41		22	22	16	47	63
Puualan perustutkinto	453	95	548	1	24	25	454	119	573
Rakennusalan perustutkinto	2 080	664	2 744	31	178	209	2 111	842	2 953
Suunnitteluassistentin perustutkinto	109	11	120	1	5	6	110	16	126

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä	opetus- suunnitel- maperus- teinen	näyttötut- kintoon valmis- tava	yhteensä
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	2 225	511	2 736	6	118	124	2 231	629	2 860
Sähköalan perustutkinto	348	18	366				348	18	366
Talotekniikan perustutkinto	1 098	267	1 365	2	103	105	1 100	370	1 470
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	376	55	431		25	25	376	80	456
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	832	34	866		9	9	832	43	875
Turvallisuusalan perustutkinto	286	50	336	2	9	11	288	59	347
Vaatetusalan perustutkinto	60	1	61				60	1	61
Veneenrakennuksen perustutkinto	32	20	52		2	2	32	22	54
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	223	52	275		3	3	223	55	278
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 879	764	2 643	2	97	99	1 881	861	2 742
Hevostalouden perustutkinto	191	49	240		27	27	191	76	267
Kalatalouden perustutkinto	28	14	42				28	14	42
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	156	80	236	1	5	6	157	85	242
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	782	149	931		43	43	782	192	974
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	367	211	578	1	9	10	368	220	588
Muu tai tuntematon maa- ja metsätalousalan peruskoulutus	1		1				1		1
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	354	261	615		13	13	354	274	628
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6 066	3 796	9 862	20	1 236	1 256	6 086	5 032	11 118
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	8	1	9		13	13	8	14	22
Hiusalan perustutkinto	806	114	920	1	26	27	807	140	947
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	428	198	626		11	11	428	209	637
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	259		259		29	29	259	29	288
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	4 482	3 462	7 944	19	1 130	1 149	4 501	4 592	9 093
Lääkealan perustutkinto	83	21	104		27	27	83	48	131
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4 236	670	4 906	15	236	251	4 251	906	5 157
Catering-alan perustutkinto	1 017	24	1 041	2	41	43	1 019	65	1 084
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	1 864	12	1 876	9	11	20	1 873	23	1 896
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	423	421	844	1	114	115	424	535	959
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	166		166	1	1	2	167	1	168
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	30	132	162		22	22	30	154	184
Matkailualan perustutkinto	656	69	725	2	2	4	658	71	729
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	80	12	92		45	45	80	57	137
Muu koulutus ¹⁾	562		562				562		562
Muu koulutus	562		562				562		562
Kaikki yhteensä	36 532	10 193	46 725	127	3 963	4 090	36 659	14 156	50 815

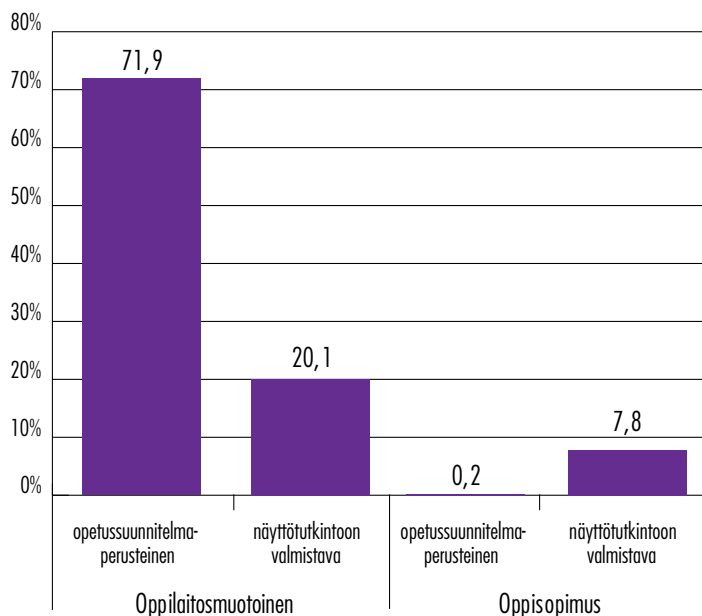
¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 17. Koulutusalojen osuudet (%) ammatillisten perustutkintojen suorittaneista vuonna 2012

	OPPILAITOSMUOTOINEN			OPPISOPIMUS			KAIKKI		
	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä	opetussuunnitelma-perusteinen	näyttötutkintoon valmistava	yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	1,8	1,5	1,7	-	5,6	5,4	1,8	2,6	2,0
Kulttuuriala	7,3	3,0	6,4	-	1,2	1,3	7,3	2,5	6,0
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11,4	7,8	10,6	3,9	17,9	17,4	11,3	10,6	11,1
Luonnontieteiden ala	3,0	1,5	2,7	0,8	3,1	3,0	3,0	1,9	2,7
Tekniikan ja liikenteen ala	41,6	35,0	40,2	63,0	32,7	33,6	41,7	34,3	39,6
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,1	7,5	5,7	1,6	2,4	2,4	5,1	6,1	5,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	16,6	37,2	21,1	15,7	31,2	30,7	16,6	35,5	21,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	11,6	6,6	10,5	11,8	6,0	6,1	11,6	6,4	10,1
Muu koulutus	1,5	-	1,2	-	-	-	1,5	-	1,1
YHTEENSÄ	100	100	100	97	100	100	100	100	100

Kuvio 6. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneet järjestämissuodon ja -tavan mukaan vuonna 2012 (%)

Erityisopetuksen opiskelijamäärä

Ammatillisen peruskoulutuksen erityisopetusta järjestetään ammatillisissa erityisopilaitoksissa ja muissa oppilaitoksissa. Erityisopetuksessa opiskeli vuonna 2012 noin 21 000 henkilöä. Vuonna 2010 opiskelijoita oli hieman vähemmän, 19 200. Vuonna 2012 oli 1 800 opiskelijaa enemmän erityisopetuksessa kuin vuonna 2010. Erityisopetuksessa opiskeli 10,7 prosenttia kaikista opiskelijoista vuonna 2012. Vuonna 2010 osuus oli 9,7 prosenttia.

Tilastotiedoissa ovat mukana ammatillisia perustutkintoja (opetussuunnitelmaperusteinen koulutus ja näyttötutkintoon valmistava koulutus) opiskelevat. Mukana ovat sekä ne opiskelijat, joiden tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen, että ne opiskelijat, joiden tavoitteena on tutkinnon osan tai osien suorittaminen. Luvut sisältävät oppisopimuskoulutuksessa opiskelevat. Noin 96 prosenttia erityisopetuksen opiskelijoista opiskeli opetussuunnitelmaperusteisessa oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Vuonna 2012 ammatillisten perustutkintojen miesopiskelijoista 12,6 prosenttia opiskeli erityisopetuksessa. Vastaava osuus naisten kohdalla oli 8,7 prosenttia. Vuonna 2010 miehistä 11,3 prosenttia ja naisista 8,0 prosenttia opiskeli erityisopetuksessa. Naisten osuudessa kaikista erityisopetuksen opiskelijoista ei tapahtunut muutoksia tarkasteluajanjaksolla. Vuonna 2010 osuus oli 40,7 prosenttia ja vuonna 2012 40,6 prosenttia.

Opiskelijat ovat erityisopetusryhmissä tai integroiduissa ryhmissä. Vuonna 2010 erityisopetusryhmissä opiskeli 4 250 opiskelijaa, vuonna 2012 heitä oli 4 260. Integroiduissa ryhmissä opiskelijoiden määrä kasvoi runsaasta neljästätoista tuhannesta lähes kuuteentoista tuhanteen. Suunta on edelleen se, että suurempi osa erityisopetuksen opiskelijoista opiskelee integroiduissa ryhmissä ja vähemmän erityisopetusryhmissä. Vuonna 2010 erityisopetusryhmissä opiskeli 22 prosenttia erityisopetuksen opiskelijoista, vuonna 2012 enää 20 prosenttia. Vastaavasti integroidussa opetuksessa opiskeli 74 prosenttia vuonna 2010 ja 75 prosenttia vuonna 2012. Tieto opetusryhmästä puuttuu noin neljältä prosentilta molempina vuosina. Nämä ovat näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen opiskelijoilta.

Taulukko 18. Ammatillisten perustutkintojen erityisopetuksen opiskelijamäärä opetusryhmän ja sukupuolen mukaan vuosina 2010–2012 ¹⁾

	2010			2011			2012		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Erityisopetusryhmä	2 716	1 529	4 245	2 739	1 539	4 278	2 764	1 495	4 259
Integroitu ryhmä	8 319	5 919	14 238	8 691	6 147	14 838	9 244	6 522	15 766
Ei tietoa (näyttötutkinnot ja oppisopimus)	323	350	673	368	422	790	432	493	925
Kaikki yhteensä	11 358	7 798	19 156	11 798	8 108	19 906	12 440	8 510	20 950
Erityisopetusryhmä	23,9	19,6	22,2	23,2	19,0	21,5	22,2	17,6	20,3
Integroitu ryhmä	73,2	75,9	74,3	73,7	75,8	74,5	74,3	76,6	75,3
Ei tietoa (näyttötutkinnot ja oppisopimus)	2,8	4,5	3,5	3,1	5,2	4,0	3,5	5,8	4,4
Kaikki yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kokonaisopiskelijamäärä	100 283	97 183	197 466	100 599	99 534	200 133	98 271	97 837	196 108
Erityisopiskelijoiden osuus (%) kokonaisopiskelijoiden määrästä	11,3	8,0	9,7	11,7	8,1	9,9	12,7	8,7	10,7

¹⁾ Ei sisällä Ahvenanmaata (Ahvenanmaalla ei ole erityisopetusta).

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen-aineisto

Kokonaisopiskelijamäärän lähde on Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu.

Vuonna 2012 opiskeli koko maassa erityisopetuksessa 10,7 prosenttia kaikista ammatillisten perustutkintojen opiskelijoista. Lapin, Keski-Suomen, Päijät-Hämeen, Pirkanmaan, Uudenmaan, Etelä-Savon ja Kainuun maakunnissa oli koko maata pienempi osuus.

Kanta-Hämeen ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa oli suhteessa maakunnan opiskelijamäärään eniten erityisopetuksen opiskelijoita. Molemmassa 15,3 prosenttia opiskelijoista opiskeli erityisopetuksessa. Vähiten erityisopetuksen opiskelijoita suhteessa maakunnan koko opiskelijamäärään oli Lapin (8,1 %) ja Keski-Suomen (8,4 %) maakunnissa. Eniten erityisopetuksen opiskelijoita (4 760) oli vuonna 2012 Uudenmaan maakunnassa ja vähiten Etelä-Karjalan maakunnassa (510).

Päijät-Hämeen ja Kainuun maakunnissa osuus, joka opiskelee erityisopetuksessa, on hiukan pienentynyt vuodesta 2010 vuoteen 2012. Kaikissa muissa maakunnissa osuus on kasvanut. Kasvu on ollut suurinta Keski-Pohjanmaan (3 %), Etelä-Pohjanmaan (2,8 %), Kymenlaakson (2,4 %) ja Varsinais-Suomen (2,2 %) maakunnissa.

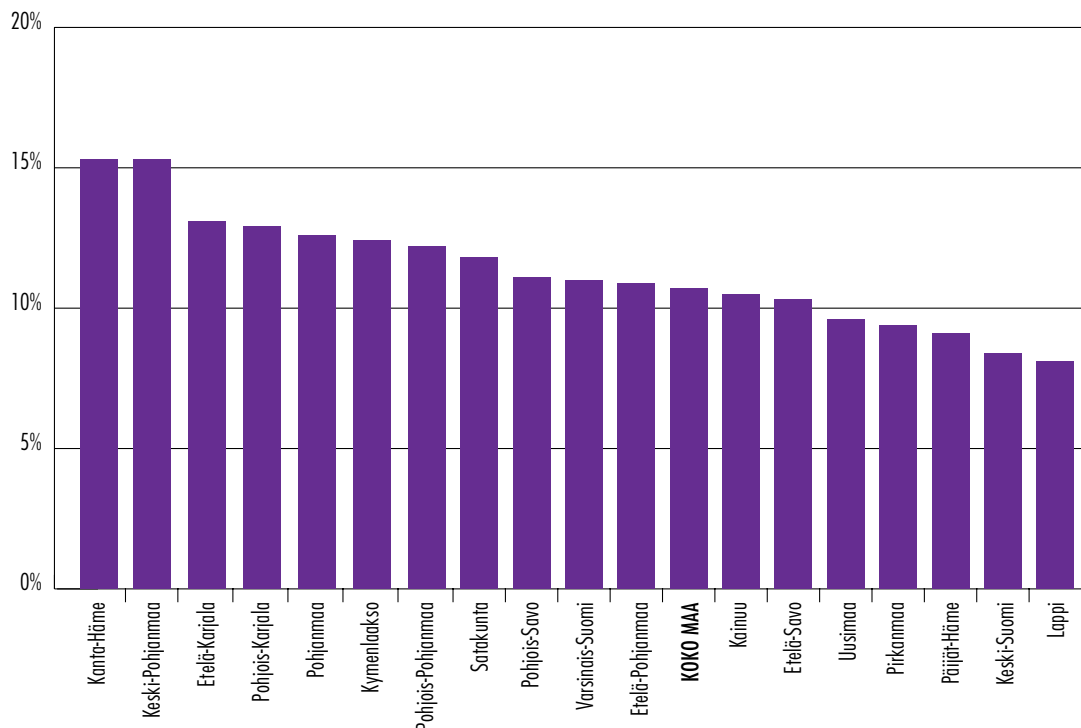
Taulukko 19. Ammatillisten perustutkintojen erityisopetuksen opiskelijamäärä koulutuksen maakunnan mukaan vuosina 2010–2012

Koulutuksen maakunta	2010		2011		2012		Muutos 2010/2012	
	lkm	osuus (%) opiskelijamäärästä	lkm	osuus (%) opiskelijamäärästä	lkm	osuus (%) opiskelijamäärästä	lkm	%-yksikkö
Uusimaa	4 320	8,9	4 413	9,1	4 763	9,6	443	0,7
Varsinais-Suomi	1 396	8,8	1 464	9,3	1 698	11,0	302	2,2
Satakunta	1 031	11,7	1 032	11,7	1 015	11,8	-16	0,2
Kanta-Häme	967	13,6	1 004	14,5	1 065	15,3	98	1,8
Pirkanmaa	1 635	9,3	1 572	8,6	1 707	9,4	72	0,1
Päijät-Häme	764	9,6	845	10,0	772	9,1	8	-0,4
Kymenlaakso	599	10,0	604	10,0	749	12,4	150	2,4
Etelä-Karjala	477	12,3	511	12,8	510	13,1	33	0,8
Etelä-Savo	497	8,5	628	10,3	628	10,3	131	1,9
Pohjois-Savo	1 040	10,7	1 102	11,1	1 097	11,1	57	0,4
Pohjois-Karjala	888	12,3	983	13,7	879	12,9	-9	0,5
Keski-Suomi	866	7,7	928	8,4	921	8,4	55	0,7
Etelä-Pohjanmaa	800	8,1	796	9,5	809	10,9	9	2,8
Pohjanmaa	687	11,3	694	11,0	783	12,6	96	1,3
Keski-Pohjanmaa	450	12,3	529	14,6	547	15,3	97	3,0
Pohjois-Pohjanmaa	1 764	11,0	1 847	11,4	1 960	12,2	196	1,2
Kainuu	325	10,7	312	9,7	339	10,5	14	-0,2
Lappi	650	7,4	642	7,3	708	8,1	58	0,8
Kaikki yhteensä	19 156	9,7	19 906	9,9	20 950	10,7	1 794	1,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen-aineisto

Kokonaisopiskelijamäärän lähde on Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu.

Kuvio 7. Ammatillisten perustutkintojen erityisopetuksen osuus (%) kaikista opiskelijoista maakunnittain vuonna 2012

Erityisopetuksen yleisin peruste oli vuonna 2012 ”muu syy, joka edellyttää erityisopetusta”. Tämä peruste oli neljänneksellä (25,5 %, 5 350 opiskelijaa) opiskelijoista. Vähennystä vuoteen 2010 verrattuna oli noin 500 opiskelijaa, viisi prosenttia. Toiseksi yleisin peruste erityisopetukseen vuonna 2012 oli kielelliset vaikeudet (opiskelijat, joilla on vaikeita lukemiseen, kirjoittamiseen ja puhumiseen liittyviä vaikeuksia kuten vaikea lukiongelmia, dysfasia tai dyslexia). Vuonna 2012 tämä peruste oli 26 prosentilla (5 540 opiskelijaa). Kasvua vuodesta 2010 vuoteen 2012 oli seitsemäntoista prosenttia. Yli kymmenessä prosentissa oli vuonna 2012 perusteena erityisopetukseen hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (16 %, opiskelijat, joilla on diagnosoituja hahmottamiseen, tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyviä vaikeuksia kuten AD/HD tai ADD) sekä lievä kehityksen viivästymä (10 %, opiskelijat, joilla on laajoja oppimisvaikeuksia, muttei kuitenkaan vaikeaa kehityksen viivästymää). Molemmat perusteet ovat lisääntyneet vajaalla kolmella prosentilla vuodesta 2010 vuoteen 2012. Kuulovamma ja näkövamma olivat kumpikin perusteena alle yhdessä prosentissa.

Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset

Rahoitussihteeri Eija Leminen
Erityisasiantuntija Lea Juhola

Ammatillista peruskoulutusta voidaan järjestää kahdessa eri rahoitusmuodossa:

- oppilaitosmuotoinen
- oppisopimuskoulutuksena toteutettava

Kummassakin muodossa koulutusta voidaan toteuttaa joko opetussuunnitelmaperusteisesti tai näyttötutkintoperusteisesti.

Perustutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa. Perustutkinnot on jaettu kahdeksaan eri koulutusalaan.

Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset vuonna 2012

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus

Vuonna 2012 oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulutusta antoi yhteensä 136 koulutuksen järjestäjää, joista 38 oli kuntayhtymiä, 11 kuntaa ja 86 yksityisiä yhteisöjä tai säätiöitä ja 1 valtion oppilaitos. Kuntien ja kuntayhtymien määrä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä on vähentynyt edellisvuodesta kahdella ja yksityisten pysynyt samana.

Vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset olivat 1,7 miljardia euroa. Vuonna 2010 ammatilliseen peruskoulutukseen käytettiin 0,1 miljardia euroa vähemmän. Opiskelijakohtaiset kustannukset nousivat vuosien 2010-2012 välisenä aikana vajaa kaksi prosenttia.

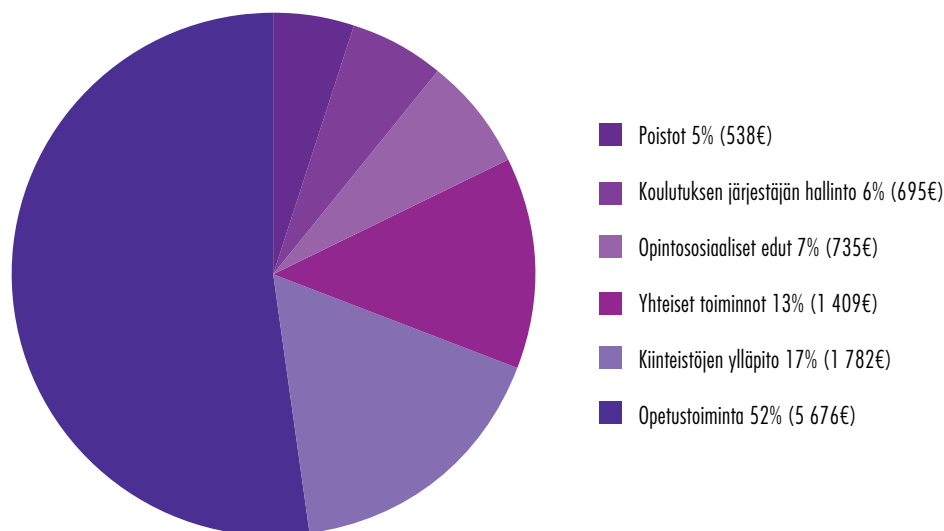
Taulukko 20. Kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Koulutuksen järjestäjä	Kustannukset
Kuntayhtymät	992 miljoonaa euroa
Kunnat	251 miljoonaa euroa
Yksityiset	405 miljoonaa euroa
Valtio	3,1 miljoonaa euroa

Lähde: Opetushallitus

Vuosien 2010-2012 välisenä aikana oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen opetustoiminnan kustannukset nousivat 8,7 prosenttia ja kiinteistöjen ylläpidon kustannukset 7,2 prosenttia. Yhteiset toiminnot, joihin kuuluu mm. opetuksen hallinto, tietohallinto ja markkinointi, nousivat 10,8 prosenttia. Koulutuksen järjestäjien hallintokulut alenivat samana ajanjaksona 8,4 prosenttia.

Kuvio 8. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen toimintojen osuus yksikkökustannuksista vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus

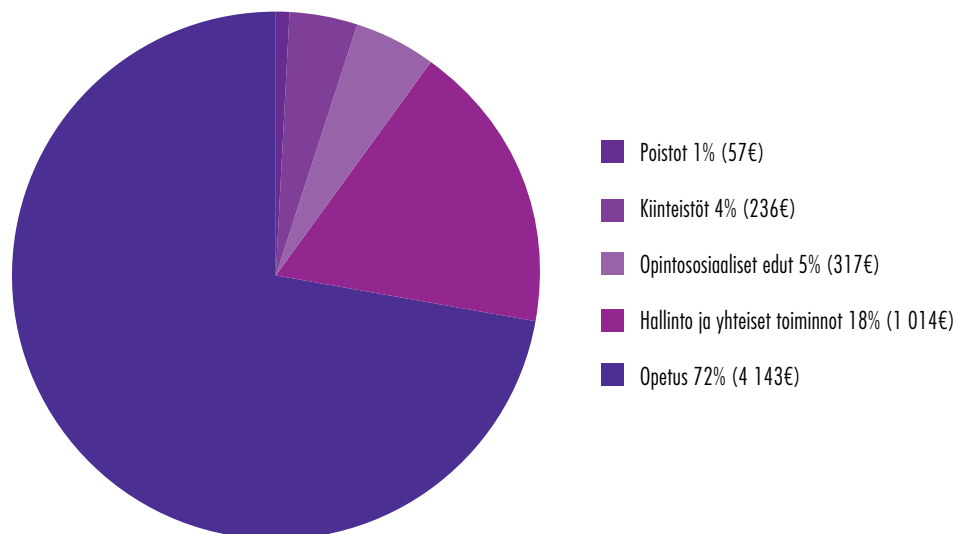
Koulutusaloittain tarkasteltuna oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikkökustannukset vaihtelevat yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan 8 100:sta luonnonvara- ja ympäristöalan 16 200 euroon.

Oppisopimuskoulutuksena toteutettava ammatillinen peruskoulutus

Vuonna 2012 oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjiä oli 67. Niistä oli kuntayhtymiä 33, yksityisiä koulutuksen järjestäjiä 27 ja kunnallisia koulutuksen järjestäjiä 10. Vuodesta 2010 koulutuksen järjestäjien määrä on vähentynyt kolmella.

Toiminnoittain tarkasteltuna oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen kustannuksien jakautumisessa ei ole tapahtunut muutosta vuosien 2010 ja 2012 välisenä aikana. Kustannuksista suurimman osan, eli 72 prosenttia, muodostavat opetuksen kustannukset. Hallinto ja yhteiset toiminnot muodostavat kustannuksista 18 prosenttia. Vuodesta 2010 hallinnosta ja yhteisistä toiminnoista aiheutuvat kustannukset kasvoivat 11,5 prosenttia ja opetustoiminta 7,5 prosenttia.

Kuvio 9. Oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen toimintojen osuus yksikkökustannuksista vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus

Vuonna 2012 koulutusaloittain tarkasteltuna oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijakohtaiset kustannukset olivat keskimäärin noin 6 200 euroa. Suurimmat kustannukset olivat kulttuurialalla (lähes 6 600 euroa) ja pienimmät kustannukset olivat yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla (noin 5 700 euroa).

Taulukko 21. Ammatillisen peruskoulutuksen käyttökustannukset koulutusaloittain vuosina 2008–2012 (euroa/opiskelija)

Koulutusala	2008	2009	2010	2011	2012
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus					
Humanistinen ja kasvatusala	9 917	10 237	10 189	10 151	10 503
Kulttuuriala	11 187	11 300	11 520	11 473	11 649
Yht.k.tiet., liiketal. ja hall. ala	7 510	7 786	7 890	7 938	8 142
Luonnontieteiden ala	7 560	8 063	8 204	8 447	8 608
Tekniikan ja liikenteenala	10 652	11 192	11 263	11 042	11 448
Luonnonvara- ja ympäristöala	15 628	15 924	15 880	15 815	16 215
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 755	8 900	8 964	8 926	9 178
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	11 069	11 523	10 909	10 749	11 073
Vamm. (erit. teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	.	.	31 021	31 245	31 835
Vamm. (ei erit. teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	.	.	13 227	13 216	14 436
Maahanmuuttajien valmistava koulutus	.	.	8 984	8 867	9 179
Amm. perusk. ohjaava ja valmistava koulutus	.	.	9 245	8 694	9 002
Yhteensä	10 232	10 604	10 834	10 716	11 029
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	5 745	5 519	5 766	6 060	6 259

Lähde: Opetushallitus

Taulukko 22. Ammatillisen peruskoulutuksen vuosiopiskelijat ja käyttökustannukset koulutusaloittain ja omistajatyypeittäin vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

	Yksityinen		Kunta		Kuntayhtymä		Yhteensä ¹	
	Opiskelijoita	Euroa/opiskelija	Opiskelijoita	Euroa/opiskelija	Opiskelijoita	Euroa/opiskelija	Opiskelijoita	Euroa/opiskelija
Humanistinen ja kasvatusala	2 051	10 540	-	-	508	10 353	2 559	10 503
Kulttuuriala	1 661	15 367	1 048	11 628	7 283	10 717	10 039	11 649
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 484	9 073	1 862	7 664	9 508	7 687	16 867	8 142
Luonnontieteiden ala	1 489	9 536	460	8 088	2 774	8 167	4 728	8 608
Tekniikan ja liikenteen ala	7 126	14 116	10 825	11 551	39 150	10 935	57 100	11 448
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 770	18 641	383	20 735	6 388	15 243	8 561	16 215
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 508	10 078	5 928	9 060	16 584	8 967	27 037	9 178
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 582	13 616	2 391	10 811	10 816	10 264	16 829	11 073
Vamm. (erit. teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	1 753	31 839	-	-	124	31 779	1 877	31 835
Vamm. (ei erit. teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	305	14 949	89	12 901	574	14 401	968	14 436
Maahanmuuttajien valmistava koulutus	452	10 019	523	8 698	620	8 974	1 596	9 179
Amm. perusk. ohjaava ja valmistava koulutus	188	8 771	347	8 166	1 023	9 329	1 559	9 002
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä ¹	30 369	13 350	23 856	10 532	95 351	10 399	149 721	11 029
Humanistinen ja kasvatusala	260	6 790	167	5 403	254	5 759	681	6 065
Kulttuuriala	14	4 155	34	7 560	113	6 577	161	6 585
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	981	5 836	312	5 912	1 159	5 599	2 452	5 734
Luonnontieteiden ala	122	6 530	19	5 375	65	6 067	206	6 277
Tekniikan ja liikenteen ala	1 148	7 330	634	6 216	2 469	5 748	4 251	6 245
Luonnonvara- ja ympäristöala	30	6 144	61	5 968	306	6 090	397	6 075
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	670	6 810	1 041	6 417	2 164	6 191	3 875	6 359
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	125	6 117	231	5 836	390	6 767	746	6 369
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä	3 350	6 649	2 500	6 178	6 920	5 951	12 770	6 179

¹ Sisältää Saamelaisalueen koulutuskeskuksen.

Lähde: Opetushallitus

Valtionosuusrahoituksen suhde kustannuksiin

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus

Vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen perusteena käytetty keskimääräinen yksikköhinta oli 11 279 euroa opiskelijaa kohden.

Valtionosuusperuste kattoi opiskelijakohtaisista kustannuksista keskimäärin 103 prosenttia. Yksityisten koulutuksen järjestäjien valtionosuusperuste kattoi kustannuksista 104 prosenttia. Kuntien järjestämässä koulutuksessa valtionosuusperuste kattoi 102 prosenttia ja kuntayhtymien järjestämässä koulutuksessa 102 prosenttia toteutuneista kustannuksista. Valtionosuuden ja kustannusten välinen suhde vaihtelee kuitenkin koulutuksen järjestäjittäin paljon.

Taulukko 23. Ammatillisen peruskoulutuksen toteutuneiden kustannusten ja valtionosuuden laskennallisen perusteen vertailu vuosina 2008–2012

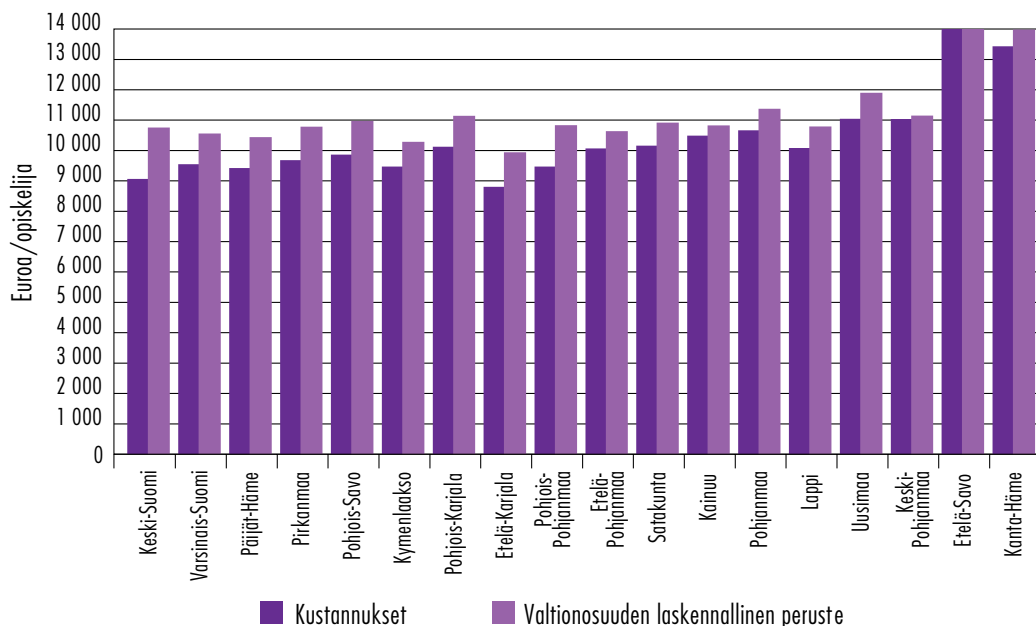
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus	2008	2009	2010	2011	2012
Käyttökustannukset yhteensä, euroa/opiskelija	9 523	10 008	10 238	10 656	10 989
Valtionosuusperuste, euroa/opiskelija	9 710	10 308	10 589	10 776	11 279
Valtionosuusperusteen osuus käyttökustannuksista, %	102	103	103	101	103
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus					
Käyttökustannukset yhteensä, euroa/opiskelija	5 604	5 419	5 652	5 955	6 144
Valtionosuusperuste, euroa/opiskelija	7 537	6 527	6 713	6 824	7 165
Valtionosuusperusteen osuus käyttökustannuksista, %	135	120	119	115	117

Kustannukset ja yksikköhinnat kunnallisilla arvonlisäverottomina, yksityisillä arvonlisäverollisina. Ei sisällä valtion ammatillista peruskoulutusta.

Lähde: Opetushallitus

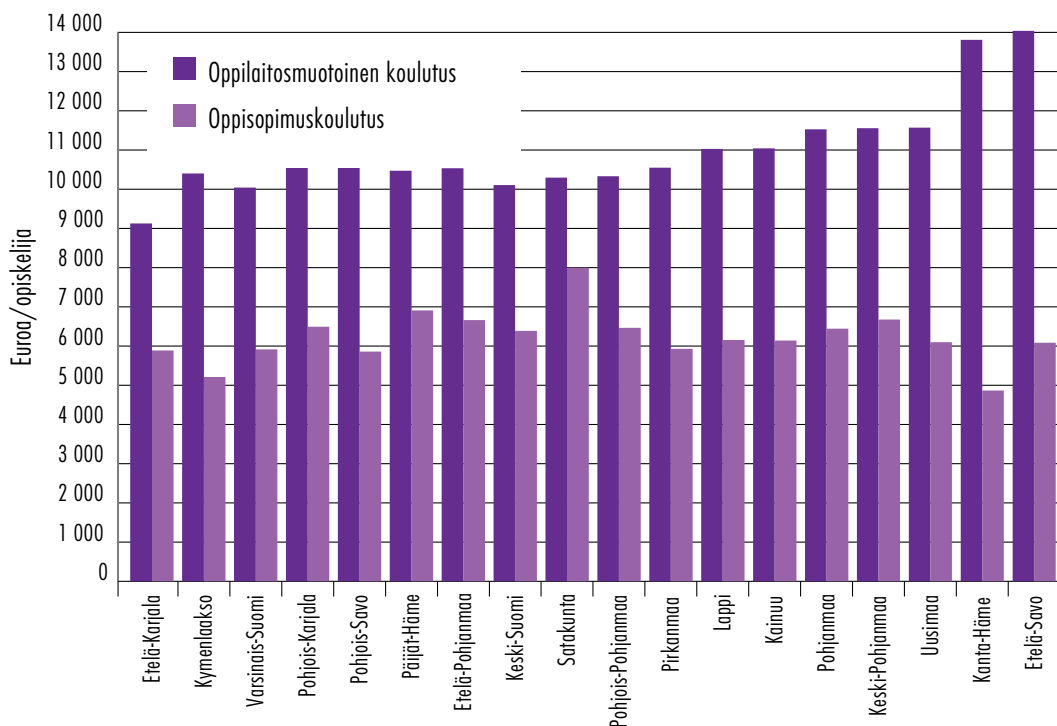
Maakunnittain tarkasteltuna oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen laskennallinen valtionosuuden peruste kattoi vuonna 2012 parhaiten kustannukset Keski-Suomessa.

Kuvio 10. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikkökustannukset ja valtionosuuden laskennallinen peruste maakunnittain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

Kustannukset ja yksikköhinnat kunnallisilla arvonlisäverottomina, yksityisillä arvonlisäverollisina. Ei sisällä vuokriin sisältyviä pääomakorvauksia.

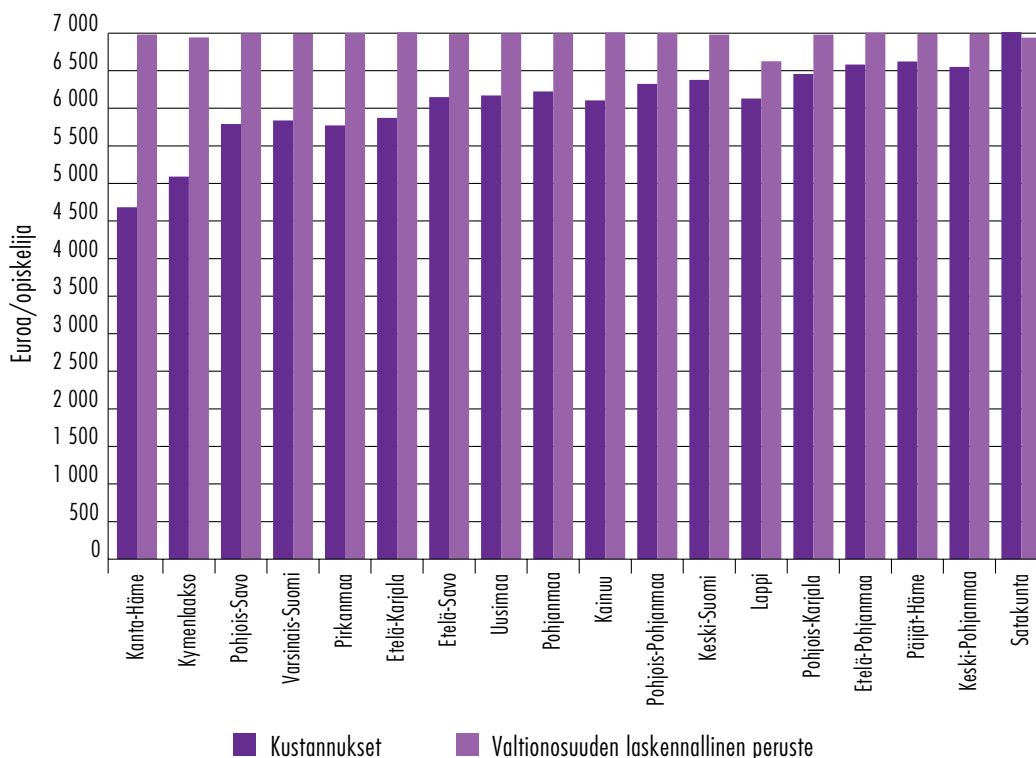
Kuvio 11. Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset maakunnittain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

Oppisopimuskoulutuksena toteutettava ammatillinen peruskoulutus

Vuonna 2012 maakunnittain tarkasteltuna oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen laskennallinen valtiosuuden peruste kattoi kustannukset parhaiten Kanta-Hämeessä ja Kymenlaaksossa.

Kuvio 12. Oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikkökustannukset ja valtiosuuden laskennallinen peruste maakunnittain vuonna 2012

Kustannukset ja yksikköhinnat kunnallisilla ALV-verottomina, yksityisillä ALV-verollisina. Kustannukset eivät sisällä sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakorvauksia.

Opiskelijakohtaiset kustannukset

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus

Vuonna 2012 oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijakohtaiset kustannukset olivat 11 664 euroa. Vuoteen 2010 verrattaessa opiskelijakohtaiset kustannukset ovat nousseet keskimäärin 7,6 prosenttia. Määrällisesti eniten kustannukset nousivat tekniikan ja liikenteen koulutusalailla.

Kuntien ja kuntayhtymien opiskelijakohtaiset yksikkökustannukset ovat yli 2750 euroa pienemmät kuin yksityisillä koulutuksenjärjestäjillä. Vuodesta 2010 kuntayhtymien ja kuntien tuottaman koulutuksen kustannukset kasvoivat 8 prosenttia ja yksityisten järjestämän koulutuksen 6,2 prosenttia.

Taulukko 24. Ammatillisen peruskoulutuksen käyttökustannukset omistajatyypeittäin ja toiminnoittain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

	Koulutuksen järjestäjä	Opiskelijoita	Opiskelijoita/koulutuksen järjestäjä	Opetus	Kiinteistöt	Op.sos.edut (majoitus ja opiskelijaruokailu)	Yhteiset toiminnot	Ylläpitäjän hallinto	Poistot	Yhteensä
Yksityinen	86	30 369	353	7 124	2 153	1 237	1 969	867	511	13 861
Kunta	11	23 856	2 169	6 062	2 499	447	1 039	484	624	11 155
Kuntayhtymä	38	95 351	2 509	5 880	1 682	667	1 565	605	676	11 075
Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä¹	136	149 721	1 101	6 167	1 910	751	1 561	641	634	11 664
Yksityinen	27	3 350	124	4 346	482	217	980	623	215	6 863
Kunta	8	2 500	312	5 071	92	285	471	259	4	6 182
Kuntayhtymä	32	6 920	216	4 284	206	414	673	374	41	5 992
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä	67	12 770	191	4 454	256	337	714	417	80	6 258

¹ Sisältää Saamelaisalueen koulutuskeskuksen.

Lähde: Opetushallitus

Taulukko 25. Ammatillisen peruskoulutuksen käyttökustannukset koulusaloinnain vuonna 2012 (euroa/opiskelija)

Koulutusala	Opetus	Kiinteistöt	Opintosisaaliset edut	Yhteiset toiminnot	Ylläpitäjän hallinto	Poistot	Yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	4 952	1 557	1 569	1 517	908	520	11 023
Kulttuuriala	6 306	2 241	731	1 714	658	624	12 274
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 422	1 132	497	1 472	619	374	8 516
Luonnontieteiden ala	4 544	1 266	515	1 637	647	408	9 017
Tekniikan ja liikenteen ala	6 452	2 285	651	1 446	614	842	12 290
Luonnonvara- ja ympäristöala	8 753	2 763	1 910	2 085	705	920	17 136
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	5 214	1 352	594	1 416	602	361	9 539
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	6 173	1 854	744	1 644	658	592	11 665
Vamm. (erit.teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	19 401	3 895	3 083	4 176	1 280	1 004	32 839
Vamm. (ei erit.teht.) valm. ja kunt. op. ja ohj.	9 989	1 248	822	1 524	853	263	14 699
Maahanmuuttajien valmistava koulutus	5 277	1 314	457	1 512	619	412	9 591
Amm. perusk. ohjaava ja valmistava koulutus	5 434	1 206	502	1 318	542	363	9 365

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä	6 167	1 910	751	1 561	641	634	11 664
Koulutusala	Opetus	Kiinteistöt	Opintosisiaaliset edut	Yhteiset toiminnot	Ylläpitäjän hallinto	Poistot	Yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	4 340	311	335	661	419	72	6 138
Kulttuuriala	4 860	191	665	571	298	51	6 636
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 003	229	176	987	338	130	5 863
Luonnontieteiden ala	4 416	287	75	992	506	75	6 351
Tekniikan ja liikenteen ala	4 610	313	174	609	539	88	6 333
Luonnonvara- ja ympäristöala	4 382	199	514	603	377	47	6 122
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 501	217	630	662	349	47	6 406
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4 875	209	187	747	351	69	6 438
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen peruskoulutus yhteensä	4 454	256	337	714	417	80	6 258

Lähde: Opetushallitus

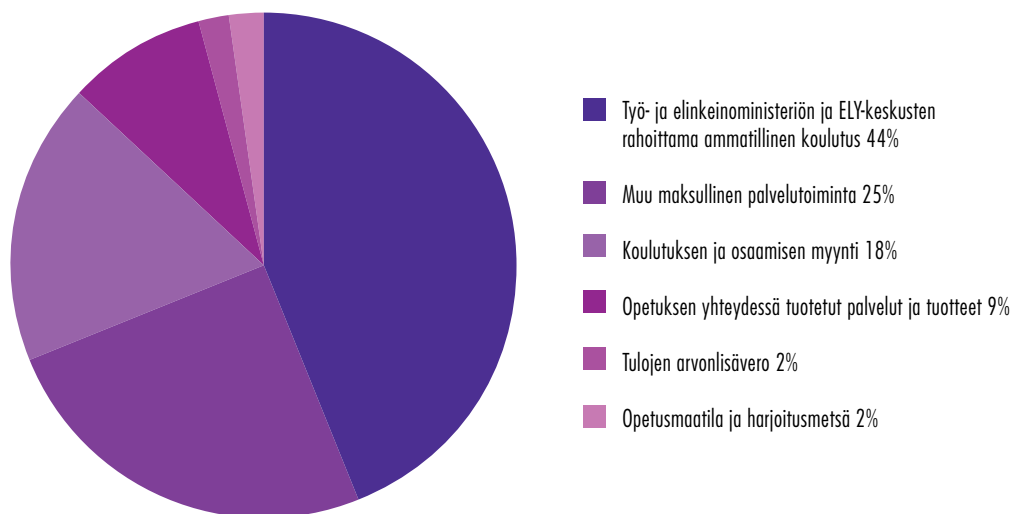
Maksullinen palvelutoiminta

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus

Yksikköhintarahoituksen lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät hankkivat rahoitusta toimintaansa maksullisella palvelutoiminnalla. Maksullisessa palvelutoiminnassa koulutuksenjärjestäjä laskuttaa ulkopuolisia palvelujen ostajia järjestämästään koulutuksesta, myymistään tuotteista ja muista palveluista.

Vuonna 2012 maksullisen palvelutoiminnan bruttotulot ammatillisen koulutuksen järjestäjille olivat lähes 450 miljoonaa euroa. Vuodesta 2010 maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat bruttotulot ovat laskeneet noin 11 prosenttia. Opetuksen yhteydessä tuotetut palvelut ja tuotteet muodostavat noin 9 prosentin osuuden maksullisesta palvelutoiminnasta saatavasta rahoituksesta.

Kuvio 13. Ammatillisen peruskoulutuksen maksullisen palvelutoiminnan eri toimintamuotojen tulojen osuus vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot

Seuraavassa tarkastellaan ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistavien koulutusten opiskelijoita. Oppisopimuskoulutuksen osuus on näytetty vuoden 2012 osalta omassa sarakkeessaan. Tämän lisäksi oppisopimusopiskelijoista esitetään oma erillinen katsaus ammatillista koulutusta käsittelevän luvun lopuksi.

Ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat

Vuonna 2012 ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa aloitti 21 400 opiskelijaa, mikä oli noin 900 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2010. Naisia aloittaneista oli 57 prosenttia. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla aloittaneista yli 90 prosenttia oli naisia. Tekniikan ja liikenteen koulutusala oli puolestaan edelleen vahvasti miesvaltainen.

Oppisopimuskoulutuksen osuus aloittaneista oli noin kolmannes, eli hieman vajaa 6 700 opiskelijaa.

Taulukko 26. Ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat koulutusaloittain vuosina 2010–2012

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	, josta naisia (%)	oppisopimus (%)	oppisopimus lkm	Muutos 2010/2012 lkm	%
Humanistinen ja kasvatusala	570	543	458	76,4	25,3	116	-112	-19,6
Kulttuuriala	1 186	1 115	1 067	63,5	31,8	339	-119	-10,0
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 251	5 854	6 447	68,9	44,5	2 867	-804	-11,1
Luonnontieteiden ala	326	290	234	24,4	11,5	27	-92	-28,2
Tekniikan ja liikenteen ala	6 662	6 434	5 499	12,6	31,4	1 725	-1 163	-17,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 457	1 417	1 337	53,4	12,4	166	-120	-8,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	3 919	3 655	3 670	76,5	15,8	581	-249	-6,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 189	3 056	2 728	90,4	32,0	873	-461	-14,5
KOKO MAA yhteensä	24 560	22 364	21 440	56,9	31,2	6 694	-3 120	-12,7

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskelevat

Ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskelevien määrä on viime vuosina hieman laskenut. Vuonna 2012 ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskeli kaikkiaan 48 700 opiskelijaa, mikä on 2 600 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2010.

Sosiaali-, terveys- ja liikunnan koulutusaloilla opiskelevien määrä on kuitenkin ollut kasvussa. Vuodesta 2010 vuoteen 2012 sosiaali- ja terveysalojen yhteisten ohjelmien opintoalalla opiskelevien määrä on kasvanut kolmanneksella ja kuntoutuksen ja liikunnan opintoalalla lähes viidenneksellä. Myös käsi- ja taideteollisuuden sekä tekstiili- ja vaate-tekniikan opintoaloilla opiskelevien määrä on kasvanut.

Lukumääräisesti eniten opiskelijamäärät ovat vähentyneet tekniikan ja liikenteen sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusaloilla. Vuonna 2012 kyseisillä koulutusaloilla ammattitutkintoon opiskeli 2 135 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2010.

Ammattitutkintoon opiskelevista naisia oli vajaa 56 prosenttia ja oppisopimusopiskelijoita 38 prosenttia. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnonalalla opiskelleista 52 prosenttia opiskeli oppisopimusmuotoisesti. Luonnonvara- ja ympäristöalalla oppisopimusopiskelijoiden osuus oli 17 prosenttia.

Taulukko 27. Ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen kaikki opiskelijat koulutus- ja opintoalaluokittain vuosina 2010–2012

	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopimus (%)	Oppisopimus (lkm)	Muutos 2010/2012 lkm	%
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala yhteensä	1 300	1 221	1 151	76,5	24,3	280	-149	-11,5
Vapaa-aika- ja nuorisotyö	922	876	789	85,3	24,1	190	-133	-14,4
Kielitieteet	122	122	126	69,8	4,8	6	4	3,3
Muu humanistisen ja kasvatustieteiden ala koulutus	256	223	236	50,8	35,6	84	-20	-7,8
Kulttuuriala yhteensä	2 542	2 632	2 601	62,5	38,5	1 002	59	2,3
Käsi- ja taideteollisuus	513	589	634	71,6	19,9	126	121	23,6
Viestintä ja informaatiotieteet	1 855	1 905	1 766	59,7	46,9	829	-89	-4,8
Teatteri ja tanssi	162	126	134	67,2	34,3	46	-28	-17,3
Musiikki	12	12	67	38,8	1,5	1	55	458,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala yhteensä	15 135	12 017	14 469	66,8	52,1	7 535	-666	-4,4
Liiketalous ja kauppa	15 135	12 017	14 469	66,8	52,1	7 535	-666	-4,4
Luonnontieteiden ala yht.	687	708	634	18,6	20,5	130	-53	-7,7
Tietojenkäsittely	687	708	634	18,6	20,5	130	-53	-7,7
Tekniikan ja liikenteen ala yhteensä	14 386	14 008	12 917	12,4	41,2	5 328	-1 469	-10,2
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	3 833	3 909	3 386	5,7	39,1	1 325	-447	-11,7
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	1 924	1 850	1 808	5,0	24,3	440	-116	-6,0
Sähkö- ja automaatiotekniikka	1 206	1 304	1 059	2,5	58,6	621	-147	-12,2
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	380	383	348	8,6	6,9	24	-32	-8,4
Graafinen ja viestintätieteiden ala	415	314	218	30,3	80,3	175	-197	-47,5
Elintarvikeala ja biotekniikka	389	368	318	63,2	58,5	186	-71	-18,3
Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	1 048	987	1 052	23,8	59,3	624	4	0,4
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	101	127	135	80,0	11,9	16	34	33,7
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	2 945	2 611	2 553	8,1	41,4	1 057	-392	-13,3
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	2 145	2 155	2 040	21,3	42,2	860	-105	-4,9
Luonnonvara- ja ympäristöala yhteensä	3 163	3 249	3 168	56,6	17,0	540	5	0,2
Maatalous	896	836	845	47,9	19,8	167	-51	-5,7
Puutarhatalous	528	589	498	80,1	18,3	91	-30	-5,7
Kalatalous	110	88	121	7,4	15,7	19	11	10,0
Metsätalous	437	489	500	15,2	3,8	19	63	14,4

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopi- mus (%)	Oppisopi- mus (lkm)	Muutos 2010/2012 lkm	%
Luonto- ja ympäristöala	574	529	472	46,4	2,5	12	-102	-17,8
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	618	718	732	93,4	31,7	232	114	18,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala yhteensä	7 798	7 882	8 023	78,6	20,7	1 662	225	2,9
Sosiaaliala	3 970	3 805	3 678	91,3	28,9	1 063	-292	-7,4
Terveysala	483	551	511	95,3	6,8	35	28	5,8
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	605	768	799	81,9	32,5	260	194	32,1
Kuntoutus ja liikunta	2 161	2 254	2 546	54,8	10,1	256	385	17,8
Tekniset terveyspalvelut	563	487	483	84,1	8,9	43	-80	-14,2
Kauneudenhoitoala	16	17	6	100,0	83,3	5	-10	-62,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala yhteensä	6 286	6 125	5 752	90,0	35,2	2 024	-534	-8,5
Matkailuala	403	363	370	78,9	13,8	51	-33	-8,2
Majoitus- ja ravitsemisala	1 242	1 135	947	79,9	22,8	216	-295	-23,8
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	857	847	682	87,2	30,2	206	-175	-20,4
Puhdistuspalvelut	3 784	3 780	3 753	94,1	41,3	1 551	-31	-0,8
KOKO MAA yhteensä	51 297	47 842	48 715	55,8	38,0	18 501	-2 582	-5,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Ammattitutkinnon suorittaneet

Vuonna 2012 suoritettiin noin 14 600 ammattitutkintoa. Tutkinnon suorittaneista 60 prosenttia oli naisia. Suoritettujen ammattitutkintojen määrä on lisääntynyt tarkastelujaksolla noin 5 prosenttia.

Vuonna 2012 suoritettiin eniten myynnin ammattitutkintoja. Suosittuja tutkintoja ovat myös laitoshuoltajan ja yrittäjän ammattitutkinnot.

Taulukko 28. Ammattitutkinnon suorittaneet koulutusaloittain vuosina 2010–2012

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopi- mus (%)	Oppisopi- mus (lkm)	Muutos 2010/2012 (lkm)	(%)
Humanistinen ja kasvatusala	352	361	345	80,3	25,8	89	-7	-2,0
Kulttuuriala	390	591	575	61,7	37,2	214	185	47,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 357	3 730	4 377	71,0	46,1	2 019	20	0,5
Luonnontieteiden ala	103	99	106	12,3	34,0	36	3	2,9
Tekniikan ja liikenteen ala	3 460	3 921	3 416	13,1	39,7	1 355	-44	-1,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	720	744	854	51,9	17,3	148	134	18,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2 550	2 838	2 985	78,7	18,5	551	435	17,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 923	1 912	1 952	91,3	31,2	609	29	1,5
KOKO MAA yhteensä	13 855	14 196	14 610	60,1	34,4	5 021	755	5,4

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 29. Eniten suoritettut ammattitutkinnot vuonna 2012

Oppilaitosmuotoinen Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)	Oppisopimus Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)
1. Myynnin ammattitutkinto	902	1. Myynnin ammattitutkinto	865
2. Hierojan ammattitutkinto	858	2. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	459
3. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	807	3. Yrittäjän ammattitutkinto	388
4. Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto	505	4. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	200
5. Yrittäjän ammattitutkinto	469	5. Sihteerin ammattitutkinto	135
6. Sihteerin ammattitutkinto	310	6. Taloushallinnon ammattitutkinto	130
7. Vartijan ammattitutkinto	254	7. Kiinteistöväylitysalan ammattitutkinto	129
8. Taloushallinnon ammattitutkinto	229	8. Audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto	128
9. Isännöinnin ammattitutkinto: isännöitsijän ammattitutkinto	206	9. Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinto	121
10. Audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto: media-assistentin ammattitutkinto	196	10. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto	114
11. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto	193	11. Kiinteistöhoitajan ammattitutkinto	109
12. Talonrakennusalan ammattitutkinto	183	12. Varastoalan ammattitutkinto	75
13. Kotityöpalvelujen ammattitutkinto	177	13. Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto	73
14. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto	174	14. Isännöinnin ammattitutkinto: isännöitsijän ammattitutkinto	73
15. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	169	15. Kotityöpalvelujen ammattitutkinto	70

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat

Vuonna 2012 erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa aloitti 9 200 uutta opiskelijaa. Heistä 52 prosenttia oli naisia. Uusien opiskelijoiden määrä väheni vuodesta 2010 noin 3 prosenttia.

Uusien oppisopimusopiskelijoiden osuus kaikista erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uusista opiskelijoista oli 67 prosenttia. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla aloitti lähes 3 200 uutta opiskelijaa. Heistä lähes 80 prosenttia aloitti koulutuksen oppisopimusmuotoisesti.

Taulukko 30. Erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat koulutusaloittain vuosina 2010–2012

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	joista naisia (%)	Oppisopimus (%)	Oppisopimus (lkm)	Muutos 2007/2010 (lkm)	(%)
Kulttuuriala	111	70	78	38,5	38,5	30	-33	-29,7
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 554	4 168	4 027	58,7	79,8	3 213	-527	-11,6
Luonnontieteiden ala	12	1	3	66,7	0,0	0	-9	-75,0
Tekniikan ja liikenteen ala	2 995	3 166	3 200	28,5	60,2	1 926	205	6,8
Luonnonvara- ja ympäristöala	256	117	207	44,9	12,1	25	-49	-19,1
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	604	529	687	87,0	47,5	326	83	13,7
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	995	1 022	1 015	77,6	66,1	671	20	2,0
KOKO MAA yhteensä	9 527	9 073	9 217	51,9	67,2	6 191	-310	-3,3

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskelevat

Erikoisammattitutkintoon suorittavien määrä on lisääntynyt vuodesta 2010 vuoteen 2012 noin 2 prosenttia. Vuonna 2012 erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opiskeli 23 400 opiskelijaa, joista 51 prosenttia oli naisia. Oppisopimuskoulutuksen osuus opiskelijoista oli vuonna 2012 lähes 71 prosenttia.

Määrällisesti eniten kasvanut opintoala oli viime vuosien tapaan muu tekniikan ja liikenteen opintoala, jota opiskeli vuonna 2012 (343) opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2010. Noin 77 prosenttia ko. opintoalalla opiskelevista opiskeli oppisopimusmuotoisesti. Suhteellisesti eniten opiskelijamäärä lisääntyi ajoneuvo- ja kuljetustekniikan opintoalalla, jossa vuonna 2012 opiskeli 1 050 opiskelijaa. Heistä noin puolet opiskeli oppisopimusmuotoisesti.

Taulukko 31. Erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen kaikki opiskelijat koulutus- ja opintoalaluokittain vuosina 2010–2012

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopimus (%)	Oppisopimus lkm	Muutos 2010/2012 (lkm)	(%)
Kulttuuriala yhteensä	213	185	147	40,1	51,7	76	-66	-31
Käsi- ja taideteollisuus	109	107	87	40,2	36,8	32	-22	-20
Viestintä ja informaatiotieteet	101	75	57	42,1	71,9	41	-44	-44
Teatteri ja tanssi	3	3	3	0,0	100,0	3	0	0
Musiikki	0	0	0			0	0	
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala yhteensä	10 956	11 028	10 873	58,0	80,7	8 772	-83	-1
Liiketalous ja kauppa	10 956	11 028	10 873	58,0	80,7	8 772	-83	-1

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopimus (%)	Oppisopimus lkm	Muutos 2010/2012 (lkm)	(%)
Luonnontieteiden ala yht.	54	18	13	15,4	23,1	3	-41	-76
Tietojenkäsittely	54	18	13	15,4	23,1	3	-41	-76
Tekniikan ja liikenteen ala yhteensä	7 513	7 383	8 072	27,8	66,8	5 393	559	7
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	492	321	491	2,9	21,2	104	-1	0
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	75	81	87	3,4	50,6	44	12	16
Sähkö- ja automaatiotekniikka	193	181	168	1,2	40,5	68	-25	-13
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	47	29	39	2,6	12,8	5	-8	-17
Graafinen ja viestintättekniikka	82	65	67	23,9	70,1	47	-15	-18
Eiintarvikeala ja biotekniikka	46	54	67	40,3	73,1	49	21	46
Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	252	209	208	23,6	29,8	62	-44	-17
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	168	120	112	92,0	9,8	11	-56	-33
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	718	855	1 050	14,8	52,5	551	332	46
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	5 440	5 468	5 783	32,4	77,0	4 452	343	6
Luonnonvara- ja ympäristöala yhteensä	500	415	425	44,5	11,1	47	-75	-15
Maatilatalous	55	58	71	70,4	11,3	8	16	29
Puutarhatalous	53	44	36	77,8	50,0	18	-17	-32
Kalatalous	0	0	0			0	0	
Metsätalous	118	80	77	3,9	2,6	2	-41	-35
Luonto- ja ympäristöala	122	129	162	45,1	1,2	2	40	33
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	152	104	79	44,3	21,5	17	-73	-48
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala yhteensä	1 481	1 381	1 468	89,2	47,8	702	-13	-1
Sosiaaliala	173	100	65	86,2	18,5	12	-108	-62
Terveysala	337	270	276	86,6	32,6	90	-61	-18
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	744	761	908	95,7	55,3	502	164	22
Kuntoutus ja liikunta	119	147	95	33,7	33,7	32	-24	-20
Tekniset terveyspalvelut	40	40	36	80,6	55,6	20	-4	-10
Kauneudenhoitoala	68	63	88	95,5	52,3	46	20	29
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala yhteensä	2 273	2 269	2 357	78,1	66,0	1 556	84	4
Matkailuala	0	0	0			0	0	
Majoitus- ja ravitsemisala	1 550	1 488	1 570	71,0	62,7	984	20	1
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	0	0	0			0	0	
Puhdistuspalvelut	723	781	787	92,2	72,7	572	64	9
KOKO MAA yhteensä	22 990	22 679	23 355	51,2	70,9	16 549	365	2

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Erikoisammattitutkinnon suorittaneet

Vuonna 2012 suoritettiin 5 400 erikoisammattitutkintoa, joista oppisopimusmuotoisesti 3 930. Vuoteen 2010 verrattuna tutkintoja suoritettiin 1,5 prosenttia (78 tutkinto) enemmän.

Johtamisen erikoisammattitutkinto on edelleen eniten suoritettu erikoisammattitutkinto. Vuonna 2012 suoritettiin kaikkiaan 1892 johtamisen erikoisammattitutkintoa, joista oppisopimuskoulutuksena 1 560. Suosittuja tutkintoja ovat myös tekniikan- ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnot. Kolme eniten suoritettua erikoisammattitutkintoa kattavat yli puolet kaikista suoritetuista erikoisammattitutkinnoista vuonna 2012.

Taulukko 32. Erikoisammattitutkinnon suorittaneet koulutusaloittain vuosina 2010–2012

KOKO MAA	2010 yhteensä	2011 yhteensä	2012 yhteensä	Joista naisia (%)	Oppisopimus (%)	Oppisopimus (lkm)	Muutos 2010/2012 (lkm)	(%)
Kulttuuriala	35	86	17	41,2	35,3	6	-18	-51,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	2 629	2 494	2 858	58,4	83,8	2 395	229	8,7
Luonnontieteiden ala	12	3	6	33,3	16,7	1	-6	-50,0
Tekniikan ja liikenteen ala	1 525	1 304	1 573	30,3	67,6	1 063	48	3,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	114	106	72	52,8	5,6	4	-42	-36,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	400	379	287	90,2	48,4	139	-113	-28,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	583	508	563	76,7	56,8	320	-20	-3,4
KOKO MAA yhteensä	5 298	4 880	5 376	53,6	73,1	3 928	78	1,5

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 33. Eniten suoritettut erikoisammattitutkinnot vuonna 2012

Oppilaitosmuotoinen Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)	Oppisopimus Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)
1. Johtamisen erikoisammattitutkinto	332	1. Johtamisen erikoisammattitutkinto	1 560
2. Tekniikan erikoisammattitutkinto	104	2. Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto: yrittäjän erikoisammattitutkinto	458
3. Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto	93	3. Tekniikan erikoisammattitutkinto	422
4. Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	65	4. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto	391
5. Baarimestarin erikoisammattitutkinto	61	5. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	331
6. Yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto: yrittäjän erikoisammattitutkinto	55	6. Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto	160
7. Vanhustyön erikoisammattitutkinto	52	7. Vanhustyön erikoisammattitutkinto	101
8. Markkinointiviestinnän erikoisammattitutkinto	51	8. Siivoustyönohjaajan erikoisammattitutkinto	72
9. Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	49	9. Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	48
10. Siivoustyönohjaajan erikoisammattitutkinto	40	10. Autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinto	43
11. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto	34	11. Ruokamestarin erikoisammattitutkinto	30
12. Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto	33	12. Dieetikokin erikoisammattitutkinto	21
13. Dieetikokin erikoisammattitutkinto	32	13. Siivousteknikon erikoisammattitutkinto	21
14. Maalarimestarin erikoisammattitutkinto, prosessi-, kemian- ja materiaalteknikka	29	14. Autoalan myyjän erikoisammattitutkinto	20
15. Rakennusalan työmaapäällikön erikoisammattitutkinto	29	15. Yritysneuvojan erikoisammattitutkinto	18

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämään koulutuksen järjestämislupaan. Koulutuksen järjestäjä vastaa oppisopimuskoulutuksen johdosta ja valvonnasta. Koulutuksen järjestäjien tehtäviin kuuluvat mm. koulutustyöpaikan soveltuvuuden arviointi, oppisopimuksen vahvistaminen, opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluohjelman laatiminen, tietopuolisen opetuksen järjestäminen, koulutuskorvausten maksaminen työnantajille, opiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien maksaminen, sekä näyttötutkintomahdollisuuden järjestäminen.

Viime vuosina oppisopimuskoulutuksen ohjauksessa on kiinnitetty erityistä huomiota koulutuksen laatuun ja vaikuttavuuteen. Oppisopimuskoulutuksen kehittämisessä painotetaan henkilökohtaisten opiskeluohjelmien kehittämistä, työpaikalla tapahtuvan opiskelun ohjausta ja tukemista, tietopuolisen koulutuksen ja näyttöjen sekä työpaikalla tapahtuvan koulutuksen yhteensovittamista sekä muita opiskeluvalmiuksia parantavia toimia. Oppisopimuskoulutusta pyritään hyödyntämään nykyistä laajemmin myös työttömien sekä muiden heikossa työmarkkina-asetmassa olevien ammatilliseen kehittämiseen.

Tässä katsauksessa tarkastellaan koko tutkintoon johtavaa oppisopimuskoulutusta. Opiskelijat, joiden tavoitteena on tutkinnon osan tai osien suorittaminen eivät sisälly tilastoihin. Tutkinnon osan tai osien suorittaneet eivät myöskään sisälly.

Opiskelijamäärät oppisopimuskoulutuksessa

Vuonna 2012 oppisopimuskoulutuksessa opiskeli 54 300 opiskelijaa. Koulutuksen aloitti 20 200 opiskelijaa, mikä tarkoittaa pientä laskua edellisen vuoden aloittajamäärään verrattuna. Oppisopimuskoulutuksena suoritettiin kaikkiaan 13 000 ammatillista tutkintoa, joka on noin neljännes kaikista vuonna 2012 suoritetuista toisen asteen ammatillisista tutkinnoista.

Opiskelijamäärältään suurin koulutusala oli edelleen yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnonala, vaikka aloittaneiden määrä on ko. koulutusosalalla viime vuosina jonkin verran vähentynyt. Vuonna 2012 tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla aloitti lähes saman verran opiskelijoita kuin vuonna 2010. Yhteenlaskettuna tekniikan ja liikenteen ala sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnonala käsittävät noin 69 prosenttia kaikista oppisopimusmuotoisesti opiskelevista opiskelijoista.

Taulukko 34. Oppisopimuskoulutuksen aloittaneet, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet vuosina 2010–2012

Vuosi	2010			2011			2012		
	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet
Humanistinen ja opetusala	488	1 212	304	449	1 177	264	526	1 313	310
Kulttuuriala	540	1 377	242	534	1 367	252	454	1 344	273
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	8 436	20 906	4 878	8 101	20 484	4 972	7 611	20 092	5 127
Luonnontieteiden ala	195	777	200	159	602	186	90	441	159

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Vuosi	2010			2011			2012		
	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet	Aloitaneet	Opiskelijat	Tutkinnon suorittaneet
Tekniikan ja liikenteen ala	6 212	20 428	5 365	6 613	18 009	4 137	6 088	17 132	3 793
Luonnonvara- ja ympäristöala	466	1 261	258	495	1 241	214	407	1 192	251
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	3 008	8 602	2 019	2 969	8 365	2 210	2 946	7 957	1 946
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 905	4 317	1 036	1 981	4 534	1 036	2 105	4 785	1 180
Yhteensä	21 250	58 880	14 302	21 301	55 779	13 271	20 227	54 256	13 039

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Perus- ja lisäkoulutuksessa opiskelevat

Peruskoulutukseen kuuluu ammatillisiin perustutkintoihin valmistava oppisopimuskoulutus ja lisäkoulutukseen ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistava oppisopimuskoulutus.

Vuonna 2012 ammatillista perustutkintoa opiskeli 19 200 opiskelijaa, ammattitutkintoa 18 500 opiskelijaa ja erikoisammattitutkintoa 16 550 opiskelijaa. Opiskelijämäärät ovat pysytelleet 2010-luvun alkuvuosina ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta vakaana, mutta laskeneet ammatillisten perustutkintojen osalta.

Taulukko 35. Oppisopimuskoulutuksessa opiskelevat koulutustyyppin ja koulutusalan mukaan vuosina 2010–2012

Vuosi	2010			2011			2012		
	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto
Humanistinen ja opetusala	856	356	0	880	297	0	1 033	280	0
Kulttuuriala	263	1 061	53	258	1 041	68	266	1 002	76
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4 247	7 682	8 977	6 932	4 716	8 836	3 785	7 535	8 772
Luonnontieteiden ala	656	107	14	463	131	8	308	130	3
Tekniikan ja liikenteen ala	8 950	6 213	5 265	6 812	5 899	5 298	6 411	5 328	5 393
Luonnonvara- ja ympäristöala	626	576	59	606	586	49	605	540	47
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6 041	1 885	676	5 889	1 853	623	5 593	1 662	702
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 158	1 753	1 406	1 151	1 922	1 461	1 205	2 024	1 556
Yhteensä	22 797	19 633	16 450	22 991	16 445	16 343	19 206	18 501	16 549

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Opiskelijoiden ikä ja naisten osuus

Vuonna 2012 naisten osuus kaikista oppisopimusopiskelijoista oli noin 53 prosenttia. Naisten osuus on ollut viime vuosina kasvusuunnassa ja on erityisen vahva vanhemmissa ikäryhmissä. Naisten osuus kaikista 55-59 -vuotiaista opiskelijoista oli yli 65 prosenttia. Alle 20-vuotiaista opiskelijoista valtaosa oli puolestaan miehiä.

Taulukko 36. Kaikki oppisopimusopiskelijat ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuosina 2010–2012

Ikä vuotta	2010				2011				2012			
	Miehet lkm	Naiset lkm	Naisten osuus %	Yhteensä lkm	Miehet lkm	Naiset lkm	Naisten osuus %	Yhteensä lkm	Miehet lkm	Naiset lkm	Naisten osuus %	Yhteensä lkm
Yhteensä	29 351	29 540	50,2	58 891	26 866	28 913	51,8	55 779	25 653	28 603	52,7	54 256
15-19	1 279	658	34,0	1 937	1 239	632	33,8	1 871	1 171	671	36,4	1 842
20-24	4 653	3 233	41,0	7 886	4 484	3 306	42,4	7 790	4 460	3 553	44,3	8 013
25-29	5 241	4 042	43,5	9 283	4 870	3 965	44,9	8 835	4 742	3 840	44,7	8 582
30-34	4 731	3 924	45,3	8 655	4 422	3 807	46,3	8 229	4 262	3 827	47,3	8 089
35-39	3 770	4 100	52,1	7 870	3 470	4 024	53,7	7 494	3 357	4 041	54,6	7 398
40-44	3 668	4 701	56,2	8 369	3 115	4 415	58,6	7 530	2 814	4 179	59,8	6 993
45-49	3 017	4 362	59,1	7 379	2 668	4 238	61,4	6 906	2 473	4 059	62,1	6 532
50-54	1 949	3 092	61,3	5 041	1 706	3 031	64,0	4 737	1 559	2 934	65,3	4 493
55-59	841	1 273	60,2	2 114	749	1 336	64,1	2 085	705	1 331	65,4	2 036
60-	199	150	43,0	349	136	150	52,4	286	107	160	59,9	267
Tieto puuttuu	3	5	62,5	8	7	9	56,3	16	3	8	72,7	11

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kaikista oppisopimusopiskelijoista 25 vuotta täyttäneitä oli 82 prosenttia. Suhteellisesti eniten 25 vuotta täyttäneitä opiskeli yhteiskuntatieteiden-, liiketalouden- ja hallinnon koulutuslalla (88,2 %) ja vähiten luonnonvara- ja ympäristöalalla (56 %).

Kaikista oppisopimusopiskelijoista 19 -vuotiaita tai tätä nuorempia opiskelijoita oli vain 3,4 prosenttia.

Taulukko 37. Kaikki oppisopimusopiskelijat ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala	-19-vuotiaat	20-24-vuotiaat	25-29-vuotiaat	35-39-vuotiaat	40-44-vuotiaat	45-49-vuotiaat	50-54-vuotiaat	55-59-vuotiaat	60-vuotiaat	Ikärieto puuttuu	Yhteensä	Osuus koulutuslaittain %	Vähintään 25 vuotta täyttäneiden määrä ja %-osuus lkm	%
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	24	192	219	172	184	168	107	52	1	0	1 313	2,4	1 097	83,5
Kulttuuriala	18	171	220	191	169	174	117	45	6	1	1 344	2,5	1 154	85,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	317	2 041	2 686	3 144	3 015	2 820	1 976	951	129	3	20 092	37,0	17 731	88,2
Luonnontieteiden ala	6	49	70	66	71	56	31	5	1	0	441	0,8	386	87,5
Tekniikan ja liikenteen ala	911	3 302	3 181	2 037	1 778	1 643	1 045	481	89	3	17 132	31,6	12 916	75,4
Luonnonvara- ja ympäristöala	190	334	238	103	80	61	35	13	3	1	1 192	2,2	667	56,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	192	1 256	1 193	1 037	1 084	1 043	734	271	19	1	7 957	14,7	6 508	81,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	184	668	775	648	612	567	448	218	19	2	4 785	8,8	3 931	82,2
Yhteensä	1 842	8 013	8 582	7 398	6 993	6 532	4 493	2 036	267	11	54 256	100,0	44 390	81,8

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Vuonna 2012 kaksi suurinta oppisopimuskoulutuksen koulutuksen järjestäjää olivat Helsingin kaupunki ja Pirkanmaan koulutus konserni-kuntayhtymä. Helsingin kaupungin organisoimissa koulutuksissa suoritettiin oppisopimusteitse lähes 1200 ammatillista tutkintoa.

Taulukko 38. Oppisopimuskoulutuksessa aloittaneet, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet koulutuksen järjestäjittäin vuonna 2012

Oppisopimuskoulutuksen järjestäjä	Aloittaneet	Opiskelijat	Tutkinnot
Ami-säätiö	742	1 738	332
Ammattienedistämislaitossäätiö	493	1 435	397
Ava-instituutin kannatusyhdistys ry	116	197	52
Axxell utbildning ab	106	267	48
Espeen seudun koulutuskuntayhtymä omnia	911	2 224	509

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Oppisopimuskoulutuksen järjestäjä	Aloittaneet	Opiskelijat	Tutkinnot
Etelä-karjalalan koulutuskuntayhtymä	256	788	158
Etelä-savon koulutus oy	354	874	168
Haaga instituutti-säätiö	100	218	29
Haus kehittämiskeskus oy	3	31	11
Helmi liiketalousopisto oy	0	1	
Helsingin kaupunki	1 656	4 424	1167
Helsinki business college oy	144	394	76
Hengityslitto heli ry	7	77	39
Hevosopisto oy	1	5	2
Hyria koulutus oy	383	929	258
Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymä	244	563	110
Itä-savon koulutuskuntayhtymä	99	341	93
Itä-uudenmaan koulutuskuntayhtymä	466	1 080	234
Jalasjärven kunta	25	212	157
Jokilaaksojen Koulutuskuntayhtymä	251	740	187
Jollas-opisto oy	176	372	154
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	620	1 885	448
Jyväskylän kristillisen opiston säätiö	49	104	38
Järviseudun koulutuskuntayhtymä	103	361	153
Kainuun maakunta -kuntayhtymä	148	437	145
Kanneljärven kansanopiston kannatusyhdistys ry	11	22	5
Kauppiaitten kauppaoppilaitos oy	75	169	40
Kemijärven kaupunki	63	130	27
Kemi-tornionlaakson koulutuskuntayhtymä lappia	201	711	233
Keski-pohjanmaan koulutusyhtymä	176	693	192
Keski-uudenmaan koulutuskuntayhtymä	624	1 532	348
Kiinteistöalan koulutussäätiö	28	66	23
K-instituutti oy	0	71	71
Koillis-suomen aikuiskoulutus oy	46	140	22
Kotkan-haminan seudun koulutuskuntayhtymä	232	487	69
Kouvolan kaupunki	224	767	154
Lounais-hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	111	482	95
Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä	267	676	168
Länsi-pirkanmaan koulutuskuntayhtymä	65	239	40
Länsi-uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä	396	912	236
Management Institute Of Finland Mif Oy	70	262	28
Markkinointi-instituutin kannatusyhdistys ry	333	792	123
Mjk-koulutuskeskus ry	21	119	60
Optima samkommun	224	583	146
Oulun aikuiskoulutuskeskus oy	35	77	7
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	588	1699	358
Oy Porvoo International College Ab	118	314	83
Pirkanmaan koulutuskonserni-kuntayhtymä	1 476	3 778	971

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Oppisopimuskoulutuksen järjestäjä	Aloittaneet	Opiskelijat	Tutkinnot
Pohjois-karjalan koulutuskuntayhtymä	427	1 151	261
Pohjois-suomen koulutuskeskussäätiö	148	397	78
Pohto oy	3	133	
Porin kaupunki	972	2 259	479
Päijät-Hämeen koulutuskonserni -kuntayhtymä	774	2 246	533
Raahen aikuiskoulutuskeskus oy	56	172	55
Raision seudun koulutuskuntayhtymä	309	852	251
Rakennusteollisuus rt ry	48	90	14
Rastor oy	179	421	70
Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	336	847	196
Salon seudun koulutuskuntayhtymä	208	488	92
Samkommunen för yrkesutbildning i östra nyland	0	5	2
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	221	726	85
Savon koulutuskuntayhtymä	571	1 438	346
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	287	910	279
Suomen kirkon seurakuntaopiston säätiö	272	683	148
Suomen nuoriso-opiston kannatusyhdistys r.y.	3	16	4
Suomen ympäristöopisto Sykli Oy	85	251	45
Suomen yrittäjäopiston kannatus oy	35	148	41
Suupohjan koulutuskuntayhtymä	58	242	76
Svenska framtidsskolan i helsingforsregionen ab	52	121	22
Toyota auto finland oy	14	168	46
Turun aikuiskoulutussäätiö	75	258	66
Turun kaupunki	948	2 156	435
Työtehoseura ry	269	778	207
Uponor suomi oy	42	65	17
Vaasan kaupunki	273	725	214
Vakuutustiedon kehittämissäätiö	48	93	27
Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus oy	14	25	2
Vantaan kaupunki	387	1 177	297
Ylä-savon koulutuskuntayhtymä	136	365	95
Ålands landskapsregering	29	90	6
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	111	341	86
Yhteensä	20 227	54 255	13 039

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Tutkinnon suorittaneet

Oppisopimuskoulutuksessa on valittavana kaikki samat nuorten ja aikuisten tutkinnot kuin oppilaitoksissakin ja koulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia tutkintojen ja opetussuunnitelmien perusteita.

Vuonna 2012 oppisopimuskoulutuksella suoritettiin kaikkiaan noin 13 000 tutkintoa, joka on lähes edellisen vuoden tasolla. Koulutustyypeittäin tarkastellen suoritettujen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen määrä on kasvanut. Sen sijaan ammatillisia perustutkintoja suoritettiin vuonna 2012 lähes 2000 tutkintoa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Koulutusaloittain tarkastellen tutkintoja suoritettiin runsaimmin yhteiskuntatieteiden-, liiketalouden-, ja hallinnon koulutusosalalla. Vuodesta 2010 ko. koulutusosalalla suoritettujen tutkintojen määrä on lisääntynyt kun taas tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla suoritettujen tutkintojen määrä merkittävästi vähentynyt.

Taulukko 39. Oppisopimuskoulutuksessa tutkinnon suorittaneet koulutustyyppiin ja koulutusalan mukaan vuosina 2010–2012

Vuosi	2010				2011				2012			
	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto	Yhteensä	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto	Yhteensä	Ammatilliset perustutkinnot	Ammattitutkinto	Erikoisammattitutkinto	Yhteensä
Humanistinen ja opetusala	201	103	0	304	183	81	0	264	221	89	0	310
Kulttuuriala	43	179	20	242	43	19	14	76	53	214	6	273
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	805	1 947	2 126	4878	1 860	1 061	2 051	4972	713	2 019	2 395	5 127
Luonnontieteiden ala	168	28	4	200	169	15	2	186	122	36	1	159
Tekniikan ja liikenteen ala	2 903	1 378	1 084	5365	1 884	1 452	801	4137	1 375	1 355	1 063	3 793
Luonnonvara- ja ympäristöala	127	116	15	258	86	108	20	214	99	148	4	251
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 398	483	138	2019	1 521	562	127	2210	1 256	551	139	1 946
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	278	402	356	1036	263	437	336	1036	251	609	320	1 180
Yhteensä	5 923	4 636	3 743	14302	6 009	3 735	3 351	13095	4 090	5 021	3 928	13 039

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Suosituimmat tutkinnot

Johtamisen erikoisammattitutkinnon suosio on pysytellyt vuodesta toiseen vahvana. Vuonna 2012 oppisopimuskoulutuksena suoritettiin 1560 johtamisen erikoisammattitutkintoa, 458 yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoa ja 391 tuotekehittäjän erikoisammattitutkintoa.

Taulukko 40. Suosituimmat oppisopimuskoulutuksena suoritettut tutkinnot vuosina 2005 – 2006 ja 2011–2012

Vuosi 2005 Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)	Vuosi 2006 Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)
1. Johtamisen erikoisammattitutkinto	1 846	1. Johtamisen erikoisammattitutkinto	2 000
2. Lähihoitajan perustutkinto	759	2. Merkonomi, liiketal. perustutkinto	701
3. Merkonomi, liiketal. perustutkinto	583	3. Lähihoitajan perustutkinto	632
4. Myynnin ammattitutkinto	566	4. Myynnin ammattitutkinto	532
5. Yrittäjän ammattitutkinto	370	5. Yrittäjän ammattitutkinto	407
6. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	298	6. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	268
7. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	270	7. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto	247
8. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto	258	8. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	236
9. Tietojen käsittelyn perustutkinto (datanomi)	192	9. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	219
10. Hotelli- ja ravintola-alan suurtal. esim. erikoisammattitutkinto	154	10. Talotekniikan perustutkinto	197
11. Talotekniikan perustutkinto	125	11. Hotelli- ja ravintola-alan suurtal. esim. erikoisammattitutkinto	191
12. Kone- ja metallialan perustutkinto	123	12. Tekniikan erikoisammattitutkinto	184
13. Taloushallinnon ammattitutkinto	122	13. Yrittäjän erikoisammattitutkinto	174
14. Tekniikan erikoisammattitutkinto	112	14. Rakennusalan perustutkinto	163
15. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	111	15. Sihteerin ammattitutkinto	162
Vuosi 2011 Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)	Vuosi 2012 Tutkinto	Suoritettut tutkinnot (lkm)
1. Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	1 860	1. Johtamisen erikoisammattitutkinto	1 560
2. Lähihoitajan perustutkinto	1 401	2. Lähihoitajan perustutkinto	1 149
3. Johtamisen erikoisammattitutkinto	1 328	3. Myynnin ammattitutkinto	865
4. Logistiikan perustutkinto	780	4. Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	713
5. Tekniikan erikoisammattitutkinto	418	5. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	459
6. Yritysjohdamisen erikoisammattitutkinto: yrittäjän erikoisammattitutkinto	392	6. Yritysjohdamisen erikoisammattitutkinto: yrittäjän erikoisammattitutkinto	458
7. Yrittäjän ammattitutkinto	355	7. Tekniikan erikoisammattitutkinto	422
8. Laitoshuoltajan ammattitutkinto	318	8. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto	391
9. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	307	9. Yrittäjän ammattitutkinto	388
10. Talotekniikan perustutkinto	228	10. Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	331
11. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto	217	11. Logistiikan perustutkinto	265
12. Rakennusalan perustutkinto	187	12. Rakennusalan perustutkinto	209
13. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto	186	13. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	200
14. Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinto	177	14. Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto	160
15. Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto	172	15. Autoalan perustutkinto	158

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset

Erityisasiantuntija Antti Markkanen

Erityisasiantuntija Lea Juhola

Ammatillista lisäkoulutusta voidaan järjestää joko oppilaitosmuotoisena tai oppisopimusmuotoisena. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen suorite on opiskelijatyövuosi ja oppisopimusmuotoisen suorite on kahden tilastointipäivän opiskelijamäärän keskiarvo.

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus toteutetaan aina näyttötutkintoperusteisena. Lisäkoulutuksen valtionosuusrahoitusta myönnetään ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen ja niihin valmistavan koulutuksen sekä muun kuin näyttötutkintoon valmistavan ammatillisen lisäkoulutuksen toteuttamiseen. Lisäkoulutuksen valtionosuusrahoitusta myönnetään myös ilman valmistavaa koulutusta, näyttötutkintoina suoritettavien ammatillisten perustutkintojen toteuttamiseen. Rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamien opiskelija-työvuosien määrän ja opiskelijatyövuotta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Suorite- ja yksikköhintapäätökset tehdään valtion talousarvion rajoissa.

Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintoja porrastetaan eri hintaryhmiin kuuluvassa koulutuksessa ja erityisopetuksessa. Yksikköhintojen porrastamisesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1766/2009). Yksikköhinnat on jaettu yhteentoista hintaryhmään koulutuksen kustannuksissa olevien erojen mukaisesti.

Oppisopimusmuotoinen lisäkoulutus toteutetaan pääsääntöisesti näyttötutkintoperusteisena, mutta tietopuolinen koulutus voidaan toteuttaa myös opetussuunnitelmaperusteisena. Oppisopimusmuotoinen lisäkoulutus jakautuu tutkintotavoitteiseen ja muuhun kuin tutkintotavoitteiseen lisäkoulutukseen ja näille eri muodoille on määrätty oma yksikköhintansa.

Rahoitus ja kustannukset vuonna 2012

Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen vuoden 2012 valtionosuusrahoitus oli noin 144 miljoonaa ja vuoden 2011 rahoitus oli noin 140 miljoonaa euroa. Oppisopimusmuotoisen lisäkoulutuksen rahoitus oli vuonna 2012 yhteensä noin 88 miljoonaa ja vuoden 2011 rahoitus oli noin 90 miljoonaa euroa. Rahoituksen alentuminen kohdistui sekä tutkintotavoitteiseen että ei-tutkintotavoitteiseen koulutukseen.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset kasvoivat 3,6 prosenttia vuodesta 2011. Yksityisten koulutuksenjärjestäjien osuus kustannuksista oli runsas 80 miljoonaa. Kuntajärjestäjien kustannukset olivat yli 11 miljoonaa ja kuntayhtymien yli 71 miljoonaa euroa. Opiskelijatyövuosikohtaiset kustannukset ovat lisääntyneet vuodesta 2011 noin 5 prosenttia.

Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,2 prosenttia.

Taulukko 41. Lisäkoulutuksen kustannukset (sis. poistot) vuosina 2011 ja 2012

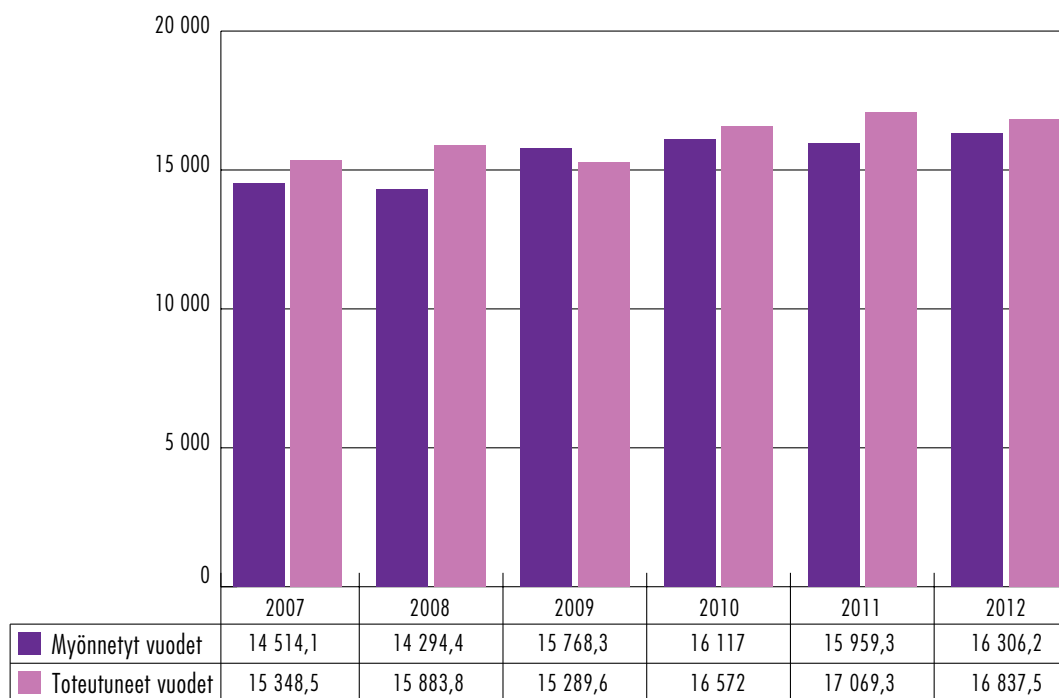
Vuosi	Oppilaitosmuotoinen	Oppisopimusmuotoinen
2011	161 313 398 (5 164 449)	93 305 279 (1 125 830)
2012	167 304 775 (5 065 364)	93 467 074 (1 265 124)

Lähde: Opetushallitus

Opiskelijatyövuodet

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen toteutuneet opiskelijatyövuodet ovat lisääntyneet 9,7 prosenttia vuodesta 2007 vuoteen 2012. Edellisvuoteen verrattuna opiskelijatyövuosien määrä väheni 1,4 prosenttia 16 837 opiskelijatyövuoteen. Opiskelijatyövuosista 15 662 oli omaehtoista ja 1 175 henkilöstökoulutusta. Ammattitutkinnon opiskelijatyövuosia oli 10 861 ja erikoisammattitutkinnon työvuosia 2 656. Lisäksi eitutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijatyövuosia oli 3 267.

Kuvio 14. Myönnetyt ja toteutuneet opiskelijatyövuodet 2007–2012

Lähde: Opetushallitus

Yleisesti tarkasteltuna oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset opiskelijatyövuotta kohden ovat kasvaneet edellisiin vuosiin verrattuna. Opiskelijatyövuosien kokonaismäärä on 207 opiskelijatyövuotta pienempi kuin vuonna 2011. Koulutusaloittaisista hintaryhmistä korkeimmat kustannukset vuonna 2012 on luonnonvara- ja ympäristöalan porrastetussa koulutuksessa, 17 210 euroa. Kustannukset ovat pienenty-

neet edellisvuodesta vaikka opiskelijatyövuosien määrä on pysynyt suunnilleen samana. Alhaisin kustannustaso on luonnontieteiden alalla 6 963 euroa. Yksikkökustannukset eivät sisällä poistoja.

Taulukko 42. Ammatillisen lisäkoulutuksen toteutuneet opiskelijatyövuodet/opiskelijat ja kustannukset hintaryhmittäin vuosina 2007–2012

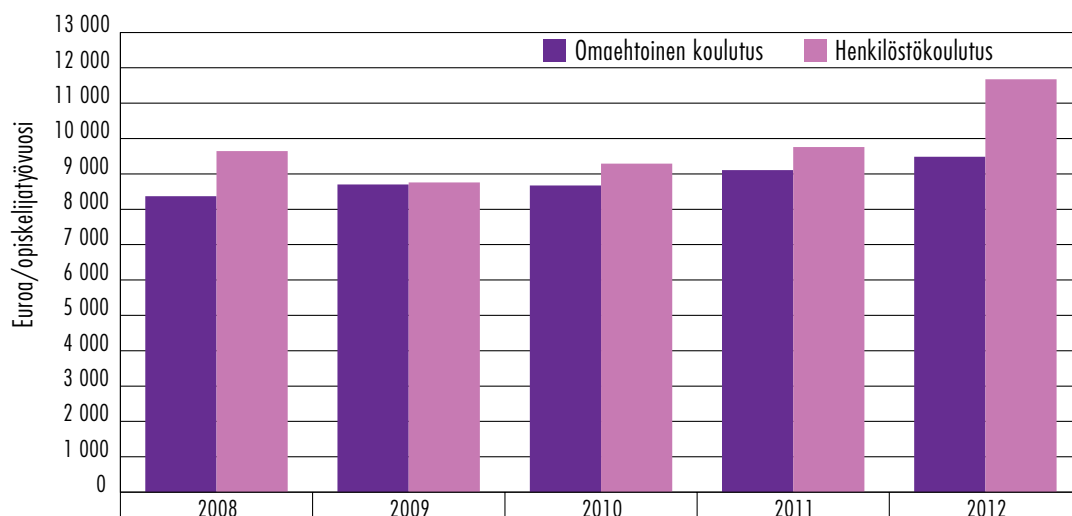
Koulutusala	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi	Tot. opiskelijatyövuodet	Kustannukset/työvuosi
Humanistinen ja kasvatusala	369	7 580	329	9 011	355	6 926	410	6 952	418	7 729	894	7 781
Kulttuuriala	548	7 244	583	8 865	530	8 823	801	7 612	692	8 640	746	8 600
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	2 663	6 944	2 578	6 939	2 542	7 283	2 731	7 301	2 678	7 061	2 847	7 468
Luonnontieteiden ala	698	6 444	518	7 674	385	7 921	304	8 854	273	8 719	243	6 963
Tekniikan ja liikenteen ala	2 973	8 713	2 911	8 617	2 659	8 942	2 769	8 675	3 018	9 210	2 961	9 672
b Tekniikan ja liikenteen ala (porrastetut)	614	14 434	556	15 042	614	15 349	657	15 817	638	17 193	770	17 155
d Tekniikan ja liikenteen ala (porrastetut)							101	9 967	155	8 981	206	9 376
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 115	9 421	1 131	9 068	1 258	9 746	1 395	9 065	1 384	10 314	1 302	10 942
b Luonnonvara- ja ympäristöala (porrastetut)	48	22 350	67	19 356	71	12 694	91	15 095	102	19 019	100	17 210
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 952	6 348	1 705	7 839	1 745	7 646	1 676	8 018	1 814	8 415	1 332	9 693
b Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (porrastetut)	593	8 326	827	8 270	981	8 318	1 063	8 468	1 187	8 867	1 138	9 568
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 173	6 842	1 126	7 686	1 051	7 571	1 179	7 687	1 134	8 556	1 022	8 952
Muu koulutus	2 604	6 915	3 553	8 753	3 241	9 219	3 396	9 447	3 554	9 514	3 278	10 139
Yhteensä	15 349	7 782	15 884	8 497	15 428	8 709	16 572	8 725	17 045	9 161	16 838	9 636
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus yhteensä	24 483	2 960	27 210	3 099	27 424	3 172	27 157	3 187	28 251	3 155	27 870	3 197

Ei sisällä poistoja.

Lähde: Opetushallitus

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosikohtaiset kustannukset vuonna 2012 olivat omaehtoisessa koulutuksessa 9 483 euroa ja henkilöstökoulutuksessa 11 676 euroa.

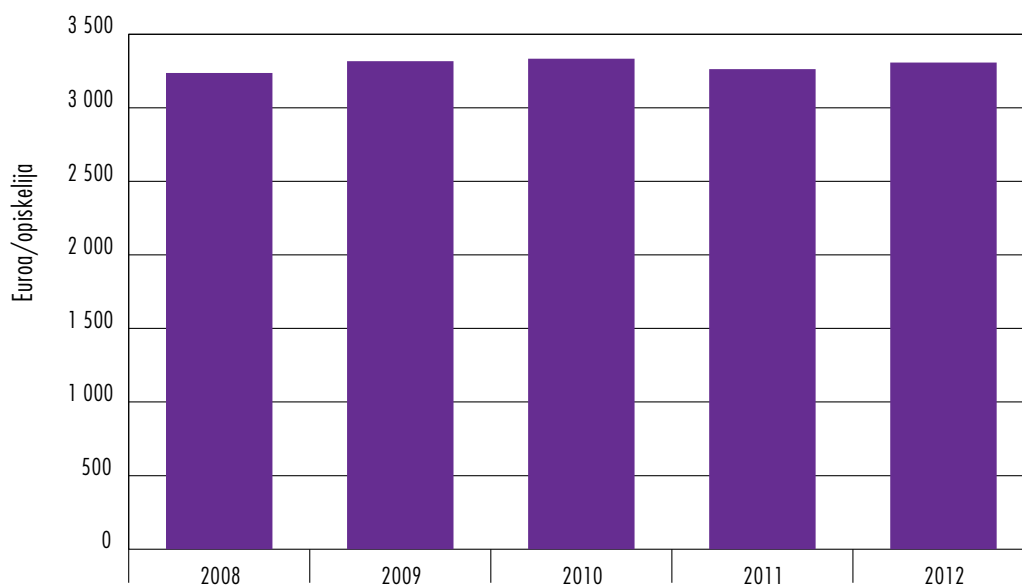
Kuvio 15. Oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen yksikkökustannukset vuosina 2008–2012 (euroa/opiskelijatyövuosi) omaehtoinen ja henkilöstökoulutus erikseen

Lähde: Opetushallitus

Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijakohtaiset kustannukset vuonna 2012 olivat 3 301 euroa.

Kuvio 16. Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikkökustannukset vuosina 2008–2012 (euroa/opiskelija)

Lähde: Opetushallitus

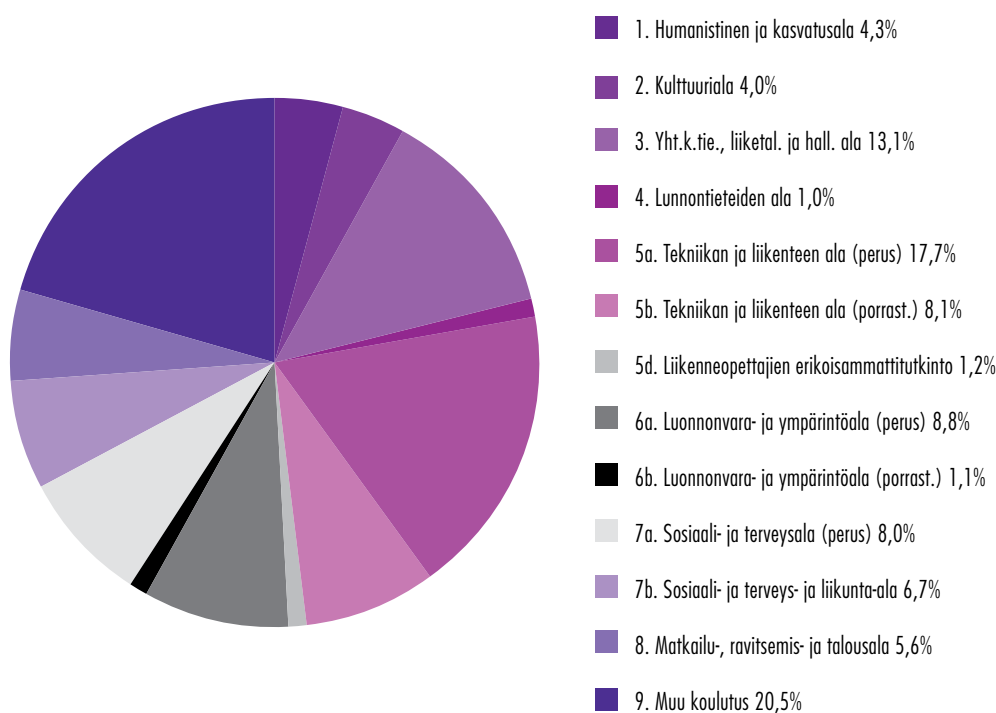
Taulukko 43. Ammatillisen lisäkoulutuksen toteutuneet kustannukset ja valtionosuuden laskennallinen peruste vuosina 2008–2012 (euroa/opiskelija, opiskelijatyövuosi)

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus	2008	2009	2010	2011	2012
Toteutuneet käyttökustannukset, euroa/opiskelijatyövuosi	8 273	8 484	8 517	8 820	9 291
Valtionosuusperuste, euroa/opiskelijatyövuosi	7 561	8 255	8 268	8 238	10 863
Valtionosuusperusteen osuus käyttökustannuksista, %	91	97	97	93	117
Oppisopimusmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus					
Toteutuneet käyttökustannukset, euroa/opiskelijatyövuosi	3 099	3 172	3 187	3 155	3 197
Valtionosuusperuste, euroa/opiskelijatyövuosi	2 948	3 119	3 084	3 102	3 123
Valtionosuusperusteen osuus käyttökustannuksista, %	95	98	97	98	98

Kustannukset ja yksikköhinnat kunnallisilla alv-verottomina ja yksityisillä alv-verollisina.

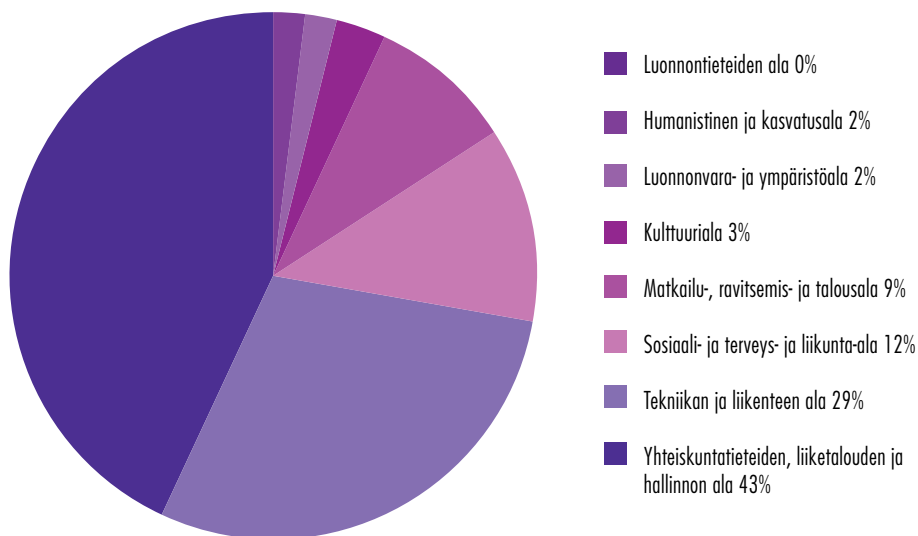
Lähde: Opetushallitus

Kuvio 17. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen hintaryhmittäinen jakauma käyttökustannuksista vuonna 2012

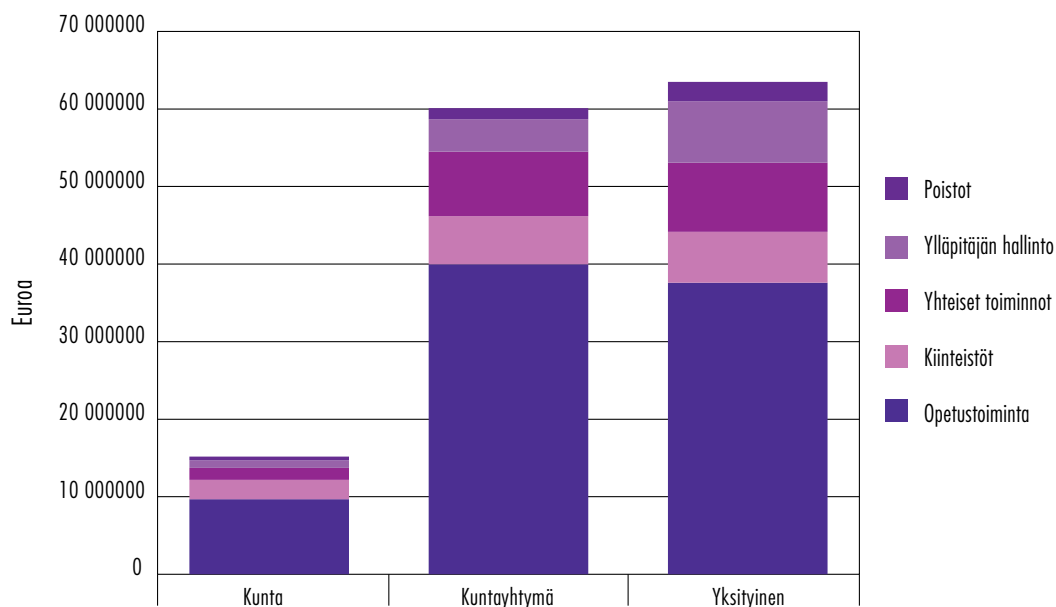
Lähde: Opetushallitus

Kuvio 18. Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen koulutusalojen osuudet käyttökustannuksista vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus

Kuvio 19. Ammatillisen lisäkoulutuksen käyttökustannukset omistajatyypeittäin ja toiminoittain vuonna 2012

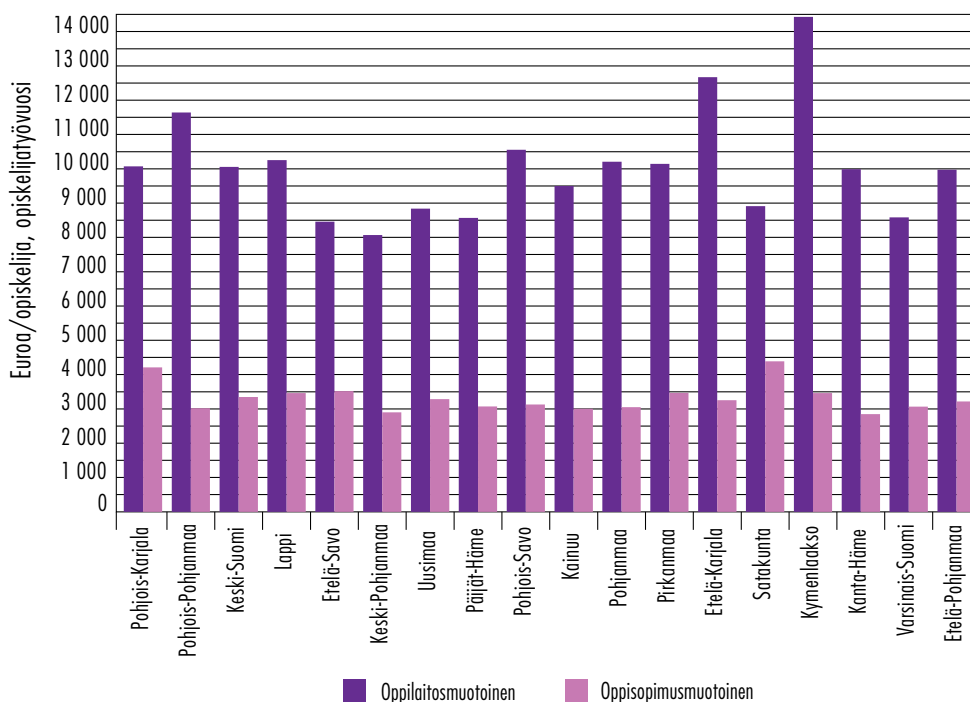

Lähde: Opetushallitus

Ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosikohtaiset kustannukset olivat keskimäärin 9 636 euroa. Omistajatyypeittäin opiskelijavuosikustannukset vaihtelivat yksityisen 9 267, kuntajärjestäjän 11 531 ja kuntayhtymän 9 821 euron välillä.

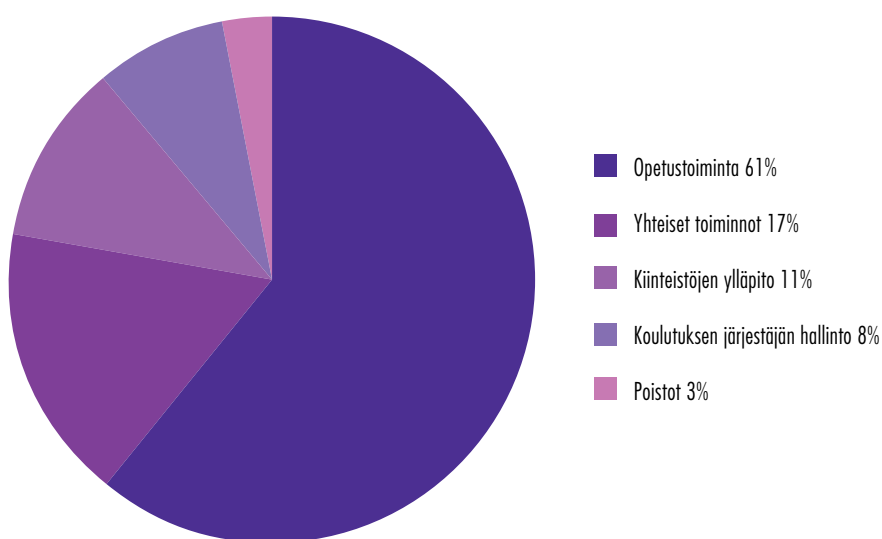
Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannukset opiskelijaa kohden olivat keskimäärin noin 3 308 euroa. Omistajatyypeittäin opiskelijakohtaiset kustannukset vaihtelivat yksityisen 3 302, kuntajärjestäjän 3 562 ja kuntayhtymän 3 220 euron välillä.

Kuvio 20. Oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikkökustannukset maakunnittain vuonna 2012

Lähde: Opetushallitus

Kuvio 21. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2012 (prosenttia kokonaiskustannuksista)

Lähde: Opetushallitus

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa peritään opiskelija- ja työnantajamaksuja sekä muita tuloja. Tulot yhteensä olivat 20 miljoonaa euroa, joista opiskelija- ja työnantajamaksut muodostivat 90 prosenttia. Omaehtoisen koulutuksen tulot vuonna 2010 olivat noin 13 miljoonaa ja henkilöstökoulutuksen noin 7 miljoonaa euroa. Omaehtoisen koulutuksen tulot vähenivät edellisestä vuodesta runsaan 3 ja henkilöstökoulutuksen tulot vajaan viisi prosenttia. Tulot pieneivät edellisestä vuodesta noin 4 prosenttia.

Oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen toiminnoittain kertyneistä kustannuksista opetustoiminnan osuus kokonaiskustannuksista on 71,9 prosenttia. Opetustoiminnan osuus on hiukan noussut vuodesta 2011, jolloin sen osuus oli 70,7 prosenttia.

6 Tutkintoon johtamaton koulutus

Korkeakoulubarjoittelija Mari Ketola
Erityisasiantuntija Timo Kumpulainen

Tutkintoon johtamaton koulutus on koulutusta, jonka tavoitteena on yleissivistyksen ja ammatillisen osaamisen lisääminen. Koulutukseen osallistujat ovat pääosin aikuisia, jotka opiskelevat kehittääkseen itseään, oppiakseen uusia taitoja ja ylläpitääkseen jo olemassa olevia taitoja.

Tutkintoon johtamaton koulutus tilastoidaan kahdeksaan eri koulutustyyppiin: vapaana sivistystyönä järjestetty koulutus, ammatillinen lisäkoulutus (ei oppisopimus), ammatillinen lisäkoulutus (oppisopimus), työvoimapoliittinen aikuiskoulutus, työnantajien tilaamat kurssit, avoin ammattikorkeakouluopetus, avoin yliopisto-opetus ja muu koulutus.

Vapaan sivistystyön opinnot ovat yleissivistäviä, harrastustavoitteisia ja yhteiskunnallisia opintoja. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansanopistot, kansalaisopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot. Vapaan sivistystyön koulutusta on kehitetty viime vuosina useiden eri valtakunnallisten työryhmien ja hankkeiden toimesta.

Ammatillinen lisäkoulutus jakautuu tutkintoon valmistavaan ja tutkintoon johtamattomaan koulutukseen. Tässä luvussa tarkastellaan tutkintoon johtamatonta ammatillista lisäkoulutusta, jota ovat erilaiset ammattitaitoa parantavat ja kehittävät kurssit. Kurseja järjestetään pääasiassa ammatillisissa oppilaitoksissa, ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa ja ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa.

Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus kehittää työelämässä tarvittavia taitoja. Koulutukseen osallistujat ovat henkilöitä, jotka parantavat työelämävalmiuksiaan ja hankkivat lisätaitoja. Osa työvoimapoliittisesta koulutuksesta johtaa tutkintoon, mutta tässä tarkastellaan sitä osaa koulutuksesta, jonka tavoitteena on muun muassa tukea pitkään työttömänä olleita henkilöitä erilaisin kurssein ja antaa työelämässä tarvittavia tietoteknisiä valmiuksia. Myös maahanmuuttajien kielikoulutus on tilastoitu työvoimakoulutukseksi. Työvoimakoulutusta järjestetään ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa sekä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Koulutusta voivat järjestää myös yksityiset koulutuspalvelujen tuottajat ja yritykset.

Työnantajien tilaamat kurssit ovat työntekijöille suunnattuja ammattiosaamista syventäviä ja parantavia kurseja sekä työhyvinvointiin liittyviä kurseja. Valtaosa koulutuksista toteutetaan ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa. Työnantajat tilaavat koulutuksia myös ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista, liikunnan koulutuskeskuksista, ammattikorkeakouluista ja ammatillisista oppilaitoksista.

Avoimessa ammattikorkeakoulussa voi opiskella ammattikorkeakoulututkintoihin kuuluvia opintojaksoja, mutta koko tutkintoa ei voi suorittaa. Samoin on avoimessa yliopistossa, jossa voi opiskella yliopisto-opintoihin kuuluvia opintoja. Sekä avoimessa ammattikorkeakoulussa että avoimessa yliopistossa suoritettavat opinnot hyväksytään osaksi

tutkintoa, jos opiskelija myöhemmin päätyy joko ammattikorkeakouluun tai yliopistoon suorittamaan tutkintoa.

Koska tiedonkeruussa ei ole mukana yliopistojen antama avoin yliopisto-opetus eikä yliopistojen täydennyskoulutuskeskusten antama avoin yliopisto-opetus, esittävät tilastotiedot vain osan avoimesta yliopisto-opetuksesta.

Koulutustyyppi ”muu koulutus” on pääasiassa ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa ja ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa annettavaa kurssimuotoista koulutusta, johon osallistujat hakeutuvat omatoimisesti. Opinnot voivat olla harrastustavoitteisia. Tavoitteena voi olla myös oman osaamisen ja omien taitojen kehittäminen.

Tutkintoon johtamattoman koulutuksen koulutus- ja opintoalaluokituksena käytetään opetushallinnon koulutusala- ja opintoalaluokituksen aikuiskoulutussovellusta. Se otettiin käyttöön tilastovuonna 2004 ja poikkeaa hieman opetushallinnon tutkintoon johtavan koulutuksen koulutus- ja opintoalaluokituksesta, jota käytetään muualla tässä julkaisussa.

Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunnit

Noin puolet kaikista tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunneista annetaan humanistisella ja kasvatusalalla sekä kulttuurialalla. Vuonna 2012 kolmanneksi eniten opetustunteja annettiin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Annettujen opetustuntien määrä on laskenut suhteellisesti eniten luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä luonnontieteiden alalla. Myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla opetustuntien määrä on laskenut noin viidenneksen vuodesta 2008.

Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunteja annettiin vuonna 2012 noin 2,8 % vähemmän kuin vuonna 2008.

Taulukko 1. Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunnit koulutusaloittain vuosina 2008–2012

Koulutusala	2008	2009	2010	2011	2012	Erotus	Muutos-% 2008/2012
Yleissivistävä koulutus	120 313	141 835	163 357	154 048	120 492	179	0,1
Humanistinen ja kasvatusala	1 106 598	960 663	1 044 233	1 046 439	1 118 095	11 497	1,0
Kulttuuriala	1 606 446	1 608 260	1 601 216	1 617 271	1 595 852	-10 594	-0,7
Yhteiskunnallisten aineiden, liiketalouden ja hallinnon ala	410 515	391 044	435 185	419 751	400 557	-9 958	-2,4
Luonnontieteiden ala	290 525	260 137	245 916	222 564	207 763	-82 762	-28,5
Tekniikan ja liikenteen ala	765 910	767 439	779 520	753 663	729 245	-36 665	-4,8
Luonnonvara- ja ympäristöala	76 171	60 591	57 169	60 603	54 867	-21 304	-28,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	804 036	778 238	897 882	873 187	838 767	34 731	4,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	145 082	113 250	126 764	128 423	113 409	-31 673	-21,8
Muu koulutus	347 627	331 573	389 739	367 453	334 607	-13 020	-3,7
Kaikki yhteensä	5 673 223	5 413 030	5 740 981	5 643 402	5 513 654	-159 569	-2,8

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 2. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annetut opetustunnit koulutusaloittain vuosina 2008–2012

Koulutusala	2008	2009	2010	2011	2012	Erotus	Muutos-% 2008/2012
Yleissivistävä koulutus	44 737	48 768	58 973	59 168	65 488	20 751	46,4
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	666 354	666 893	653 312	671 322	681 955	15 601	2,3
Kulttuuriala	1 505 263	1 513 896	1 510 103	1 532 483	1 527 232	21 969	1,5
Yhteiskunnallisten aineiden, liiketalouden ja hallinnon ala	116 508	115 717	110 602	107 146	109 994	-6 514	-5,6
Luonnontieteiden ala	137 873	125 862	117 620	115 678	110 270	-27 603	-20,0
Tekniikan ja liikenteen ala	32 026	29 733	28 814	31 908	28 250	-3 776	-11,8
Luonnonvara- ja ympäristöala	15 462	17 282	13 800	11 994	15 778	316	2,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	523 067	521 577	520 522	510 107	533 764	10 697	2,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	26 522	27 352	26 378	26 619	27 141	619	2,3
Muu koulutus	51 472	54 271	66 357	70 296	57 238	5 766	11,2
Kaikki yhteensä	3 119 284	3 121 351	3 106 481	3 136 721	3 157 110	37 826	1,2

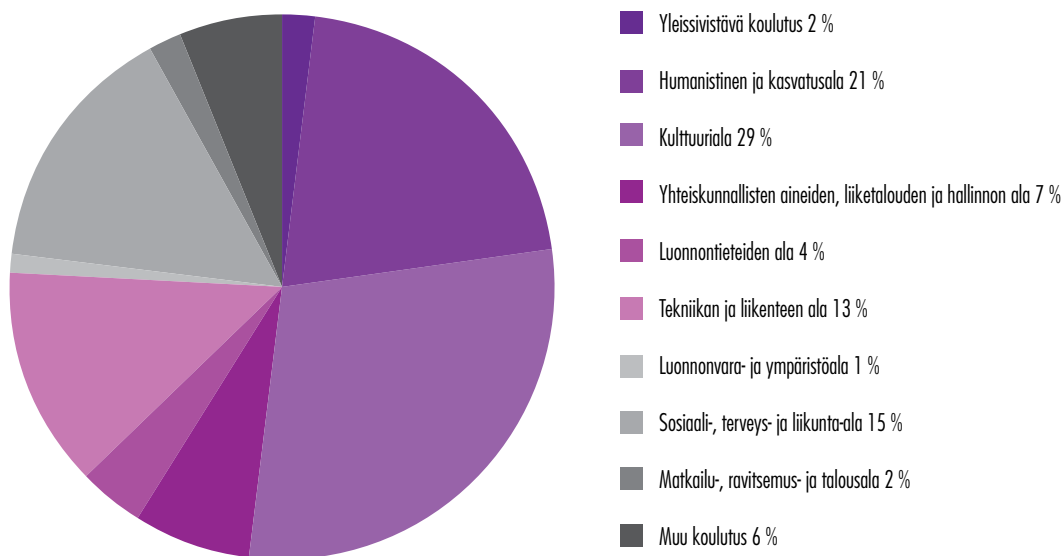
Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Edellä olevissa taulukoissa tarkastellaan sekä kaikkia opetustunteja että vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tarjottuja opetustunteja. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tarjottuista opetustunneista noin 93 prosenttia oli vapaan sivistystyön koulutusta vuonna 2012. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tarjotaan jonkin verran opetustunteja ammatillisena lisäkoulutuksena, työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena ja työnantajien tilaamina kursseina. Vuonna 2012 vapaan sivistystyön koulutuksena järjestettiin 2 938 349 opetustuntia, joka on noin puolet kaikista tutkintoon johtamattomana koulutuksena järjestetyistä opetustunneista.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa järjestettyjen opetustuntien määrä on pysytellyt vuodesta 2008 vuoteen 2012 jokseenkin samana. Myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa eniten opetustunteja on vähennetty luonnontieteiden alalla. Jonkin verran tunteja on vähennetty myös tekniikan ja liikenteen alalla. Suhteellisesti eniten opetustunnit ovat lisääntyneet yleissivistävässä koulutuksessa.

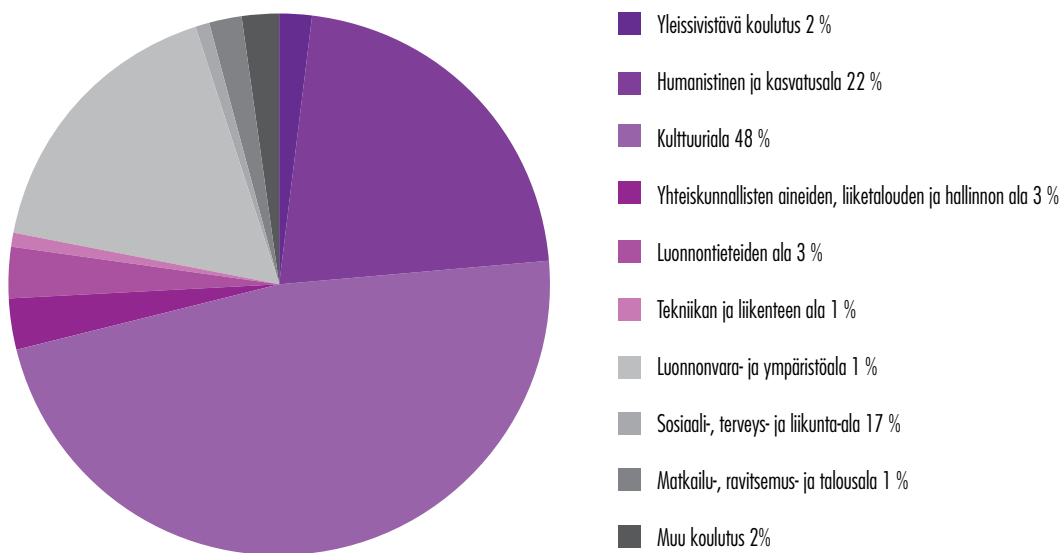
Eniten tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunteja annetaan kulttuurialalla. Lähes kaikki kulttuurialalla annetut opetustunnit kuuluvat vapaan sivistystyön piiriin. Vuonna 2012 kulttuurialan osuus kaikista annetuista opetustunneista oli 29 prosenttia.

Kuvio 1. Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunnit koulutusaloittain vuonna 2012

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 2. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annetut opetustunnit koulutusaloittain vuonna 2012

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Opetustunnit koulutustyypeittäin

Tutkintoon johtamaton koulutus tilastoidaan kahdeksaan eri koulutustyyppiin jaoteltuna. Vuonna 2012 opetustunneista noin 53 prosenttia järjestettiin vapaana sivistystyönä. Toiseksi eniten tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunteja järjestettiin työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena. Määrä on kasvanut hieman vuodesta 2008 ja vuonna 2012 sen osuus kaikista opetustunneista oli noin 21 prosenttia.

Avoimen yliopisto-opetuksen pieni osuus johtuu siitä, että tässä tiedonkeruussa ei ole mukana yliopistojen antama avoin yliopisto-opetus eikä yliopistojen täydennyskoulutuskeskusten antama avoin yliopisto-opetus. Tässä tiedonkeruussa mukana olevista oppilaitostyypeistä eniten avointa yliopisto-opetusta annetaan kansanopistoissa, kansalaisopistoissa ja kesäyliopistoissa.

Taulukko 3. Tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunnit koulutustyypeittäin vuosina 2008–2012

	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Ammatillinen lisäkoulutus, ei oppisopimus	664 448	11,7	416 215	7,3	512 003	9,0	410 059	7,3	421 834	7,7
Ammatillinen lisäkoulutus, oppisopimus	28 990	0,5	25 972	0,5	39 774	0,7	64 661	1,1	53 719	1,0
Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus	1 026 841	18,1	1 098 089	19,4	1 298 045	22,9	1 240 252	22,0	1 174 666	21,3
Työnantajan tilaama koulutus	417 408	7,4	385 688	6,8	386 603	6,8	403 615	7,2	335 139	6,1
Vapaana sivistystyönä järjestetty koulutus	2 888 919	50,9	2 901 097	51,1	2 886 030	50,9	2 915 856	51,7	2 938 349	53,3
Avoin ammattikorkeakouluopetus	266 302	4,7	211 790	3,7	262 435	4,6	283 361	5,0	269 872	4,9
Avoin yliopisto-opetus	83 946	1,5	78 517	1,4	72 182	1,3	69 164	1,2	70 510	1,3
Muut koulutukset	296 369	5,2	295 662	5,2	283 909	5,0	256 434	4,5	249 565	4,5
Yhteensä	5 673 223		5 413 030		5 740 981		5 643 402		5 513 654	

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Tutkintoon johtamattomaan koulutukseen osallistuneet ja koulutusten lukumäärät

Oppilaitostyypeittäin tarkasteltuna eniten tutkintoon johtamattoman koulutuksen osallistujia on kansalaisopistoissa, noin 53 prosenttia kaikista osallistujista vuonna 2012. Seuraavaksi eniten osallistujia on opintokeskuksissa ja kolmanneksi eniten kansanopistoissa. On huomioitava, että tässä esitetyt osallistujamäärät ilmoitetaan bruttolukuina. Sama henkilö on voinut osallistua useaan eri koulutukseen. Hänet on joka koulutuksen kohdalla tilastoitu osallistujaksi.

Oppilaitoksia koulutustyypeittäin tarkasteltaessa käy ilmi, että ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa osallistutaan paljon työnantajien tilaamille kursseille. Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa kursseille osallistuvat muodostavat noin puolet kaikista työnantajien

tilaamille kursseille osallistuneista. Ammatillinen lisäkoulutus hankitaan pääosin ammatillisissa oppilaitoksissa ja erikoisoppilaitoksissa sekä aikuiskoulutuskeskuksissa.

Taulukko 4. Tutkintoon johtamattoman koulutuksen lukumäärä oppilaitostyypeittäin vuonna 2012

	Ammatillinen lisäkoulutus, ei-oppisopimus	Ammatillinen lisäkoulutus, oppisopimus	Työvoimapolitiittinen aikuis-koulutus	Työnantajien tilaamat kurssit	Vapaa sivistystyö	Avoin ammatti-korkeakoulu-opetus	Avoin yliopisto-opetus	Muut koulutukset	Yhteensä
Ammatilliset oppilaitokset	2 785	137	1 747	1 655	515	0	0	1 538	8 377
Ammatilliset erityisoppilaitokset	34	3	25	60	0	0	0	115	237
Ammatilliset erikoisoppilaitokset	2 348	190	87	7 487	0	0	0	830	10 942
Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	1 871	68	1 967	2 553	0	0	0	708	7 167
Palo-, poliisi- ja vartiointialojen oppil.	177	0	0	76	0	0	0	0	253
Ammattikorkeakoulut	270	58	233	1 445	0	4 867	27	1 089	7 989
Musiikkioppilaitokset	38	0	0	0	0	0	0	1 044	1 082
Liikunnan koulutuskeskukset	35	36	0	310	3 999	0	6	833	5 219
Kansanopistot	171	3	60	49	5 738	13	262	44	6 340
Kansalaisopistot	76	1	146	745	79 857	0	309	448	81 582
Opintokeskukset	289	0	1	0	10 465	0	0	25	10 780
Kesäyliopistot	22	18	3	133	1 802	46	2 830	163	5 017
Muut oppilaitokset	0	0	0	49	15	0	0	1	65
Yhteensä	8 116	514	4 269	14 562	102 391	4 926	3 434	6 838	145 050

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Vuonna 2012 tutkintoon johtamattomaan koulutukseen kuuluvia erilaisia koulutuksia järjestettiin eniten kansalaisopistoissa, noin 56 prosenttia koko määrästä. Toiseksi eniten koulutuksia järjestettiin ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa ja kolmanneksi eniten opintokeskuksissa. Näissä kolmessa oppilaitostyyppissä järjestettiin noin 71 prosenttia kaikista tutkintoon johtamattoman koulutuksen koulutuksista. Vapaana sivistystyönä järjestettyjen koulutusten osuus kaikista tutkintoon johtamattomana koulutuksena järjestetyistä koulutuksista on noin 71 prosenttia.

Kaikista tutkintoon johtamattomaan koulutukseen osallistuneista oli naisia 67,3 prosenttia. Naisten osuus on pysynyt lähes samana koko tarkastelujakson ajan.

Taulukko 5. Tutkintoon johtamaton koulutus – Koulutusten ja osallistujien lukumäärät oppilaitostyypeittäin vuosina 2008–2012

	2008			2009			2010		
	Koulutusten lkm	Osallistujien lkm (brutto)	Osallistujista naisia (brutto)	Koulutusten lkm	Osallistujien lkm (brutto)	Osallistujista naisia (brutto)	Koulutusten lkm	Osallistujien lkm (brutto)	Osallistujista
Ammatilliset oppilaitokset	6 998	100 570	55 103	7 658	102 169	53 657	8 250	111 611	58 612
Ammatilliset erityis-oppilaitokset	160	2 899	1 914	240	4 076	2 721	234	4 052	2 832
Ammatilliset erikois-oppilaitokset	17 474	196 289	55 679	12 867	176 561	55 845	12 221	149 134	46 676
Ammatilliset aikuis-koulutuskeskukset	6 819	101 015	39 294	6 979	98 726	35 626	6 810	90 087	32 073
Palo-, poliisi- ja vartiointialojen oppil.	291	9 552	3 002	262	6 062	1 968	280	5 849	1 564
Ammattikorkeakoulut	5 729	76 662	51 799	5 931	78 751	51 652	7 067	85 364	57 252
Musiikkioppilaitokset	1 274	1 910	1 283	1 410	2 167	1 467	1 305	2 112	1 470
Liikunnan koulutuskeskukset	6 759	140 341	64 064	6 853	137 944	61 664	6 798	133 931	62 023
Kansanopistot	6 629	147 270	91 597	6 518	143 381	88 345	6 428	146 791	93 021
Kansalaisopistot	79 547	1 113 137	866 279	80 585	1 130 456	874 641	82 092	1 149 736	891 296
Opintokeskukset	11 415	278 680	180 186	11 680	272 257	175 583	10 286	239 742	155 086
Kesäyliopistot	4 343	97 780	76 622	4 326	99 913	75 498	4 298	91 771	69 245
Muut oppilaitokset	74	1 617	904	65	1 693	961	58	1 739	1 094
Yhteensä	147 512	2 267 722	1 487 726	145 374	2 254 156	1 479 628	146 127	2 211 919	1 472 244

	2011			2012			
	Koulutusten lkm	Osallistujien lkm (brutto)	Osallistujista naisia (brutto)	Koulutusten lkm	Osallistujien lkm (brutto)	Osallistujista naisia (brutto)	%
Ammatilliset oppilaitokset	7 831	106 169	53 954	8 377	125 609	68 140	54,2
Ammatilliset erityis-oppilaitokset	252	5 366	3 628	237	4 049	2 782	68,7
Ammatilliset erikois-oppilaitokset	14 159	132 760	48 300	10 942	118 795	35 706	30,1
Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	7 495	103 005	38 909	7 167	98 557	37 170	37,7
Palo-, poliisi- ja vartiointialojen oppil.	248	7 197	2 014	253	6 947	2 216	31,9
Ammattikorkeakoulut	7 196	93 604	64 279	7 989	82 272	56 899	69,2
Musiikkioppilaitokset	1 100	1 969	1 375	1 082	1 796	1 251	69,7
Liikunnan koulutuskeskukset	6 577	129 793	59 535	5 219	114 859	55 346	48,2
Kansanopistot	6 782	146 788	92 776	6 340	150 063	93 384	62,2
Kansalaisopistot	81 114	1 167 320	906 306	81 582	1 166 670	904 797	77,6
Opintokeskukset	10 422	234 350	150 354	10 780	244 214	156 674	64,2
Kesäyliopistot	4 788	100 367	74 378	5 017	104 195	78 985	75,8
Muut oppilaitokset	67	1 750	892	65	1 959	984	50,2
Yhteensä	148 031	2 230 438	1 496 700	145 050	2 219 985	1 494 334	67,3

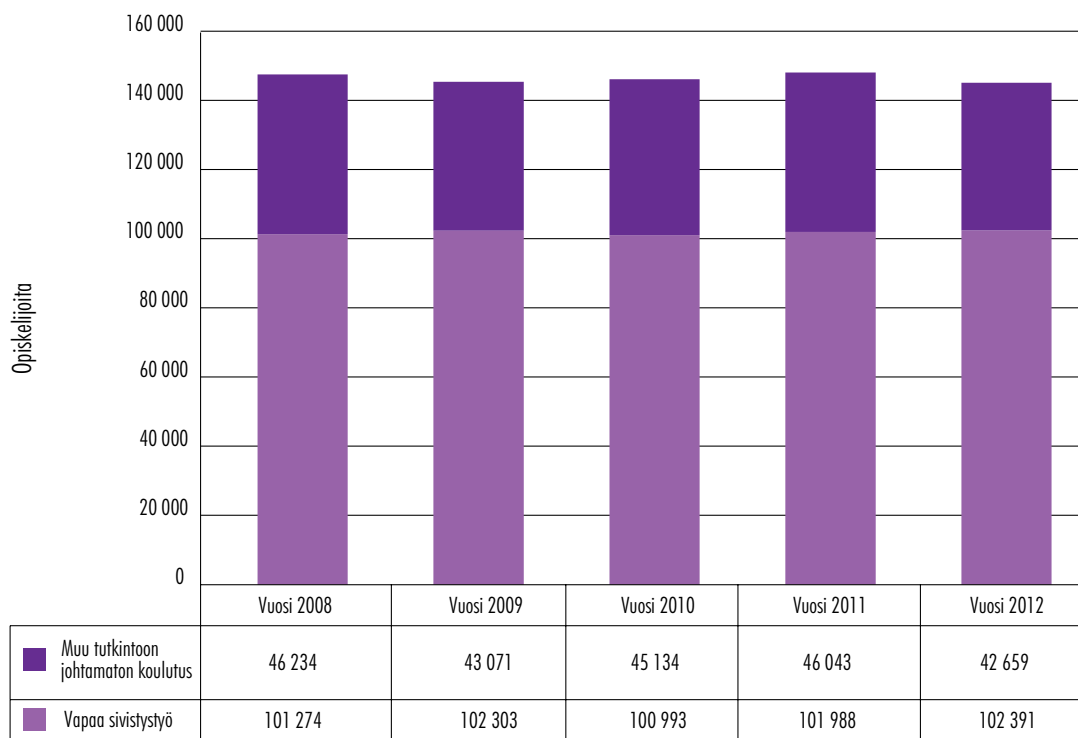
Brutto = Osallistujien bruttomäärässä ovat mukana osallistumiskerrat; sama osallistuja on voinut osallistua useaan koulutukseen.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 6. Vapaana sivistystyönä järjestettyjen koulutusten ja brutto-opiskelijoiden määrä vuosina 2008–2012

Vapaa sivistystyö	2008			2009			2010			2011			2012		
	Koulutuksia	opiskelijoita	joista naisia %	Koulutuksia	opiskelijoita	joista naisia %	Koulutuksia	opiskelijoita	joista naisia %	Koulutuksia	opiskelijoita	joista naisia %	Koulutuksia	opiskelijoita	joista naisia %
	101 274	1 663 419	72,2	102 303	1 665 398	71,9	100 993	1 648 969	72,4	101 988	1 661 913	73	102 391	1 677 441	72,6

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Kuvio 3. Vapaan sivistystyön ja muun tutkintoon johtamattoman koulutuksen lukumäärä vuosina 2008–2012

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

7 Vieraskieliset opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet

*Korkeakoulubarjoittelija Mari Ketola
Opetusneuvos Marianne Portin*

Tässä luvussa esitetään tilastotietoja opiskelijoista ja tutkinnon suorittaneista, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame (perusopetuksessa muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli). Muualta Suomeen muuttaneiden henkilöiden opiskeluun liittyville tilastotiedoille on selvä tarve. Tämän luvun taulukot tarjoavat perustietoja vieraskielisten opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden määristä perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa.

Taulukoissa esitettävissä tiedoissa muuttujana on henkilön äidinkieli. Tietoja ulkomaa-laistautaisista opiskelijoista ja tutkinnon suorittaneista on saatavilla myös henkilön kansalaisuuden ja henkilön syntymämaan mukaan, mutta äidinkielen katsotaan kuvastavan parhaiten henkilön taustaa ja siten toimivan tarkimpana indikaattorina tehtäessä päätelmiä lukujen perusteella.

Perusopetus

Vuonna 2012 perusopetuksessa oli 25 350 vieraskielistä oppilasta. Tämä on noin viisi prosenttia kaikista perusopetukseen osallistuvista. Määrä on lisääntynyt kahdessa vuodessa lähes viidellä tuhannella oppilaalla, eli noin 22 prosentilla. Vuonna 2012 maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui 2 493 oppilasta.

Taulukko 1. Perusopetuksen vieraskielisten oppilaiden lukumäärä vuosina 2010–2012

Vuosi	2010	2011	2012	Osuus oppilasmäärästä 2012 (%)
Oppilasmäärä	20 801	22 844	25 327	4,8

Oppilaiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli.

Luvuissa ovat mukana vuosiluokkien 1–9 ja lisäopetuksen oppilaat.

Lähde: Tilastokeskus – Vipunen.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksessa opiskeli 4 550 vieraskielistä opiskelijaa vuonna 2012. Heistä 3 580 osallistui nuorille suunnattuun koulutukseen ja 980 aikuisille suunnattuun koulutukseen. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä lukiokoulutuksessa on kasvanut vuodessa muutamalla sadalla. Vuodesta 2010 kasvua on tapahtunut sekä nuorten että aikuisten lukiokoulutuksessa, tosin vuonna 2011 sekä uusien opiskelijoiden määrä että kokonaisopiskelijamäärä aikuisille suunnatussa koulutuksessa oli hieman suurempi kuin vuonna 2012. Nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoista 3,3 prosenttia oli vieraskielisiä vuonna 2012. Aikuiskoulutuksessa osuus oli noin yhden prosentin.

Vuonna 2012 ylioppilastutkinnon suoritti 820 vieraskielistä opiskelijaa. Tämä on muutama kymmenen enemmän kuin vuotta aiemmin. Ylioppilastutkinnon suorittaneista 730 opiskeli nuorten lukiokoulutuksessa ja 90 aikuiskoulutuksessa.

Taulukko 2. Lukiokoulutuksen vieraskielisten opiskelijoiden määrä ja ylioppilastutkinnon suorittaneet vuosina 2010–2012

Vuosi	2010	2011	2012	Osuus opiskelijamäärästä 2012 (%)
Nuorten opetussuunnitelma				
Uudet opiskelijat	1 080	1 238	1 323	3,7
Opiskelijamäärä	2 872	3 213	3 578	3,3
Ylioppilastutkinnon suorittaneet		718	730	2,3
Aikuisten opetussuunnitelma				
Uudet opiskelijat	368	412	400	1,1
Opiskelijamäärä	927	987	975	0,9
Ylioppilastutkinnon suorittaneet		78	92	0,3
Lukiokoulutus yhteensä				
Uudet opiskelijat	1 448	1 650	1 723	4,8
Opiskelijamäärä	3 799	4 200	4 553	4,2
Ylioppilastutkinnon suorittaneet		796	822	1,3

Äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Lähde: Tilastokeskus – Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu.

Ammatillinen koulutus

Vuonna 2012 ammatilliseen koulutukseen osallistui noin 15 000 vieraskielistä opiskelijaa. Määrä on jonkin verran suurempi kuin vuonna 2010, jolloin vieraskielisten opiskelijoiden määrä oli hieman yli 13 000. Kasvua oli noin 14 prosenttia. Vieraskielisten osuus koko ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä oli vuonna 2012 5,7 prosenttia. Koulutuksensa aloittaneita vieraskielisiä opiskelijoita oli 6 570, mikä on 6,3 prosenttia kaikista uusista opiskelijoista. Tämä on lähes tuhat opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2010. Sekä uusien opiskelijoiden määrässä että kokonaisopiskelijamäärässä on tapahtunut kasvua kaikissa opiskelumuodoissa vuosia 2010 ja 2012 vertailtaessa.

Suhteessa koulutusten opiskelijamääriin eniten vieraskielisiä opiskelijoita oli oppilaitosmuotoisessa näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa (9,7 %). Tämän koulutuksen kohdalla tapahtui myös eniten kasvua vieraskielisten opiskelijoiden osalta, noin 28 prosenttia. Vieraskielisten opiskelijoiden osuus oli pienin opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa (4,8 %). Määrällisesti vieraskielisiä opiskelijoita oli kuitenkin eniten juuri tässä tutkintomuodossa, yli kolmannes kaikista vieraskielisistä opiskelijoista.

Vuonna 2012 ammatillisen tutkinnon suoritti yhteensä 3 490 vieraskielistä opiskelijaa. Vuonna 2010 määrä oli 2 830 tutkintoa, joten tutkinnon suorittaneiden määrä on kasvanut jonkin verran. Kuten opiskelijamäärä, myös tutkintojen suorituspäätyminen oli vieraskielisten opiskelijoiden kohdalla suurin opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa, jossa tutkintoja suoritettiin 1 340.

Taulukko 3. Ammatillisen koulutuksen vieraskielisten opiskelijoiden määrä ja suoritettujen tutkintojen lukumäärä vuosina 2010–2012

Vuosi	2010	2011	2012	Osuus opiskelijamäärästä 2012 (%)
Oppilaitosmuotoinen koulutus				
Ammatilliset perustutkinnot - opetussuunnitelmaperusteinen koulutus				
Uudet opiskelijat	2 217	2 356	2 643	5,3
Opiskelijamäärä	5 647	5 843	6 314	4,8
Suoritettut tutkinnot	1 264	1 360	1 342	3,7
Ammatilliset perustutkinnot - näyttötutkintoon valmistavat perustutkinnot				
Uudet opiskelijat	1 370	1 640	1 694	10,0
Opiskelijamäärä	2 960	3 563	3 797	9,7
Suoritettut tutkinnot	522	747	879	8,6
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot				
Uudet opiskelijat	1 156	1 156	1 182	6,7
Opiskelijamäärä	2 084	2 160	2 264	6,1
Suoritettut tutkinnot	587	638	639	5,8
Oppisopimuskoulutus				
Uudet opiskelijat	872	1 055	1 050	5,2
Opiskelijamäärä	2 483	2 642	2 668	4,9
Suoritettut tutkinnot	457	569	631	4,8
Ammatillinen koulutus yhteensä				
Uudet opiskelijat	5 615	6 216	6 569	6,3
Opiskelijamäärä	13 174	14 208	15 043	5,7
Suoritettut tutkinnot	2 830	3 314	3 491	4,9

Äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Tilastossa ovat mukana koko tutkinnon suorittaneet ja ne opiskelijat, joiden tavoitteena on koko tutkinnon suorittaneet.

Lähde: Tilastokeskus – Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu.

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus

Vuonna 2012 maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistui 3 440 henkilöä. Osallistujia oli noin 400 opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2010, mutta noin 500 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2011. Vuonna 2012 koulutuksen suoritti noin 1 900 henkilöä, kun vuonna 2010 vastaava määrä oli noin 1 600 henkilöä. Kasvua oli noin 20 prosenttia.

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus on tarkoitettu maahanmuuttajille tai maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joilla on jo suomen tai ruotsin kielen peruskielitaito. Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Sen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa. Valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet on tarkoitettu ensisijaisesti tutkintoon johtavaan ammatilliseen peruskoulutukseen aikovia varten. Niitä voidaan käyttää sekä aikuisille että nuorille suunnattuun ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen valmistavaan koulutukseen. Koulutus valmistaa yleisesti kaikkeen ammatilliseen peruskoulutukseen, mutta sitä voidaan suunnata alakohtaisesti. (Teksti pohjautuu maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin, Opetushallituksen määräys 7/011/2008). Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus alkoi vuonna 1999.

Taulukko 4. Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistuneet ja koulutuksen suorittaneet vuosina 2010–2012

Vuosi	2010	2011	2012
Osallistuneet	3 022	3 941	3 435
Koulutuksen suorittaneet	1 588	1 396	1 906

Lähde: Tilastokeskus – Vipunen-aineisto.

8 Aikuisille tarkoitetut kielitutkinnot

Asiantuntija Anneli Hevossaari

Opetusneuvos Tarja Leblay

Opetusneuvos Terhi Seinä

Yleiset kielitutkinnot

Yleiset kielitutkinnot perustuvat lakiin 964/2004 ja valtioneuvoston asetukseen 1163/2004.

Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille kielenoppijoille tarkoitettuja tutkintoja, jotka mittaavat toiminnallista ja viestinnällistä kielitaitoa. Yleisissä kielitutkinnoissa testataan yleiskieltä eikä johonkin tiettyyn alaan liittyvää erityiskieltä.

Yleisiä kielitutkintoja voi suorittaa perus-, keski- ja ylimmällä tasolla seuraavissa kielissä: englantia, espanjaa, ranskaa, ruotsia, saamea, saksaa, suomea ja venäjää. Italian kielessä tutkinnon voi suorittaa perus- ja keskitasolla.

Yleisten kielitutkintojen 6-portainen taitotasosteikko on yhteismitallinen Euroopan neuvoston kehittämän yleiseurooppalaisen viitekehysten taitotasosteikon kanssa. Vuodesta 2003 alkaen Yleisten kielitutkintojen todistuksia on käytetty myös Suomen kansalaisuuden saamiseen edellytettävän suomen tai ruotsin kielen taidon hallinnan osoittamiseen.

Vuonna 2013 suoritettiin kaikkiaan 7 778 Yleistä kielitutkintoa, mikä on 2 678 tutkintoa enemmän kuin vuonna 2009. Suomen kielen Yleisten kielitutkintojen osuus kaikista tutkintojärjestelmässä suoritetuista kielitutkinnoista on noin 82 prosenttia.

Taulukko 1. Suoritetut kielitutkinnot vuosina 2009–2013

Kieli	Vuosi 2009					Vuosi 2010				
	Yhteensä lkm	Osuus kaikista suoritetuista kielitutkinnoista %	Perustaso lkm	Keskitaso lkm	Ylin taso lkm	Yhteensä lkm	Osuus kaikista suoritetuista kielitutkinnoista %	Perustaso lkm	Keskitaso lkm	Ylin taso lkm
Yhteensä	5 100	100	246	4 579	275	5 315	100	182	4 842	291
Englanti	710	13,9	26	576	108	694	13,1	11	579	104
Suomi	3 993	78,3	156	3 713	124	4 325	81,4	130	4 054	141
Ruotsi	289	5,7	23	236	30	208	3,9	10	169	29
Venäjä	36	0,7	18	17	1	31	0,6	21	9	1
Saksa	14	0,3	2	8	4	19	0,4	0	7	12
Ranska	12	0,2	5	2	5	9	0,2	1	7	1
Espanja	6	0,1	1	4	1	11	0,2	1	8	2
Italia	6	0,1	1	5	x	2	0,0	1	1	x
Saame	34	0,7	14	18	2	16	0,3	7	8	1

Kieli	Vuosi 2011					Vuosi 2012				
	Yhteensä lkm	Osuus kaikista suoritetuista kielitutkin- noista %	Perustaso lkm	Keskitaso lkm	Ylin taso lkm	Yhteensä	Osuuskaikista suoritetuista kielitutkin- noista	Perustaso	Keskitaso	Ylin taso
Yhteensä	5 976	100,0	206	5 439	332	6 638	100,0	192	6 058	388
Englanti	704	11,8	15	559	130	764	11,5	10	599	155
Suomi	4 873	81,5	146	4 560	167	5 431	81,8	142	5 097	192
Ruotsi	300	5,0	14	267	19	355	5,3	21	311	23
Venäjä	30	0,5	7	18	5	24	0,4	7	11	6
Saksa	13	0,2	0	9	4	8	0,1	1	3	4
Ranska	18	0,3	8	9	1	16	0,2	11	0	5
Espanja	10	0,2	4	3	3	10	0,2	2	6	2
Italia	3	0,1	2	1	x	5	0,1	2	3	0
Saame	25	0,4	10	12	3	25	0,4	6	18	1

Kieli	Vuosi 2013				
	Yhteensä lkm	Osuus kaikista suoritetuista kielitutkinnoista %	Perustaso lkm	Keskitaso lkm	Ylin taso lkm
Yhteensä	7 778	100	244	7 122	412
Englanti	837	10,8	5	652	180
Suomi	6 393	82,2	188	6 021	184
Ruotsi	447	5,7	24	389	34
Venäjä	24	0,3	8	13	3
Saksa	25	0,3	3	18	4
Ranska	17	0,2	6	7	4
Espanja	11	0,1	1	7	3
Italia	1	0,0	0	1	0
Saame	23	0,3	9	14	0

Lähde: Opetushallitus

Valtionhallinnon kielitutkinnot

Valtionhallinnon kielitutkinnot perustuvat lakiin (424/2003) julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta ja valtioneuvoston asetukseen (481/2003) suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa.

Valtionhallinnon kielitutkinnoissa voidaan osoittaa:

1. suomen tai ruotsin kielen suullinen taito (puheen ymmärtäminen/puhuminen)
2. suomen tai ruotsin kielen kirjallinen taito (tekstin ymmärtäminen/kirjoittaminen)
3. suomen tai ruotsin kielen ymmärtämisen taito (puheen ymmärtäminen/tekstin ymmärtäminen).

Tutkinnot voidaan suorittaa yhdessä tai erikseen. Hyväksytysti suoritetusta tutkinnosta annetaan arvosana erinomainen, hyvä tai tyydyttävä.

Tutkinnoissa arvioidaan osallistujan kykyä viestiä suullisesti ja/tai kirjallisesti suomen tai ruotsin kielellä sekä ymmärtää kyseisiä kieliä. Erityistä tukea tarvitseva henkilö voi suorittaa tutkinnon niiltä osin kuin se on hänelle mahdollista.

Hyvän ja tyydyttävän taidon tutkinnot suoritetaan eri puolilla Suomea toimiville Opetushallituksen tehtävään kouluttamille ja määräämille tutkintasuoritusten vastaanottajille. Erinomaisen taidon tutkinnot suoritetaan aina suomen tai ruotsin kielen tutkintolautakunnalle Helsingissä.

1.6.2003 lähtien tutkinnoissa on voinut osoittaa myös Suomen kansalaistamisen edellyttämää suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Taulukko 2. Valtionhallinnon kielitutkintojen suoritukset vuosina 2009–2013

Tutkinnot	Vuosi 2009		Vuosi 2010		Vuosi 2011		Vuosi 2012		Vuosi 2013	
	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi
Hyvä ja tyydyttävä taito										
Suullinen taito	318	314	266	614	220	248	194	301	197	319
Kirjallinen taito	294	314	264	577	196	260	184	302	180	306
Ymmärtämisen taito	1	129	4	78	-	31	5	85	-	50
Yhteensä	613	757	534	1269	416	539	383	688	377	675
Erinomainen taito										
Suullinen taito	73	29	76	18	81	21	64	25	76	17
Kirjallinen taito	78	34	86	25	84	23	69	29	88	16
Ymmärtämisen taito	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	151	63	162	43	165	44	133	54	164	33

Lähde: Opetushallitus

Auktorisoidun kääntäjän tutkinto

Auktorisoidun kääntäjän tutkinto perustuu lakiin auktorisoiduista kääntäjistä (1231/2007), valtioneuvoston asetukseen auktorisoiduista kääntäjistä (1232/2007) sekä Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon perusteisiin 2012. Auktorisoitu kääntäminen on ammattimaisen kääntämisen erikoisalue. Auktorisoidulla kääntämisellä tarkoitetaan laillisesti pätevän käännöksen laatimista esimerkiksi viranomaispäätöksen tai oikeuskäsittelyn välineeksi. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon järjestämisestä vastaa Opetushallituksen yhteydessä toimiva Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta. Tutkintojärjestelmästä ja sen kehittämisestä huolehtii Opetushallitus. Auktorisoidun kääntäjän tutkinto koostuu kolmesta osiosta: kahdesta käännöstehtävästä (aukt2, aukt3) sekä osiosta, joka mittaa taitoa toimia auktorisoituna kääntäjänä (aukt1). Käännöstehtävistä aukt2 on pakollinen lain ja hallinnon aihepiiristä ja aukt3 valinnainen erikoisala (koulutus, talous, tekniikka tai lääketiede).

Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta myöntää hakemuksesta oikeuden toimia auktorisoituna kääntäjänä

1. henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti auktorisoidun kääntäjän tutkinnon,
2. henkilölle, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyvät laissa tarkemmin säädetyt käännöstieteen opinnot,
3. henkilölle, jolla ennen auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain voimaantuloa oli oikeus toimia virallisena kääntäjänä. Oikeus on voimassa ilman takarajaa.

Kohdissa 1 ja 2 auktorisoinnin voimassaolo on 5 vuotta. Auktorisointia on mahdollista hakemuksesta jatkaa enintään viisi vuotta kerrallaan. Jatkamisen edellytyksenä on, että henkilö on auktorisoinnin voimassa ollessa toiminut auktorisoituna kääntäjänä ja täyttänyt muut edellytykset auktorisoidun kääntäjän oikeuden saamiseksi.

Taulukko 3. Auktorisoidun kääntäjän tutkintoon osallistuneet ja tutkinnon hyväksytysti suorittaneet vuosina 2009–2013*

Vuosi	Suorittajat	Kieliparien määrä	Hyväksytyt	%
2009	107	25	16	15,0
2010	100	18	8	8,0
2011	89	18	11	12,4
2012	130	30	27	20,8
2013	92	33	16	17,4

*Vuoden 2012 tutkinnosta alkaen on käännösuunta ollut tutkinnon suorittajan valittavissa eli kotimaisista kielistä (suomi, ruotsi, saamen kielet) toisiin kotimaisiin kieliin, kotimaisista vieraisiin kieliin tai vieraista kielistä kotimaisiin kieliin. Vuonna 2011 käännösuunta oli viimeistä kertaa vieraista kielistä kotimaisiin kieliin. Aiemmin oli joka vuosi mahdollista valita käännösuunnaksi kotimaisista kielistä toisiin kotimaisiin kieliin.

Lähde: Opetushallitus

9 Korkeakouluihin hakeminen

Erityisasiantuntija Pirjo Karhu

Suomen korkeakoulujärjestelmä muodostuu kahdesta rinnakkaisesta sektorista, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Suurin osa korkeakoulujen koulutuksesta on tutkintoon johtavaa koulutusta, mutta lisäksi niissä on tarjolla myös muuta koulutusta, esimerkiksi täydennyskoulutusta. Opetushallinnon alaisia yliopistoja on tällä hetkellä 16 ja ammattikorkeakouluja 24. Näistä suurin osa on monialaisia. Opetushallinnon ulkopuolisista korkeakouluista (Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Höghskolan på Åland) Maanpuolustuskorkeakoulu on mukana tämän julkaisun tilastoissa.

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen toteutus

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen toteutuksesta ja hakukelpoisuudesta on säädetty laeissa ja asetuksissa. Näiden lakien mukaan korkeakoulut päättävät valintaperusteista ja opiskelijaksi ottamisesta ja Opetushallitus ylläpitää valtakunnallisia hakurekistereitä. Yliopistot ovat käyttäneet vuodesta 2009 lähtien valtakunnallista yhteishakujärjestelmää. Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinta on suoritettu yhteishaun avulla huomattavasti kauemmin. Ammattikorkeakoulujen yhteishaussa ei ole mukana työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta eikä Euroopan unionin rakennerahastoista rahoitettavaa koulutusta. Lisäksi vieraskielinen aikuiskoulutus ja vieraskieliset ylempään AMK-tutkintoon johtavat koulutukset ovat yhteishakujen ulkopuolella. Näihin koulutuksiin on erilliset haut.

Tässä luvussa esiteltävät tilastotiedot on kerätty Yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteristä (HAREK) ja Ammattikorkeakoulujen hakija- ja opiskelupaikkarekisteristä (AMKOREK). Näissä rekistereissä on tiedot yliopistojen alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon hakeneista sekä ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon hakeneista. Rekisterit poistuvat käytöstä vuoden 2014 loppuun mennessä. Syksystä 2014 lähtien korkeakouluihin haetaan korkeakoulujen yhteisessä yhteishaussa, joka toteutetaan uudessa Opintopolku-palvelussa.

Yliopistotilastoissa ovat mukana sekä yhteishaun että erillisvalintojen koulutukset. Suurin osa yliopistojen koulutuksista on mukana yhteishaussa. Erillisvalinnoilla tarkoitetaan mm. ulkomaalaisten opiskelijoiden ja maisteriohjelmiin hakevien valintaa. Ammattikorkeakoulutilastoissa ovat mukana nuorten koulutus ja aikuiskoulutus. Tarkasteltuna ajanjaksona ammattikorkeakouluja oli vielä 25. Korkeakouluihin hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet -tilastossa on mukana myös ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin johtava koulutus.

Tilastot ovat aina lukuvuosittaisia, eli mukana ovat korkeakouluissa sekä syksyllä että keväällä alkaneet koulutukset.

Hakeminen korkeakouluihin

Lukuvuodesta 2009-2010 lähtien kaikkien korkeakouluihin hakeneiden määrä on noussut noin 6 prosenttia. Hakijamäärä nousi erityisesti lukuvuonna 2013-2014. Hakijamäärän kasvuun vaikutti todennäköisesti vuodesta 2014 käyttöön otettu korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus. Syksystä 2014 lähtien korkeakoulut voivat varata aloituspaikkoja ensimmäistä korkeakoulupaikkaa hakeville eli ns. ensikertalaiselle. Hakijoita tiedotettiin hyvissä ajoin siitä, että kevään 2014 hausta lähtien vastaanotettu paikka ei anna hakijalle mahdollisuutta hakea jatkossa korkeakouluun ns. ensikertalaisten kiintiössä. Hyväksytyksi tulleiden osuus hakeneista on laskenut muutaman prosenttiyksikön. Lukuvuonna 2013-2014 hyväksytyjä oli 35 prosenttia.

Molemmille sektoreille hakeneiden osuus kaikista hakijoista on noussut muutamalla prosenttiyksiköllä (lukuvuonna 2013-2014 osuus oli 17 prosenttia), mutta kummaltakin sektorilta on tarjottu paikkoja aina vain vähemmän, viimeisenä tarkasteltuna lukuvuotena vain 8 prosentille molemmille sektoreille hyväksytyistä. Molemmille sektoreille hyväksytyistä suurin osa on ottanut paikan vastaan yliopistosta. Tosin osuus on laskenut 84 prosentista 79 prosenttiin. Ammattikorkeakouluista paikan vastaanottaneiden osuus on pysynyt noin 16 prosentissa. Lukuvuodesta 2010 lähtien hyväksytyt on ollut mahdollista ottaa useampi korkeakoulupaikka vastaan samana lukuvuonna alkavasta koulutuksesta. Tätä mahdollisuutta käyttävien osuus hyväksytyistä on ollut parin prosentin luokkaa. Suurin osa korkeakouluhakijoista pyrkii vain joko ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Vain ammattikorkeakouluun hakeneita on ollut tarkasteltuna ajanjaksona yli puolet kaikista hakijoista, koska siellä on myös enemmän aloituspaikkoja tarjolla kuin yliopistoissa.

Taulukko 1. Korkeakouluihin hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet lukuvuosittain

	2009–2010			2010–2011			2011–2012		
	Hakeneet	Hyväksytyt	Paikan vast.off.	Hakeneet	Hyväksytyt	Paikan vast.off.	Hakeneet	Hyväksytyt	Paikan vast.off.
Ammattikorkeakoulu ¹⁾	115 610	43 713	38 587	117 405	44 068	39 070	116 071	43 264	38 595
Yliopisto ²⁾	80 780	25 598	23 665	82 836	25 888	23 682	83 206	25 991	23 737
Sekä amm. korkeak.	24 169	2919	458 (amk)	27 926	3 096	476 (amk)	28 416	2 985	519 (amk)
että yliopisto ³⁾			2 441 (yo)			2 563 (yo)			2 380 (yo)
						37(yo+amk)			61 (yo+amk)
Kaikki hakijat	172 221	66 392	62 252	172 315	66 860	62 752	170 861	66 270	62 332

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2012–2013			2013–2014		
	Hakeneet	Hyväksytyt	Paikan vast.ott.	Hakeneet	Hyväksytyt	Paikan vast.ott.
Ammatti- korkeakoulu ¹⁾	116 134	41 504	37 332	122 305	40 192	36 455
Yliopisto ²⁾	85 264	25 802	23 619	90 077	26 091	24 028
Sekä amm.korkeak. että yliopisto ³⁾	29 439	2 685	455 (amk)	30 344	2 516	440(amk)
			2157 (yo)			1 991 (yo)
			46 (yo-amk)			67 (yo+amk)
Kaikki hakijat	171 959	64 621	60 951	182 038	63 767	60 483

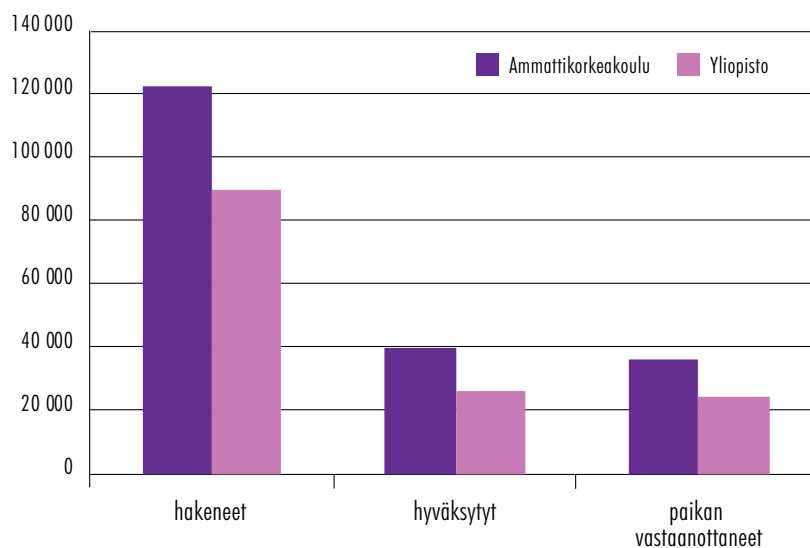
Lähde: Opetushallitus, AMKOREK- ja HAREK-rekisterit

1) Luvuissa ovat mukana kaikki ammattikorkeakouluihin hakeneet, myös henkilötunnuksettomat hakijat, hyväksytyt ja opiskelupaikan vastaanottaneet.

2) Luvuissa ovat mukana kaikki yliopistoihin hakeneet, myös henkilötunnuksettomat hakijat, hyväksytyt ja opiskelupaikan vastaanottaneet.

3) Luvuissa ei ole mukana henkilötunnuksettomia hakijoita.

Kuvio 1. Korkeakouluihin hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet lukuvuonna 2013–2014

Taulukko 2. Ammattikorkeakouluihin hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet koulutusaloittain lukuvuosina 2009–2013

	2009–2010			2010–2011			2011–2012		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast.ott. ²⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast.ott. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast.ott. ⁴⁾
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	2 317	572	499	2 684	538	467	2 469	553	484
Kulttuuriala	17 494	3 338	2 971	19 337	3 157	2 818	18 463	3 160	2 817
Luonnontieteiden ala ⁵⁾	10 527	1 800	1 529	8 291	1 896	1 596	8 719	1 911	1 697
Luonnonvara- ja ympäristöala	4 249	1 638	1 218	3 740	1 460	1 086	3 840	1 523	1 199
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	16 616	2 769	2 311	15 477	2 862	2 419	15 040	2 838	2 451
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	48 282	11 316	10 078	53 241	11 174	10 070	50 691	11 900	10 939
Tekniikan ja liikenteen ala	34 964	12 212	10 438	33 205	12 375	10 528	32 931	13 059	11 460
Yht.kunt.tiet., liiketal. ja hallinnon ala	38 501	8 569	7 165	35 848	8 763	7 320	35 512	8 798	7 607
Yhteensä ³⁾	117 913	41 903	36 208	120 552	41 967	36 364	116 071	43 260	38 590

	2012–2013			2013–2014		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast.ott. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast.ott. ⁴⁾
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	2 790	619	561	2 864	589	517
Kulttuuriala	17 281	3 042	2 780	15 434	2 246	2 049
Luonnontieteiden ala ⁵⁾	8 609	1 844	1 648	5 074	796	732
Luonnonvara- ja ympäristöala	3 023	1 291	1 010	2 894	1 290	1 044
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	14 037	2 854	2 515	11 327	1 915	1 725
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	52 314	12 036	11 098	56 110	12 397	11 561
Tekniikan ja liikenteen ala	31 171	11 222	9 907	33 837	11 555	10 304
Yht.kunt.tiet., liiketal. ja hallinnon ala	36 555	8 948	7 865	41 928	9 704	8 573
Yhteensä ³⁾	116 133	41 500	37 327	122 305	40 192	36 455

1) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusaloilla sama hakija esiintyy vain kerran. Eri koulutusaloilla sama hakija voi esiintyä useaan kertaan.

2) Yhden opiskelupaikan säännöksen perusteella saman lukuvuoden aikana voi ottaa vain yhden opiskelupaikan, joten sama henkilö esiintyy sarakkeen luvuissa vain kerran.

3) Hakija on laskettu ko. luvussa vain kerran.

4) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusaloilla sama henkilö esiintyy vain kerran. Lukuvuodesta 2010-2011 lähtien yhden paikan säännös rajattiin koskemaan lukukautta ja vain yhteishaussa mukana olevaa koulutusta, joten sama paikan vastaanottaja voi esiintyä eri koulutusaloilla.

5) Lukuvuonna 2013-2014 osa Luonnontieteiden alaan kuuluvista Tietojenkäsittelytieteen koulutuksista on ollut Yhteiskuntatieteellisen alan alla ja siksi luvut ovat pienempiä aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Lähde: Opetushallitus, AMKOREK-rekisteri

**Taulukko 3. Yliopistoihin hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet koulutusaloit-
tain lukuvuosina 2009–2013**

	2009–2010			2010–2011			2011–2012		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväk- sytyt ¹⁾	Paikan vast. ott. ²⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväk- sytyt ¹⁾	Paikan vast. ott. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväk- sytyt ¹⁾	Paikan vast. ott. ⁴⁾
Eläinlääketieteel- linen	592	70	70	707	70	70	707	70	69
Farmasia	1 742	502	470	1 649	486	450	1 636	510	478
Hammaslääketie- teellinen	815	147	147	948	174	173	1 143	189	187
Humanistinen	15 003	3 525	3 076	15 844	3 510	3 011	16 181	3 469	2 951
Kasvatustieteel- linen	10 829	2 551	2 343	11 449	2 495	2 272	12 529	2 609	2 394
Kauppatieteellinen	15 133	3 712	3 355	15 741	3 694	3 316	15 751	3 687	3 311
Kuvataideala	1 217	47	45	1 107	48	45	1 117	46	45
Liikuntatieteellinen	1 510	178	168	1 753	168	158	2 029	206	188
Luonnontieteellinen	12 587	6 123	3 996	13 863	6 397	4 019	14 529	6 331	4 036
Lääketieteellinen	4 553	619	619	4 798	620	619	4 830	613	613
Maatalous-metsä- tieteellinen	2 375	649	489	2 479	668	489	2 756	696	514
Musiikkiala	947	189	180	931	180	174	1 030	195	188
Oikeustieteellinen	3 582	563	562	3 928	564	564	4 071	626	610
Psykologia	3 032	230	223	3 154	236	234	3 515	242	241
Sotilasala				558	190	158	594	177	140
Taideteollinen	4 184	434	412	4 282	489	439	4 213	525	472
Teatteri- ja tanssiala	2 108	81	80	1 710	60	60	2 026	92	91
Teknillistieteellinen	11 437	5 107	4 124	12 442	5 285	4 212	12 177	5 010	3 969
Teologinen	1 062	355	336	1 085	361	342	920	313	295
Terveystieteet	2 465	511	475	2 255	479	439	2 966	522	486
Yhteiskuntatieteel- linen	1 4182	2 871	2 496	14 121	2 917	2 503	14 250	2 878	2 510
Yhteensä ³⁾	80 780	25 598	23 665	82 836	25 888	23 747	83 206	25 991	23 737

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2012–2013			2013–2014		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ott. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ott. ⁴⁾
Eläinlääketieteellinen	810	69	69	803	69	69
Farmasia	1 777	470	438	2 124	456	428
Hammaslääketieteellinen	1 166	188	186	1 292	190	188
Humanistinen	15 773	3 354	2 863	16 447	3 399	2 892
Kasvatustieteellinen	13 583	2 785	2 557	14 307	2 845	2 657
Kauppätieteellinen	16 278	3 593	3 263	16 969	3 683	3 311
Kuvataideala	1 113	53	50	1 110	57	48
Liikuntatieteellinen	2 298	203	187	2 614	187	175
Luonnontieteellinen	14 948	6 176	3 933	15 401	6 303	4 076
Lääketieteellinen	5 732	620	620	5 842	657	656
Maatalous-metsätieteellinen	3 102	726	519	3 377	659	501
Musiikkiala	971	183	174	1 210	197	191
Oikeustieteellinen	4 664	648	625	5 649	724	710
Psykologia	3 878	255	252	4 381	282	277
Sotilasala	537	184	158	654	170	144
Taideteellinen	4 296	504	449	4 425	460	429
Teatteri- ja tanssiala	1 803	61	60	1 832	80	77
Teknillistieteellinen	12 671	5 116	3 984	13 002	4 908	3 927
Teologinen	892	337	317	1 117	320	299
Terveystieteet	3 409	505	480	4 072	544	492
Yhteiskuntatieteellinen	15 255	2 924	2 510	16 308	2 982	2 562
Yhteensä ³⁾	85 264	25 802	23 619	90 080	26 091	24 028

1) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusallalla sama hakija esiintyy vain kerran. Eri koulutusaloilla sama hakija voi esiintyä useaan kertaan.

2) Yhden opiskelupaikan säännöksen perusteella saman lukuvuoden aikana voi ottaa vain yhden opiskelupaikan, joten sama henkilö esiintyy sarakkeen luvuissa vain kerran.

3) Hakija/hyväksytyt on laskettu ko. luvussa vain kerran.

4) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusallalla sama henkilö esiintyy vain kerran. Lukuvuodesta 2010-2011 lähtien yhden paikan säännös rajattiin koskemaan lukukautta ja vain yhteishaussa mukana olevaa koulutusta, joten sama paikan vastaanottaja voi esiintyä eri koulutusaloilla.

Lähde: Harek-rekisteri.

Uusien ylioppilaiden hakeminen korkeakouluihin

Näissä tilastoissa tarkastellaan niitä korkeakouluihin hakeneita, jotka ovat suorittaneet samana tai edellisenä lukukautena ylioppilastutkinnon ja joilla on myös lukion päättötodistus. Uusia ylioppilaita ovat esimerkiksi syksyllä 2010 alkavaan koulutukseen hakeneista

ne, joiden tutkintoaika on kevät 2010 tai syksy 2009. Tarkasteltuna viitenä lukuvuotena yliopistojen päävalinnoissa hakeneiden uusien ylioppilaiden osuus kaikista päävalinnoissa hakeneista on pysynyt noin 27 prosentissa. Hyväksytyjen osuus kaikista hyväksytyistä on kuitenkin laskenut 36 prosentista 34 prosenttiin.

Ammattikorkeakouluun hakeneiden uusien ylioppilaiden osuus kaikista nuorten koulutukseen hakeneista laski tarkasteltuina lukuvuosina neljä prosenttiyksikköä 25 prosentista 21 prosenttiin. Hyväksytyjen uusien ylioppilaiden osuus kaikista hyväksytyistä laski saman verran 24 prosenttiin.

Taulukko 4. Uusien ylioppilaiden hakeminen ammattikorkeakouluun (nuorten koulutukseen). Hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet koulutusaloittain lukuvuosina 2009–2013

	2009–2010			2010–2011			2011–2012		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottaneet ²⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottaneet ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottaneet ²⁾
Humanistinen ja kasvatusala	557	148	127	540	101	86	578	124	101
Kulttuuriala	3 754	658	541	3 867	582	486	3 677	532	445
Luonnontieteiden ala ⁵⁾	1 015	298	234	884	292	235	914	269	212
Luonnonvara- ja ympäristöala	975	390	255	859	363	259	796	332	235
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 888	636	493	3 195	641	494	3 019	518	418
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 559	2 226	1 957	9 169	2 141	1 891	8 693	1 938	1 712
Tekniikan ja liikenteen ala	5 127	2 682	2 116	5 117	2 712	2 104	4 879	2 561	2 026
Yht.kuntatiet., liiketalouden ja hallinnon ala	5 524	1 751	1 386	5 931	1 841	1 450	5 521	1 460	1 152
Yhteensä ³⁾	18 642	8 688	7 108	19 425	8 559	6 983	18 228	7 641	6 288

	2012–2013			2013–2014		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottaneet ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottaneet ⁴⁾
Humanistinen ja kasvatusala	526	114	104	509	120	97
Kulttuuriala	3 251	441	374	2 751	282	233
Luonnontieteiden ala ⁵⁾	900	252	212	129	38	35
Luonnonvara- ja ympäristöala	736	307	220	610	299	211
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 547	429	341	2 011	299	251
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 453	1 904	1 674	8 223	1 713	1 535
Tekniikan ja liikenteen ala	4 624	2 307	1 889	4 687	2 275	1 867
Yht.kuntatiet., liiketalouden ja hallinnon ala	5 544	1 325	1 089	6 275	1 446	1 187
Yhteensä ³⁾	17 466	7 016	5 891	17 540	6 428	5 409

Selite jatkuu seuraavalla sivulla.

Tässä tilastossa uusia ylioppilaita ovat kaikki ne hakeneet, jotka täyttävät uuden ylioppilaan määritelmän riippumatta siitä, millä tutkinnolla he ovat hakeneet.

- 1) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusaloilla sama hakija esiintyy vain kerran. Eri koulutusaloilla sama hakija voi esiintyä useaan kertaan.
- 2) Yhden opiskelupaikan säännöksen perusteella saman lukuvuoden aikana voi ottaa vain yhden opiskelupaikan, joten sama henkilö esiintyy sarakkeen luvuissa vain kerran.
- 3) Hakija on laskettu ko. luvussa vain kerran.
- 4) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusaloilla sama henkilö esiintyy vain kerran. Lukuvuodesta 2010-2011 lähtien yhden paikan säännös rajattiin koskemaan lukukautta, joten sama paikan vastaanottaja voi esiintyä kahdella eri koulutusaloilla.
- 5) Lukuvuonna 2013-2014 osa Luonnontieteen alaan kuuluvista Tietojenkäsittelytieteen koulutuksista on ollut Yhteiskuntatieteellisen alan alla ja siksi luvut ovat pienempiä aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Lähde: Opetushallitus, AMKOREK-rekisteri

Ammatillisella tutkinnolla ammattikorkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt

Ammattikorkeakouluihin ammatillisella perustutkinnolla tai opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnolla hakevien osuus kaikista ammattikorkeakouluun hakeneista on noussut tarkasteltuna ajanjaksona 6 prosenttiyksikköä. Lukuvuonna 2013-2014 heitä oli 31 prosenttia kaikista hakijoista. Tietoja yliopistoihin ammatillisella tutkinnolla hakeneista ei ole saatavissa HAREKista.

Taulukko 5. Uusien ylioppilaiden hakeminen yliopistoon (päävalinnat). Hakeneet, hyväksytyt ja paikan vastaanottaneet koulutusaloittain lukuvuosina 2009–2013

	2009-2010			2010-2011			2011-2012		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ²⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾
Eläinlääketieteellinen	181	14	14	200	19	19	210	10	10
Farmasia	401	136	125	385	128	112	413	147	129
Hammaslääketieteellinen	209	14	14	230	25	25	282	15	15
Humanistinen	4 291	1 032	862	4 612	1 056	874	4 721	1 018	829
Kasvatustieteellinen	2 444	452	386	2 654	411	356	2 890	388	330
Kauppateieteellinen	2 787	695	618	3 433	732	641	3 642	726	645
Kuvataideala	132	4	3	124	0	0	126	1	1
Liikuntatieteellinen	497	31	29	593	23	23	671	16	16
Luonnontieteellinen	4 335	2 794	1 587	4 792	2 847	1 581	4 996	2 792	1 584
Lääketieteellinen	1 236	122	122	1 314	132	131	1 309	108	108
Maatalous-metsätieteellinen	481	146	101	577	158	116	601	143	100
Musiikkiala	176	51	49	168	46	45	181	42	40
Oikeustieteellinen	893	120	120	1 030	133	133	1 103	137	137
Psykologia	939	53	49	967	40	39	1 088	40	39
Sotilasala				11	3	3	11	7	6
Taideteellinen	712	55	55	694	53	50	726	60	56
Teatteri- ja tanssiala	337	6	6	321	5	5	280	5	5

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

	2009-2010			2010-2011			2011-2012		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ²⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾
Teknillistieteellinen	3 624	2 075	1 793	3 630	1 967	1 693	3 577	1 844	1 605
Teologinen	242	79	72	271	88	77	238	79	74
Terveystieteet	305	28	25	319	27	21	497	29	22
Yhteiskuntatieteellinen	2 842	440	347	3 094	480	332	3 287	526	415
Yhteensä ³⁾	17 241	6 719	6 377	17 998	6 625	6 276	18 332	6 588	6 165

	2012-2013			2013-2014		
	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾	Hakeneet ¹⁾	Hyväksytyt ¹⁾	Paikan vast. ottan. ⁴⁾
Eläinlääketieteellinen	240	6	6	227	11	11
Farmasia	481	144	131	534	135	130
Hammaslääketieteellinen	273	22	22	297	18	18
Humanistinen	4 500	1 012	836	4 719	1 034	834
Kasvatustieteellinen	3 103	459	395	3309	430	386
Kauppätieteellinen	3 833	737	662	4 208	728	646
Kuvataideala	122	0	0	139	0	0
Liikuntatieteellinen	788	15	15	886	27	27
Luonnontieteellinen	4 930	2 587	1439	4994	2 537	1426
Lääketieteellinen	1 597	119	119	1 531	114	114
Maatalous-metsätieteellinen	683	137	104	809	153	116
Musiikkiala	146	30	26	205	45	43
Oikeustieteellinen	1 252	130	130	1 414	132	132
Psykologia	1 229	36	36	1 333	39	39
Sotilasala	8	0	0	13	2	2
Taideteollinen	788	59	49	714	53	50
Teatteri- ja tanssiala	313	7	7	266	6	6
Teknillistieteellinen	3 697	1 834	1 576	3 742	1 715	1 480
Teologinen	222	82	73	248	65	55
Terveystieteet	570	23	18	716	27	21
Yhteiskuntatieteellinen	3 487	499	400	3 602	496	401
Yhteensä ³⁾	18 642	6 420	6 043	19 513	6 296	5 936

Tässä tilastossa uusia ylioppilaita ovat kaikki ne hakeneet, jotka täyttävät uuden ylioppilaan määritelmän riippumatta hakuperusteesta.

1) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusosalalla sama hakija esiintyy vain kerran. Eri koulutusaloilla sama hakija voi esiintyä useaan kertaan.

2) Yhden opiskelupaikan säännöksen perusteella saman lukuvuoden aikana voi ottaa vain yhden opiskelupaikan, joten sama henkilö esiintyy sarakkeen luvuissa vain kerran.

3) Hakija on laskettu ko. luvuissa vain kerran.

4) Henkilöiden määrät on laskettu siten, että yhdellä koulutusosalalla sama henkilö esiintyy vain kerran. Lukuvuodesta 2010-2011 lähtien yhden paikan säännös rajattiin koskemaan lukukautta, joten sama paikan vastaanottaja voi esiintyä kahdella eri koulutusosalalla.

Lähde: Opetushallitus, HAREK-rekisteri.

Ulkomaalaisten hakeminen korkeakouluihin

Yliopistoihin hakeneiden ulkomaalaisten määrä on tarkasteltuna ajanjaksona pysytellyt 10 000 hakijan tuntumassa. Ulkomaalaisella tarkoitetaan tässä hakijaa, jolle on HAREK-rekisteriin merkitty kansalaisuus ”muu kuin Suomi”. Lukuvuonna 2010–2011 heitä oli noin 9 800 ja lukuvuonna 2012–2013 noin 10 300. Hyväksytyjen määrä on vaihdellut 3000 hakijan molemmin puolin. Lukuvuonna 2010–2011 heitä oli noin 2 900 ja lukuvuonna 2012–2013 noin 3 300.

Määrällisesti eniten ulkomaalaisia hakijoita on ollut kauppatieteellisellä ja teknillistieteellisellä alalla.

Ammattikorkeakoulujen vieraskieliseen koulutukseen yhteishaussa hakeneiden, joilla on kansalaisuus muu kuin Suomi, hakijamäärä oli vielä vuonna 2009 lähes 20 000, mutta vuonna 2010 ulkomaalaisten hakijamäärä laski noin 12 200 hakijaan. Huomattavaa laskua selittää se, että silloin EU/ETA-maiden ulkopuolisilta hakijoilta vaadittiin pakollinen kielitodistus, jota ei ole aikaisemmin vaadittu. Vuodesta 2010 lähtien hakijamäärä on laskenut vielä 16 prosenttia. Vuonna 2013 heitä oli noin 10 200.

Hyväksytyjä ulkomaalaisia on vieraskielisessä haussa ollut tarkasteltuna ajanjaksona noin 2000. Esimerkiksi vuonna 2013 hyväksytyjä oli 19 prosenttia hakijoista.

10 Utbildningsstatistik - Den svenskspråkiga utbildningen i en nationell helhet

Specialsakkunnig Annika Westerholm

I det här kapitlet presenteras statistik gällande den svenskspråkiga utbildningen eller elever/studerande med svenska som modersmål i förhållande till den nationella statistiken (hela landet inklusive den svenskspråkiga utbildningen). Åland ingår vanligtvis i uppgifterna och om så inte är fallet så nämns det här uttryckligen. Den svenskspråkiga utbildningen i Finland presenteras också i Lägesöversikten över den svenskspråkiga utbildningen (www.utbildningsstyrelsen.fi/lagesoversikt).

Den grundläggande utbildningen

Antal elever och skolnätet

I hela landet var elevantalet 527 671 i årskurserna 1–9 år 2013 och 1 030 elever deltog i påbyggnadsundervisningen. Med påbyggnadsundervisning menar man den undervisning, som följer på årskurs nio och vilken man frivilligt kan delta i för att förbättra möjligheterna att få en studieplats efter den grundläggande utbildningen eller för att få ytterligare stöd med att planera sin framtid. Påbyggnadsundervisningen omfattar ett skolar.

Förskoleundervisningen sker enligt kommunens beslut i skolor, på daghem eller på annan lämplig plats, och omfattar minst 700 timmar, dvs. i genomsnitt fyra timmar per dag under ett år. Förskoleundervisningen är avgiftsfri och tillsvidare frivillig. I stort sett hela årsklassen med 6-åringar deltar i förskoleundervisningen i hela landet. År 2013 deltog knappt 20 procent av förskoleeleverna (11 776 elever) i hela landet i förskola som ordnades i samband med grundskolorna, medan resten dvs. drygt 80 procent (47 895 elever) deltog i förskoleundervisningen i samband med dagvården. De förskoleelever som deltog i undervisningen inom dagvården finns inte med i statistiken nedan.

Elevantalet inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen (årskurs 1–9) ökade stadigt under 1980- och 1990-talen och ända fram till år 2003 (36 127 elever). Mellan åren 2004 och 2012 skedde en konstant minskning av det totala antalet elever och år 2012 var elevantalet i årskurserna 1–9 nere i 32 514. Ett år senare, år 2013, hade antalet igen ökat en aning till 32 676. Inom den svenskspråkiga utbildningen deltog 39 i påbyggnadsundervisningen och 918 i förskoleundervisning inom grundskolorna år 2013. Åland ingår inte i uppgifterna om förskoleundervisningen.

Tabell 1. Antal elever i förskolan, årskurserna 1–9 och påbyggnadsundervisningen inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2005–2013

År	Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen				Den grundläggande utbildningen i hela landet			
	Förskola inom grundskolan	Årskurs 1–9	Påbyggnadsundervisning	Totalt	Förskola inom grundskolan	Årskurs 1–9	Påbyggnadsundervisning	Totalt
2005	740	35 630	74	36 444	12 276	572 512	1 593	586 381
2006	852	35 217	72	36 141	12 970	564 595	1 353	578 918
2007	840	34 648	52	35 540	12 925	556 470	1 294	570 689
2008	992	34 154	60	35 206	13 128	546 638	1 295	561 061
2009	1 011	33 610	62	34 683	13 322	538 744	1 263	553 329
2010	1 031	33 105	69	34 205	13 146	531 983	1 294	546 423
2011	898	32 748	39	33 685	12 639	527 960	1 332	541 931
2012	934	32 514	44	33 492	12 225	526 196	1 124	539 545
2013	918	32 676	39	33 633	11 776	527 671	1 030	540 477

Omfattar grundskolor, skolor med både grundläggande och gymnasieutbildning samt specialskolor inom grundläggande utbildning.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

En minskning i antalet elever kan också ses bland eleverna i årskurs 1 inom den svenskspråkiga utbildningen under en period fram till år 2008. I årskurs 1 gick år 2013 totalt 3 804 elever, medan det år 2001 var till och med 4 112 elever i den första årskursen. Enligt Statistikcentralen minskade antalet svenskregistrerade 7-åringar något mellan åren 2001 och 2008, men ökade något igen åren därpå och år 2013 fanns det 3 438 svenskregistrerade 7-åringar. I regel skrivs fler barn in i de svenskspråkiga skolorna än vad det finns svenskregistrerade barn enligt Statistikcentralen. Elevtillskottet, skillnaden mellan eleverna i årskurs 1 och antalet 7-åringar som är svenskregistrerade (svenska som modersmål), har under de senaste fem åren varierat mellan 290 och 370 elever (eller 9–11 procent av årsklassen) per år.

Tabell 2. Antal svenskspråkiga 7-åringar enligt Statistikcentralen och antal elever i årskurs 1 inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2001–2013

År	Antal 7-åringar	Antal elever i årskurs 1	Tillskott	
			n	%
2001	3 782	4 112	330	8,7
2002	3 739	4 046	307	8,2
2003	3 657	3 920	263	7,2
2004	3 419	3 643	224	6,6
2005	3 288	3 539	251	7,6
2006	3 390	3 655	265	7,8
2007	3 222	3 579	357	11,1
2008	3 168	3 500	332	10,5
2009	3 213	3 505	292	9,1
2010	3 257	3 570	313	9,6
2011	3 377	3 682	305	9,0
2012	3 359	3 663	304	9,1
2013	3 438	3 804	366	10,6

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I hela landet erbjöd totalt 2 828 skolor grundläggande utbildning år 2012; av dessa var 2 650 grundskolor med undervisning i årskurserna 1–9, specialskolorna var 93 och skolorna med undervisning i både grundläggande utbildning och gymnasieutbildning var 40. Resten var t.ex. folkhögskolor, yrkesläroanstalter och medborgarinstitut med undervisning inom den grundläggande utbildningen (45 läroanstalter med sammanlagt 2 530 elever). Det totala elevantalet i årskurserna 1–9 och inom påbyggnadsundervisningen var 529 850 år 2012.

Tabell 3. Antal skolor inom den grundläggande utbildningen i hela landet enligt storlek och elevmängd åren 2010–2012

Skolstorlek	2010		2011		2012	
	Antal skolor	Antal elever	Antal skolor	Antal elever	Antal skolor	Antal elever
Under 50	815	25 260	761	23 483	712	22 068
50–99	517	36 238	502	35 052	495	34 879
100–299	995	186 633	983	183 158	957	179 739
300–499	509	192 286	513	194 406	501	190 526
Minst 500	158	95 221	156	95 583	163	102 638
Totalt	2 994	535 638	2 915	531 682	2 828	529 850

Omfattar alla utbildningsformer. Omfattar påbyggnadsundervisningen, men inte förskoleundervisningen.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Under åren 2005–2013 minskade antalet skolor inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen med 51 (omkring 16 procent). Skolorna inom den grundläggande utbildningen med undervisning i årskurs 1–9 minskade med 45 och specialskolorna med 6 stycken. Minskningen i antal skolor var speciellt stor år 2010 då till och med 17 skolor drogs in eller sammanslogs med någon annan skola.

Det totala antalet grundskolor inom den svenskspråkiga utbildningen var 262 och det totala elevantalet i årskurserna 1–9 och påbyggnadsundervisningen var 32 558 år 2012. Det fanns 249 skolor som erbjöd grundläggande utbildning (årskurserna 1–9) och elevantalet i dessa skolor uppgick till 31 086. Dessutom fanns det 7 specialskolor med sammanlagt 187 elever i årskurserna 1–9 och påbyggnadsundervisning. Därtill fanns det 5 privata skolor och 1 statlig skola som hade både grundläggande utbildning och gymnasieutbildning. Det sammanlagda antalet elever i de här 6 skolorna var 1 285 år 2012.

Vid 3 folkhögskolor erbjöds dessutom påbyggnadsundervisning och 55 elever deltog i den undervisningen år 2012. Tabellen nedan om den svenskspråkiga utbildningen omfattar årskurserna 1–9 och påbyggnadsundervisningen i grundskolor, skolor med både grundläggande och gymnasieutbildning samt specialskolor inom den grundläggande utbildningen, men inte den påbyggnadsundervisning som erbjuds av framförallt folkhögskolor och yrkesläroanstalter. I tabellen ingår inte heller de totalt 157 elever som år 2012 fick svenskspråkig utbildning i Rudolf Steiner skolan i Helsingfors.

Tabell 4. Antal skolor inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen enligt storlek och elevmängd åren 2010–2012

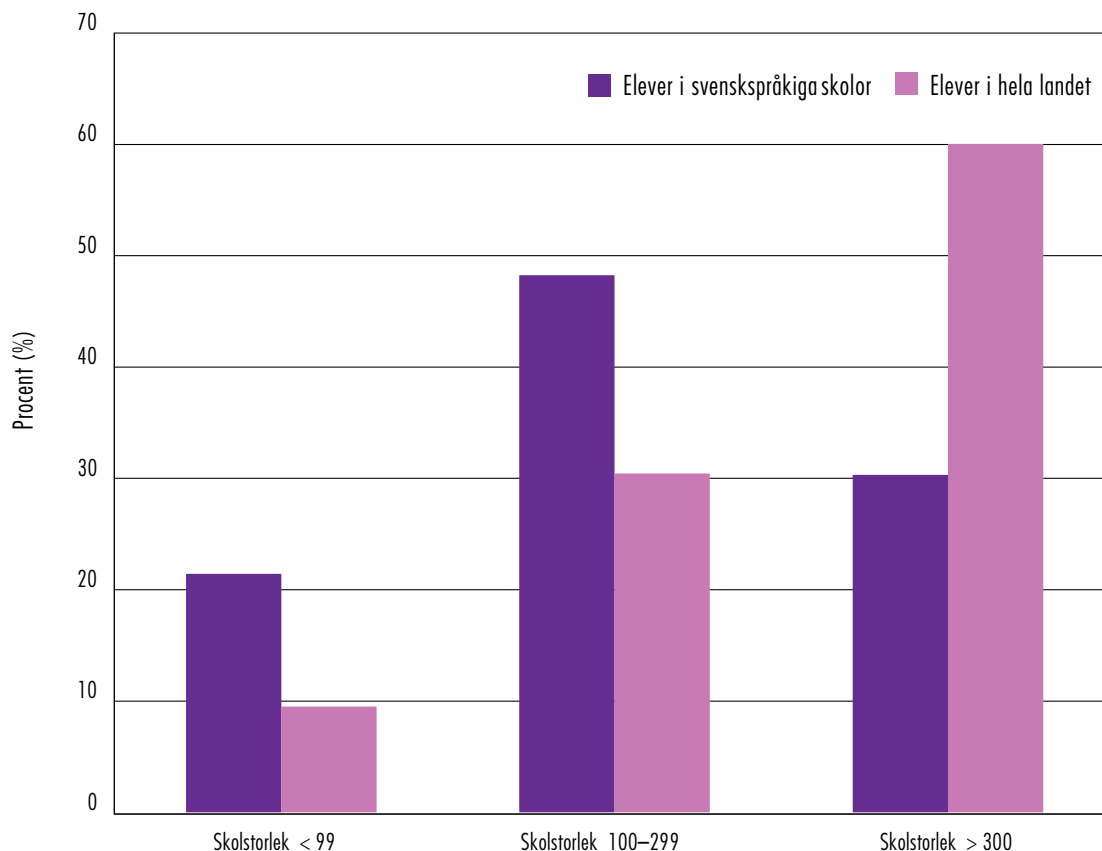
Skolstorlek	2010		2011		2012	
	Antal skolor	Antal elever	Antal skolor	Antal elever	Antal skolor	Antal elever
Under 50	80	2 479	81	2 420	79	2 361
50–99	64	4 175	63	4 129	67	4 586
100–299	94	16 078	94	15 663	91	15 629
300–499	21	7 358	21	7 498	20	7 401
Minst 500	5	2 933	5	2 924	4	2 424
Totalt	264	33 023	264	32 634	261	32 401

Omfattar grundskolor, skolor med både grundläggande och gymnasieutbildning samt specialskolor inom grundläggande utbildning. Omfattar påbyggnadsundervisningen, men inte förskoleundervisningen.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I hela landet är det vanligast med skolor med under 100 elever (42 procent år 2012), men omkring 60 procent av eleverna går i en skola med över 300 elever. Också inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen är det vanligast med skolor med under 100 elever (56 procent år 2012). I de 146 skolorna med under 100 elever fanns ändå bara 21 procent av det totala antalet elever år 2012. Nästan hälften av eleverna går i skolor med 100–299 elever (48 procent) inom den svenskspråkiga utbildningen.

Diagram 1. Andelen elever inom den grundläggande utbildningen enligt skolans storlek och undervisningsspråk år 2012

Omfattar grundskolor, skolor med både grundläggande och gymnasieutbildning samt specialskolor inom grundläggande utbildning. Omfattar påbyggnadsundervisningen, men inte förskoleundervisningen.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

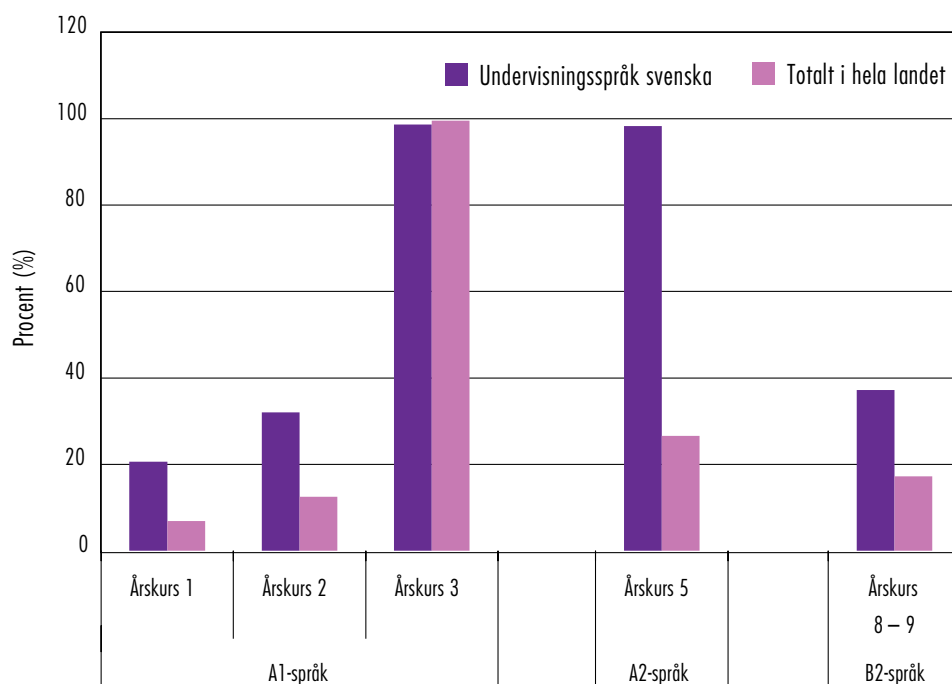
Språkval

Då det gäller språkstudierna inom den grundläggande utbildningen används bokstavs-symboler enligt följande. A-språken börjar i årskurs 1–6 och B-språken i årskurs 7–9. Nummer 1 (A1 eller B1) avser ett obligatoriskt språk som vanligtvis inleds i årskurs 3 respektive årskurs 7 och nummer 2 (A2 eller B2) ett frivilligt språk eller tillvalsspråk som vanligen inleds i årskurs 5 respektive årskurs 8. Statistiken gäller uttryckligen de språkval som har gjorts av eleverna, men berättar inget om vilket utbud skolorna har. Skolornas utbud sätter i praktiken gränserna för vad eleverna kan välja.

Nästan 80 procent av eleverna läste två främmande språk (omfattar alla andra språk än modersmålet) inom den grundläggande utbildningen i hela landet år 2012. Samma år läste knappt 20 procent tre främmande språk. Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen läste knappt 70 procent två främmande språk och till och med nästan 30 procent tre främmande språk.

Eleverna inom den svenskspråkiga utbildningen läser flera språk och påbörjar sina språkstudier tidigare än eleverna inom den finskspråkiga utbildningen. Nästan alla elever inom den svenskspråkiga utbildningen uppnår A-nivå i två språk, finska och engelska. I hela landet är det omkring 20 procent av eleverna som läser två A-språk.

Diagram 2. Andelen av det totala antalet elever som valt A1, A2 och B2-språk inom den grundläggande utbildningen år 2012, enligt undervisningsspråk

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

År 2012 läste omkring 7 procent ett A1-språk i årskurs 1 om man ser till hela landet, medan knappt 13 procent av eleverna i årskurs 2 läste ett A1-språk. A1-språket som inleds i årskurs 1 är till 74 procent engelska i de finskspråkiga skolorna (av de elever som hade valt ett A1-språk i årskurs 2 läste 86 procent engelska).

Andelen elever som läser ett A1-språk i årskurserna 1 och 2 är betydligt högre i de svenskspråkiga skolorna än i hela landet. Att eleverna i de svenskspråkiga skolorna introduceras i studierna i finska redan i årskurserna 1 och 2 blev allt vanligare åtminstone fram till år 2008, varefter det har minskat en aning. År 1994 påbörjade endast cirka 2 procent av eleverna sitt A1-språk i årskurs 1, medan andelen år 2012 var 21 procent. I årskurs 2 studerade endast omkring 100 elever (3 procent) ett A1-språk år 1994, medan motsvarande antal elever år 2012 var 1 173, dvs. 32 procent av samtliga elever i årskurs 2. A1-språket som inleds i årskurserna 1-2 är nästan uteslutande finska. Engelska läses också av en liten grupp elever; år 2012 läste 104 elever engelska i årskurs 2 och nästan alla gick i skola på Åland. En del av de elever som läste ett A1-språk i årskurs 2 hade inlett sina studier redan i årskurs 1. I statistiken gällande språkval saknas en av de privata skolorna.

Tabell 5. A1-språkval i årskurserna 1 och 2 inom den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2000–2012

År	Språkval				Totalt antal elever	
	Årskurs 1		Årskurs 2		Årskurs 1	Årskurs 2
	Antal elever	%*	Antal elever	%*		
2000	3 320	5,1	6 429	9,6	65 306	67 164
2001	3 762	5,8	6 802	10,4	65 313	65 427
2002	3 936	6,2	7 818	11,9	63 574	65 465
2003	4 673	7,6	8 582	13,5	61 300	63 720
2004	4 893	8,2	8 452	13,8	59 823	61 309
2005	4 944	8,6	8 886	14,8	57 546	59 867
2006	4 923	8,5	7 879	13,6	58 011	57 737
2007	4 922	8,5	8 140	14,0	57 645	58 186
2008	4 882	8,6	8 112	14,0	57 028	57 846
2009	4 573	8,1	7 961	13,9	56 770	57 254
2010	4 544	7,9	7 383	12,9	57 876	57 107
2011	4 034	6,8	7 101	12,2	59 076	58 193
2012	4 063	6,9	7 432	12,5	59 115	59 280

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskursen.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Tabell 6. A1-språkval i årskurserna 1 och 2 inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2000–2012

År	Språkval				Totalt antal elever	
	Årskurs 1		Årskurs 2		Årskurs 1	Årskurs 2
	Antal elever	%*	Antal elever	%*		
2000	499	12,3	817	20,2	4 065	4 048
2001	395	9,6	717	17,4	4 098	4 132
2002	495	12,3	883	21,6	4 027	4 090
2003	862	22,1	1 437	35,5	3 904	4 047
2004	937	25,8	1 323	33,9	3 630	3 904
2005	951	27,0	1 350	37,1	3 527	3 643
2006	928	25,5	1 278	36,0	3 634	3 547
2007	907	25,4	1 293	35,4	3 565	3 653
2008	885	25,4	1 300	36,3	3 485	3 578
2009	814	23,4	1 187	34,0	3 477	3 491
2010	793	22,3	1 154	33,1	3 553	3 489
2011	777	21,2	1 098	30,5	3 662	3 597
2012	750	20,6	1 173	32,0	3 642	3 668

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskursen.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

A1-språk är ett obligatoriskt språk som vanligtvis inleds senast i årskurs 3. I hela landet valdes engelska av 90,9 procent av de elever som valde ett A1-språk och av en så stor andel som 96,3 procent i de finskspråkiga skolorna. I hela landet läste endast omkring 1 procent av alla elever på årskurs 3 svenska som A1-språk. Andra språk som läses som A1-språk är i första hand tyska och franska (och i de svenskspråkiga skolorna finska).

Tabell 7. A1-språkval i årskurs 3 inom den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Engelska	52 644	91,0	51 963	90,2	51 585	90,5	51 254	90,2	52 463	90,5
Svenska	623	1,1	534	0,9	553	1,0	521	0,9	579	1,0
Finska	3 054	5,3	3 118	5,4	2 974	5,2	3 026	5,3	3 101	5,4
Franska	452	0,8	488	0,8	545	1,0	593	1,0	538	0,9
Spanska ¹⁾						0,0	48	0,1	70	0,1
Tyska	710	1,2	741	1,3	733	1,3	687	1,2	712	1,2
Ryska	101	0,2	137	0,2	107	0,2	122	0,2	184	0,3
Samiska	-	0,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	1	0,0
Övriga språk	13	0,0	56	0,1	62	0,1	40	0,1	41	0,1
A1-språkval totalt	57 597	99,6	57 037	99,0	56 559	99,2	56 291	99,0	57 689	99,5
Antal elever i årskurs 3	57 845	100,0	57 591	100,0	57 019	100,0	56 831	100,0	57 954	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurs 3.

¹⁾ Spanska har ingått i gruppen med övriga språk fram till år 2010.

Källa: Statistikcentralen.Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

För eleverna i de svenskspråkiga skolorna är A1-språket i årskurs 3 för de allra flesta finska. År 2012 var A1-språket finska för 86,2 procent av alla elever på årskurs 3, medan det för resten, eller 12,4 procent av eleverna, var engelska. Språkvalen på Åland skiljer sig från de språkval som görs i resten av Svenskfinland. På Åland har alla elever obligatorisk engelska och på årskurs 3 studerade 280 elever engelska år 2012. I de övriga svenskspråkiga skolorna i landet valdes finska som A1-språk av hela 94,9 procent av alla som läste ett A1-språk på årskurs 3.

Tabell 8. A1-språkval i årskurs 3 inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Engelska	694	18,5	482	13,1	559	15,6	429	12,4	444	12,4
Finska	3 032	80,8	3 104	84,4	2 959	82,8	2 997	86,3	3 082	86,2
A1-språkval totalt	3 726	99,3	3 586	97,6	3 518	98,5	3 426	98,7	3 526	98,6
Antal elever i årskurs 3	3 751	100,0	3 676	100,0	3 573	100,0	3 471	100,0	3 576	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurs 3.

Källa: Statistikcentralen.Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

A2-språket är ett frivilligt språk som vanligtvis inleds senast i årskurs 5. Andelen elever som studerar ett A2-språk minskade i början av 2000-talet, men har nu igen ökat en aning de senaste åren. År 2000 studerade omkring 30 procent av eleverna i årskurs 5 ett A2-språk och år 2012 var andelen 26,6 procent. Svenska, tyska och franska är de språk som är populärast som A2-språk i hela landet (och i de svenskspråkiga skolorna engelska).

Tabell 9. A2-språkval i årskurs 5 inom den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Engelska	4 405	7,4	4 319	7,5	4 436	7,6	4 791	8,3	4 529	7,9
Svenska	4 594	7,7	4 295	7,4	4 351	7,5	4 136	7,2	4 223	7,4
Finska	452	0,8	429	0,7	487	0,8	356	0,6	414	0,7
Franska	1 557	2,6	1 431	2,5	1 632	2,8	1 724	3,0	1 607	2,8
Spanska ¹⁾							326	0,6	398	0,7
Tyska	3 807	6,4	3 102	5,4	3 184	5,5	3 105	5,4	3 568	6,2
Ryska	151	0,3	216	0,4	361	0,6	304	0,5	459	0,8
Samiska	21	0,0	50	0,1	35	0,1	33	0,1	29	0,1
Övriga språk	114	0,2	160	0,3	241	0,4	4	0,0	-	0,0
A2-språk totalt	15 101	25,3	14 002	24,3	14 727	25,3	14 779	25,6	15 227	26,6
Antal elever i årskurs 5	59 598	100,0	57 713	100,0	58 105	100,0	57 817	100,0	57 219	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurs 5.

1) Spanska har ingått i gruppen med övriga språk fram till år 2010.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I början av 2000-talet studerade 92–93 procent av eleverna på årskurs 5 i de svenskspråkiga skolorna ett A2-språk. Därefter har det skett en ökning och år 2012 var andelen elever som valde ett A2-språk till och med 98,3 procent av det totala elevantalet på årskurs 5. Det vanligaste A2-språket var engelska, som valdes av 83,5 procent av alla elever i årskurs 5. Av hela årskullen valde 11,5 procent finska som A2-språk (403 elever varav 234 på Åland), medan franska valdes av 2,4 procent och tyska av 0,8 procent.

Tabell 10. A2-språkval i årskurs 5 inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Engelska	2 883	79,3	2 833	79,5	2 946	80,7	3 086	86,1	2 916	83,5
Finska	452	12,4	429	12,0	483	13,2	356	9,9	403	11,5
Franska	31	0,9	40	1,1	37	1,0	33	0,9	85	2,4
Tyska	59	1,6	48	1,3	58	1,6	48	1,3	28	0,8
Övriga språk	1	0,0	2	0,1	3	0,1	-	0,0	-	0,0
A2-språk totalt	3 426	94,2	3 352	94,0	3 527	96,6	3 523	98,3	3 432	98,3
Antal elever i årskurs 5	3 636	100,0	3 565	100,0	3 651	100,0	3 584	100,0	3 491	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurs 5.

Övriga språk - ett annat språk än engelska, finska, franska, tyska, ryska eller samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

År 2012 valde 17,2 procent av eleverna i årskurserna 8–9 i hela landet att läsa ett B2-språk. De senaste åren har andelen som har läst ett B2-språk varit en aning högre än åren 2005–2010, då omkring 14 procent valde ett B2-språk. De populäraste B2-språken är tyska och franska.

Val av ett B2-språk är mera allmänt bland flickorna än bland pojkarna; över 64 procent av de elever som studerade ett B2-språk var flickor, trots att flickornas andel av årsklassen var något mindre än hälften (49 procent) år 2012. Under alla år har flickorna i högre grad påbörjat ett B2-språk.

Tabell 11. B2-språkval i årskurserna 8–9 inom den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *
Engelska	80	0,1	75	0,1	100	0,1	96	0,1	49	0,0
Svenska	153	0,1	8	0,0	7	0,0	7	0,0	2	0,0
Finska	-	0,0	2	0,0	2	0,0	-	0,0	8	0,0
Franska	6 070	4,6	5 756	4,4	5 896	4,7	6 358	5,2	5 748	4,8
Spanska ¹⁾							2 781	2,3	2 585	2,2
Italienska ¹⁾							57	0,0	67	0,1
Tyska	8 987	6,8	8 760	6,7	8 513	6,7	9 181	7,5	9 148	7,7
Ryska	1 208	0,9	1 515	1,2	1 706	1,4	2 117	1,7	2 302	1,9
Samiska	13	0,0	12	0,0	6	0,0	14	0,0	13	0,0
Latin	628	0,5	631	0,5	342	0,3	490	0,4	474	0,4
Övriga språk	1 457	1,1	1 857	1,4	2 267	1,8	57	0,0	82	0,1
B2-språk totalt	18 596	14,1	18 616	14,3	18 839	14,9	21 158	17,3	20 478	17,2
Antal elever i årskurs 8–9	131 557	100,0	129 999	100,0	126 147	100,0	122 429	100,0	119 071	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurserna 8–9.

¹⁾ Spanska och italienska har ingått i gruppen med övriga språk fram till år 2010.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Under åren 1998–2010 minskade andelen elever som valde ett B2-språk i de svenskspråkiga skolorna, men de senaste åren har igen en liten ökning skett. År 1998 studerade 52 procent av eleverna i årskurserna 8–9 ett B2-språk, medan andelen var 39 procent år 2007 och sjönk till 33 procent fram till år 2010. År 2012 studerade igen 37 procent av eleverna i de svenskspråkiga skolorna ett B2-språk. Andelen elever som läser ett B2-språk är betydligt större inom den svenskspråkiga utbildningen än i hela landet (17 procent år 2012).

Mer än hälften av dem som väljer ett B2-språk väljer tyska. Det populäraste B2-språket under åren 1994–2012 har varit tyska, medan franska har kommit på andra plats. Val av andra språk utöver tyska och franska som B2-språk har också förekommit i viss mån: främst spanska, engelska, ryska och en del år också latin.

Tabell 12. B2-språkval i årskurserna 8–9 inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2008–2012

Språk	2008		2009		2010		2011		2012	
	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *
Engelska	62	0,8	63	0,8	88	1,1	79	1,0	41	0,6
Franska	995	12,2	901	11,1	854	10,7	891	11,7	858	11,9
Spanska ¹⁾							388	5,1	302	4,2
Italienska ¹⁾							2	0,0	1	0,0
Tyska	1 636	20,1	1 573	19,3	1 357	17,0	1 398	18,4	1 386	19,2
Ryska	27	0,3	32	0,4	51	0,6	82	1,1	60	0,8
Latin	12	0,1	8	0,1	0	0,0	20	0,3	36	0,5
Övriga språk	281	3,4	296	3,6	319	4,0	0	0,0	8	0,1
B2-språk totalt	3 013	37,0	2 873	35,3	2 669	33,4	2 860	37,7	2 692	37,2
Antal elever i årskurs 8–9	8 145	100,0	8 142	100,0	7 995	100,0	7 592	100,0	7 236	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet på årskurserna 8–9.

¹⁾ Spanska och italienska har ingått i gruppen med övriga språk fram till år 2010.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Inom den grundläggande utbildningen finns det också en grupp invandrarelever, som läser svenska eller finska som andraspråk. Totalt läste 21 674 elever finska eller svenska som andraspråk år 2012, varav 15 173 var elever på årskurserna 1–6 och 6 501 elever på årskurserna 7–9. Finska som andraspråk lästes av 21 364 elever, vilket är en stor ökning med nästan 20 procent sedan år 2010. De elever som läste svenska som andraspråk uppgick år 2012 till 310 (jämfört med 174 år 2010); 227 på årskurserna 1–6 och 83 på årskurserna 7–9.

Religion och livsåskådningskunskap

Största delen av eleverna i hela landet deltog i evangelisk-luthersk religionsundervisning (92 procent), medan andelen elever som deltog i ortodox religionsundervisning och undervisning i islam var ungefär lika stor (omkring 1,5 procent) år 2012. Andelen elever som deltog i undervisningen i livsåskådningskunskap var 4 procent. Inga större förändringar har skett under de senaste åren när det gäller deltagandet i undervisningen i religion och livsåskådningskunskap, men en liten ökning av livsåskådningskunskap och minskning av evangelisk-luthersk religionsundervisning kan noteras. Samma förändring märks också inom den svenskspråkiga utbildningen.

Tabell 13. Antal elever som deltagit i religions- och livsåskådningsundervisningen inom den grundläggande utbildningen i hela landet åren 2008–2012

	2008		2009		2010		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Ev-luth. religion	512 705	93,6	503 961	93,3	495 280	92,9	483 821	91,9
Ortodox religion	7 003	1,3	6 961	1,3	7 088	1,3	7 371	1,4
Islam ²⁾							7 994	1,5
Livsåskådningskunskap	15 543	2,8	16 209	3,0	17 143	3,2	20 805	4,0
Annan religion	8 919	1,6	9 045	1,7	9 943	1,9	2 419	0,5
Har inte deltagit i undervisningen	3 763	0,7	3 831	0,7	3 823	0,7	3 786	0,7
Totalt ¹⁾	547 933	100,0	540 007	100,0	533 277	100,0	526 196	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet.

Uppgifterna samlas in vartannat år från och med år 2010.

¹⁾ Påbyggnadsundervisningen ingår fram till år 2010.

²⁾ Islam har fram till år 2010 ingått i gruppen Annan religion.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Tabell 14. Antal elever som deltagit i religions- och livsåskådningsundervisningen inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen åren 2008–2012

	2008		2009		2010		2012	
	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*	Antal elever	%*
Ev-luth. religion	33 023	96,9	32 477	96,9	31 923	96,7	30 905	95,5
Ortodox religion	124	0,4	120	0,4	128	0,4	139	0,4
Islam ²⁾							61	0,2
Livsåskådningskunskap	620	1,8	637	1,9	743	2,2	977	3,0
Annan religion	163	0,5	163	0,5	117	0,4	85	0,3
Har inte deltagit i undervisningen	141	0,4	127	0,4	112	0,3	190	0,6
Totalt ¹⁾	34 071	100,0	33 524	100,0	33 023	100,0	32 357	100,0

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet.

Uppgifterna samlas in vartannat år från och med år 2010.

¹⁾ Påbyggnadsundervisningen ingår fram till år 2010.

²⁾ Islam har fram till år 2010 ingått i gruppen Annan religion.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Övriga valfria kurser

Statistiken gällande valfria ämnen omfattar de valfria kurser som erbjuds i skolorna för att ge en möjlighet till ytterligare fördjupning av de gemensamma ämnena i skolan. Tabellen nedan omfattar de övriga valfria kurserna utöver språk och religion. Av de gemensamma ämnena är det huslig ekonomi och slöjd, speciellt teknisk slöjd, som är de populäraste valfria ämnena. Också gymnastiken är ett ämne som eleverna gärna väljer.

Valfria kurser i matematik har inom den svenskspråkiga utbildningen tidigare, t.ex. mellan åren 2002 och 2005, valts av närmare 400 elever per år, men från och med år 2007 sjönk antalet elever som valde matematik kraftigt och var endast 159 år 2010. År 2012 var antalet igen en aning högre (254 elever). Det är vanligare att pojkar väljer valfria kurser i matematik och naturvetenskapliga ämnen (328 pojkar vilket utgör 9 procent av alla pojkar på årsklassen). Av flickorna inom den svenskspråkiga utbildningen valde 183 valfria kurser i matematik och naturvetenskapliga ämnen år 2012 (5 procent av alla flickor på årsklassen).

Tabell 15. Antal elever som studerat valfria kurser enligt läroämnena i årskurserna 8–9 år 2012, enligt kön och undervisningsspråk

	Undervisningsspråk svenska			Undervisningsspråk finska ¹⁾			Totalt i hela landet		
	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt
Modersmål och litteratur	144	84	228	8 476	3 023	11 499	8 620	3 107	11 727
Det andra inhemska språket	73	57	130	395	176	571	468	233	701
Matematik	97	157	254	1 725	2 374	4 099	1 822	2 531	4 353
Fysik	20	49	69	365	863	1 228	385	912	1 297
Kemi	27	53	80	542	1 086	1 628	569	1 139	1 708
Geografi	-	-	-	140	209	349	140	209	349
Biologi	39	69	108	1 764	1 743	3 507	1 803	1 812	3 615
Religion	-	-	-	200	217	417	200	217	417
Livsåskådningskunskap	12	14	26	14	17	31	26	31	57
Miljö- och naturkunskap	7	66	73	279	341	620	286	407	693
Historia	21	8	29	667	1 295	1 962	688	1 303	1 991
Samhällslära	84	128	212	1 237	1 764	3 001	1 321	1 892	3 213
Musik	903	586	1 489	14 300	9 191	23 491	15 203	9 777	24 980
Bildkonst	1 249	556	1 805	23 279	10 929	34 208	24 528	11 485	36 013
Gymnastik	752	1 547	2 299	16 867	30 020	46 887	17 619	31 567	49 186
Hälsokunskap	-	-	-	251	163	414	251	163	414
Textilslöjd	1 229	43	1 272	16 669	920	17 589	17 898	963	18 861
Teknisk slöjd	195	1 885	2 080	2 731	31 654	34 385	2 926	33 539	36 465
Huslig ekonomi	2 162	2 089	4 251	37 626	32 586	70 212	39 788	34 675	74 463
Övriga ämnen	929	1 476	2 405	14 542	21 774	36 316	15 471	23 250	38 721
Totalt	7 943	8 867	16 810	142 069	150 345	292 414	150 012	159 212	309 224

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Elever i behov av intensifierat och särskilt stöd

Stödåtgärderna för elever i behov av särskilt stöd har förnyats och förändringarna har trätt i kraft från och med år 2011. I enlighet med den förnyade lagen om grundläggande utbildning och ändringarna och kompletteringarna av läroplansgrunderna har tyngdpunkten i stödet klarare förskjutits till tidigt och förebyggande stöd och stödåtgärderna har strukturerats i tre olika skeden; allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd.

När allmänna eller intensifierade stödåtgärder inte är tillräckliga, och eleven behöver ett långvarigare och mer vittomfattande stöd, ska eleven få särskilt stöd. Efter ett beslut om särskilt stöd ska man göra upp en individuell plan (IP) för eleven. Ur den individuella planen ska det framgå hur undervisningen och det övriga stödet ska ordnas för eleven. I och med förändringarna kommer bedömningarna om behovet av stöd att basera sig på pedagogisk sakkunskap och den statistiska insamlingen av vilka diagnoser som ligger till grund för specialundervisningen görs inte längre. I statistiken som gäller intensifierat och särskilt stöd har även förskole- och påbyggnadsundervisningen beaktats.

I hela landet fanns det 35 033 elever (6,5 procent av alla elever) med intensifierat stöd och 39 634 elever (7,3 procent av alla elever) med särskilt stöd år 2013. Pojkarna utgjorde majoriteten av eleverna med intensifierat och särskilt stöd; nämligen 67 procent.

Största delen av de elever som får specialundervisning på deltid får specialundervisningen som en del av det allmänna stödet, men också de elever som får intensifierat eller särskilt stöd kan omfattas. Läsåret 2012–2013 fick omkring 120 200 elever specialundervisning på deltid i hela landet, vilket motsvarar cirka 22 procent av alla elever. Andelen elever med specialundervisning på deltid har hållits ganska konstant de senaste åren.

Omkring 19 procent av eleverna med särskilt stöd fick undervisning helt och hållet inom den allmänna undervisningen, medan knappt 40 procent delvis fick sin undervisning inom den allmänna undervisningen. Resten av eleverna fick sin utbildning helt och hållet i specialklasser och specialsolor. Den allmänna trenden har varit och är, att integrering antingen helt eller delvis blir allt vanligare inom den grundläggande utbildningen. Åtminstone fram till år 2010 var graden av integrering av elever med olika slag av svårigheter betydligt större i de svenskspråkiga skolorna än i hela landet.

År 2013 fick 13,8 procent av eleverna i hela landet intensifierat eller särskilt stöd. Motsvarande andel år 2011 var 11,4 procent. Totalt sett har det alltså skett en liten ökning åren 2011–2013, men samtidigt har en förskjutning skett så att andelen elever med intensifierat stöd har ökat (från 3,3 procent till 6,5 procent), samtidigt som andelen elever med särskilt stöd har minskat (från 8,1 procent till 7,3 procent).

Inom den svenskspråkiga utbildningen fick 7,9 procent (7,2 procent om Åland inte omfattas) intensifierat stöd år 2013, medan andelen var en aning mindre i hela landet (6,5 procent). Inom den svenskspråkiga utbildningen fick dubbelt flera elever intensifierat stöd år 2013 i jämförelse med år 2011. Också i hela landet är ökningen markant, men ändå en aning mindre än inom den svenskspråkiga utbildningen.

Tabell 16. Antal elever med intensifierat stöd inom den grundläggande utbildningen åren 2011–2013, enligt undervisningsspråk

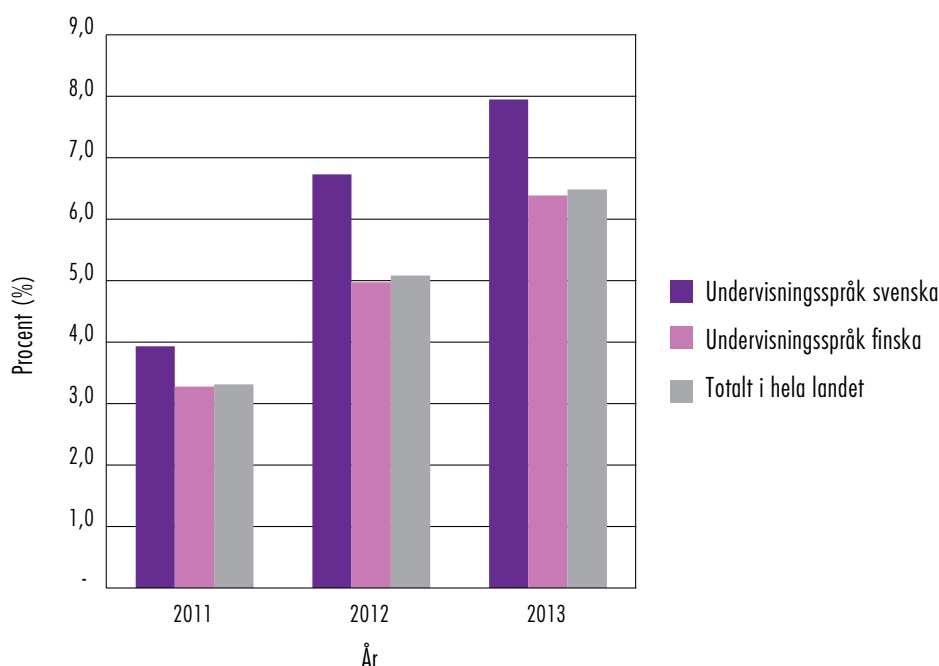
	2011		2012		2013	
	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *
Undervisningsspråk svenska	1 317	3,9	2 242	6,7	2 659	7,9
Undervisningsspråk finska ¹⁾	16 639	3,3	25 166	5,0	32 374	6,4
Totalt i hela landet	17 956	3,3	27 408	5,1	35 033	6,5

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet.

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen

Diagram 3. Andelen elever med intensifierat stöd inom den grundläggande utbildningen åren 2011–2013, enligt undervisningsspråk

Källa: Statistikcentralen

Inom den svenskspråkiga utbildningen fick 4,9 procent särskilt stöd år 2013, medan andelen var större i hela landet (7,3 procent). Inom den svenskspråkiga utbildningen minskade antalet elever som fick särskilt stöd med 16 procent från år 2011 till år 2013. I hela landet minskade antalet elever som fick särskilt stöd med 10 procent.

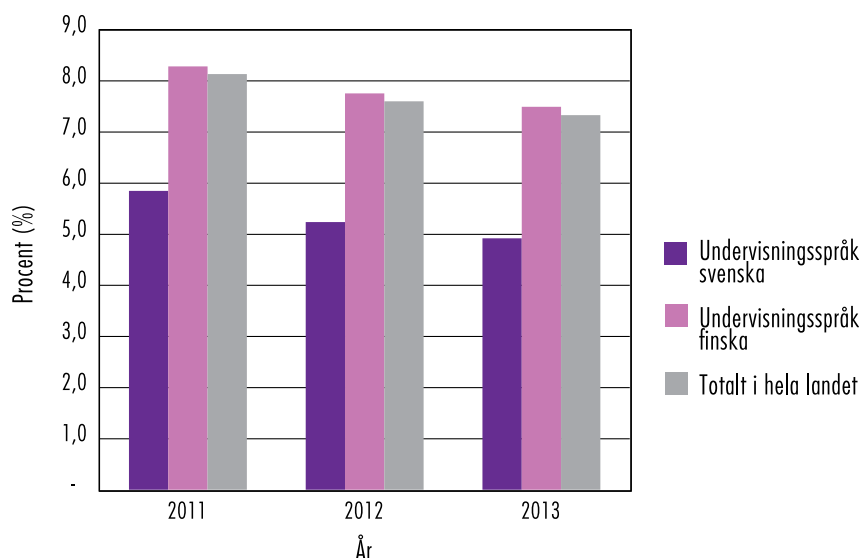
Tabell 17. Antal elever med särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen åren 2011–2013, enligt undervisningsspråk

	2011		2012		2013	
	Antal elever	% *	Antal elever	% *	Antal elever	% *
Undervisningsspråk svenska	1 961	5,9	1 746	5,2	1 646	4,9
Undervisningsspråk finska ¹⁾	42 120	8,3	39 270	7,8	37 988	7,5
Totalt i hela landet	44 081	8,1	41 016	7,6	39 634	7,3

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet.

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen

Diagram 4. Andelen elever med särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen åren 2011–2013, enligt undervisningsspråk

Källa: Statistikcentralen

Inom den svenskspråkiga utbildningen finns en del regionala skillnaderna när det gäller andelen elever med intensifierat stöd. Störst andel elever med intensifierat stöd finns i Österbotten (8 procent), medan andelen elever med särskilt stöd är mera jämnt fördelad (omkring 5 procent) om man ser till de regioner som har störst antal elever totalt. På Åland har man tillsvidare en annan struktur på specialundervisningen, vilket gör att statistiken inte är direkt jämförbar. Antalet elever med intensifierat stöd kan även omfatta elever som fått enstaka stödsatser i den allmänna undervisningen. Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) publicerar närmare information om situationen på Åland på webbsidorna <http://www.asub.ax/>. Den åländska läroplanen revideras som bäst med trestegsstödet som modell och målet är att den reviderade läroplanen tillämpas på Åland senast från och med höstterminen år 2015.

Tabell 18. Antal elever med intensifierat och särskilt stöd inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen år 2013, enligt landskap

	Antal elever inom den grundläggande utbildningen	Elever med intensifierat stöd		Elever med särskilt stöd	
		Antal elever	%*	Antal elever	%*
Nyland	15 238	1 065	7,0	767	5,0
Egentliga Finland	2 643	174	6,6	133	5,0
Satakunta	230	16	7,0	2	0,9
Birkaland	231	26	11,3	-	0,0
Kymmenedalen	203	15	7,4	6	3,0
Österbotten	10 988	879	8,0	562	5,1
Mellersta Österbotten	823	39	4,7	33	4,0
Åland ¹	2 856	442	15,5	142	5,0
Övriga	243	3	1,2	1	0,4
Svenskspråkig utbildning totalt	33 455	2 659	7,9	1 646	4,9

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala elevantalet inom den grundläggande utbildningen. ¹ På Åland används inte indelningen i allmänt, intensifierat och särskilt stöd.

Källa: Statistikcentralen

Andra stadiet

Tillströmning

Gemensam ansökan till yrkes- och gymnasieutbildning ordnas två gånger per år, på våren och på hösten. I den gemensamma ansökan ingår t.ex. inte åländska utbildningar på andra stadiet och Steiner skolor. Den sökande kan söka till fem olika utbildningar med samma ansökan, men i statistiken nedan ingår endast den utbildning som angetts som första alternativ (förstahandssökande).

Våren 2013 sökte omkring 33 procent av förstahandssökande i hela landet till en gymnasieutbildning (32 655 sökande) och till och med 67 procent till en yrkesutbildning (66 944 sökande). Inom gymnasieutbildningen var det totala antalet antagna 31 774 och 29 263 tog emot sin studieplats. Inom yrkesutbildningen antogs totalt 58 886 och 41 461 tog emot sin studieplats. För första gången på många år har antalet sökande till gymnasieutbildningen ökat och detta trots att antalet elever som fått avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen, liksom det totala antalet sökande, har fortsatt att minska. Antalet sökande till yrkesutbildningen har i stället minskat (en minskning med 2 procent).

Tabell 19. Förstahandssökande och det totala antalet antagna i den gemensamma ansökan (den egentliga ansökan) till den grundläggande yrkes- och gymnasieutbildningen som inleds på hösten åren 2009–2013 i hela landet, enligt utbildningsområde

Utbildningsområde	2009		2010		2011		2012		2013	
	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna
Gymnasieutbildning	33 350	32 643	33 265	32 651	33 024	32 540	32 462	31 706	32 655	31 774
Yrkesutbildning totalt	62 232	54 949	67 256	58 353	69 643	59 636	68 529	60 165	66 944	58 886
Det humanistiska och pedagogiska området	1 389	821	1 463	818	1 808	934	1 636	844	1 711	891
Kultur	6 662	3 408	7 256	3 813	7 050	3 728	7 002	3 556	6 377	3 450
Samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration	5 496	5 992	6 034	6 610	6 457	6 767	6 878	6 972	6 982	7 195
Naturvetenskapliga omr.	1 845	1 894	1 779	1 743	1 692	1 779	1 695	1 685	1 835	1 708
Teknik och kommunikation	24 323	24 213	24 989	25 040	25 732	25 768	25 243	26 567	24 346	25 733
Naturbruk och miljöområdet	2 941	3 091	3 302	3 210	3 428	3 212	3 342	3 298	3 378	3 058
Social-, hälso- och idrottsområdet	13 364	7 287	15 370	8 084	16 077	8 403	15 654	8 458	15 853	8 541
Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	6 212	8 243	7 063	9 035	7 399	9 045	7 079	8 785	6 462	8 310
Totalt	95 582	87 592	100 521	91 004	102 667	92 176	100 991	91 871	99 599	90 660

Källa: Utbildningsstyrelsens KOULUTA-statistikrapporter

Till den svenskspråkiga utbildningen på andra stadiet sökte i första hand 3 718 år 2013 (minskning med 260 sökande från år 2012). Minskningen har till största delen gällt yrkesutbildningen och främst utbildningsområdena kultur och social-, hälso- och idrottsområdet, men minskningen gäller också gymnasieutbildningen inom den svenskspråkiga ut-

bildningen i motsats till i hela landet. Den svenskspråkiga utbildningen på andra stadiet hade 315 färre antagna år 2013 än år 2012. Inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen antogs 96 färre än föregående år. Inom yrkesutbildningen minskade antagningen inom alla utbildningsområden, men störst var minskningen inom kultur, turism-, kosthålls- och ekonomibranschen samt social-, hälso- och idrottsområdet. I kompletteringsansökan antogs ytterligare 32 studerande till den svenskspråkiga gymnasieutbildningen och 163 till den svenskspråkiga yrkesutbildningen (ingår inte i tabell 20).

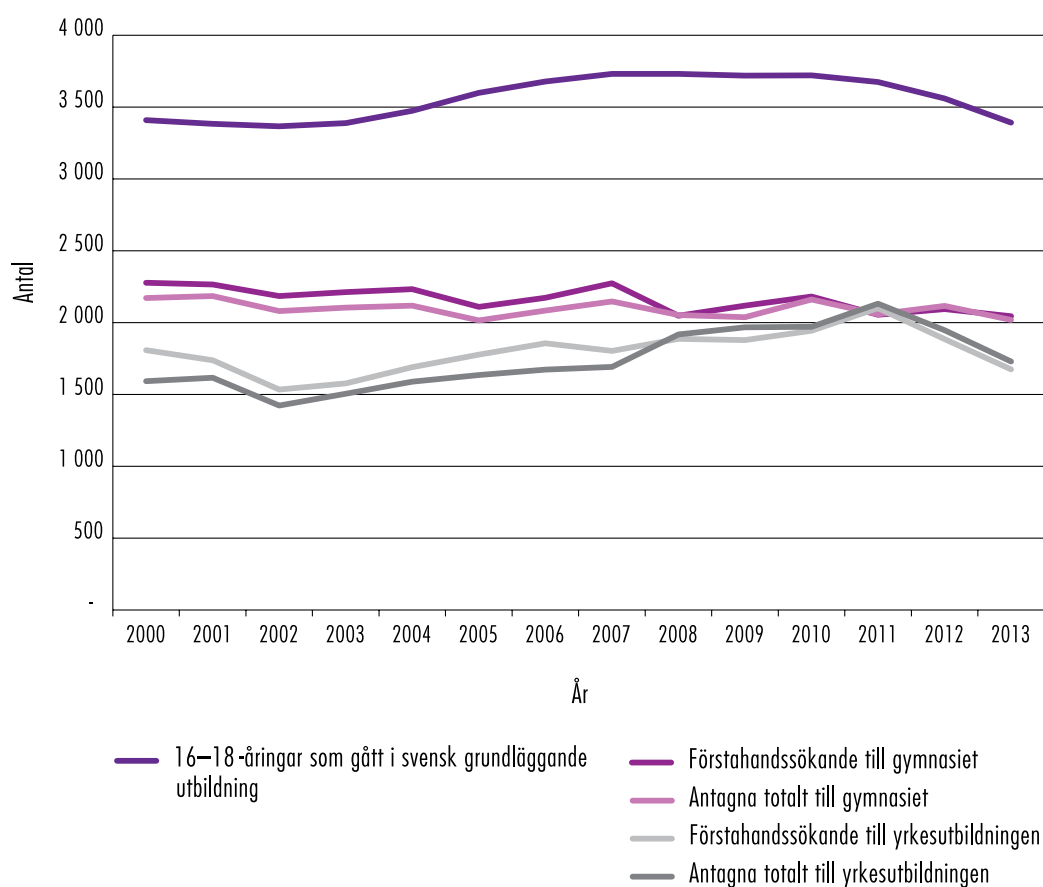
Även om största delen av de som gått i en svenskspråkig skola inom den grundläggande utbildningen också söker sig till en svenskspråkig utbildning på andra stadiet, så finns det alltid en liten grupp som i stället söker till en finskspråkig gymnasie- eller yrkesutbildning. Hösten 2013 tog 250 svenskregistrerade elever (svenska som modersmål) emot en studieplats inom en finskspråkig utbildning på andra stadiet efter grundskolan (varav 74 i ett gymnasium). Men valen av studieplats sker i båda riktningarna över språkgränsen; 232 finskregistrerade (finska som modersmål) tog emot en studieplats inom en svenskspråkig utbildning på andra stadiet hösten 2013 (varav 162 i ett gymnasium).

Tabell 20. Förstahandssökande och det totala antalet antagna i den gemensamma ansökan (den egentliga ansökan) till den svenskspråkiga grundläggande yrkes- och gymnasieutbildningen som inleddes på hösten åren 2009–2013, enligt utbildningsområde

Utbildningsområde	2009		2010		2011		2012		2013	
	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna	Sökande	Antagna
Gymnasieutbildning	2 118	2 037	2 180	2 161	2 054	2 057	2 094	2 115	2 044	2 019
Yrkesutbildning totalt	1 878	1 967	1 943	1 971	2 100	2 131	1 884	1 947	1 674	1 728
Det humanistiska och pedagogiska området	46	34	60	41	79	54	33	29	35	25
Kultur	135	115	180	156	222	170	192	130	120	94
Samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration, databehandling	244	285	236	284	282	333	280	340	265	316
Teknik och kommunikation	784	824	722	748	742	791	694	736	646	674
Naturbruk och miljöområdet	135	160	134	158	133	145	119	133	113	120
Social-, hälso- och idrottsområdet	348	317	407	290	432	357	390	340	334	299
Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	186	232	204	294	210	281	176	239	161	200
Totalt	3 996	4 004	4 123	4 132	4 154	4 188	3 978	4 062	3 718	3 747

Källa: Utbildningsstyrelsens KOULUTA-statistikrapporter

Årsklassen 16–18-åringar i medeltal, som avlagt svenskspråkig grundläggande utbildning, var som störst åren 2007–2008 och nästan lika stor fram till år 2010. Från och med år 2010 minskar årsklassen fram till år 2018, vilket också naturligtvis påverkar antalet sökande och antagna. Den här prognosen bygger på redan födda barn och beaktar att det finns finskregistrerade (finska som modersmål), ofta i praktiken tvåspråkiga, barn som börjar i en svensk skola. Den åländska årsklassen ingår inte i diagrammet nedan.

Diagram 5. Tillströmning till svenskspråkig utbildning på det andra stadiet åren 2000–2013

Källa: Statistikcentralen. Utbildningsstyrelsens KOULUTA-statistikrapporter

Gymnasieutbildningen

Antal nya studerande

Antal nya studerande inom gymnasieutbildningen i hela landet var knappt 36 000 år 2012 och 57 procent av dem var kvinnor. Till och med 90 procent studerade enligt en läroplan för ungdomar och 10 procent enligt en läroplan för vuxna. Inom den allmänbildande vuxenutbildningen kan man avlägga gymnasiets lärokurs och studentexamen, läsa enskilda ämnen eller höja tidigare vitsord inom gymnasieutbildningen för vuxna. Målet kan vara t.ex. antingen att avlägga en examen eller endast att öka sin allmänbildning utan att sikta på en studentexamen. Den allmänbildande vuxenutbildningen omfattar förutom gymnasieutbildning för vuxna också grundläggande utbildning samt den fria bildningen.

Tabell 21. Antal nya studerande inom gymnasieutbildningen i hela landet åren 2010–2012, enligt läroplan och kön

År	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt	Varav kvinnor	
				Antal kvinnor	%
2010	33 769	4 100	37 869	21 528	56,8
2011	32 975	3 809	36 784	20 848	56,7
2012	32 295	3 664	35 959	20 547	57,1

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Inom den svenskspråkiga utbildningen inledde totalt 2 370 studerande sina gymnasiestudier år 2012 och andelen kvinnor var ungefär lika stor som i hela landet, dvs. 56 procent. Under de senaste åren har endast 2–3 procent av de nya studerande inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen inlett sina studier enligt en läroplan för vuxna. De flesta av dem har studerat vid Vasa svenska aftonläroverk i Vasa (28 nya studerande enligt läroplanen för vuxna år 2012) eller Tölö specialiseringsgymnasium i Helsingfors (15 nya studerande enligt läroplanen för vuxna år 2012).

Tabell 22. Antal nya studerande inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen åren 2010–2012, enligt läroplan och kön

År	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt	Varav kvinnor	
				Antal kvinnor	%
2010	2 380	63	2 443	1 360	55,7
2011	2 265	65	2 330	1 263	54,2
2012	2 323	47	2 370	1 334	56,3

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Läroanstalterna och antal studerande

År 2012 fanns det allt som allt 428 gymnasier med 107 412 studerande i hela landet. De kommunala gymnasierna var 364 till antalet och i dessa studerade 88 878 gymnasister. Dessutom erbjöds gymnasieutbildning vid 37 privata och 11 statliga läroanstalter, av 15 samkommuner och i 1 läroanstalt på Åland. Sammanlagt studerade 18 534 gymnasister i dessa.

Knappt 40 procent av de läroanstalter som erbjöd gymnasieutbildning var medelstora gymnasier med 100–299 studerande (165 gymnasier) och knappt 30 procent var gymnasier med färre än 100 studerande (125 gymnasier). De gymnasier som hade minst 300 studerande var 138 till antalet, vilket motsvarar 32 procent av gymnasierna.

År 2012 fanns det allt som allt 37 svenskspråkiga gymnasier med 7 077 studerande. De kommunala gymnasierna var 30 till antalet och i dessa studerade 5 990 gymnasister. Dessutom erbjöds svenskspråkig gymnasieutbildning vid 5 privata läroanstalter, 1 statlig läroanstalt med både grundläggande utbildning och gymnasieutbildning och i 1 läroanstalt på Åland. Sammanlagt studerade 1 087 gymnasister i dessa.

Majoriteten, 22 stycken (60 procent), av de läroanstalter som endast erbjöd svenskspråkig gymnasieutbildning var medelstora gymnasier med 100–299 studerande, 6 gymnasier (16 procent) hade minst 300 studerande och 9 gymnasier (24 procent) hade färre än 100 studerande.

Antal studerande inom gymnasieutbildningen i hela landet var drygt 107 400 år 2012 och 57 procent av de studerande var kvinnor. I hela landet studerade 91 procent enligt en läroplan för ungdomar och 9 procent enligt en läroplan för vuxna.

Tabell 23. Antal studerande inom gymnasieutbildningen i hela landet åren 2010–2012, enligt läroplan och kön

År	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt	Varav kvinnor	
				Antal kvinnor	%
2010	101 117	10 661	111 778	63 333	56,7
2011	99 268	9 778	109 046	61 701	56,6
2012	98 055	9 357	107 412	60 864	56,7

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

I hela landet var antalet studerande 107 412 år 2012 och 99 569 av dem deltog i den finskspråkiga gymnasieutbildningen. Av totalt 99 569 studerande hade 441 svenska som modersmål och 4 225 hade ett annat modersmål än finska eller svenska. Resten eller 94 903 hade finska som modersmål. Bland dem som studerade enligt en läroplan för vuxna var andelen med finska som modersmål endast 89 procent av alla studerande, medan andelen studerande med svenska och speciellt de med ett annat modersmål än finska och svenska i stället var betydligt större än bland dem som studerade enligt en läroplan för ungdomar.

Tabell 24. Antal studerande enligt modersmål inom den finskspråkiga gymnasieutbildningen åren 2010–2012

Modersmål	2010				2011				2012			
	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%
Svenska	352	101	453	0,4	348	95	443	0,4	357	84	441	0,4
Finska ¹⁾	90 552	9 487	100 039	96,1	88 349	8 548	96 897	95,7	86 730	8 173	94 903	95,3
Övriga modersmål	2 641	923	3 564	3,4	2 951	981	3 932	3,9	3 255	970	4 225	4,2
Totalt	93 545	10 511	104 056	100,0	91 648	9 624	101 272	100,0	90 342	9 227	99 569	100,0

¹⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

Inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen studerade totalt 7 006 studerande år 2012 (i tabellen nedan ingår inte de totalt 71 gymnasier som fick svenskspråkig utbildning i Rudolf Steiner skolan i Helsingfors) och andelen kvinnor var ungefär lika stor som i hela landet, dvs. 56 procent. Inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen är till och med 98 procent sådana som studerar enligt läroplanen för ungdomar, medan endast 2 procent studerar enligt läroplanen för vuxna.

Tabell 25. Antal studerande inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen åren 2010–2012, enligt läroplan och kön

År	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt	Varav kvinnor	
				Antal kvinnor	%
2010	6 827	150	6 977	3 939	56,5
2011	6 848	154	7 002	3 881	55,4
2012	6 876	130	7 006	3 885	55,5

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Varje år studerar omkring 200–230 personer med svenska som modersmål enligt gymnasiets läroplan för vuxna (199 studerande med svenska som modersmål år 2012). Under de senaste åren har endast mellan 115 och 130 av dem studerat enligt en läroplan för vuxna inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen och resten studerar på finska. Inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen fanns totalt 6 029 studerande med svenska som modersmål år 2012, medan 854 hade finska som modersmål och resten eller 123 hade ett annat modersmål än svenska eller finska.

Tabell 26. Antal studerande enligt modersmål inom den svenskspråkiga gymnasieutbildningen åren 2010–2012

Modersmål	2010				2011				2012			
	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%	Läroplan för ungdomar	Läroplan för vuxna	Totalt antal	%
Svenska	5 832	131	5 963	85,5	5 896	132	6 028	86,1	5 914	115	6 029	86,1
Finska ¹⁾	906	15	921	13,2	852	16	868	12,4	844	10	854	12,2
Övriga modersmål	89	4	93	1,3	100	6	106	1,5	118	5	123	1,8
Totalt	6 827	150	6 977	100,0	6 848	154	7 002	100,0	6 876	130	7 006	100,0

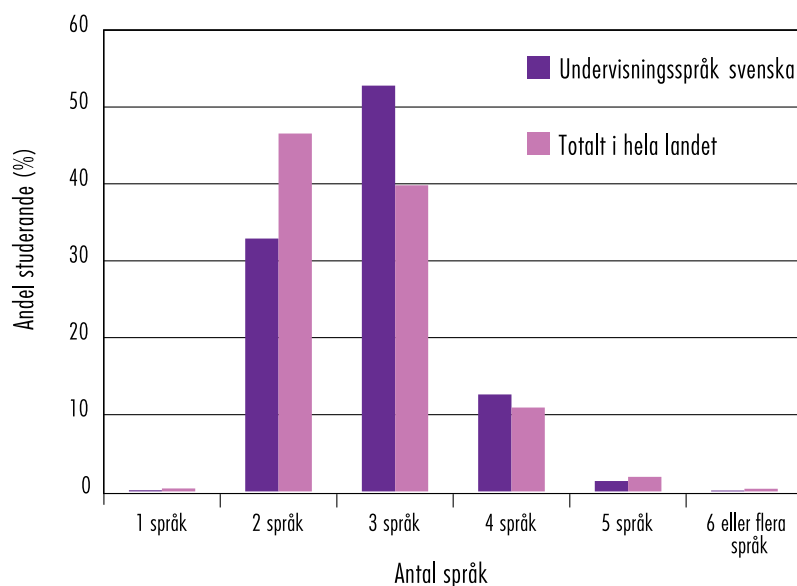
¹⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Språkval

Studierna i de språk som har valts och inletts i årskurserna 1–6 och 7–9 som A1, A2, B1 och B2-språk fortsätter i gymnasiet. Dessutom kan de studerande välja ett nytt valfritt språk i gymnasiet som betecknas med B3.

Andelen studerande som läser minst 3 främmande språk i gymnasiet har minskat från 63 procent år 2003 till 53 procent år 2013 i hela landet. Den största gruppen år 2013 var de studerande som valde endast 2 främmande språk (47 procent). I de svenskspråkiga gymnasierna är situationen en annan och till och med 67 procent av de studerande väljer 3 främmande språk eller flera. Som främmande språk ingår här alla andra språk förutom undervisningsspråket.

Diagram 6. Antal språk som de studerande läst (av dem som avlagt ett gymnasiums lärokurs) år 2013, enligt undervisningsspråk

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I de svenskspråkiga gymnasierna studerar nästan alla både engelska och finska som A-språk, medan det i hela landet är vanligast att läsa engelska som A-språk i gymnasierna. I hela landet valde 25 400 studerande svenska som B1-språk. Som B2-språk läses framförallt tyska och franska och det här gäller för både de svenskspråkiga gymnasierna och i landet som helhet. Ungefär var fjärde studerande väljer att läsa ett B2-språk i de svenskspråkiga gymnasierna (511 av 2 177), medan endast 7 procent valde ett B2-språk i hela landet år 2013 (2 215 av 30 231).

Tabell 27. Val av A-språk, B1-språk och B2-språk av dem som avlagt ett gymnasiums lärokurs i hela landet år 2013, enligt undervisningsspråk

	Undervisningsspråk svenska			Undervisningsspråk finska ¹⁾			Totalt i hela landet		
	A-språk	B1-språk	B2-språk	A-språk	B1-språk	B2-språk	A-språk	B1-språk	B2-språk
Engelska	2 173	3	-	27 926	43	3	30 099	46	3
Svenska	-	-	-	2 285	25 395	-	2 285	25 395	-
Finska	2 022	49	-	18	-	-	2 040	49	-
Franska	6	-	180	559	22	597	565	22	777
Tyska	12	-	307	1 291	15	909	1 303	15	1 216
Ryska	-	-	-	235	4	87	235	4	87
Latin	-	-	-	-	-	14	-	-	14
Spanska	-	-	24	16	-	75	16	-	99
Italienska	-	-	-	1	-	2	1	-	2
Samiska	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Annat språk	-	-	-	-	-	17	-	-	17
Språkval totalt	4 213	52	511	32 332	25 479	1 704	36 545	25 531	2 215

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

De senaste åren har omkring 17 procent av de studerande som har avlagt ett gymnasiums lärokurs också valt ett B3-språk i gymnasiet. De populäraste språken har varit spanska, tyska och franska. Spanska har de senaste åren blivit allt populärare, medan speciellt tyska har valts av färre än tidigare.

Tabell 28. Val av B3-språk av dem som avlagt ett gymnasiums lärokurs i hela landet åren 2010–2013

	2010		2011		2013	
	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*
Engelska	4	0,0	5	0,0	-	-
Svenska	5	0,0	11	0,0	7	0,0
Finska	21	0,1	34	0,1	57	0,2
Franska	1 334	4,3	1 147	3,7	1 159	3,8
Tyska	1 608	5,2	1 503	4,9	1 298	4,3
Ryska	613	2,0	612	2,0	654	2,2
Latin	86	0,3	57	0,2	62	0,2
Spanska	1 510	4,9	1 653	5,4	1 706	5,6
Italienska	246	0,8	192	0,6	206	0,7
Samiska	3	0,0	1	0,0	3	0,0
Annat språk	18	0,1	3	0,0	6	0,0
B3-språkval totalt	5 448	17,7	5 218	17,0	5 158	17,1

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala antalet studerande som avlagt ett gymnasiums hela lärokurs.

Uppgifterna samlas in vartannat år från och med år 2011.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

År 2013 valde totalt 450 studerande att läsa ett B3-språk i de svenskspråkiga gymnasierna, vilket motsvarar till och med 21 procent av dem som slutförde gymnasiestudierna (450 av 2 177). Kvinnorna har oftare än männen läst ett B3-språk; år 2013 var kvinnornas andel 63 procent. Det vanligaste B3-språket under åren 1998–2013 var tyska, som valdes av ungefär 35 procent av de studerande som påbörjat ett B3-språk år 2013. Franska och spanska har de senaste åren varit ganska jämnstarka (40–50 procent av de studerande som har studerat ett B3-språk har valt antingen franska eller spanska). Till och med 57 studerande valde finska som B3-språk i de svenskspråkiga gymnasierna. Det är uteslutande studerande på Åland som har valt finska som B3-språk.

Tabell 29. Val av B3-språk av dem som avlagt ett svenskspråkigt gymnasiums lärokurs åren 2010–2013

	2010		2011		2013	
	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*
Finska	21	1,0	34	1,6	57	2,6
Franska	93	4,3	70	3,4	119	5,5
Tyska	152	7,0	200	9,6	157	7,2
Ryska	28	1,3	15	0,7	16	0,7
Latin	7	0,3	-	-	1	0,0
Spanska	76	3,5	103	5,0	100	4,6
Italienska	-	-	1	0,0	-	-
B3-språkval totalt	377	17,4	423	20,4	450	20,7

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala antalet studerande som avlagt ett svenskspråkigt gymnasiums hela lärokurs.

Uppgifterna samlas in vartannat år från och med år 2011.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Val av kurser i matematik och naturvetenskap

Studierna i gymnasiet består av obligatoriska, fördjupade och tillämpade kurser. De *fördjupade* kurserna är ofta fortsättningskurser som följer direkt på de obligatoriska kurserna. Läroanstalten ska erbjuda valfria fördjupade kurser och den studerande måste välja minst tio kurser under sin gymnasietid. De *tillämpade* kurserna är integrerade kurser där olika ämnen, metodkurser eller yrkesinriktade studier, eller andra studier som är lämpliga som gymnasiestudier, kombineras. De tillämpade kurserna är valfria för den studerande och kan också omfatta t.ex. gymnasiediplom.

Inom gymnasieutbildningen kan man som studerande antingen välja lång eller kort lärokurs i matematik. Enligt gymnasiets timfördelning har den långa lärokursen i matematik tio obligatoriska kurser, medan den korta lärokursen har sex obligatoriska kurser. I hela landet läste drygt 40 procent av de studerande som avlade hela gymnasiets lärokurs åren 2009–2013 lång matematik. Kvinnornas andel var 47–48 procent av alla som läste lång matematik. Trenden de senaste åren i hela landet har varit att andelen som läser kort matematik har ökat och andelen som läser lång matematik har minskat.

Av alla studerande som avlade gymnasiets lärokurs i de svenskspråkiga gymnasierna valde endast 36 procent lång matematik år 2013. Under åren 2005–2013 varierade andelen som valde lång matematik i de svenskspråkiga gymnasierna mellan 35 och 40 procent.

Tabell 30. Antal studerande som läste lång respektive kort matematik av dem som avlagt ett gymnasiums lärokurs i hela landet åren 2009–2013, enligt undervisningsspråk

År	Undervisningsspråk svenska			Undervisningsspråk finska ¹⁾			Totalt i hela landet		
	Lång matematik	Kort matematik	Totalt	Lång matematik	Kort matematik	Totalt	Lång matematik	Kort matematik	Totalt
2009	720	1 337	2 057	12 508	16 785	29 293	13 228	18 122	31 350
2010	856	1 307	2 163	12 504	16 151	28 655	13 360	17 458	30 818
2011	745	1 330	2 075	11 981	16 695	28 676	12 726	18 025	30 751
2013	786	1 391	2 177	11 376	16 678	28 054	12 162	18 069	30 231

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Uppgifterna samlas in vartannat år från och med år 2011.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Förutom de obligatoriska och fördjupade kurserna som finns i timfördelningen kan utbildningsanordnarna också besluta om andra fördjupade och tillämpade kurser. De obligatoriska kurserna inom undervisningen för ungdomar är tio i lång matematik, sex i kort matematik, en i fysik, en i kemi, två i geografi och två i biologi. Som fördjupade kurser ska enligt timfördelningen erbjudas minst tre kurser i lång matematik, två kurser i kort matematik, sju i fysik, fyra i kemi, tre i biologi och två i geografi.

Under år 2013 avlade de studerande totalt sett flest fördjupade kurser i biologi och minst i kemi både i hela landet och i de svenskspråkiga gymnasierna. Biologi är ett populärt ämne; 12 511 studerande valde fördjupade studier i biologi och 61 procent av dessa valde åtminstone 2 kurser. Av de 10 449 studerande i hela landet som valde fördjupade kurser i lång matematik avlade en fjärdedel minst 4 kurser. I kort matematik avlade lika stor andel av de studerande 3 kurser eller flera. Inom den svenskspråkiga utbildningen avlade endast 16 procent av de studerande minst 4 kurser i lång matematik och i kort matematik var andelen med minst 3 kurser 18 procent. Inom den svenskspråkiga utbildningen var det vanligare att välja kort matematik och dessutom var det vanligare att välja färre fördjupade kurser i lång och kort matematik än i hela landet.

Tabell 31. Antal studerande som avlagt fördjupade kurser i matematik och naturvetenskapliga ämnen av dem som avlagt ett gymnasiums lärokurs i hela landet år 2013, enligt undervisningsspråk

Fördjupade studier Antal kurser	Undervisningsspråk svenska	Undervisningsspråk finska ¹⁾	Totalt i hela landet
Lång matematik	643	9 806	10 449
1–3 kurser	537	7 311	7 848
Minst 4 kurser	106	2 495	2 601
Kort matematik	776	10 489	11 265
1–2 kurser	633	7 781	8 414
Minst 3 kurser	143	2 708	2 851
Fysik	652	9 637	10 289
Under 6 kurser	320	4 824	5 144
Minst 6 kurser	332	4 813	5 145
Kemi	525	7 559	8 084
Under 3 kurser	218	2 714	2 932
Minst 3 kurser	307	4 845	5 152
Biologi	906	11 605	12 511
Under 2 kurser	347	4 527	4 874
Minst 2 kurser	559	7 078	7 637
Geografi	662	7 491	8 153
Under 2 kurser	346	3 967	4 313
Minst 2 kurser	316	3 524	3 840
Totalt	4 164	56 587	60 751

¹⁾ Omfattar också engelska och andra undervisningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Den grundläggande yrkesutbildningen

Antal nya studerande

Antalet nya studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen i hela landet har varierat mellan 48 000 och 51 000 de senaste fem åren (med målsättningen att avlägga en hel eller en del/delar av examen). År 2012 var antalet nya studerande 50 002. Totalt sett har antalet nya studerande ökat med 1 500 studerande åren 2008–2012. Ökningen har varit stor t.ex. inom utbildningsområdet teknik och kommunikation, medan en minskning i stället har skett inom det naturvetenskapliga området.

Yrkesinriktad grundexamen kan även avläggas som läroavtalsstudier och dessa nya studerande (188 år 2012) finns inte med i följande tabell. I tabellen ingår inte heller nya studerande som deltar i förberedande utbildning för fristående examina (20 294 år 2012). Utbildningsområdet övrig utbildning omfattar bland annat gränsbevakningsväsendets utbildning, räddnings-, polis- och fängvårdsbranschen.

Tabell 32. Antal nya studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen i hela landet (läroplansbaserad) åren 2008–2012

Utbildningsområde	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2008/2012
Det humanistiska och pedagogiska området	824	947	821	861	783	-41
Kultur	3 540	3 668	3 801	3 604	3 482	-58
Samhällsvetenskap, företags-ekonomi och administration	5 432	5 668	5 723	5 712	5 908	476
Naturvetenskapliga omr.	1 600	1 734	1 623	1 560	1 494	-106
Teknik och kommunikation	19 884	20 962	20 596	20 789	20 750	866
Naturbruk och miljöomr.	2 619	2 801	2 787	2 655	2 650	31
Social-, hälso- och idrottsomr.	7 808	8 073	8 146	8 508	8 275	467
Turism, kosthåll och ekonomi	6 305	6 672	6 665	6 515	6 315	10
Övrig utbildning	485	405	551	433	345	-140
Totalt	48 497	50 930	50 713	50 637	50 002	1 505

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

Antalet nya studerande inom svenskspråkig grundläggande yrkesutbildning har varierat mellan 2 100 och 2 450 hela 2000-talet. År 2012 var antalet nya studerande 2 092. Yrkesinriktad grundexamen kan dessutom avläggas som läroavtalsstudier (endast 3 nya studerande år 2012). I tabellen ingår inte heller nya studerande som deltar i förberedande utbildning för fristående examina (570 år 2012). Det absolut största utbildningsområdet är teknik och kommunikation med 777 nya studerande år 2012. Under tidsperioden 2008–2012 har en minskning skett inom teknik och kommunikation, liksom inom hela den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen totalt.

Tabell 33. Antal nya studerande inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen (läroplansbaserad) åren 2008–2012

Utbildningsområde	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2008/2012
Det humanistiska och pedagogiska området	45	32	35	57	34	-11
Kultur	164	152	157	146	148	-16
Samhällsvetenskap, företags-ekonomi och administration, databehandling	341	397	334	425	360	19
Teknik och kommunikation	898	873	783	863	777	-121
Naturbruk och miljöomr.	133	141	159	152	124	-9
Social-, hälso- och idrottsomr.	349	447	384	473	364	15
Turism, kosthåll och ekonomi	285	341	365	293	251	-34
Övrig utbildning	9	10	18	16	34	25
Totalt	2 224	2 393	2 235	2 425	2 092	-132

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

Läroanstalterna och antal studerande

År 2012 fanns det i hela landet 144 utbildningsanordnare, som erbjöd utbildning inom den grundläggande yrkesutbildningen och läroanstalternas antal var 206 samma år. Antalet anordnare som erbjuder svenskspråkig grundläggande yrkesutbildning har minskat år för år och på mindre än fem år minskade antalet utbildningsanordnare från 21 till 14. Åren 2004–2007 fanns det ännu 21 utbildningsanordnare som erbjöd svenskspråkig grundläggande yrkesutbildning, år 2008 minskade antalet till 18 och ett år senare skedde ytterligare en minskning till 16. År 2010 erbjöd 15 utbildningsanordnare svenskspråkig yrkesutbildning och från och med år 2011 har det totala antalet varit 14, eftersom två idrottsinstitut gick samman till ett vid årsskiftet 2010–2011. Av de 14 utbildningsanordnarna är 6 helt svenskspråkiga yrkesinstitut, varav 1 finns på Åland. Därtill finns det 5 tvåspråkiga anordnare, 1 idrottsinstitut och 2 folkhögskolor som ger yrkesutbildning i Svenskfinland.

År 2012 fanns det totalt nästan 172 000 studerande i hela landet inom den grundläggande yrkesutbildningen. Av dessa deltog knappt 40 000 i förberedande utbildning för fristående examina. En ökning i antalet studerande har skett i hela landet under de senaste fem åren. Ökningen är totalt knappt 15 000 (9 procent) och inom den förberedande utbildningen är ökningen till och med omkring 9 300 (31 procent).

I statistiken ingår de som studerar för en yrkesinriktad grundexamina (både läroplansbaserad och som fristående examina) och siktar på en hel examen. De studerande som deltar i en läroavtalsutbildning omfattas inte av tabellen.

Tabell 34. Antal studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen i hela landet åren 2008–2012

Utbildningsområde	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2008/2012
Det humanistiska och pedagogiska området	2 731	2 923	2 942	2 903	2 897	166
Kultur	10 850	10 963	11 211	11 057	10 784	-66
Samhällsvetenskap, företags-ekonomi och administration	16 489	17 762	18 484	18 912	19 179	2 690
Naturvetenskapliga omr.	6 364	6 265	5 848	5 549	5 211	-1 153
Teknik och kommunikation	63 847	67 520	69 169	69 466	68 405	4 558
Naturbruk och miljöomr.	8 694	9 154	9 736	9 711	9 699	1 005
Social-, hälso- och idrottsomr.	29 347	31 672	33 627	35 085	35 633	6 286
Turism, kosthåll och ekonomi	17 690	18 180	18 662	18 851	19 069	1 379
Övrig utbildning	1 120	860	1 022	1 136	961	-159
Totalt	157 132	165 299	170 701	172 670	171 838	14 706
Varav förberedande utbildning för fristående examen	29 970	34 170	36 931	38 876	39 284	9 314

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I hela landet var antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen 171 838 år 2012 och 164 179 av dem deltog i den finskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen. Inom den finskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen har nästan 94 procent av de studerande finska som modersmål, medan knappt 1 procent har svenska som mo-

dersmål och nästan 6 procent har ett annat språk än finska och svenska som modersmål. De senaste åren märks en svag ökning i andelen studerande med ett annat modersmål än finska och svenska.

Tabell 35. Antal studerande enligt modersmål inom den finskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen åren 2010–2012

Modersmål	2010		2011		2012	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Svenska	1 175	0,7	1 167	0,7	1 116	0,7
Finska ¹⁾	153 826	94,4	155 005	93,9	153 565	93,5
Övriga modersmål	7 947	4,9	8 851	5,4	9 498	5,8
Totalt	162 948	100,0	165 023	100,0	164 179	100,0

¹⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Totalt fanns det 7 305 studerande inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen år 2012. Av dessa studerade 6 156 inom den läroplansbaserade utbildningen och 1 149 inom den förberedande utbildningen för fristående examina. De studerande var år 2012 totalt omkring 450 flera än år 2008; en ökning med 7 procent. Inom den läroplansbaserade utbildningen minskade antalet studerande med 3 mellan åren 2008–2012, medan det inom den förberedande utbildningen för fristående examina skedde en ökning med till och med 449 studerande (64 procent). År 2012 deltog 84 procent av alla studerande i den läroplansbaserade utbildningen, medan 16 procent deltog i den förberedande utbildningen för fristående examen. År 2008 var motsvarande andelar 90 och 10 procent.

Tabell 36. Antal studerande inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen åren 2008–2012

Utbildningsområde	2008	2009	2010	2011	2012	Förändring 2008/2012
Det humanistiska och pedagogiska området	158	124	133	141	129	-29
Kultur	474	450	464	462	473	-1
Samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration, databehandling	1 086	1 271	1 182	1 182	1 264	178
Teknik och kommunikation	2 534	2 767	2 686	2 671	2 643	109
Naturbruk och miljöomr.	602	540	579	578	603	1
Social-, hälso- och idrottsomr.	1 215	1 313	1 373	1 432	1 358	143
Turism, kosthåll och ekonomi	749	771	829	810	768	19
Övrig utbildning	41	32	37	44	67	26
Totalt	6 859	7 268	7 283	7 320	7 305	446
Varav förberedande utbildning för fristående examen	700	954	917	952	1 149	449

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen har omkring 84 procent av de studerande svenska som modersmål, medan omkring 11 procent har finska som modersmål. Ett annat modersmål än svenska och finska har endast drygt 4 procent av de studerande, men andelen har ökat stadigt de senaste åren.

Tabell 37. Antal studerande enligt modersmål inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen åren 2010–2012

Modersmål	2010		2011		2012	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Svenska	6 288	86,3	6 284	85,8	6 167	84,4
Finska ¹⁾	740	10,2	744	10,2	815	11,2
Övriga modersmål	255	3,5	292	4,0	323	4,4
Totalt	7 283	100,0	7 320	100,0	7 305	100,0

¹⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Antal avlagda examina

Antalet avlagda examina (endast hela examina och inte en del eller delar av examina) inom den grundläggande yrkesutbildningen (i läroanstaltsform, dvs. inte läroavtalsutbildning) har totalt sett varierat mellan 42 000 och 47 000 de senaste åren. År 2012 var det totala antalet 46 725 och nästan 80 procent (36 532 examina) var examina inom den läroplansbaserade utbildningen, medan drygt 20 procent (10 193 examina) var fristående examina.

Tabell 38. Antal examina inom den grundläggande yrkesutbildningen i hela landet åren 2010–2012

Utbildningsområde	2010			2011			2012		
	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt
Det humanistiska och pedagogiska området	633	138	771	586	138	724	643	154	797
Kultur	2 508	169	2 677	2 644	261	2 905	2 684	305	2 989
Samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration	3 539	539	4 078	3 684	703	4 387	4 152	791	4 943
Naturvetenskapliga omr.	1 201	164	1 365	1 046	182	1 228	1 104	150	1 254
Teknik och kommunikation	14 517	3 304	17 821	15 407	4 122	19 529	15 206	3 563	18 769
Naturbruk och miljöomr.	1 697	505	2 202	1 737	575	2 312	1 879	764	2 643
Social, hälso- och idrottsomr.	5 180	2 732	7 912	5 668	3 652	9 320	6 066	3 796	9 862
Turism, kosthåll och ekonomi	3 910	628	4 538	4 058	591	4 649	4 236	670	4 906
Övrig utbildning	616	-	616	457	-	457	562	-	562
Totalt	33 801	8 179	41 980	35 287	10 224	45 511	36 532	10 193	46 725

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Inom den svenskspråkiga yrkesutbildningen avlades 1 907 grundexamina år 2012. Inom den svenskspråkiga utbildningen utgör examina inom den läroplansbaserade utbildningen till och med över 90 procent (1 730 examina) av alla examina och endast cirka 10 procent (177 examina) är fristående examina. Flest grundexamina avläggs inom utbildningsområdena teknik och kommunikation samt social-, hälso- och idrottsområdet.

Tabell 39. Antal examina inom den svenskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen åren 2010–2012

Utbildningsområde	2010			2011			2012		
	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt	Läroplansbaserade	Fristående examina	Grund-examina sammanlagt
Det humanistiska och pedagogiska området	37	4	41	39	-	39	28	-	28
Kultur	114	-	114	117	-	117	114	11	125
Samhällsvetenskap, företagsekonomi och administration, databehandling	267	7	274	256	22	278	254	53	307
Teknik och kommunikation	663	22	685	730	49	779	676	52	728
Naturbruk och miljöomr.	113	27	140	102	5	107	108	19	127
Social-, hälso- och idrottsomr.	246	66	312	286	42	328	342	32	374
Turism, kosthåll och ekonomi	204	2	206	212	8	220	208	10	218
Övrig utbildning	22	-	22	12	-	12	-	-	-
Totalt	1 666	128	1 794	1 754	126	1 880	1 730	177	1 907

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Specialundervisningen

I hela landet är andelen studerande med specialundervisning omkring 15 procent av det totala antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen; totalt handlade det om drygt 20 000 studerande som fick specialundervisning år 2012. Majoriteten av studerande med specialundervisning är manliga studerande (omkring 60 procent år 2012).

Antalet studerande med specialundervisning inom den svenskspråkiga yrkesutbildningen ökade från 220 till 717 under åren 2000–2009. År 2010 fick 830 studerande specialundervisning; 124 (15 procent) i specialundervisningsgrupp och resten eller 706 (85 procent) integrerade i en grupp med andra studerande. År 2012 fick 845 studerande specialundervisning och till och med 88 procent var integrerade i den allmänna undervisningen, medan 12 procent gick i specialundervisningsgrupp. Graden av integrering av studerande är betydligt högre inom den svenskspråkiga utbildningen än i hela landet där 79 procent integrerades. Den allmänna trenden i hela landet är ändå att en allt större andel av studerande med specialundervisning integreras i grupper med andra studerande.

I tabellen nedan ingår inte de förberedande utbildningarna för fristående examina och inte heller läroavtalsutbildningarna (till skillnad från motsvarande uppgifter i det finskspråkiga kapitlet). Åland ingår inte i statistiken om specialundervisning inom yrkesutbildningen. I statistiken ingår både de som har som målsättning att avlägga hela examina och de som har som målsättning att avlägga en del eller delar av examina.

Tabell 40. Antal studerande med specialundervisning inom den grundläggande yrkesutbildningen år 2012, enligt utbildningsspråk

	Svenskspråkig utbildning ¹⁾		Finskspråkig utbildning ²⁾		Totalt i hela landet ¹⁾	
	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*	Antal studerande	%*
Specialundervisningsgrupp	99	11,7	4 160	21,7	4 259	21,3
Integrerade i grupp med andra studerande	746	88,3	15 020	78,3	15 766	78,7
Totalt	845	100,0	19 180	100,0	20 025	100,0
Det totala antalet studerande	5 439		126 398		131 837	
Andelen (%) studerande med specialundervisning av det totala antalet	15,5		15,2		15,2	

* Procentandelen (%) är räknad utgående från det totala antalet studerande med specialundervisning.

¹⁾ Åland ingår inte i uppgifterna.

²⁾ Omfattar också engelska och andra utbildningsspråk förutom svenska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

De vanligaste grunderna för specialundervisning i hela landet år 2012 var "annan orsak som kräver specialundervisning" (5 137 studerande eller 26 procent) och språkliga svårigheter, som t.ex. stora läs-, skriv- och talsvårigheter, svår dysfasi eller dyslexi (4 704 studerande eller 23 procent). Inom den svenskspråkiga utbildningen var den överlägset vanligaste orsaken språkliga svårigheter, dvs. studerande som har stora svårigheter med att läsa, skriva och tala. I flera än hälften av fallen (434 av 845 dvs. 51 procent) var grunden för specialundervisningen språkliga svårigheter.

Fristående examina

Fristående examina är öppna för alla och yrkeskunskapen kan påvisas vid ett eller flera examenstillfällen. Både yrkesinriktade grundexamina och yrkes- och specialyrkesexamina (den yrkesinriktade tilläggsutbildningen) kan avläggas som fristående examina. Man kan avlägga en fristående examen och därmed påvisa sin yrkesskicklighet oberoende av ålder, arbetserfarenhet eller utbildning. Examinanderna deltar vanligtvis också i förberedande utbildning. En del av dem som avlägger en fristående examen har deltagit i läroavtalsutbildning. Yrkes- och specialyrkesexamina avläggs alltid som fristående examina med eller utan förberedande studier. Utbildningen finansieras med statsandelar eller är arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Antalet avlagda fristående examina var 41 213 år 2012. Knappt hälften avlade en eller flera delar av en examen och resten eller 21 232 avlade en hel examen. Drygt hälften (54 procent) av alla avlade en grundexamen, 41 procent en yrkesexamen och 5 procent en specialyrkesexamen. Bland dem som avlade en yrkes- eller specialyrkesexamen år 2012 var det vanligare att avlägga en hel examen än en eller flera delar av en examen. Bland

dem som avlade grundexamina avlade däremot mer än hälften endast en eller flera examensdelar. I statistiken ingår inte de studerande som deltog i läroavtalsutbildning.

Endast omkring 3 procent av alla avlagda fristående examina i landet år 2012 avlades på svenska. Antalet fristående examina som avlagts på svenska har ökat kontinuerligt från att ha varit ungefär 520 år 2007 och omkring 700 år 2010. År 2012 avlades 1 045 fristående examina på svenska; 421 avlades i Österbotten, 403 i Nyland och 132 i Egentliga Finland. Både i Österbotten och Nyland avlades flest examina inom social- och hälso- och idrottsområdet samt inom teknik och kommunikation.

Tabell 41. Antal avlagda fristående examina (grundexamina samt yrkes- och specialyrkes-examina helt eller i delar) åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk

	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Grundexamina	349	432	610	18 243	21 509	21 461	18 592	21 941	22 071
Hel examen	128	126	177	8 051	10 098	10 016	8 179	10 224	10 193
Del/delar av examen	221	306	433	10 192	11 411	11 445	10 413	11 717	11 878
Yrkesexamina	298	285	380	15 750	18 090	16 562	16 048	18 375	16 942
Hel examen	177	164	222	9 042	10 121	9 369	9 219	10 285	9 591
Del/delar av examen	121	121	158	6 708	7 969	7 193	6 829	8 090	7 351
Specialyrkesexamina	54	68	55	2 223	2 075	2 145	2 277	2 143	2 200
Hel examen	28	60	28	1 523	1 469	1 420	1 551	1 529	1 448
Del/delar av examen	26	8	27	700	606	725	726	614	752
Totalt	701	785	1 045	36 216	41 674	40 168	36 917	42 459	41 213
Hel examen	333	350	427	18 616	21 688	20 805	18 949	22 038	21 232
Del/delar av examen	368	435	618	17 600	19 986	19 363	17 968	20 421	19 981

¹⁾ Omfattar också utbildning på engelska, estniska och ryska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Till och med 40 procent av alla studerande med svenska som modersmål (512 av 1 279) som avlade en fristående examina år 2012 avlade sin examen inom den finskspråkiga utbildningen. Samtidigt var det bara drygt 70 procent av alla examina inom den svenskspråkiga utbildningen som avlades av en studerande med svenska som modersmål. Inom den svenskspråkiga utbildningen hade knappt 20 procent av de studerande som avlade examina år 2012 finska som modersmål och knappt 10 procent hade ett annat modersmål än svenska eller finska. Av alla som avlade examina inom den finskspråkiga utbildningen år 2012 hade över 90 procent finska som modersmål, drygt 1 procent svenska och omkring 8 procent ett annat modersmål än finska eller svenska.

Tabell 42. Antal studerande som har avlagt fristående examina (grundexamina samt yrkes- och specialyrkesexamina helt eller i delar) åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk och modersmål

Modersmål	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Svenska	592	666	767	468	561	512	1 060	1 227	1 279
Finska ²⁾	78	89	187	33 361	38 003	36 412	33 439	38 092	36 599
Övriga modersmål	31	30	91	2 387	3 110	3 244	2 418	3 140	3 335
Totalt	701	785	1 045	36 216	41 674	40 168	36 917	42 459	41 213

¹⁾ Omfattar också utbildning på engelska, estniska och ryska.

²⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

Läroavtalsutbildning

Genom läroavtalsutbildning kan de studerande avlägga yrkesinriktade grundexamina (läroplansbaserad). Dessutom kan läroavtalsutbildningen förbereda för yrkesinriktade grundexamina eller yrkes- eller specialyrkesexamina som avläggs som fristående examina. Även icke-examensinriktad tilläggsutbildning kan avläggas genom läroavtal. Studerande inom läroavtalsutbildningen ingår inte i någon av de tidigare tabellerna gällande den grundläggande yrkesutbildningen och fristående examina, utan har här lyfts ut som en egen helhet.

Nationellt sett har antalet studerande inom läroavtalsutbildningen minskat de senaste åren och minskningen är störst inom grundexamina. Den här minskningen kan ändå inte märkas inom den svenskspråkiga utbildningen. År 2012 studerade totalt 55 554 inom en läroavtalsutbildning i hela landet (varav 54 256 för en hel examen). Av dessa deltog 19 806 (36 procent) i läroavtalsutbildning för grundexamina, 18 787 (34 procent) för yrkesexamina och resten eller 16 961 (30 procent) för specialyrkesexamina.

Inom den svenskspråkiga utbildningen var det totala antalet studerande 1 194 år 2012 och andelen som deltog i läroavtalsutbildning för grundexamina till och med nästan 50 procent. De flesta deltog i läroavtalsutbildningen som en förberedande utbildning för fristående examina (1 183 år 2012) och endast 11 studerade inom den läroplansbaserade utbildningen.

I tabellen nedan ingår alla studerande oberoende av om de har för avsikt att avlägga en hel examen eller endast en eller flera delar av en examen. I statistiken ingår också både unga och vuxna läroavtalsstuderande. Vanligtvis är endast en liten grupp av de studerande inom läroavtalsutbildningen yngre än 19 år (endast 3,4 procent år 2012) och till och med 82 procent av alla läroavtalsstuderande var 25 år eller äldre år 2012.

Tabell 43. Antal studerande inom läroavtalsutbildning i hela landet åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk

	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Grundexamina	593	548	588	22 551	22 866	19 218	23 144	23 414	19 806
Yrkesexamina	315	332	284	19 560	16 462	18 503	19 875	16 794	18 787
Specialyrkesexamina	290	264	322	16 393	16 404	16 639	16 683	16 668	16 961
Totalt	1 198	1 144	1 194	58 504	55 732	54 360	59 702	56 876	55 554
Varav förberedande utbildning för fristående examina	1 183	1 131	1 183	58 116	55 265	53 972	59 299	56 396	55 155

¹⁾ Omfattar också utbildning på engelska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

År 2012 fanns det 2 324 svenskspråkiga studerande som deltog i en läroavtalsutbildning (929 för en grundexamen, 687 för en yrkesexamen och 708 för en specialyrkesexamen). Av dessa deltog 1 051 (45 procent) i en svenskspråkig utbildning, medan 1 273 (55 procent) deltog i en finskspråkig utbildning. Mer än hälften av de studerande med svenska som modersmål utför sina läroavtalsstudier helt på finska.

År 2012 fanns det 1 194 studerande som deltog i svenskspråkig läroavtalsutbildning och 77 av dessa var finskspråkiga (6 procent), 66 hade ett annat modersmål än finska eller svenska (6 procent) och 1 051 var svenskspråkiga (88 procent). Samma år deltog 54 360 i en finskspråkig läroavtalsutbildning. Av dessa var 1 273 svenskspråkiga (2 procent), 2 683 hade ett annat modersmål än finska eller svenska (5 procent) och 50 404 var finskspråkiga (93 procent).

Tabell 44. Antal studerande inom läroavtalsutbildning i hela landet åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk och modersmål

Modersmål	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Svenska	1 074	1 017	1 051	1 164	1 171	1 273	2 238	2 188	2 324
Finska ²⁾	87	72	77	54 865	51 917	50 404	54 952	51 989	50 481
Övriga modersmål	37	55	66	2 475	2 644	2 683	2 512	2 699	2 749
Totalt	1 198	1 144	1 194	58 504	55 732	54 360	59 702	56 876	55 554

¹⁾ Omfattar också utbildning på engelska.

²⁾ Omfattar också samiska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

I antalet avlagda examina i tabellen nedan ingår, i motsats till de två föregående tabellerna, endast de som har avlagt hela examina. År 2012 avlades totalt 13 039 examina inom läroavtalsutbildningen, och av dessa var drygt 4 000 grundexamina. Läroavtalsutbildning är ändå vanligare inom yrkes- och specialyrkesexamina och nästan 9 000 examina avlades inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Endast 291 examina avlades inom den

svenskspråkiga utbildningen år 2012, vilket motsvarar omkring 2 procent av alla examina. Nästan alla examina avlades som fristående examina (endast 3 grundexamina avlades inom den läroplansbaserade utbildningen).

Tabell 45. Antal avlagda examina inom läroavtalsutbildning åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk

Modersmål	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Grundexamina	155	139	144	5 768	5 870	3 946	5 923	6 009	4 090
Yrkesexamina	71	77	81	4 565	3 834	4 940	4 636	3 911	5 021
Specialyrkesexamina	47	59	66	3 700	3 292	3 862	3 747	3 351	3 928
Totalt	273	275	291	14 033	12 996	12 748	14 306	13 271	13 039
Varav fristående examina	264	272	288	13 910	12 903	12 624	14 174	13 175	12 912

¹⁾ Omfattar också utbildning på engelska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Utbildning som inte leder till examen

Utbildning som *inte* leder till examen består till största delen av allmänbildande utbildning, främst fritt bildningsarbete, men kan också ha som målsättning att öka yrkeskunnandet. De som deltar i utbildningen är till största delen vuxna som studerar för att utveckla sig själva, lära sig nya saker eller för att uppdatera sitt kunnande inom ett visst område.

Ungefär hälften av alla undervisningstimmar inom utbildningar som inte leder till examen ges inom det humanistiska och pedagogiska området och inom kultur. I hela landet var det totala antalet undervisningstimmar omkring 5 513 700 år 2012 och inom den svenskspråkiga utbildningen totalt nästan 350 400 timmar. Vanligast är det att utbildningen ges inom den fria bildningen (mer än hälften av timmarna år 2012), men också den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen står för en stor del av utbildningstimmarerna.

Tabell 46. Antal utbildningstimmar inom utbildning som inte leder till examen åren 2010–2012, enligt utbildningsspråk och typ av utbildning

Typ av utbildning	Svenskspråkig utbildning			Finskspråkig utbildning ¹⁾			Totalt i hela landet		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Yrkesinriktad tilläggsutbildning (inte läroavtalsutbildning)	21 917	12 152	21 835	490 086	397 907	399 999	512 003	410 059	421 834
Yrkesinriktad tilläggsutbildning (läroavtalsutbildning)	217	1 720	325	39 557	62 941	53 394	39 774	64 661	53 719
Arbetskrafts- politisk vuxen- utbildning	122 611	106 942	95 684	1 175 434	1 133 310	1 078 982	1 298 045	1 240 252	1 174 666
Kurser som arbetsgivaren beställt	5 108	4 180	3 107	381 495	399 435	332 032	386 603	403 615	335 139
Utbildning inom fritt bildningsarbete	195 773	200 594	201 863	2 690 257	2 715 262	2 736 486	2 886 030	2 915 856	2 938 349
Öppen yrkes- högskoleunder- visning	6 720	5 870	9 589	255 715	277 491	260 283	262 435	283 361	269 872
Öppen universitets- undervisning	3 116	2 477	2 918	69 066	66 687	67 592	72 182	69 164	70 510
Annan utbildning	51 497	13 037	15 027	232 412	243 397	234 538	283 909	256 434	249 565
Totalt	406 959	346 972	350 348	5 334 022	5 296 430	5 163 306	5 740 981	5 643 402	5 513 654

¹⁾ Omfattar också utbildning på finska/svenska.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

Det totala antalet deltagare var störst inom medborgarinstituten år 2012 (över hälften av alla deltagare) och det är också medborgarinstituten som hade störst antal utbildningar (över hälften av alla utbildningar). Antalet deltagare inom fritt bildningsarbete var år 2012 nästan 1 700 000 (76 procent) i hela landet och 100 800 (88 procent) den svenskspråkiga utbildningen. Kvinnornas andel av alla deltagare uppgick till drygt 67 procent år 2012 både i hela landet och inom den svenskspråkiga utbildningen. Deltagarantalet motsvarar inte antalet olika personer som har deltagit, eftersom samma person i praktiken ofta deltar i flera olika utbildningar.

Tabell 47. Antal utbildningar och deltagare inom utbildning som inte leder till examen i hela landet åren 2010–2012, enligt typ av läroanstalt

	2010				2011				2012			
	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %
Yrkesläroanstalter	8 250	111 611	58 612	52,5	7 831	106 169	53 954	50,8	8 377	125 609	68 140	54,2
Specialyrkesläroanstalter	234	4 052	2 832	69,9	252	5 366	3 628	67,6	237	4 049	2 782	68,7
Särskilda yrkesläroanstalter	12 221	149 134	46 676	31,3	14 159	132 760	48 300	36,4	10 942	118 795	35 706	30,1
Yrkesutbildningscenter för vuxna	6 810	90 087	32 073	35,6	7 495	103 005	38 909	37,8	7 167	98 557	37 170	37,7
Läroanstalter inom brand-, polis- och bevakningsväsendet	280	5 849	1 564	26,7	248	7 197	2 014	28,0	253	6 947	2 216	31,9
Yrkeshögskolor	7 067	85 364	57 252	67,1	7 196	93 604	64 279	68,7	7 989	82 272	56 899	69,2
Musikläroanstalter	1 305	2 112	1 470	69,6	1 100	1 969	1 375	69,8	1 082	1 796	1 251	69,7
Idrottsutbildningscenter	6 798	133 931	62 023	46,3	6 577	129 793	59 535	45,9	5 219	114 859	55 346	48,2
Folkhögskolor	6 428	146 791	93 021	63,4	6 782	146 788	92 776	63,2	6 340	150 063	93 384	62,2
Medborgarinstitut	82 092	1 149 736	891 296	77,5	81 114	1 167 320	906 306	77,6	81 582	1 166 670	904 797	77,6
Studiecentraler	10 286	239 742	155 086	64,7	10 422	234 350	150 354	64,2	10 780	244 214	156 674	64,2
Sommaruniversitet	4 298	91 771	69 245	75,5	4 788	100 367	74 378	74,1	5 017	104 195	78 985	75,8
Övriga läroanstalter	58	1 739	1 094	62,9	67	1 750	892	51,0	65	1 959	984	50,2
Totalt	146 127	2 211 919	1 472 244	66,6	148 031	2 230 438	1 496 700	67,1	145 050	2 219 985	1 494 334	67,3

Deltagarantalet motsvarar inte antalet olika personer som har deltagit, eftersom samma person kan ha deltagit i flera olika utbildningar.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistikjänst

Tabell 48. Antal utbildningar och deltagare inom svenskspråkig utbildning som inte leder till examen åren 2010–2012, enligt typ av läroanstalt

	2010				2011				2012			
	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %	Antal utbildningar	Antal deltagare totalt	Varav antal kvinnor	Andel kvinnor, %
Yrkesläroanstalter	746	10 392	4 728	45,5	685	9 275	3 521	38,0	576	8 652	3 412	39,4
Yrkehögskolor	262	3 517	2 327	66,2	267	3 574	2 329	65,2	245	3 189	1 968	61,7
Idrottsutbildningscentrer	107	2 803	1 461	52,1	164	3 583	1 792	50,0	117	3 788	2 118	55,9
Folkhögskolor	663	17 617	10 262	58,3	772	18 976	11 861	62,5	738	17 925	11 169	62,3
Medborgarinstitut	4 592	65 170	49 527	76,0	4 622	66 915	50 070	74,8	4 595	64 231	48 435	75,4
Studiecentraler	611	14 205	9 109	64,1	633	13 291	7 804	58,7	682	16 123	10 038	62,3
Sommaruniversitet	35	642	530	82,6	35	825	651	78,9	65	967	701	72,5
Totalt	7 016	114 346	77 944	68,2	7 178	116 439	78 028	67,0	7 018	114 875	77 841	67,8

Deltagarantalet motsvarar inte antalet olika personer som har deltagit, eftersom samma person kan ha deltagit i flera olika utbildningar.

Källa: Statistikcentralen. Vipunen - utbildningsförvaltningens statistiktjänst

11 Suomi kansainvälisessä vertailussa

Opetusneuvos Matti Kyrö

Koulutuksen kehittäminen edellyttää sitä, että koulutuspolitiikan muotoilijoilla on käsitys siitä, miten koulutusjärjestelmä kehittyy. Kehitystä voi yhtäältä seurata trenditiedon avulla ja toisaalta vertailemalla oman maan koulutusta kuvaavia tunnuslukuja muiden maiden vastaaviin lukuihin. Kansainvälinen vertailevien indikaattorien tuotanto on aktiivista niin Euroopan unionin kuin Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n piirissä. Näitä järjestöjen jäsenmaidensa tuella kehittämiä indikaattoritietoja käytetään suomalaisen koulutuksen asemoimiseen kansainvälisessä kentässä.

OECD tuottaa vuosittain julkaisun *Education at a Glance*, jossa vertaillaan jäsenmaiden koulutusjärjestelmiä. Julkaisussa on lukuisia indikaattoria koulutuksen tuotoksista, taloudesta, prosesseista. Tässä luvussa kuvataan Suomen koulutusta *Education at a Glance* uusimman, vuoden 2014 julkaisun tietojen pohjalta.

Suomen väestön koulutustaso on korkea

Pelkän perusopetuksen varassa olevan aikuisväestön osuus on Suomessa OECD-maiden keskiarvoa selvästi pienempi, mutta kuitenkin korkeampi kuin esimerkiksi Keski-Euroopan maissa, kuten Saksassa, Tšekissä, Slovakiassa, Sloveniassa. Tähän vaikuttaa osaltaan se, että vuonna 2012 oli tarkasteltavassa ikäryhmässä vielä ns. suuria ikäluokkia. Suuriin ikäluokkiin kuuluville ei 1950- ja 1960-luvuilla ollut riittävästi koulutuspaikkoja, joten heistä moni jäi tuolloin vaille muodollista tutkintoa.

Vuonna 2012 Suomessa 25–64 –vuotiaasta väestöstä 39 prosenttia oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Näihin tutkintoihin lasketaan mukaan yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnot sekä koulutustarjonnasta jo poistuneet opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen tutkinnot. Suomessa erityisesti nuorempien ikäluokkien koulutustaso on ollut OECD-maiden joukossa korkea, mutta viime vuosina moni maa on panostanut koko väestön koulutukseen Suomea selvästi enemmän. Esimerkiksi vuoden 2005 tietojen mukaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuudessa olimme OECD-maiden joukossa sijalla kuusi, kun vuonna 2012 sijoitus oli pudonnut kymmenenneksi.

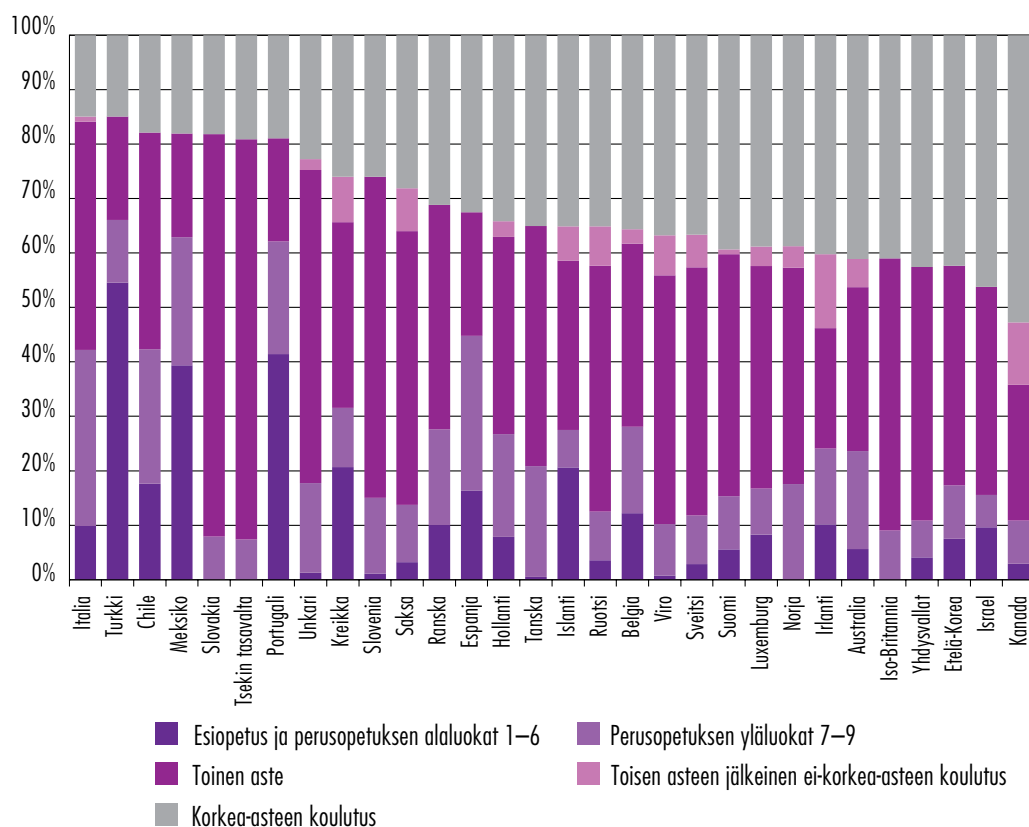
Suomen kanssa samankaltainen kehitys korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa on Yhdysvalloissa. Siellä korkeimmin koulutettujen osuus ei ole merkittävästi lisääntynyt 2000-luvulla. Voi kuitenkin arvioida, että Yhdysvalloille koulutustason kohoamisen pysähtymisellä ei ole samaa merkitystä kuin Suomelle. Yhdysvallat saa eri puolilta maailmaa korkeasti koulutettua väkeä työmarkkinoilleen suhteellisesti selvästi Suomea enemmän. Pienelle maalle koko väestön kouluttaminen mahdollisimman pitkälle on tärkeämpää kuin suurvallalle.

Syrjäytymisen ehkäisy on erittäin keskeistä kansallisessa koulutuspolitiikassa, sillä pelkän kansa- tai peruskoulun varassa olevien osuuden pieneneminen näyttää hiljalleen pysähtyvän viimeistenkin suurten ikäluokkien saavuttaessa 65 vuoden iän. Vuosina 2010–2012

osuus pieni kahdella prosenttiyksiköllä. Muutaman vuoden perspektiivillä näyttää siltä, että vailla toisen tai korkea-asteen koulutusta olevien määrä 25-64 –vuotiaista vähenee vanhempien henkilöiden ikäryhmästä poistumisen myötä. Nuorissa ikäluokissa niiden osuus, jotka eivät jatka opintojaan välittömästi perusasteen jälkeen näyttää vakiintuneen vajaa-seen 10 prosenttiin. Muun muassa monipuolisten aikuiskoulutusmahdollisuuksien ansiosta osa kansalaisista kuitenkin palaa koulutusjärjestelmän piiriin myöhemmässä vaiheessa.

Tšekin tasavallassa ja Slovakiassa vähemmän kuin joka kymmenes 25-64 –vuotias on vailla perusasteen jälkeistä koulutusta, kun Suomessa osuus on 15 prosenttia. Myös Virossa, Kanadassa, Yhdysvalloissa, Ruotsissa ja Saksassa osuus on Suomea alhaisempi, 10-14 prosenttia. Tšekin tasavallassa ja Slovakiassa erityisesti toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä on korkea, melkein kolme neljäsosaa työikäisistä on suorittanut toisen asteen tutkinnon, yleensä ammatillisen tutkinnon.

Kuvio 1. 25–64 -vuotiaan väestön koulutustaso OECD-maissa (2012)

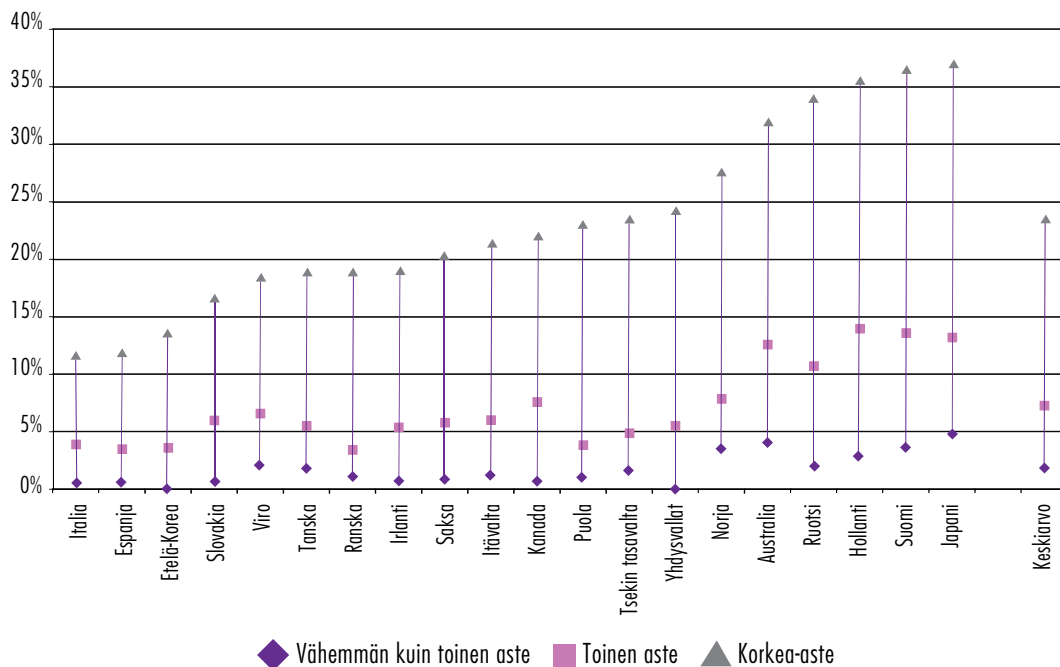
Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Väestön muodollinen koulutustaso ei kerro kaikkea väestön osaamisen tasosta. Muun muassa tästä syystä OECD käynnisti kansainvälisen aikuistutkimuksen (Programme for the international Assessment of Adult Competencies, PIAAC). Tutkimus tehtiin 24 maassa ja siinä mitattiin 16-65 –vuotiaan väestön osaamista kolmessa perustaidossa, lukutaito, numerotaito ja tietotekniikkaa soveltava ongelmanratkaisutaito. Kaikissa perustaidoissa suomalaiset olivat maiden vertailussa kakkossijalla. Japani oli kärjessä luku- ja numerotaidoissa, Ruotsi puolestaan ongelmanratkaisutaidoissa.

Tutkimukseen osallistuneet sijoitettiin testeissä saatujen pistemäärien mukaan kuuteen osaamistasoryhmään, alle 1 ja 1-5. Näistä kahta ylintä (tasot 4 ja 5) tarkastellaan seuraavassa yhtenä luokkana. Suomalaisista korkeimmin koulutetuista 37 prosenttia eli sama osuus kuin Japanissa sijoittui jommallekummalle ylimmistä suoriutumistasoista, kun OECD:n keskiarvo oli korkea-asteella 24 prosenttia. Heikoimmin sijoittuivat Espanjan ja Italian korkea-asteen koulutuksen saaneet. Heistä vain 12 prosenttia oli ylimmillä lukutaidon tasoilla.

Vailla perusasteen jälkeistä koulutusta olevista harvat sijoittuivat lukutaidon parhaille tasoille. Tutkimukseen osallistuneiden maiden keskiarvo oli 2 prosenttia. Suomessa 4 prosenttia muodolliselta koulutukseltaan perustasolla olevista oli lukutaidossa parhaita tasoa. Suomen vähiten koulutettujen lukutaidon taso vastaa PIAACin tulosten mukaan Espanjan, Ranskan, Italian, Puolan ja Etelä-Korean toisen asteen koulutuksen saaneiden tasoa.

Kuvio 2. PIAACin ylimmille lukutaitotasoille (4/5) suoriutunut 25–64 -vuotias väestö koulutustason mukaan (2012)

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Suomessa lapset varhaiskasvatukseen piiriin myöhemmin kuin muissa maissa

Yksi Euroopan unionin koulutuspoliittisia tavoitteita on saada pienet lapset koulutuksen ja kasvatukseen piiriin. Tavoitteena on, että vähintään 95 prosenttia kaikista lapsista, neljävuotiaista oppivelvollisuuskoulun alitusikäisiin, olisi varhaiskasvatukseen piirissä. Suomi ei tätä tavoitetta täytä. Osin se johtuu siitä, että toistaiseksi kansainvälisessä tilastoinnissa ei perhepäivähoidossa olevia lapsia ole laskettu mukaan varhaiskasvatukseen oleviin. Lisäksi osallistumisprosenttiin vaikuttaa suomalainen kotihoidontukijärjestelmä, jonka ansiosta osa perheistä valitsee alle 3-vuotiaan lapsen ja samalla myös vanhempien sisarusten hoitamisen kotona. Myöskään kerhoihin osallistujia ei lasketa meillä mukaan varhaiskasvatukseen tilastoihin.

OECD-maissa jo neljävuotiaista yli 80 prosenttia on varhaiskasvatuksessa. Useissa maissa, kuten Ranskassa, Belgiassa, Iso-Britanniassa, Luxemburgissa ja Tanskassa käytännössä kaikki neljävuotiaat lapset käyvät koulua tai osallistuvat varhaiskasvatukseen. Suomessa osallistumisaste on noussut viime vuosina, mutta se on silti edelleen selvästi OECD-maiden keskiarvon alapuolella. Suomalaisista neljävuotiaista on varhaiskasvatuksessa 59 prosenttia (päiväkodissa, jossa koulutetut lastentarhanopettajat hoitavat kasvatustelista tehtävää).

Koulu aloitetaan Suomessa ja Ruotsissa seitsenvuotiaana ja muissa Pohjoismaissa kuu-sivuotiaana. Silti muualla Pohjolassa neljävuotiaistakin varhaiskasvatuksen piirissä on enemmän kuin yhdeksän kymmenestä lapsesta. Suomi eroaa siis varhaiskasvatuksen järjestämisessä olennaisesti vertailuryhmästä.

Kuvio 3. Varhaiskasvatukseen osallistuvien neljävuotiaiden osuus OECD-maissa vuosina 2005 ja 2012

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Perusopetuksessa luokkaopetusta suhteellisen vähän

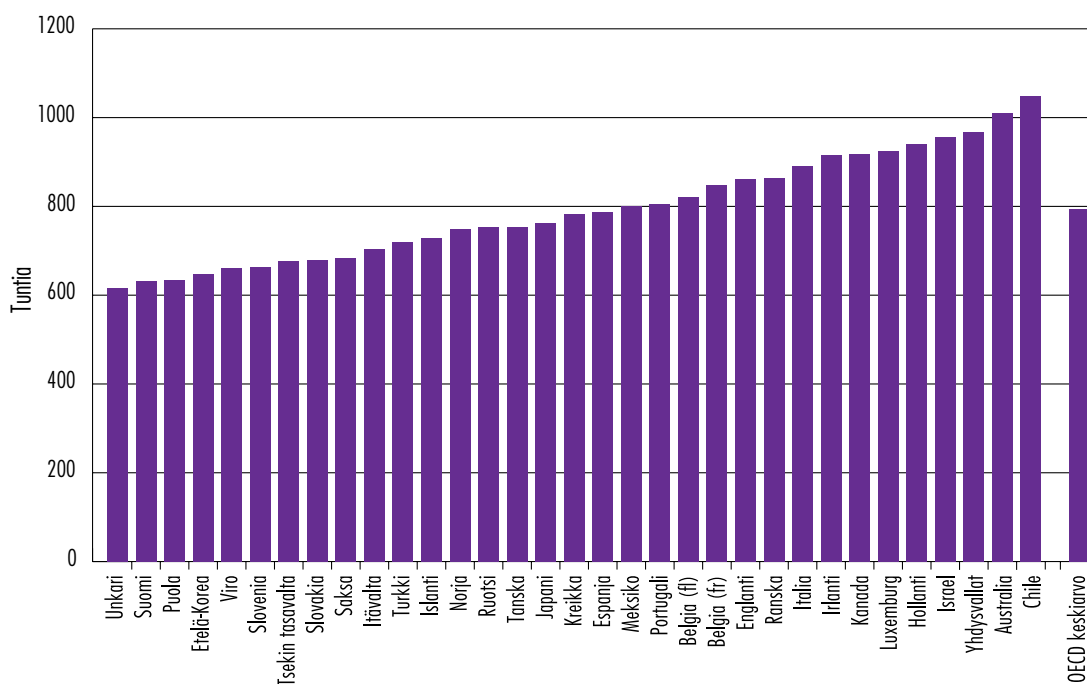
Peruskoulun alaluokkien suomalainen lapsi saa pakollista opetusta vuodessa keskimäärin runsaat 600 tuntia vuodessa. Se on Unkarin jälkeen toiseksi pienin määrä OECD-maissa. Pakollisella opetuksella ymmärretään tässä yhteydessä sitä tuntimäärää, joka käytetään opetukseen lähes kaikissa kouluissa ja, johon lähes kaikki oppilaat osallistuvat. Tuntimäärä ei siis kerro koko sitä aikaa, jonka lapset koulussa ovat, vaan luokkaopetuksen vähimmäistuntimäärän. Maiden väliseen vertailuun ne kuitenkin soveltuvat hyvin.

Lapset saavat opetusta OECD-maissa keskimäärin 160 tuntia vuodessa enemmän kuin suomalaislapset. Muissa Pohjoismaissa opetustuntimäärä vaihtelee 729 ja 754 tunnin välillä. Näissäkin maissa opetusta on siis yleensä hiukan yli 100 tuntia enemmän kuin Suomessa, mikä meillä vastaa noin kolmea kouluviikkoa. Enimmillään opetusta annetaan Chilessä ja Australiassa, yli 1000 tuntia vuodessa. Euroopan maista suurin tuntimäärä on Hollannissa ja Luxemburgissa noin 950 tuntia vuodessa.

Vähiten opetusta antavien maiden joukossa on Suomen lisäksi muitakin PISA-mittausten mukaan korkean osaamistason maita, kuten Etelä-Korea, Viro ja Puola. Siten koulussa alaluokilla annettavan opetuksen määrä ei tuntuisi korreloivan odotettavissa olevan 15-vuotiaiden suoriutumistason kanssa. Näyttää siltä, että oppimistulokset riippuvat enemmän muista tekijöistä kuin lapsen saaman opetuksen määrästä.

Kuvio 4. Keskimääräinen vuosittaisten pakollisten oppituntien määrä peruskoulun alaluokilla OECD-maissa (2014)

Oppituntien pituudet vaihtelevat maittain. Taulukon oppitunnit on muutettu täysiksi tunneiksi.

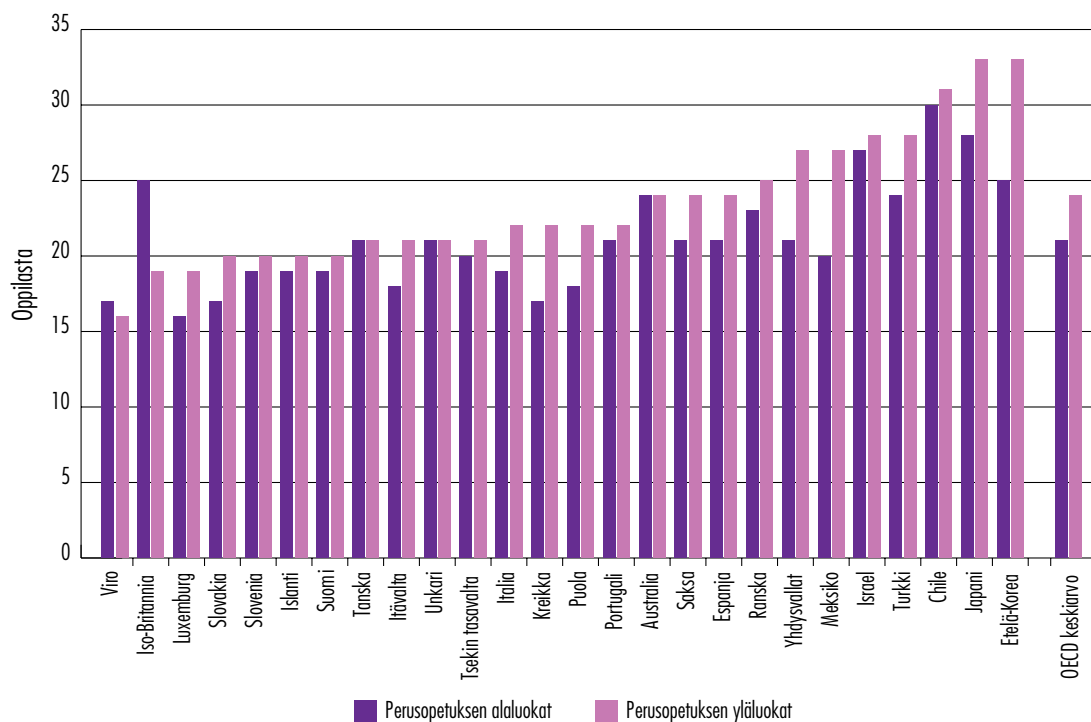
Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Luokkakoot Suomessa ovat perusopetuksessa hiukan OECD:n keskimääräistä pienempiä. Perusopetuksen alaluokkien koko OECD-maissa keskimäärin on 21 oppilasta. Yläluokat ovat yleensä hiukan suurempia. Vuonna 2012 niillä oli keskimäärin 24 oppilasta. Suomessa vastaavat oppilasmäärät olivat 19 ja 20 oppilasta. Pienempiä alaluokkia kuin Suomessa oli kuudessa maassa. Suurimmat luokat olivat Chilessä, 30 oppilasta ja lähinnä sitä oli Japani 28 oppilaalla.

Perusopetuksen yläluokilla japanilaiset ja korealaiset lapset saavat opiskella keskimäärin 33 oppilaan luokissa, kun esimerkiksi Virossa oppilaita on vain 16. Myös Isossa-Britanniassa ja Luxemburgissa opiskellaan alle 20 oppilaan ryhmissä. Iso-Britannia on ainoa maa, jossa alaluokilla opiskellaan selvästi isommissa ryhmissä kuin yläluokilla.

Suomen luokkakotieto perustuu opettajatiedonkeruun yhteydessä kerättyihin sängen yksityiskohtaisiin opetusryhmiä koskeviin tietoihin, joiden mukaan opetusryhmien keski-
koko on pienempi kuin EAG:ssa julkaistu luokkakoko. Kansainväliseen vertailuun tuotettu tieto on opetusryhmien koosta laskennallisesti päätelty luokkakoko. Keskiarvot eivät kerro luokkakokojen vaihteluväliä. Kansallisista tiedoista on kuitenkin todettavissa, että Suomessa perusopetuksen alaluokilla 30 oppilaan tai suurempia opetusryhmiä oli vuonna 2010 vajaat kaksi prosenttia kaikista opetusryhmistä, kun Chilen ja Japanin lapsista valtaosa opiskeli yhtä suurissa luokissa.

Kuvio 5. Perusopetuksen keskimääräiset luokkakoot OECD-maissa (2012)

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Toisen asteen koulutuksen läpäisy kansainvälistä keskitasoa

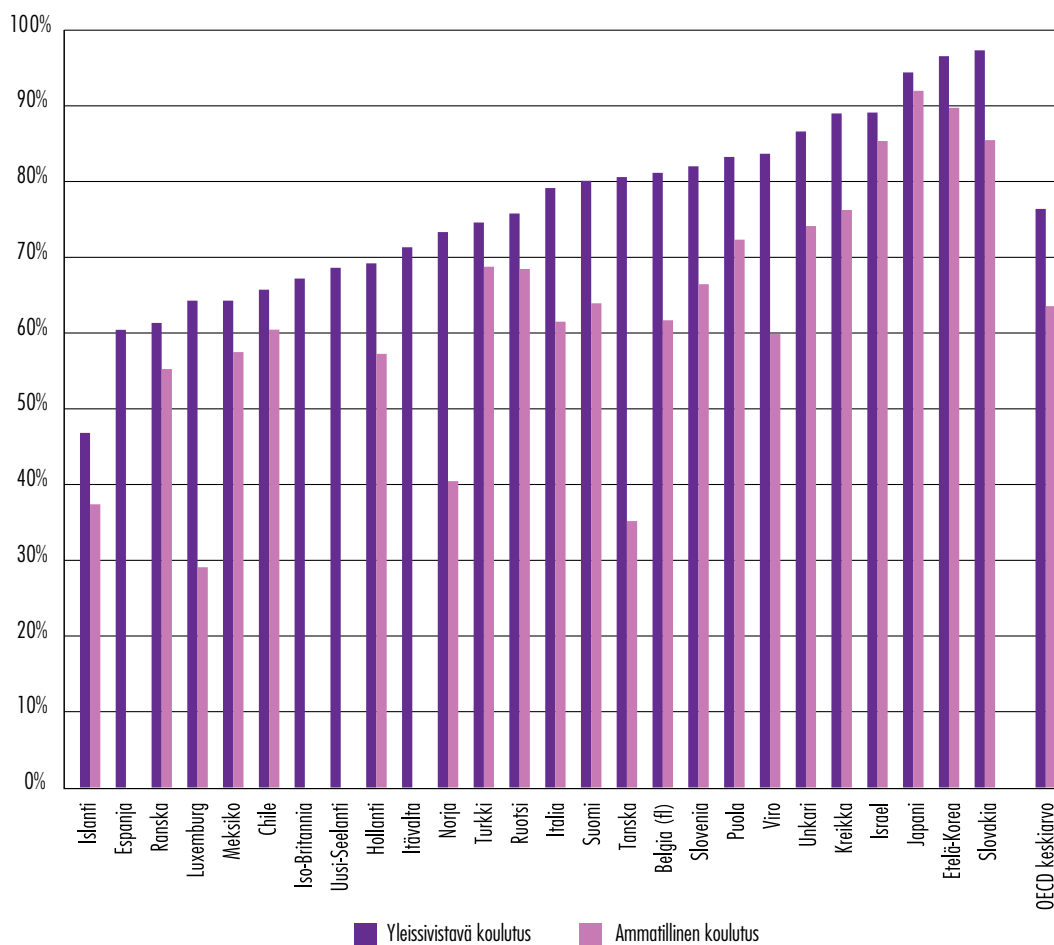
Toisen asteen koulutuksen vuonna 2006 aloittaneista suomalaisista nuorista 71 prosenttia suoritti koulutuksensa tavoiteajassa, kolmessa vuodessa, mikä on suurin piirtein sama kuin OECD-maiden keskiarvo. Ikäluokka, joka on tarkastelussa, vaihtelee maittain vuosien 2005 ja 2010 välillä. Tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi kuitenkin parin seuraavan vuoden aikana merkittävästi. Viiden vuoden kuluttua aloittamisesta 82 prosenttia nuorista oli suorittanut tutkinnon lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa. Muissa OECD-maissa osuus nousi vielä enemmän. OECD-maissa keskimäärin 87 prosenttia nuorista oli suorittanut tutkinnon kaksi vuotta kunkin maan tutkinnon nimelliskeston jälkeen.

Ero ammatillisen ja yleissivistävän koulutuksen loppuun saattamisessa on selkeä kaikissa OECD-maissa. Suomessa lukion suoritti kolmessa vuodessa 80 prosenttia ja ammatillisen koulutuksen 64 prosenttia vuonna 2006 aloittaneista. OECD-maiden vastaavat keskimääräiset osuudet olivat 76 ja 64 prosenttia. Viidessä vuodessa lukion oli suorittanut 92 pro-

senttia nuorista ja ammatillisen koulutuksen 74 prosenttia aloittaneista nuorista. Nämä osuudet olivat lievästi nousseet paria vuotta aikaisemman ikäluokan tilanteesta.

Sukupuolten väliset erot toisen asteen tutkinnon suorittamisessa ovat muissa OECD-maissa suuremmat kuin Suomessa. Ammatillisen tutkinnon suorittaneissa sukupuolten välillä ei ollut käytännössä lainkaan eroa. Ylioppilastutkinnon suorittivat naiset hiukan useammin kuin miehet, mutta ero oli pienempi kuin yleissivistävässä koulutuksessa OECD-maissa keskimäärin.

Kuvio 6. Toisen asteen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen nimellisajassa suorittaneiden osuus aloittaneista¹

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

¹ Nimelliskoulutusajaksi toisella asteella on maasta riippuen 2-4 vuotta. Suorittajien osuudet perustuvat todelliseen aloitusikäluokkaan tai edustavaan otokseen ikäluokasta.

Korkeakoulujen aloitus- ja valmistumisikä korkea

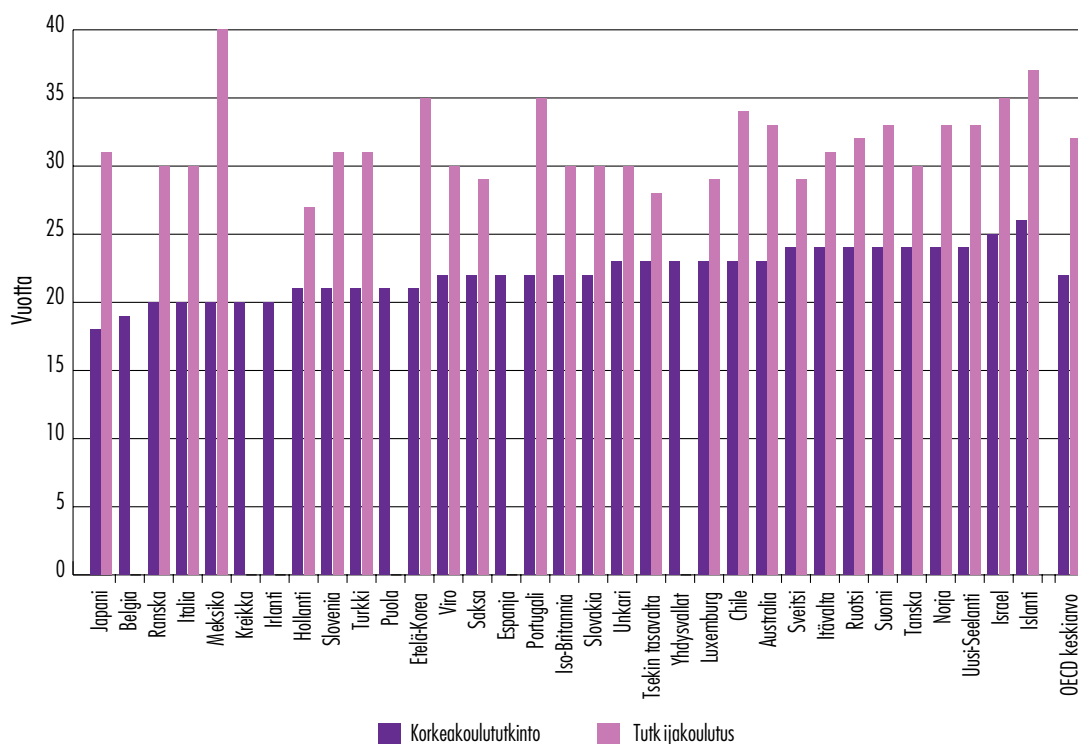
Suomessa siirtymät koulutusasteelta toiselle eivät tapahdu yhtä joustavasti ja nopeasti kuin monissa muissa maissa. Korkeakouluopinnot aloittaneiden keski-ikä vuonna 2012 oli 24 vuotta, kun esimerkiksi Japanissa se oli 18 ja Belgiassa 19 vuotta. Suomessa aloittaneiden keski-ikä oli 24 vuotta ja vain Israelissa ja Islannissa keski-ikä oli korkeampi.

Israelissa pitkä asevelvollisuus, joka koskee sekä miehiä että naisia, on varmasti tärkein opintojen aloittamista lykkäävä tekijä.

Korkeakouluopintojen keskimääräinen aloitusikä oli 24 maassa 22 vuotta tai vähemmän. Vaikka valtaosa nuorista Suomessa hakeutuu töihin, jos ei sijoitu heti jatko-opintoihin, on viive opintojen aloittamisessa ongelma maalle, jonka menestys perustuu lähes kokonaan kansakunnan lahjakkuusvarannon käyttöön saamiseen.

Tutkijakoulutuksen aloittamisikä Suomessa ei poikkea juurikaan OECD-maiden keskimääräisestä. Tutkijakoulutuksen aloittavien keski-ikä Suomessa oli 33 vuotta, kun se OECD-maissa keskimäärin oli 32 vuotta. Keski-ikä nuorimpia tutkijakoulutuksen aloittavat ovat Hollannissa, 27-vuotiaita ja Tšekin tasavallassa 28-vuotiaita. Vanhimpia aloittajat ovat taas Meksikossa ja Islannissa.

Kuvio 7. Korkea-asteen koulutuksen aloittavien keski-ikä OECD-maissa (2012)

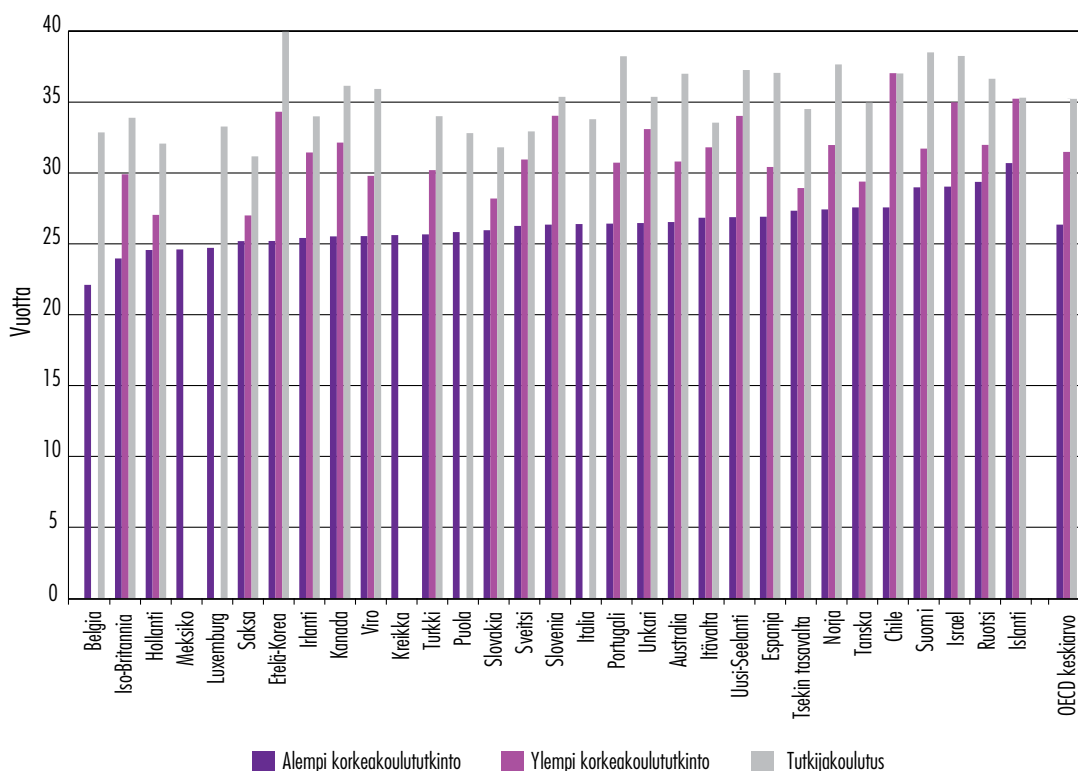

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Suomen ja myös muiden Pohjoismaiden korkea-asteen koulutuksen tyypillinen piirre on, että korkeakouluista valmistetaan suhteellisen vanhoina. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden valmistuneiden keski-ikä Suomessa oli 29 vuotta vuonna 2012, kun kaikkien OECD-maiden valmistuneiden keski-ikä oli 26 vuotta. Vain Islannissa, Ruotsissa alempi korkeakoulututkinto, ns. ensimmäinen tutkinto (first tertiary degree) suoritettiin vielä suomalaisiakin vanhempana. Nuorempina, keskimäärin alle 25-vuotiaina, alempi korkeakoulututkinto suoritettiin Belgiassa, Iso-Britanniassa, Hollannissa, Meksikossa ja Luxemburgissa.

Ylemmän korkeakoulututkinnon kohdalla valmistuneiden keski-ikä Suomessa oli jo selkeästi lähempänä OECD:n keskiarvoa. Suomessa keski-ikä oli 32 vuotta ja kaikissa OECD-maissa 31 vuotta. Lisensiaatin- ja tohtoritutkinnon suorittaneet sen sijaan olivat Suomessa keski-ikänsä olennaisesti vanhempia kuin OECD-maissa keskimäärin. Vain Etelä-Koreassa tohtorin tutkintojen suorittaneiden keski-ikä oli korkeampi. Nuorimpia tohtorit olivat valmistuessaan Saksassa, 31-vuotiaita.

Kuvio 8. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ikä OECD-maissa (2012)

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

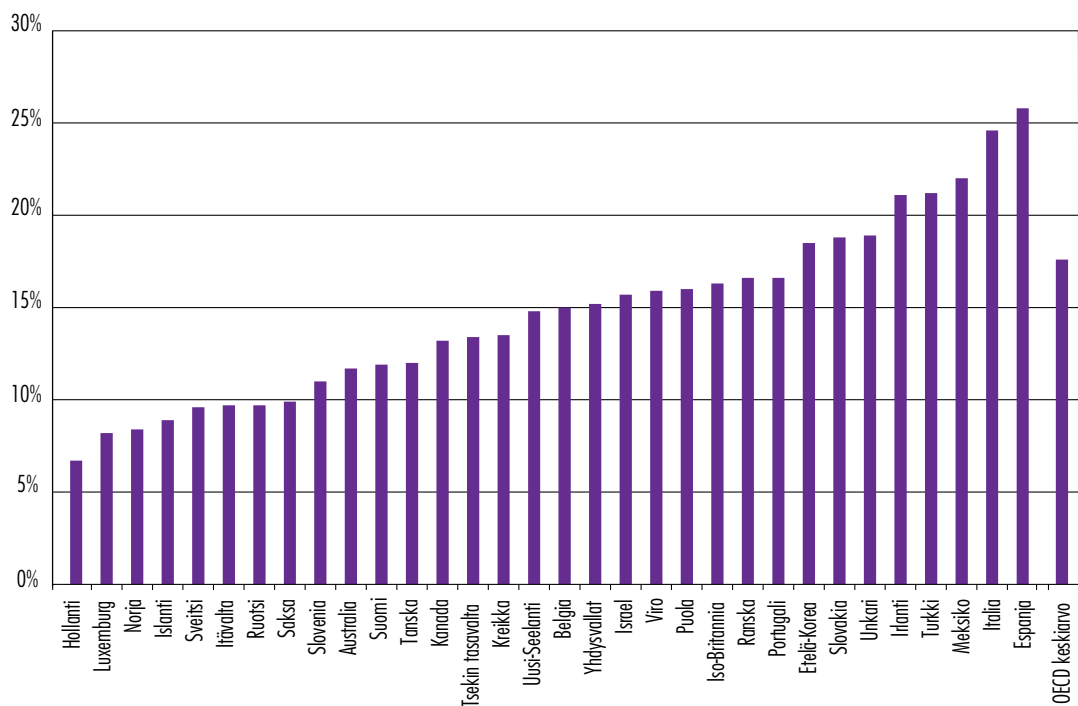
Syrjäytymisen uhka

Vuonna 2012 melkein joka kuudes 15-29 -vuotias OECD-maan nuori kuului syrjäytymisuhan alaisena oleviin, ns NEETS-nuoriin (not in employment, education or training). Heikoin tilanne oli kahdessa globaalissa talouskriisissä pahasti koettelemassa EU-maissa, Espanjassa ja Italiassa. Näissä maissa suurin piirtein neljäsosa nuorista oli vailla työtä tai opiskelupaikkaa. Suomessa osuus oli 11,9 prosenttia eli reilusti alle OECD:n keskiarvon, 15,0 prosenttia. Hollannissa tilanne oli paras, 6,7 prosenttia nuorista kuului tähän ryhmään.

Nuorista ikäluokasta 25-29 -vuotiaat ovat hankalimmassa asemassa. Näistä nuorista OECD-maissa 19,4 prosenttia kuului NEETSiin. Suomessa osuus oli 15,4 prosenttia, Espanjassa 32,5 prosenttia ja Italiassa 29,0 prosenttia. Hollannissa osuus oli 10,6 prosenttia. Ikääntyneissä Euroopan maissa on merkittävä yhteiskunnallinen ongelma, jos kaikissa maissa vähintään joka kymmenes nuori kulkee vailla työtä tai opiskelupaikkaa vajaan 30 vuoden iässä, jolloin työmarkkinoille kiinnittyminen olisi jo pitänyt tapahtua.

Samaan aikaan kun osa nuorista ei ole sen enempää työssä kuin koulutuksessakaan, on suomalaisista nuorista kansainvälisesti ottaen suuri osa opiskelemissa vielä lähellä 30 ikävuotta. Suomalaisista 25–29 -vuotiaista melkein 29 prosenttia oli vuonna 2012 opiskelemissa. Tätä korkeampi osuus kyseisessä ikäryhmässä oli Kreikassa, 55 prosenttia sekä Islannissa ja Israelissa vähän yli 30 prosenttia. Kreikan poikkeuksellisen korkea osuus johtui ennen kaikkea taloudellisesta kriisistä. Korkean työttömyyden aikana nuoret olivat valinneet aktiivitoimenpiteen eli hakeutuivat koulutukseen. Ranskassa, Slovakiassa ja Meksikossa puolestaan alle 8 prosenttia 25–29 -vuotiaista nuorista oli opiskelemissa.

Kuvio 9. Vailla työtä tai opiskelupaikkaa olevien osuus 15–29 -vuotiaista nuorista OECD-maissa (2012)

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

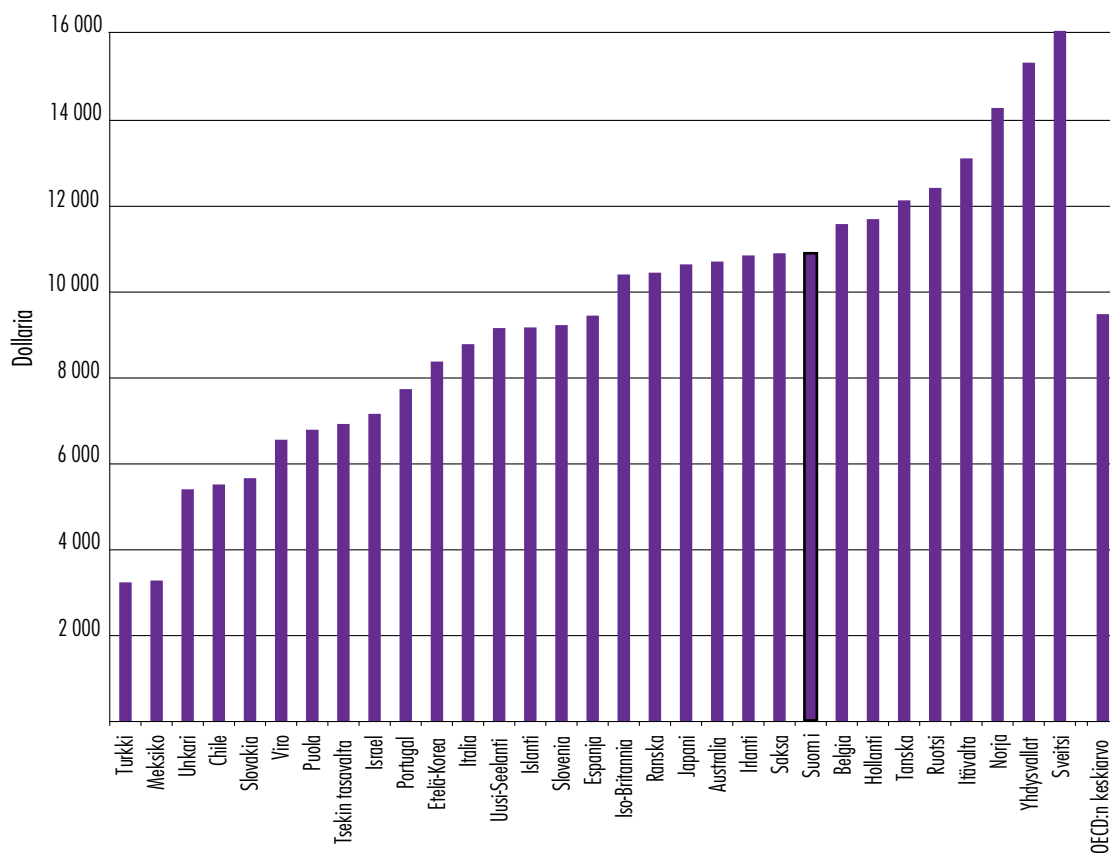
Koulutuksen kustannukset OECD:n keskiarvoa suuremmat

Vuonna 2011 OECD-maiden koko koulutusjärjestelmän opiskelijakohtaiset kustannukset olivat 9 500 Yhdysvaltain dollaria ostovoimalla painotettuna. Suomessa kustannukset olivat melkein 11 000 dollaria. Sveitsissä ja Yhdysvalloissa kustannukset olivat yli 15 000 dollaria, mutta toisaalta taas Meksikossa ja Turkissa kustannukset olivat vain vähän yli 3 000 dollaria. Unkarissa ja Slovakiassa kustannukset jäivät alle 6 000 dollarin ja Virossakin 6 500 dollariin opiskelijaa kohden.

Varhaiskasvatuksen kustannukset lasta kohti jäävät Suomessa selvästi OECD:n keskiarvon alle. Suomessa kustannukset ovat 5 700 dollaria, kun OECD:n keskiarvo on melkein 7 500 dollaria. Luxemburgissa varhaiskasvatuksen kustannukset ovat melkein viisinkertaiset Suomeen verrattuna. Varhaiskasvatuksen kustannusten kansainvälistä vertailua vaikeuttavat erot varhaiskasvatuksen järjestämismuotojen ja tilastointikäytäntöjen välillä. Voidaan kuitenkin todeta, että Suomessa lastentarhanopettajien palkat ovat muiden opettajien palkkoja pienempiä.

Kuvio 10. Kaikkien koulutusasteiden yhteenlasketut vuosittaiset opiskelijakohtaiset kustannukset OECD-maissa (2011), US\$

Kokoaikaisten opiskelijoiden kustannukset Yhdysvaltain dollareissa ostovoimalla painotettuna.

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Perusopetuksen alaluokkien koulutuskustannukset ovat meillä suurin piirtein OECD-maiden keskitasoa, 8 300 dollaria. Sen sijaan perusopetuksen yläluokilla, joilla palkkamienot aineenopetuksen takia kohoavat, ovat Suomessa selvästi OECD-keskiarvoa suuremmat, 12 500 dollaria, kun OECD:n keskiarvo on 9 400 dollaria.

Toisen asteen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijakohtaiset kustannukset ovat puolestaan keskimääräistä pienemmät, 8 500 dollaria. Keskiarvo OECD-maissa on 1 000 dollaria enemmän. Sveitsissä ja Luxemburgissa toisen asteen koulutus on melkein kaksi kertaa kalliimpaa kuin meillä. Ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen opiskelijakohtaiset kustannukset ovat Australian ja Japanin tasolla, 18 000 dollaria. Kanadassa kustannukset ovat korkeimmat, 9 000 dollaria enemmän kuin Suomessa.

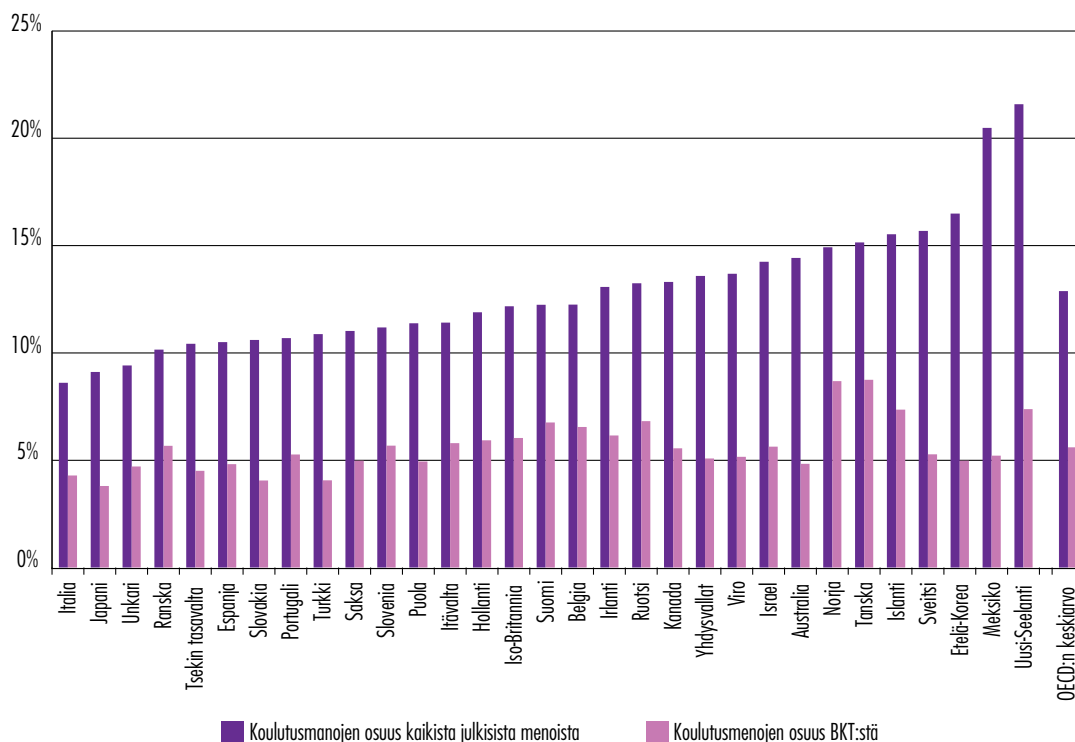
Jotkut OECD-maat, kuten Uusi-Seelanti ja Meksiko ovat panostaneet vahvasti koulutukseen. Julkisista menoista vuonna 2011 oli näissä maissa yli 20 prosenttia suunnattu koulutukseen. Meksikossa tämä ei näkynyt koulutuskustannusten bruttokansantuoteosuudessa, mutta Uudessa-Seelannissa kyllä. Suomessa koulutusmenot osuutena kaikista menoista ovat hiukan OECD-maiden keskiarvon alapuolella, 12,2 prosenttia kaikista

julkisista menoista. Tämä kertoo koulutuksen järjestämisen tehokkuudesta. Suomalainen koulutusjärjestelmä perustuu enemmän kuin minkään muun maan järjestelmä julkiseen rahoitukseen ja silti kustannusosuus pysyy OECD-maiden keskiarvon alapuolella. Euroopan suurissa maissa, Ranskassa, Saksassa, Italiassa ja Espanjassa koulutuskustannusten osuus julkisista menoista on vielä alempi kuin Suomessa, mutta toisaalta kaikissa Pohjoismaissa korkeampi kuin Suomessa ja OECD-maiden keskiarvon yläpuolella.

Koulutuskustannusten bruttokansantuoteosuus on pysytellyt Suomessa Ruotsin ja Iso-Britannian kanssa suurin piirtein samalla tasolla 6:n ja 6,5:n välillä. Se on hiukan OECD:n keskiarvoa suurempi osuus, mutta olennaisesti alempi kuin Tanskassa, Islannissa ja Etelä-Koreassa. Vuonna 2011 näissä maissa BKT-osuus oli 7,6 ja 7,9 prosentin välillä. Merkittävimmät muutokset BKT-osuudessa 2000-luvulla ovat tapahtuneet Uudessa-Seelannissa ja Chilessä. Uudessa-Seelannissa osuus on noussut kuudessa vuodessa 2,4 prosenttiyksikköä, 7,4 prosenttiin ja Chilessä 1,5 prosenttiyksikköä, 6,9 prosenttiin.

BKT-osuus indikaattorina kuvaa periaatteessa kansakunnan panostuksia koulutukseen, mutta se on myös osittain suhdanneriippuvainen. Esimerkiksi Puolassa bruttokansantuote on kasvanut 2005-2011 voimakkaammin kuin muissa EU-maissa. Samaan aikaan Puola on panostanut vahvasti koulutuksensa kehittämiseen, mutta silti koulutuskustannusten BKT-osuus maassa on alentunut vuosina 2005-2011.

Kuvio 11. Koulutuskustannusten osuus kaikista julkisista menoista ja bruttokansantuotteesta OECD-maissa vuosina (2011)

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Naisenemmistö on suurempi kuin OECD-maissa keskimäärin

Suomessa opettajien suuri enemmistö on naisia. Luokanopettajista 79 prosenttia on naisia, perusopetuksen yläluokkien opettajista 72 prosenttia, lukionopettajista 70 prosenttia, ammatillisen koulutuksen opettajista 54 prosenttia ja korkeakoulujen opettajista puolet on naisia. Luokanopettajia lukuun ottamatta kaikilla asteilla naisenemmistö on suurempi kuin OECD-maissa keskimäärin.

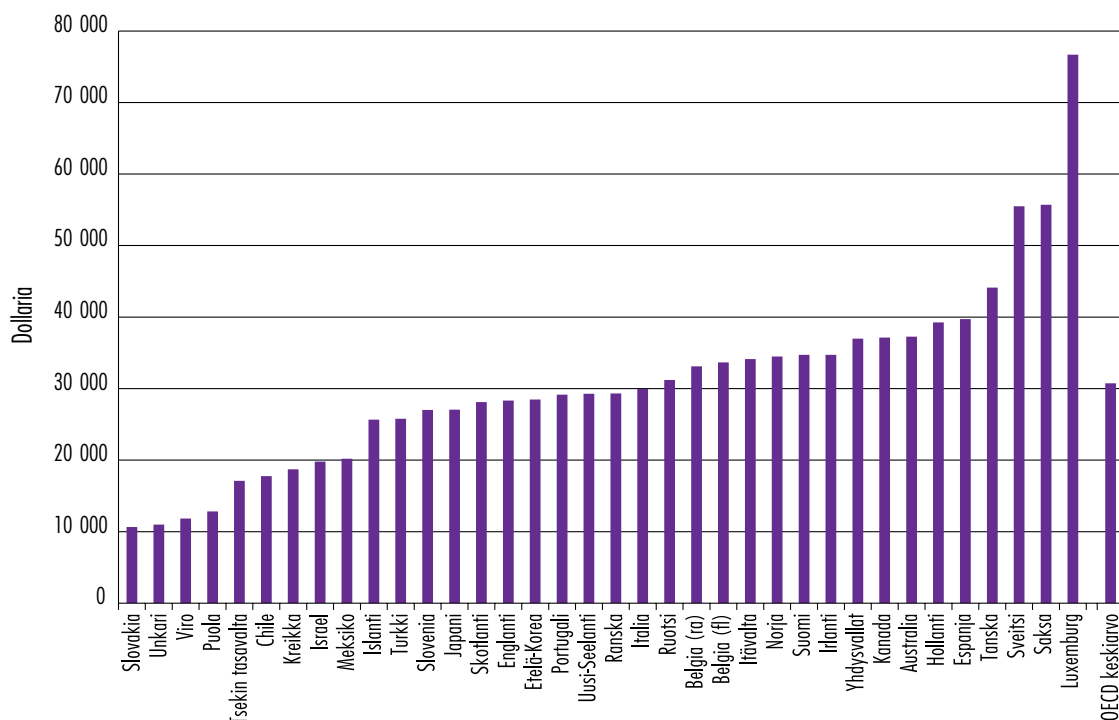
Opettajien ikärakenteessa on suuria eroja OECD-maiden kesken. Italiassa yli puolet suomalaista luokanopettajaa vastaavista opettajista vuonna 2012 oli 50-vuotiaita tai sitä vanhempia, kun taas Etelä-Koreassa, Puolassa ja Ranskassa enintään viidesosa oli 50 vuotta täyttäneitä. Italian luvussa ovat mukana vain julkisten koulujen opettajat. Suomessa 29 prosenttia luokanopettajista kuului tuohon ikäryhmään, mikä oli OECD:n keskimääräistä vastaava osuus.

Perusopetuksen yläluokkien opettajista Italiassa oli 58 prosenttia 50 vuotta täyttäneitä. Suomessa vastaava osuus oli 31 prosenttia ja pienimmillään Etelä-Koreassa, 16 prosenttia. Toisen asteen eli lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opettajat ovat Suomessa alempien asteiden opettajia vanhempia. Heistä 43 prosenttia oli täyttänyt 50 vuotta. OECD-maiden keskiarvo oli 38 prosenttia ja pienin osuus 50-vuotiaista ja sitä vanhemmista opettajista tällä asteella oli Chilessä, Sloveniassa ja Unkarissa, 32 prosenttia. Toisellakin asteella Italian opettajakunta on OECD-maiden vanhinta, 65 prosenttia kuului tähän ikäryhmään. Suomalaisten opettajien palkat suhteessa muiden maiden kollegoihin vaihtelevat koulutusasteesta ja työkokemuksen pituudesta riippuen. Esikoulunopettajia lukuun ottamatta perus- ja toisen asteen opettajien lähtöpalkat ylittävät OECD:n keskimääräiset palkat, kun tarkastellaan ostovoimalla tasoitettuja palkkoja. Palkkakehitys opettajauran aikana on heikompi kuin OECD-maissa yleensä, mutta uraansa aloittavan opettajan palkka on kilpailukykyinen. Sen sijaan kaikilla koulutusasteilla uran korkeimmat palkat jäävät OECD-maiden keskimääräisiä korkeimpia palkkoja alemmiksi. Kun esimerkiksi korkean palkkatason Luxemburgissa toisen asteen opettajan korkeimmat palkat ovat melkein kolme neljäsosaa korkeammat kuin saman asteen opettajan lähtöpalkka, niin Suomessa vastaavalla opettajalla palkka nousee uran aikana vain kolmanneksella.

Peruskoulun yläluokkien opettajan lähtöpalkka vertailukelpoiseksi muunnettuna on Suomessa vajaat 35 000 Yhdysvaltain dollaria eli 4 000 dollaria korkeampi kuin OECD-maissa keskimäärin. Se on kuitenkin kolminkertainen verrattuna Slovakian, Unkarin ja Viron kollegoihin. Maiden välisen palkkarankingin yläpäässä on Luxemburg, missä perusasteen yläluokkien opettaja nauttii yli kaksinkertaista palkkaa suomalaiseseen ja yli seitsenkertaista palkkaa virolaiseen kollegaansa verrattuna.

Kuvio 12. Opettajien sopimusten mukaiset palkat perusasteen yläluokilla palkkataulukon lähtötasolla OECD-maissa (2012)

Opettajien peruspalkat perusasteen luokilla 7-9 OECD-maissa (2012).

Lähde: Education at a Glance 2014, OECD

Pääasiallinen selitys suomalaisten 15-vuotiaiden hyvälle menestykselle kansainvälisissä oppimissaavutusten vertailuissa on ollut korkeatasoinen opettajakunta. Suomessa opettajankoulutukseen hakeutuu huomattavasti enemmän nuoria kuin koulutukseen voidaan ottaa. Kuten edellä käy ilmi uranaikaisessa palkkakehityksessä suomalaiset opettajat jäävät jälkeen useimpien muiden maiden kollegoistaan. Silti opettajan ammatti on suosittu ja kuuluu myös arvostetuimpien ammattien joukkoon.

Liite 1

Ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	823	862	784	77,2	-39
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	267	261	230	97,0	-37
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	510	519	487	65,5	-23
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	46	82	67	94,0	21
Kulttuuriala	3 804	3 611	3 487	66,8	-317
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	2 051	1 894	1 776	72,6	-275
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	947	888	927	56,7	-20
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	378	370	358	83,5	-20
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	379	392	335	43,0	-44
Sirkusalan perustutkinto	18	0	18	61,1	0
Tanssialan perustutkinto: tanssija	31	51	59	88,1	28
Viestintäalan perustutkinto	0	16	14	57,1	14
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 779	5 788	5 916	61,4	137
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	5 755	5 770	5 898	61,4	143
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	24	18	18	61,1	-6
Luonnontieteiden ala	1 626	1 563	1 496	11,8	-130
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datonomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 626	1 563	1 496	11,8	-130
Tekniikan ja liikenteen ala	20 647	20 914	20 815	19,3	168
Ammattilientäjä	47	28	39	7,7	-8
Autoalan perustutkinto	2 477	2 593	2 531	14,8	54
Elintarvikealan perustutkinto	833	802	886	82,4	53
Kaivosalan perustutkinto	65	64	93	12,9	28
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	36	54	54	16,7	18
Kemiantekniikan perustutkinto	7	0	1		-6
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	217	294	332	4,2	115
Kone- ja metallialan perustutkinto	3 110	2 936	2 919	4,7	-191
Koneistuksen perustutkinto	14	12	0		-14
Laboratorioalan perustutkinto	354	319	343	62,1	-11
Lennonjohdon perustutkinto	14	10	0		-14
Lentokoneasennuksen perustutkinto	143	152	144	10,4	1
Logistiikan perustutkinto	1 323	1 454	1 540	12,4	217
Maanmittausalan perustutkinto	95	77	87	8,0	-8
Merenkulkualan perustutkinto	236	231	224	7,6	-12
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	59	67	58	13,8	-1
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	4	0	14		10
Muu tai tuntematon tekniikan peruskoulutus, keskiaste	20	0	0		-20
Painoviestinnän perustutkinto	317	332	289	52,6	-28
Paperiteollisuuden perustutkinto	1	1	0		-1

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Pintakäsittelyalan perustutkinto	754	777	715	67,0	-39
Prosessiteollisuuden perustutkinto	332	307	339	18,9	7
Puualan perustutkinto	702	696	630	16,5	-72
Rakennusalan perustutkinto	2 639	2 771	2 775	6,9	136
Suunnitteluassistentin perustutkinto	181	178	176	51,1	-5
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	2 598	2 700	2 640	4,8	42
Sähköalan perustutkinto	63	48	3	66,7	-60
Talotekniikan perustutkinto	1 171	1 198	1 275	3,8	104
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	635	553	501	94,4	-134
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	1 354	1 355	1 322	4,8	-32
Tietotekniikan perustutkinto	0	16	0		0
Turvallisuusalan perustutkinto	496	541	541	38,3	45
Vaatetusalan perustutkinto	6	2	0		-6
Veneenrakennuksen perustutkinto	40	30	21	-	-19
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	304	316	323	90,7	19
Luonnonvara- ja ympäristöala	2 789	2 661	2 652	54,9	-137
Hevostalouden perustutkinto	340	290	327	95,7	-13
Kalatalouden perustutkinto	66	35	41	9,8	-25
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	255	260	248	51,6	-7
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	1 062	1 028	992	64,8	-70
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	524	550	549	3,5	25
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	542	498	495	70,7	-47
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 183	8 540	8 326	87,4	143
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	12	36	15	73,3	3
Hiusalan perustutkinto	1 035	1 198	1 070	97,5	35
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	526	527	567	99,8	41
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	288	365	362	49,7	74
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	6 242	6 280	6 224	86,7	-18
Lääkealan perustutkinto	80	134	88	95,5	8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	6 690	6 530	6 332	70,6	-358
Catering-alan perustutkinto	108	13	8	75,0	-100
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	75	5	1	100,0	-74
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	4 980	5 075	5 054	67,5	74
Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto	47	1	0		-47
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	31	0	0		-31
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	515	507	416	82,0	-99
Matkailualan perustutkinto	929	929	853	83,4	-76
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	5	0	0		-5
Muu koulutus ¹⁾	551	433	345	20,6	-206
Muu koulutus	551	433	345	20,6	-206
Yhteensä	50 892	50 902	50 153	47,9	-739

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 2

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	2 393	2 329	2 227	77,5	- 166
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	768	749	698	95,6	- 70
Liikenneopettaja	79	0	0		- 79
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	1 393	1 397	1 350	66,0	- 43
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	153	183	179	94,4	26
Kulttuuriala	10 167	9 914	9 612	64,7	- 555
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	5 214	5 082	4 821	72,0	- 393
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	2 758	2 552	2 517	55,1	- 241
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	966	1 030	1 006	77,9	40
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	1 042	1 067	1 074	39,8	32
Sirkusalan perustutkinto	36	33	34	64,7	- 2
Tanssialan perustutkinto: tanssija	118	117	129	84,5	11
Viestintäalan perustutkinto	33	33	31	61,3	- 2
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	14 960	15 315	15 313	59,9	353
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	14 903	15 256	15 260	59,8	357
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	57	59	53	75,5	- 4
Luonnontieteiden ala	4 690	4 395	4 160	11,5	- 530
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datonomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	4 690	4 395	4 160	11,5	- 530
Tekniikan ja liikenteen ala	56 721	56 313	56 088	17,9	- 633
Ammattilentäjä	114	109	85	10,6	- 29
Autoalan perustutkinto	6 558	6 752	6 886	12,3	328
Elintarvikealan perustutkinto	2 001	2 057	2 194	82,1	193
Jalkinealan perustutkinto	11	0	0		- 11
Kaivosalan perustutkinto	117	147	202	13,4	85
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	97	116	129	17,1	32
Kemiantekniikan perustutkinto	258	132	34	14,7	- 224
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	217	479	735	3,1	518
Kone- ja metallialan perustutkinto	9 183	8 487	8 026	3,6	- 1 157
Koneistuksen perustutkinto	42	39	25	0,0	- 17
Laboratorioalan perustutkinto	856	822	815	60,7	- 41
Lennonjohdon perustutkinto	33	33	0		- 33
Lentokoneasennuksen perustutkinto	371	381	390	13,6	19
Logistiikan perustutkinto	3 555	3 840	4 015	11,3	460
Maanmittausalan perustutkinto	246	232	227	11,9	- 19
Merenkulkualan perustutkinto	681	665	675	5,6	- 6
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	174	162	142	11,3	- 32
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus	50	11	16	0,0	- 34
Muu tai tuntematon tekniikan peruskoulutus, keskiaste	45	0	0		- 45
Painoviestinnän perustutkinto	786	793	752	55,6	- 34

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Paperiteollisuuden perustutkinto	94	24	5	0,0	- 89
Pintakäsittelyalan perustutkinto	1 959	1 957	1 893	66,1	- 66
Prosessiteollisuuden perustutkinto	332	575	796	14,4	464
Puualan perustutkinto	1 955	1 842	1 738	18,8	- 217
Rakennusalan perustutkinto	7 530	7 459	7 577	6,4	47
Suunnitteluassistentin perustutkinto	455	462	453	47,9	- 2
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	5 019	7 241	7 431	4,1	2 412
Sähköalan perustutkinto	4 145	774	148	2,7	- 3 997
Talotekniikan perustutkinto	3 615	3 495	3 438	2,9	- 177
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	1 100	1 379	1 329	95,6	229
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	2 493	3 456	3 573	4,1	1 080
Tietotekniikan perustutkinto	30	32	0		- 30
Turvallisuusalan perustutkinto	1 265	1 335	1 471	36,1	206
Vaatetusalan perustutkinto	466	127	38	97,4	- 428
Veneenrakennuksen perustutkinto	131	98	69	5,8	- 62
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	737	800	781	90,5	44
Luonnonvara- ja ympäristöala	7 023	6 983	6 798	53,8	- 225
Hevostalouden perustutkinto	623	730	828	96,7	205
Kalatalouden perustutkinto	136	114	115	5,2	- 21
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	581	613	614	51,8	33
Maaseutuyrittäjä	3	0			- 3
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	2 926	2 791	2 609	61,1	- 317
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	1 443	1 448	1 435	3,2	- 8
Muu tai tuntematon maa- ja metsätalousalan peruskoulutus	11	1	0		- 11
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	1 300	1 286	1 197	74,4	- 103
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	20 847	21 466	21 513	87,8	666
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	51	61	55	72,7	4
Hiusalan perustutkinto	2 896	2 937	2 904	97,7	8
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	1 189	1 268	1 305	99,8	116
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	839	850	886	47,1	47
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	15 607	16 069	16 113	87,2	506
Lääkealan perustutkinto	265	281	250	91,2	- 15
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	16 340	16 411	16 227	71,2	- 113
Catering-alan perustutkinto	2 792	1 335	185	70,3	- 2 607
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	4 892	2 246	459	68,6	- 4 433
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	5 013	9 260	12 164	68,0	7 151
Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto	68	2	0		- 68
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	512	234	45	86,7	- 467
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	515	915	1 166	80,2	651
Matkailualan perustutkinto	2 329	2 322	2 205	84,4	- 124
Muu tai tuntematon majoitus-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutus	2	0	0		- 2
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	217	97	3	100,0	- 214
Muu koulutus ¹⁾	1 022	1 136	961	21,3	- 61
Muu koulutus	1 022	1 136	961	21,3	- 61
Yhteensä	134 163	134 262	132 899	46,6	- 1 264

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 3

Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatusala	635	587	643	81,6	8
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	221	197	203	97,0	-18
Liikenneopettaja	78	0	0		-78
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	296	367	393	72,0	97
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	40	23	47	95,7	7
Kulttuuriala	2 513	2 646	2 688	66,3	175
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	1 295	1 340	1 397	71,9	102
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	676	753	688	56,5	12
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	261	247	280	81,8	19
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	228	253	250	42,0	22
Sirkusalan perustutkinto	14	1	16	81,3	2
Tanssialan perustutkinto: tanssija	39	38	42	81,0	3
Viestintäalan perustutkinto	0	14	15	60,0	15
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	3 589	3 719	4 157	64,5	568
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	3 570	3 711	4 141	64,4	571
Muu tai tuntematon kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen koulutus, keskiaste	19	8	16	81,3	-3
Luonnontieteiden ala	1 202	1 047	1 105	11,2	-97
Tieto- ja viestintätekniiikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 202	1 047	1 105	11,2	-97
Tekniikan ja liikenteen ala	14 548	15 441	15 286	17,4	738
Ammattilentaaja	24	53	39	5,1	15
Autoalan perustutkinto	1 536	1 668	1 759	10,4	223
Elintarvikealan perustutkinto	454	538	571	81,6	117
Jalkinealan perustutkinto	10	9	0		-10
Kaivosalan perustutkinto	13	18	27	29,6	14
Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto	29	27	28	28,6	-1
Kemiantekniikan perustutkinto	117	105	90	10,0	-27
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	0	3	9	0,0	9
Kone- ja metallialan perustutkinto	2 377	2 604	2 277	2,6	-100
Koneistuksen perustutkinto	10	15	14	0,0	4
Laboratorioalan perustutkinto	234	211	238	67,2	4
Lennohjon perustutkinto	0	12	17	17,6	17
Lentokoneasennuksen perustutkinto	117	123	128	16,4	11
Logistiikan perustutkinto	721	805	970	10,8	249
Maanmittausalan perustutkinto	58	64	58	10,3	0
Merenkulkualan perustutkinto	112	110	113	11,5	1
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	49	49	49	6,1	0
Muu tai tuntematon kone- ja metallialan peruskoulutus			13	15,4	13
Muu tai tuntematon rakennus- ja yhdyskunta-alan peruskoulutus	14	0	0		-14
Painoviestinnän perustutkinto	183	204	177	53,1	-6
Paperiteollisuuden perustutkinto	92	59	19	5,3	-73
Pintakäsittelyalan perustutkinto	499	490	509	74,7	10

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Prosessiteollisuuden perustutkinto	0	0	16	12,5	16
Puualan perustutkinto	482	526	454	17,6	-28
Rakennusalan perustutkinto	2 081	2 314	2 111	5,0	30
Suunnitteluassistentin perustutkinto	84	90	110	39,1	26
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	39	112	2 231	4,3	2192
Sähköalan perustutkinto	3 243	3 211	348	5,5	-2895
Sähkövoimatekniikan perustutkinto	1	0	0		-1
Talotekniikan perustutkinto	1 080	1 102	1 100	3,0	20
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	7	105	376	97,6	369
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	1	61	832	3,4	831
Turvallisuusalan perustutkinto	240	259	288	34,7	48
Vaatetusalan perustutkinto	446	292	60	95,0	-386
Veneenrakennuksen perustutkinto	48	47	32	15,6	-16
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	147	155	223	92,4	76
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 699	1 739	1 881	54,3	182
Hevostalouden perustutkinto	2	45	191	98,4	189
Kalatalouden perustutkinto	22	19	28	3,6	6
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	138	119	157	52,9	19
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	811	868	782	60,0	-29
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	368	385	368	1,6	0
Muu tai tuntematon maa- ja metsätalousalan peruskoulutus	13	7	1	0,0	-12
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	345	296	354	77,7	9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	5 208	5 685	6 086	89,6	878
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	19	21	8	87,5	-11
Hiusalan perustutkinto	789	866	807	98,5	18
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	358	335	428	100,0	70
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	184	307	259	52,1	75
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	3 787	4 075	4 501	89,2	714
Lääkealan perustutkinto	71	81	83	88,0	12
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 923	4 062	4 251	73,0	328
Catering-alan perustutkinto	1 133	1 087	1 019	72,5	-114
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	1 982	2 036	1 873	68,4	-109
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	0	17	424	71,5	424
Hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan perustutkinto	0	3	0		0
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	171	211	167	82,0	-4
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	9	12	30	73,3	21
Matkailualan perustutkinto	533	608	658	85,7	125
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	95	87	80	70,0	-15
Ruokapalvelun perustutkinto	0	1	0		0
Muu koulutus ¹⁾	616	457	562	18,7	-54
Muu koulutus	616	457	562	18,7	-54
Yhteensä	33 933	35 383	36 659	47,6	2726

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 4

Ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaiden ikäluokkaan maakunnittain vuonna 2012

	Uudet opiskelijat	16-vuotiaat	Uudet opiskelijat suhteessa 16-vuotiaiden määrään (%)
Uusimaa	11 445	17 431	65,7
Varsinais-Suomi	3 980	5 270	75,5
Satakunta	2 268	2 646	85,7
Kanta-Häme	1 891	2 080	90,9
Pirkanmaa	4 482	5 356	83,7
Päijät-Häme	2 400	2 331	103,0
Kymenlaakso	1 658	2 061	80,4
Etelä-Karjala	1 004	1 461	68,7
Etelä-Savo	1 446	1 708	84,7
Pohjois-Savo	2 716	2 836	95,8
Pohjois-Karjala	1 759	1 832	96,0
Keski-Suomi	2 740	3 229	84,9
Etelä-Pohjanmaa	2 161	2 339	92,4
Pohjanmaa	1 583	2 169	73,0
Keski-Pohjanmaa	917	885	103,6
Pohjois-Pohjanmaa	4 005	5 098	78,6
Kainuu	704	979	71,9
Lappi	2 311	2 113	109,4
Ahvenanmaa	237	326	72,7
KOKO MAA	49 707	62 150	80,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 5

Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneet suhteessa 19-vuotiaiden ikäluokkaan maakunnittain vuonna 2012

	Suoritetut tutkinnot	19-vuotiaat	Suoritetut tutkinnot suhteessa 19-vuotiaiden määrään (%)
Uusimaa	7 793	19 365	40,2
Varsinais-Suomi	2 822	5 645	50,0
Satakunta	1 610	2 510	64,1
Kanta-Häme	1 321	2 038	64,8
Pirkanmaa	3 449	5 957	57,9
Päijät-Häme	1 576	2 473	63,7
Kymenlaakso	1 186	2 028	58,5
Etelä-Karjala	817	1 532	53,3
Etelä-Savo	1 146	1 681	68,2
Pohjois-Savo	2 117	3 003	70,5
Pohjois-Karjala	1 321	2 023	65,3
Keski-Suomi	2 052	3 457	59,4
Etelä-Pohjanmaa	1 694	2 478	68,4
Pohjanmaa	1 265	2 336	54,2
Keski-Pohjanmaa	753	940	80,1
Pohjois-Pohjanmaa	2 963	5 440	54,5
Kainuu	549	998	55,0
Lappi	1 702	2 376	71,6
Ahvenanmaa	197	320	61,6
KOKO MAA	36 333	66 600	54,6

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 6

Vuonna 2011 ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa

Koulutusala Opintoala	Tutkinnon suorittaneet (lkm = 100 %)	Päätoiminen työllinen		Työllinen opiskelija		Päätoiminen opiskelija		Työtön		Muussa toiminnassa	
		lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista
Humanistinen ja kasvatustieteet	573	325	56,7	74	12,9	70	12,2	63	11,0	41	7,2
Vapaa-aika ja nuorisotyö	356	176	49,4	57	16,0	55	15,4	38	10,7	30	
Kielitieteet	22	16	72,7	1	4,5	4	18,2	1	4,5	-	0,0
Opetus- ja kasvatustyö	195	133	68,2	16	8,2	11	5,6	24	12,3	11	5,6
Kulttuuriala	2 482	871	35,1	424	17,1	496	20,0	437	17,6	254	10,2
Käsi- ja taidealoit	1 249	508	40,7	177	14,2	246	19,7	192	15,4	126	10,1
Viestintä ja informaatiotieteet	966	315	32,6	132	13,7	192	19,9	217	22,5	110	11,4
Teatteri ja tanssi	36	13	36,1	5	13,9	6	16,7	5	13,9	7	19,4
Musiikki	231	35	15,2	110	47,6	52	22,5	23	10,0	11	4,8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	3 559	1 877	52,7	444	12,5	363	10,2	460	12,9	415	11,7
Liiketalous ja kauppa	3 559	1 877	52,7	444	12,5	363	10,2	460	12,9	415	11,7
Muu yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan koulutus	0	0		0						-	
Luonnontieteiden ala	1 027	297	28,9	81	7,9	237	23,1	217	21,1	195	19,0
Tietojenkäsittely	1 027	297	28,9	81	7,9	237	23,1	217	21,1	195	19,0
Tekniikan ja liikenteen ala	14 969	6 551	43,8	1 015	6,8	1 500	10,0	2 922	19,5	2 981	19,9
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	3 432	1 574	45,9	185	5,4	307	8,9	626	18,2	740	21,6
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	2 593	1 146	44,2	144	5,6	203	7,8	561	21,6	539	20,8
Sähkö- ja automaatiotekniikka	3 167	1 103	34,8	254	8,0	447	14,1	648	20,5	715	22,6
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	50	22	44,0	2	4,0	9	18,0	16	32,0	1	2,0
Graafinen ja viestintätekniikka	199	103	51,8	17	8,5	23	11,6	39	19,6	17	8,5
Elintarvikeala ja biotekniikka	527	284	53,9	42	8,0	61	11,6	79	15,0	61	11,6
Prosessi-, kemian ja materiaali-tekniikka	1 593	657	41,2	106	6,7	194	12,2	402	25,2	234	14,7
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	374	159	42,5	69	18,4	57	15,2	57	15,2	32	8,6
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	2 673	1 305	48,8	162	6,1	170	6,4	441	16,5	595	22,3
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	361	198	54,8	34	9,4	29	8,0	53	14,7	47	13,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 634	694	42,5	219	13,4	205	12,5	233	14,3	283	17,3
Maatilatalous	872	398	45,6	148	17,0	115	13,2	77	8,8	134	15,4
Puutarhatalous	261	86	33,0	25	9,6	47	18,0	79	30,3	24	9,2
Kalatalous	18	9	50,0	3	16,7	4	22,2	1	5,6	1	5,6
Metsätalous	376	167	44,4	28	7,4	26	6,9	55	14,6	100	26,6
Luonto- ja ympäristöala	100	30	30,0	14	14,0	12	12,0	21	21,0	23	23,0
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	7	4	57,1	1	14,3	1	14,3	0	0,0	1	14,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	5 511	3 853	69,9	744	13,5	346	6,3	288	5,2	280	5,1
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	3 966	2 835	71,5	533	13,4	231	5,8	181	4,6	186	4,7

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Opintoala	Tutkinnon suorittaneet (lkm = 100 %)	Päätoiminen työllinen		Työllinen opiskelija		Päätoiminen opiskelija		Työtön		Muussa toiminnassa	
		lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista	lkm	% tutkinnon suoritta- neista
Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	20	12	60,0	3	15,0	3	15,0	1	5,0	1	5,0
Kuntoutus ja liikunta	293	153	52,2	71	24,2	27	9,2	19	6,5	23	7,8
Farmasia ja muu lääkehuolto	81	47	58,0	13	16,0	8	9,9	5	6,2	8	9,9
Kauneudenhoitoala	1 151	806	70,0	124	10,8	77	6,7	82	7,1	62	5,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 900	2 104	53,9	389	10,0	357	9,2	543	13,9	507	13,0
Matkailuala	580	304	52,4	87	15,0	70	12,1	69	11,9	50	8,6
Majoitus- ja ravitsemisala	3 019	1 708	56,6	287	9,5	249	8,2	423	14,0	352	11,7
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	215	65	30,2	14	6,5	31	14,4	34	15,8	71	33,0
Puhdistuspalvelut	86	27	31,4	1	1,2	7	8,1	17	19,8	34	39,5
Muu matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutus	0	0				0				-	
Muu koulutus ¹⁾	321	273	85,0	25	7,8	5	1,6	17	5,3	1	0,3
Muu koulutus	321	273	85,0	25	7,8	5	1,6	17	5,3	1	0,3
Kaikki yhteensä	33 976	16 845	49,6	3 415	10,1	3 579	10,5	5 180	15,2	4 957	14,6

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Ei sisällä oppisopimuskoulutusta.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 7

Ammatillisten perustutkintojen näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen uudet opiskelijat tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	509	554	658	75,8	149
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	317	338	437	92,4	120
Liikenneopettaja	0	20	27	18,5	27
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	192	196	194	46,4	2
Kulttuuriala	540	515	471	65,6	-69
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	310	334	314	76,1	4
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	131	106	79	30,4	-52
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	88	63	54	63,0	-34
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	11	12	16	56,3	5
Viestintäalan perustutkinto	0	0	8	37,5	8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	2 804	4 151	3 170	76,7	366
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	2 804	4 151	3 170	76,7	366
Luonnontieteiden ala	537	495	483	31,3	-54
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	537	495	483	31,3	-54
Tekniikan ja liikenteen ala	8 199	8 889	8 391	17,5	192
Autoalan perustutkinto	566	620	570	9,3	4
Elintarvikealan perustutkinto	242	244	264	70,1	22
Kaivosalan perustutkinto	16	43	90	5,6	74
Kemiantekniikan perustutkinto	67	0	39	23,1	-28
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	333	711	775	27,1	442
Kone- ja metallialan perustutkinto	1 146	1 195	1 087	12,2	-59
Laboratorioalan perustutkinto	60	69	51	68,6	-9
Lentokoneasennuksen perustutkinto	1	0	0		-1
Logistiikan perustutkinto	1 280	1 390	1 295	15,9	15
Maanmittausalan perustutkinto	19	38	46	28,3	27
Merenkulkualan perustutkinto	18	0	0		-18
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	16	6	22	9,1	6
Painoviestinnän perustutkinto	66	113	69	55,1	3
Paperiteollisuuden perustutkinto	2	0	0		-2
Pintakäsittelyalan perustutkinto	229	302	334	40,4	105
Prosessiteollisuuden perustutkinto	40	166	212	9,4	172
Puualan perustutkinto	255	259	191	18,3	-64
Rakennusalan perustutkinto	1 437	1 444	1 418	5,9	-19
Suunnitteluassistentin perustutkinto	48	71	64	57,8	16
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	817	1 064	944	5,9	127
Sähköalan perustutkinto	146	25	0		-146
Talotekniikan perustutkinto	895	634	487	4,5	-408

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisiaca (%)		Muutos 2010/2012
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	137	118	100	87,0	-37
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	90	119	85	10,6	-5
Turvallisuusalan perustutkinto	140	135	160	23,8	20
Vaatetusalan perustutkinto	2	0	0		-2
Veneenrakennuksen perustutkinto	22	29	17	0,0	-5
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	109	94	71	74,6	-38
Luonnonvara- ja ympäristöala	1 324	1 279	1 335	58,3	11
Hevostalouden perustutkinto	208	153	186	96,8	-22
Kalatalouden perustutkinto	21	11	29	13,8	8
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	167	207	143	56,6	-24
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	349	336	335	52,5	-14
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	215	272	257	10,9	42
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	364	300	385	80,3	21
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	7 173	7 192	7 565	84,6	392
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	17	7	12	83,3	-5
Hiusalan perustutkinto	292	280	316	96,5	24
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	171	234	150	100,0	-21
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	40	74	142	49,3	102
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	6 556	6 520	6 850	84,3	294
Lääkealan perustutkinto	97	77	95	91,6	-2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 595	1 715	2 027	74,4	432
Catering-alan perustutkinto	327	29	6	50,0	-321
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	174	24	1	0,0	-173
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	588	1 115	1 378	67,6	790
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	14	1	0		-14
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	128	310	410	91,7	282
Matkailualan perustutkinto	121	222	211	83,9	90
Muu tai tuntematon majoitus-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutus	1	0	0		-1
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	242	14	21	100,0	-221
Yhteensä	22 681	24 790	24 100	56,2	1 419

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 8

Ammatillisten perustutkintojen näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelijamäärä tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisiaca (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatustila	1 405	1 454	1 703	75,9	298
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	886	871	1 080	94,9	194
Liikenneopettaja		20	46	15,2	46
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	519	563	577	45,1	58
Kulttuuriala	1 307	1 401	1 438	67,6	131
Artesaani, käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	702	821	841	80,1	139
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	367	329	318	42,1	-49
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	199	215	227	62,1	28
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	39	36	40	40,0	1
Tanssialan perustutkinto: tanssija	0	0	4	100,0	4
Viestintäalan perustutkinto	0	0	8	37,5	8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 771	10 529	7 651	75,3	-120
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	7 771	10 529	7 651	75,3	-120
Luonnontieteiden ala	1 814	1 617	1 359	30,5	-455
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	1 814	1 617	1 359	30,5	-455
Tekniikan ja liikenteen ala	21 398	19 965	18 728	17,0	-2 670
Autoalan perustutkinto	1 307	1 320	1 273	9,2	-34
Elintarvikealan perustutkinto	531	622	599	67,3	68
Jalkinealan perustutkinto	18	6	1	0,0	-17
Kaivosalan perustutkinto	16	55	144	10,4	128
Kemiantekniikan perustutkinto	306	116	92	21,7	-214
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto	337	1 093	1 681	22,5	1 344
Kone- ja metallialan perustutkinto	2 967	2 510	2 425	10,8	-542
Laboratorioalan perustutkinto	133	162	127	78,7	-6
Lentokoneasennuksen perustutkinto	3	3	13	15,4	10
Logistiikan perustutkinto	4 802	3 191	2 606	14,7	-2 196
Maanmittausalan perustutkinto	116	96	107	21,5	-9
Merenkulkualan perustutkinto	18	10	1	0,0	-17
Muovi- ja kumitekniikan perustutkinto	67	38	40	10,0	-27
Painoviestinnän perustutkinto	274	279	209	60,3	-65
Paperiteollisuuden perustutkinto	63	19	5	0,0	-58
Pintakäsittelyalan perustutkinto	621	656	686	41,4	65
Prosessteollisuuden perustutkinto	40	237	355	11,8	315
Puualan perustutkinto	644	568	465	18,9	-179
Rakennusalan perustutkinto	3 184	3 054	2 956	6,1	-228
Suunnitteluassistentin perustutkinto	176	175	145	63,4	-31
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	1 372	2 374	2 369	6,0	997

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Sähköalan perustutkinto	1 096	307	33	9,1	-1 063
Talotekniikan perustutkinto	2 319	1 871	1 318	3,1	-1 001
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	235	288	296	82,4	61
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	167	245	199	6,0	32
Tietotekniikan perustutkinto	0	1	0		0
Turvallisuusalan perustutkinto	260	310	333	23,4	73
Vaatetusalan perustutkinto	29	7	1	100,0	-28
Veneenrakennuksen perustutkinto	60	78	70	8,6	10
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	237	274	179	75,4	-58
Luonnonvara- ja ympäristöala	3 339	3 334	3 506	57,9	167
Hevostalouden perustutkinto	346	409	446	94,4	100
Kalatalouden perustutkinto	65	43	65	21,5	0
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	505	530	476	60,1	-29
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	1 087	939	928	47,4	-159
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	448	559	594	10,9	146
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	888	854	997	80,7	109
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	18 821	19 508	19 713	86,1	892
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	34	24	32	71,9	-2
Hiusalan perustutkinto	771	721	711	97,0	-60
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	561	573	556	99,6	-5
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	194	201	275	44,7	81
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	17 043	17 774	17 943	85,8	900
Lääkealan perustutkinto	218	215	196	93,4	-22
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 480	3 591	4 047	74,3	567
Catering-alan perustutkinto	876	417	92	71,7	-784
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	760	241	53	64,2	-707
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	618	1 746	2 602	67,4	1 984
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	42	19	1	100,0	-41
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	130	457	768	91,0	638
Matkailualan perustutkinto	372	453	434	84,6	62
Muu tai tuntematon majoitus-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutus	1	0	0		-1
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	681	258	97	87,6	-584
Yhteensä	59 335	61 399	58 145	57,8	-1 190

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 9

Ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneet tutkinnon mukaan vuosina 2010–2012

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisiaca (%)		Muutos 2010/2012
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	337	320	375	80,3	38
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	240	201	254	95,7	14
Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto: nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja	97	119	121	47,9	24
Kulttuuriala	207	302	354	68,4	147
Artesaani, käsi- ja taidealojen perustutkinto	136	192	175	84,0	39
Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto	34	56	80	45,0	46
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	24	42	78	60,3	54
Musiikkialan perustutkinto: musiikin perustutkinto	11	12	17	47,1	6
Tanssialan perustutkinto: tanssija	2	0	4	100,0	2
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1 294	2 528	1 499	77,9	205
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	1 294	2 528	1 499	77,9	205
Luonnontieteiden ala	331	350	271	29,9	-60
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (ent. Datanomi, tietojenkäsittelyn perustutkinto)	331	350	271	29,9	-60
Tekniikan ja liikenteen ala	6 176	5 972	4 858	16,6	-1 318
Autoalan perustutkinto	321	378	352	8,5	31
Elintarvikealan perustutkinto	95	184	164	67,1	69
Jalkinealan perustutkinto	4	5	0		-4
Kaivosalan perustutkinto	0	12	25	12,0	25
Kemiantekniikan perustutkinto	106	53	20	30,0	-86
Kiinteistöpalvelujen perustutkinto		114	352	13,4	352
Kone- ja metallialan perustutkinto	825	572	453	12,4	-372
Laboratorioalan perustutkinto	32	28	46	91,3	14
Logistiikan perustutkinto	2 128	1 405	896	16,0	-1 232
Maanmittausalan perustutkinto	37	32	18	27,8	-19
Merenkulkualan perustutkinto	8	0	0		-8
Muovi- ja kumiteknikan perustutkinto	25	6	11	18,2	-14
Painoviestinnän perustutkinto	69	49	61	55,7	-8
Paperiteollisuuden perustutkinto	37	14	5	0,0	-32
Pintakäsittelyalan perustutkinto	166	197	154	39,0	-12
Prosessiteollisuuden perustutkinto		35	47	27,7	47
Puualan perustutkinto	168	195	119	18,5	-49
Rakennusalan perustutkinto	845	839	842	5,8	-3
Suunnitteluassistentin perustutkinto	13	32	16	62,5	3
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	119	617	629	6,8	510
Sähköalan perustutkinto	433	173	18	11,1	-415
Talotekniikan perustutkinto	661	711	370	2,7	-291
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	22	67	80	82,5	58

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala Tutkinto	2010	2011	2012, josta naisia (%)		Muutos 2010/2012
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto		70	43	2,3	43
Turvallisuusalan perustutkinto	16	59	59	18,6	43
Vaatetusalan perustutkinto	7	5	1	100,0	-6
Veneenrakennuksen perustutkinto	1	12	22	0,0	21
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	38	108	55	74,5	17
Luonnonvara- ja ympäristöala	630	659	861	54,2	231
Hevostalouden perustutkinto	20	35	76	98,7	56
Kalatalouden perustutkinto	14	1	14	42,9	0
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	53	103	85	61,2	32
Maatalousalan perustutkinto: maatilatalouden perustutkinto	206	197	192	45,3	-14
Metsäalan perustutkinto: metsätalouden perustutkinto	142	156	220	6,8	78
Puutarhuri, puutarhatalouden perustutkinto	195	167	274	84,7	79
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 102	5 156	5 032	88,7	930
Hammastekniikan perustutkinto: hammaslaborantti	12	0	14	71,4	2
Hiusalan perustutkinto	89	127	140	100,0	51
Kauneudenhoitoalan perustutkinto	118	139	209	99,5	91
Liikunnanohjauksen perustutkinto: liikunnanohjaaja	30	28	29	34,5	-1
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	3 815	4 765	4 592	88,2	777
Lääkealan perustutkinto	38	97	48	91,7	10
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	893	850	906	77,2	13
Catering-alan perustutkinto	279	232	65	73,8	-214
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	287	135	23	56,5	-264
Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto	6	201	535	72,7	529
Kotitalous- ja kuluttajapalvelujen perustutkinto	4	16	1	100,0	-3
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	0	17	154	92,9	154
Matkailualan perustutkinto	103	130	71	81,7	-32
Puhdistuspalvelujen perustutkinto	214	119	57	82,5	-157
Yhteensä	13 970	16 137	14 156	58,1	186

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Liite 10

Vuonna 2011 ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opinnot opintoalan mukaan vuoden 2012 lopussa

Koulutusala	Tutkinnon suorittaneita (lkm = 100)	Päätoiminen työllinen		Työllinen opiskelija		Päätoiminen opiskelija		Työtön		Muussa toiminnassa	
		lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista
Opintoala											
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	116	84	72,4	12	10,3	4	3,4	8	6,9	8	6,9
Vapaa-aika ja nuorisotyö	38	21	55,3	8	21,1	2	5,3	2	5,3	5	13,2
Opetus- ja kasvatustieteiden ala	78	63	80,8	4	5,1	2	2,6	6	7,7	3	3,8
Kulttuuriala	191	84	44,0	28	14,7	21	11,0	44	23,0	14	7,3
Käsi- ja taideteollisuus	123	58	47,2	15	12,2	12	9,8	26	21,1	12	9,8
Viestintä ja informaatiotieteet	62	23	37,1	11	17,7	9	14,5	17	27,4	2	3,2
Musiikki	6	3	50,0	2	33,3	0	0,0	1	16,7	0	0,0
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	580	397	68,4	60	10,3	33	5,7	63	10,9	27	4,7
Liiketalous ja kauppa	580	397	68,4	60	10,3	33	5,7	63	10,9	27	4,7
Luonnontieteiden ala	137	67	48,9	12	8,8	20	14,6	31	22,6	7	5,1
Tietojenkäsittely	137	67	48,9	12	8,8	20	14,6	31	22,6	7	5,1
Tekniikan ja liikenteen ala	3 638	2 087	57,4	267	7,3	186	5,1	948	26,1	150	4,1
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	1 152	659	57,2	63	5,5	44	3,8	337	29,3	49	4,3
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	414	206	49,8	25	6,0	35	8,5	127	30,7	21	5,1
Sähkö- ja automaatiotekniikka	547	340	62,2	47	8,6	26	4,8	120	21,9	14	2,6
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	60	26	43,3	9	15,0	4	6,7	18	30,0	3	5,0
Graafinen ja viestintättekniikka	28	12	42,9	6	21,4	2	7,1	7	25,0	1	3,6
Elintarvikeala ja biotekniikka	97	56	57,7	10	10,3	5	5,2	19	19,6	7	7,2
Prosessi-, kemian ja materiaalitekniikka	445	229	51,5	45	10,1	28	6,3	118	26,5	25	5,6
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	29	13	44,8	6	20,7	3	10,3	6	20,7	1	3,4
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	806	519	64,4	47	5,8	34	4,2	179	22,2	27	3,3
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	60	27	45,0	9	15,0	5	8,3	17	28,3	2	3,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	376	199	52,9	39	10,4	22	5,9	82	21,8	34	9,0
Maatilatalous	130	81	62,3	20	15,4	7	5,4	9	6,9	13	10,0
Puutarhatalous	86	39	45,3	4	4,7	6	7,0	33	38,4	4	4,7
Metsätalous	95	54	56,8	11	11,6	4	4,2	17	17,9	9	9,5
Luonto- ja ympäristöala	65	25	38,5	4	6,2	5	7,7	23	35,4	8	12,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	3 025	2 522	83,4	178	5,9	54	1,8	177	5,9	94	3,1
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	2 813	2 367	84,1	161	5,7	44	1,6	161	5,7	80	2,8

Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

Taulukko jatkuu edelliseltä sivulta.

Koulutusala	Tutkinnon suorittaneita (lkm = 100)	Päätoiminen työllinen		Työllinen opiskelija		Päätoiminen opiskelija		Työtön		Muussa toiminnassa	
		lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista	lkm	% tutkinnon suorittaneista
Opintoala											
Farmasia ja muu lääkehuolto	47	38	80,9	3	6,4	1	2,1	4	8,5	1	2,1
Kauneudenhoitoala	165	117	70,9	14	8,5	9	5,5	12	7,3	13	7,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	507	306	60,4	39	7,7	26	5,1	103	20,3	33	6,5
Matkailuala	81	47	58,0	14	17,3	5	6,2	9	11,1	6	7,4
Majoitus- ja ravitsemisala	356	219	61,5	22	6,2	19	5,3	73	20,5	23	6,5
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	25	12	48,0	2	8,0	0	0,0	9	36,0	2	8,0
Puhdistuspalvelut	45	28	62,2	1	2,2	2	4,4	12	26,7	2	4,4
Kaikki yhteensä	8 570	5 746	67,0	635	7,4	366	4,3	1 456	17,0	367	4,3
Kaikki yhteensä	6 919	4 632	66,9	464	6,7	312	4,5	1 170	16,9	341	4,9

¹⁾ Palo- ja pelastusala, poliisiala sekä vankeinhoito

Ei sisällä oppisopimuskoullutusta.

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Käsitteet – Begrepp

- **Aamu- ja iltapäivätoiminta (morgon- och eftermiddagsverksamhet):** Aamu- ja iltapäivätoiminta on perusopetuksen oppilaille ennen koulupäivää tai sen jälkeen järjestettävää vapaaehtoista toimintaa.
- **Aloituspaiikat (nybörjarplatser):** Koulutuksen järjestäjän, opetuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän päättämä aloituspaikkamäärä.
- **Ammatillinen lisäkoulutus (yrkesinriktad tilläggsutbildning):** Ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistava koulutus sekä muu, ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen täydennyskoulutus.
- **Ammatillinen peruskoulutus (grundläggande yrkesutbildning):** Ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen perustutkintoon johtava opetussuunnitelmaperusteinen koulutus.
- **Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun hakija (sökande i gemensam ansökan till yrkes- och gymnasieutbildning):** Henkilö, joka on jättänyt hakemuksensa ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakuun kuuluvaan koulutukseen. Hakijalla voi olla enintään viisi hakutoivetta.
- **Ammatilliset perustutkinnot (yrkesinriktad grundexamen):** Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa (kolme vuotta). Ammatillisen perustutkinnon voi suorittaa joko opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa tai ammatitaidon hankkimistavasta riippumattomana näyttötutkintona. Koulutus järjestetään opetussuunnitelmaperusteisena (lähinnä nuorille) tai näyttötutkintoon valmistavana koulutuksena (lähinnä aikuisille). Tutkinnon voi suorittaa, ja koulutus voidaan järjestää oppilaitoksessa tai oppisopimuksena. Tutkinnon suorittaminen antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin.
- **Ammatti- ja erikoisammattitutkinto (yrkes- och specialyrkesexamen):** Ammatitaidon hankkimistavasta riippumaton näyttötutkintona suoritettu ammatillisen lisäkoulutuksen tutkinto.
- **Ensisijainen hakija (förstahandssökande):** Hakijat tilastoidaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa ensimmäisen hakutoiveensa mukaan. Ensisijaisesti hakeneiden määrä on yhtä kuin yhteishaussa esitettyjen hakemusten määrä.
- **Esiopetus (Förskoleundervisning):** Vapaaehtoinen, vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista annettava lukuvuoden kestävä opetus, jonka tavoitteena on tukea lapsen kehitystä ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa hänen sosiaalisia taitojaan ja itsetuntoaan (laajuus vähintään 700 t).
- **Hakija suoraan perusopetuksesta (sökande direkt från den grundläggande utbildningen):** Henkilö on hakenut ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa samana vuonna kuin hän on suorittanut perusopetuksen oppimäärän.

- **Keskeyttäneet (avbrott):** Keskeyttämisellä tarkoitetaan vuoden aikana tapahtunutta perusasteen jälkeisen tutkintotavoitteisen koulutuksen keskeyttämistä. Keskeyttämistiedot on saatu seuraamalla syyskuussa vuonna xxxx opiskelleiden tilannetta seuraavan vuoden syyskuussa. Mikäli henkilö ei jatkanut opiskeluaan tai ei suorittanut tutkintoa tuona aikana, hänet on laskettu keskeyttäneeksi.
- **Keskimääräinen ikäluokka (årsklass i medeltal):** Tiettyjen ikäluokkien summa jaettuna ikäluokkien määrällä. Esimerkiksi 16–18 -vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka on (16-vuotiaat + 17-vuotiaat + 18-vuotiaat) jaettuna kolmella.
- **Kielten oppimäärät perusopetuksessa (lärokurs i språk):**
 - A1-kieli: perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkava kaikille yhteinen kieli
 - A2-kieli: perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkava vapaaehtoinen kieli
 - B1-kieli: perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkava kaikille yhteinen kieli
 - B2-kieli: perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkava valinnainen kieli
 - B3-kieli: lukiossa alkava valinnainen kieli
- **Koulutusala (utbildningsområde):** Koulutusalat luokittelevat tutkinnot kokonaisuuksiin tutkintojen tavoitteiden ja sisältöjen samansuuntaisuuden perusteella. Sekä koulutuksen että työelämän näkökulmasta lähellä olevat tutkinnot kuuluvat samalle koulutusosalalle. Koulutusalat ovat opintoaloja laajempia kokonaisuuksia, jotka sisältävät toisiinsa läheisesti liittyviä opintoaloja. Koulutusalat ovat esimerkiksi humanistinen ja kasvatusala, tekniikan ja liikenteen ala sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Koulutusosaluokituksella on myös aikuiskoulutussovellus, jota käytetään tutkintoon johtamattoman koulutuksen luokittamisessa. Aikuiskoulutussovellus poikkeaa hie-man yleisestä koulutusaluokituksesta. Opetushallinnon koulutusala-, opintoala- ja koulutusasteluokitus uudistettiin vuonna 2002. Yliopistokoulutuksessa käytetään vanhempaa, vuoden 1995 luokitusta.
- **Koulutuksen järjestäjä (utbildningsanordnare):** Kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö, rekisteröity säätiö tai valtion liikelaitos, joka on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä luvan järjestää koulutusta. Perusopetuksen osalta käytetään termiä opetuksen järjestäjä. Kunnalla on velvollisuus järjestää perusopetusta.
- **Käyttökustannukset (driftskostnader):** Käyttötalouden bruttomenot, jotka sisältävät perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myös pienet perusparannusinvestoinnit sisältäen arvonlisäverot.
- **Lukiokoulutus (gymnasieutbildning):** Lukiokoulutus on perusopetuksen oppimäärään perustuvaa yleissivistävää koulutusta, joka antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Lukiokoulutusta voi järjestää kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö sekä valtio opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä luvalla.
- **Lukion oppimäärä (gymnasiets lärokurs):** Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjauksessa annetaan nuorten lukiokoulutuksessa keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Lukion oppimäärä sisältää nuorten lukiokoulutuksessa vähintään 75 kurssia. Aikuisille tarkoitettussa opetuksessa kurssin kesto on keskimäärin 28 tuntia ja oppimäärä sisältää vähintään 44 kurssia.

- **Läpäisy (genomströmning):** Uusien opiskelijoiden opintojen kulku tutkinnon suorittamiseen asti. Tilastokeskuksen läpäisyä kuvaavat tilastot sisältävät tietoja aloituksesta koulutuksesta, koulutuksen kestosta, koulutuksen vaihtamisesta sekä siitä, mitä opiskelijat ovat tehneet, jos ovat keskeyttäneet aloittamansa koulutuksen.
- **Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus (utbildning för invandrare som förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen):** Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus on tarkoitettu maahanmuuttajille tai maahanmuuttajataustaisille henkilöille, joilla on jo suomen tai ruotsin kielen peruskielitaito. Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Sen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa.
- **Näyttötutkinto (fristående examen):** Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu ammattitaidon hankkimistavasta riippumaton perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto.
- **Opintoala (studieområde):** Opetushallinnon käyttämä luokitus. Opintoalat luokittelevat tutkinnot kokonaisuuksiin niiden tavoitteiden ja sisältöjen samansuuntaisuuden perusteella. Samalle opintoalalle kuuluvat tutkinnot, jotka ovat lähellä toisiinsa sekä koulutuksen että työelämän näkökulmasta. Opetushallinnon koulutusala-, opintoala- ja koulutusasteluokitus uudistettiin vuonna 2002. Yliopistokoulutuksessa käytetään vanhempaa, vuoden 1995 luokitusta.
- **Opiskeluhoito (elevvård):** Elokuussa 2014 voimaan astuneessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) käytetään käsitettä opiskeluhoito, jolla tarkoitetaan sekä perusopetuslain 31 mukaista oppilashuoltoa että lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista opiskelijahuoltoa. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja oppilaitosyhteisössä.
- **Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (stöd för lärande och skolgång):** Oppimisen ja koulunkäynnin tukea annetaan kolmella eri tasolla; yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena. Tehostetulla tuella tarkoitetaan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Tehostetun tuen aloittaminen käsitellään oppilashuoltotyössä pedagogisen arvion pohjalta. Jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulutyöstä, tehdään hänelle erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.
- **Oppisopimuskoulutus (läroavtalsutbildning):** Ammatillisen koulutuksen yksi järjestämismuoto. Oppisopimuskoulutuksessa opinnot järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja niitä täydennetään tietopuolisilla opinnoilla. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja vähintään 15-vuotiaan oppisopimusopiskelijan väliseen määräaikaiseen työopimukseen.

- **Oppisopimuskoulutukseen osallistunut (deltagare i läroavtalsutbildning):** Oppisopimusopiskelija, joka on kyseisen kalenterivuoden aikana osallistunut oppisopimuskoulutukseen.
- **Perusopetuksen lisäopetus (påbyggnadsundervisning):** Vapaaehtoinen, perusopetuksen oppimäärän suorittaneille nuorille annettava lukuvuoden kestävä opetus, jonka tavoitteena on kehittää valmiuksia uravalintaan, parantaa edellytyksiä jatko-opintoihin sekä edistää elämänhallintataitoja (laajuus vähintään 1100 t).
- **Perusopetus (grundläggande utbildning):** Oppivelvollisuuden piiriin kuuluva koko ikäluokalle annettava opetus, jonka oppimäärän laajuus on yhdeksän vuotta.
- **Perus- ja lukioasteen koulut (skolor som omfattar grundskole- och gymnasienivå):** Sekä perusopetusta että lukiokoulutusta antavat oppilaitokset, joita ovat mm. harjoittelukoulut, ns. kielikoulut sekä Steinerkoulut.
- **Toinen aste (andra stadiet):** Toisen asteen koulutukseen sisältyvät lukio, ammatilliset perustutkinnot sekä ammatti- ja erikoisammattitutkinnot.
- **Tutkinnon suorittaneiden työllistymis- ja jatko-opinnot -osuudessa (syssetsättningen och fortsättningsstudierna bland dem som har avlagt examen):** Osuudessa tarkastellaan tutkinnon suorittaneiden pääasiallista toimintaa. Pääasiallinen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Pääasiallinen toiminta on tässä jaettu työllisiin, työttömiin, opiskelijoihin ja muihin. Työllisiksi luetaan henkilöt, joilla oli voimassa oleva työsuhde vuoden viimeisellä viikolla. Myös alle kuuden kuukauden kestäneet työsuhteet on laskettu mukaan. Työttömiksi luetaan henkilöt, jotka työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterin mukaan olivat työttömiä vuoden viimeisenä päivänä. Opiskelijoihin lasketaan tutkintoon johtavan lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistokoulutuksen opiskelijat. Opiskelijoihin on lisäksi laskettu henkilöt, jotka ovat saaneet Kansaneläkelaitoksen opintotukirekisterin mukaan opintotukea syyslukukaudella tai ovat olleet työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterin mukaan työvoimakoulutuksessa vuoden viimeisellä viikolla. Muihin lasketaan mm. varus- ja siviilipalveluksessa olevat, kotitaloustyötä tekevät, eläkkeellä tai työttömyyseläkkeellä olevat.
- **Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus (arbetskraftspolitisk vuxenutbildning):** Työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen työvoimapoliittisin perustein hankittu koulutus. Koulutus on pääasiassa ammatillista.
- **Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte):** Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä vammaisille opiskelijoille järjestettävää koulutusta. Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijalla on koulutuksen päätyttyä mahdollisimman hyvät valmiudet itsenäiseen elämään, koulutukseen tai työhön. Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus voi olla ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Koulutuksen laajuus on 40–120 opintoviikkoa.

- **Valmistava koulutus (förberedande utbildning):** Näyttötutkintona suoritettavaan perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkintoon valmiuksia antava koulutus.
- **Valtionosuusperuste (statsandelsprincipen):** Valtionosuuden laskennallisen perusteen muodostaa koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan ja sitä vastaavan rahoitus-suoritteiden tulo.
- **Vuosiopiskelijamäärä (antal studerande under ett år):** Käyttökustannusten ja rahoitustietojen raportoinnissa käytettävä keskimääräinen oppilasmäärä, joka muodostetaan koulumuodoittain tilastointiajankohtien kuukausilla painotettuna keskiarvona.

Painettu
ISBN 978-952-13-5902-6
ISSN 1798-8934

Verkojulkaisu
ISBN 978-952-13-5903-3
ISSN 1798-8942